

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 166, Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου 1980

Δραχ. 30

**ΡΗΓΜΑΤΑ ...
ΑΝΑΣΥΓΚΟΛΛΗΣΕΙΣ**

**ΥΠΑΡΚΤΟΣ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ: η συζήτηση στη Παντείο**

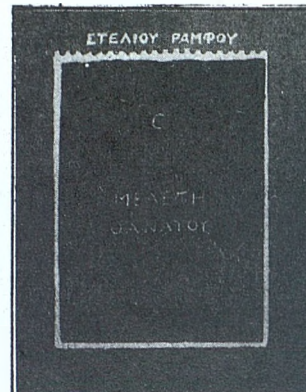
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Δ.Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ
ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΛΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ
(Μελέτες)
ΚΕΔΡΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1980

ΟΙ ΑΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ
ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΣΤΡΑΤΗ ΤΣΙΡΚΑ
ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ 1960-1966
Επιμέλεια Χρύσας Προκοπάκη

ΣΤΕΛΙΟΥ ΡΑΜΦΟΥ
ΜΕΛΕΤΗ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΟΥΡΤΗ
ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΗΤΑΝ ΕΝΑΣ...
(Μυθιστ.)

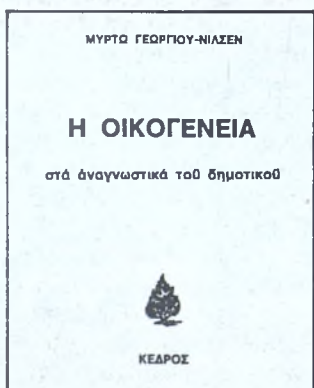
ΣΤΡΑΤΗ ΔΟΥΚΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ
ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥ
(έβδομη έκδοση)

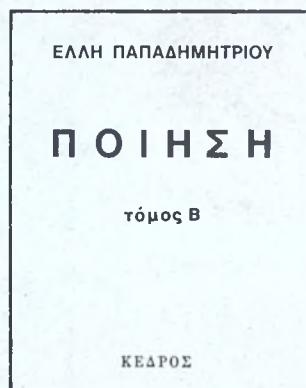
ΝΑΤΑΛΙΑ ΓΚΙΝΤΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΈΤΣΙ ΕΓΙΝΕ (Μυθ.)
Μετ. Στέλλα
Θεοδωροπούλου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΣΤΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟ ΤΗΣ
ΕΡΗΜΟΥ
(Ποιήματα)

ΜΥΡΤΩ ΓΕΩΡΓΙΟΥ-ΝΙΛΣΕΝ
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
σέ αναγνωστ. του δημοτικού

ΕΛΛΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΠΟΙΗΣΗ (Τόμος Β')

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

Περίοδος Β'
Χρόνος 7ος
Τεύχος 166

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Ένα συνέδριο και ένα ταξίδι.....	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ.....	5
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ.....	6
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Με τις συνταγές Ελληνοσύρου Μάγου.....	9
ΑΝΤΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: Φιάσκο η «αριστερή» διεύρυνση της ΓΣΕΕ.....	10
Δ. ΣΚΑΛΟΥ: Η συμβολή της «Πεσινέ».....	14

Η διεθνής συνάντηση του ANTI στην Πάντειο

— Ρεπορτάζ του τριημέρου.....	20
— ΓΙΡΙ ΠΕΛΙΚΑΝ: Κόμμα εξουσίας και αντιπολίτευση.....	30
— Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ: Η συνάντηση στην Πάντειο και ο Τύπος.....	34
ΒΑΣ. ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ: Θατσερισμός, σοσιαλδημοκρατία και δημόσιες δαπάνες.....	25
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ.....	40
Ν. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓΚΑΝ: Εικαστικό Χρονικό.....	42
Θ. ΜΑΝΙΚΑ: Η ροκ - εν - ρολ στην Ελλάδα.....	44
Κ. ΜΑΝΙΑΤΗ: Ο κ. Ζάχος Χατζηφωτίου και τα σκουπίδια.....	47
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	48
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ: (Αγγελική Βόρνινγκ: Μάρως Δούκα - Η αρχαία σκουριά)...	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ.....	51

ΑΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

Τις μέρες αυτές οι ενδείξεις για επικείμενη επέμβαση των στρατιωτικών δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσοβίας στην Πολωνία πληθαίνουν και ο φόβος όλων εκείνων που, ειλικρινά, αναζητούν μια συμφωνότερη στα ανθρώπινα μέτρα εναλλακτική σοσιαλιστική λύση των προβλημάτων του υπαρκτού σοσιαλισμού έχει φτάσει στο αποκορύφωμά-του. Πίσω από τις ανακοινώσεις που αντιπαραθέτουν καθημερινά οι ανεξάρτητες εργατικές ενώσεις και οι επίσημοι εκπρόσωποι του κράτους και του κόμματος στην Πολωνία, διακρίνει κανένας εύκολα την κοινή αγωνία για την τελική έκβαση των εξελίξεων, που αφετηρία-τους είναι οι συμφωνίες του Γκντάνσκ: οι συμφωνίες αυτές συνιστούν ένα, ριζικά, νέου τύπου κοινωνικό συμβόλαιο, που έχει σαν προοπτική να διαμορφώσει, μέσα στα πλαίσια του καθεστώτος κρατικής ιδιοκτησίας των κυριότερων μέσων παραγωγής, τους θεσμούς εκείνους που θα τοποθετήσουν τη σχέση εξουσίας - κοινωνίας σε μια ουσιαστικά δημοκρατική βάση.

Αυτή η προοπτική, που είναι αδύνατο να υλοποιηθεί έξω από μια διαδικασία επαναπροσδιορισμού του κοινωνικού ρόλου του κόμματος, ανησυχεί εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις που έχουν ταυτίσει την ύπαρξή-τους με τη συντήρηση μιας τελειωτικά καθορισμένης και αναλλοίωτης κοινωνικο-πολιτικής δομής. Επιπλέον, οι εν λόγω δυνάμεις αυτοπροσδιορίζονται σαν οι μοναδικοί κάτοχοι της μοναδικής αλήθειας και, στο όνομα αυτού του τίτλου, η κοινωνία, ως σύνολο, υποβιβάζεται στο επίπεδο του απλού οργάνου εκτέλεσης των δικών-τους αποφάσεων, αναντικατάστατο επενδύτη όλων των θέσεων στους μηχανισμούς λήψης των πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων.

Σήμερα, η κατάκτηση θέσεων από το πολωνικό εργατικό κίνημα εξαρθρώνει κάπως, εκ των πραγμάτων, αυτούς τους μηχανισμούς, αλλά η εξέλιξη αυτή, είναι βέβαιο, στηρίζεται κατά σημαντικό μέρος και στις δυνάμεις εκείνες της πολωνικής Αριστεράς που έχουν μια ορισμένη συνείδηση της αιτίας του σημερινού αδιεξόδου, που έχουν δηλαδή εντοπίσει την κριτική-τους στην αντιδημοκρατική διάρθρωση και λειτουργία του πολωνικού κομμουνιστικού κόμματος. Οι ελέγχοντες τους μηχανισμούς εξουσίας στις άλλες χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού δεν ανήκουν, όμως, σε αυτή την κατηγορία. Γι' αυτόν το λόγο φαίνεται πως είναι «καταδικασμένοι» να αντιδράσουν ποικιλότροπα και η στρατιωτική επέμβαση στην Πολωνία είναι γι' αυτούς η αντίδραση που στέκεται σε αξεχώριστη συμφωνία με τη φύση των καθεστώτων που έχουν συγκροτήσει, η οποία αποκλείει το διάλογο και, κατά συνέπεια, έχει ως συνήθη τρόπο έκφρασης τη χρήση της βίας.

Δε θέλουμε να παραστήσουμε τους μάντεις κακών. Πιστεύουμε, ωστόσο, πως η πεμπτούσια του σοσιαλιστικού ουμανισμού αντικατοπτρίζεται, κυρίως, στη δημιουργία των κοινωνικών εκείνων προϋποθέσεων για την ελεύθερη και απρόσκοπτη ανάπτυξη όλων των πλευρών που συνιστούν την ανθρώπινη και την κοινωνική οντότητα. Πιστεύουμε ακόμα, πως η πεμπτούσια του σοσιαλιστικού ουμανισμού θα πραγματοποιηθεί μέσα από μια διαδικασία κατάργησης των διαμορφωμένων, μέχρι σήμερα, ορίων εξέλιξης του υπαρκτού σοσιαλισμού. Και τα όρια αυτά είναι αδιάσπαστα συνδεδεμένα με την ύπαρξη πανίσχυρων δυνάμεων συντήρησης. Γι' αυτό μας διακατέχει, τις μέρες αυτές, αγωνία μεγάλη...

πολιτικό δεκαπενθήμερο

ΕΝΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ

Ο κ.ΡΑΛΛΗΣ, λοιπόν, «σκληρύνει» την τακτική-του απέναντι στη δημοκρατική αντιπολίτευση. Η επισήμανση, με αφορμή τις εργασίες του τελευταίου περιφερειακού συνεδρίου της «Νέας Δημοκρατίας», προβάλλεται από το φιλοκυβερνητικό Τύπο που, εμπλεως χαράς, έσπευσε να στεγάσει τα σχετικά κάτω από ολοσέλιδους, θηριώδεις τίτλους: «**Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ**» («Μεσημβρινή») — «**ΔΕΝ ΧΩΡΑΕΙ ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**» («Βραδυνή») — «**ΔΕΝ ΘΑ ΔΕΧΘΟΥΜΕ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ**» («Ακρόπολις»), κ.α.

ΟΤΑΝ ΟΜΩΣ ο «ήπιος» κ.Ράλλης γίνεται σκληρός, έπεται ότι οι φύσει «σκληροί» γίνονται σκληρότεροι. Ιδιαίτερα όταν η επανεκλογή-τους στην Α' ή Β' Αθηνών, είναι προβληματική... Έτσι, ο υφυπουργός Τύπου κ. Αθ. Τσαλδάρης αισθάνθηκε την ανάγκη να διαχωρίσει τη θέση-του από την... «**αναρχία και την αναταραχή**», ενώ ο πρώην υπουργός κ.Βαρβιτσιώτης, σ' ένα παραλήρημα αντικομμουνισμού, διευκρίνισε ότι η μειοψηφία στη «Ν.Δ.» δεν έχει καμιά σχέση με «**τα άβουλα όργανα της Μόσχας**» ή με το «**λόχο του ΠΑΣΟΚ**». Στο ίδιο στυλ κινήθηκαν και οι ακραιφνείς ακροδεξιοί Αποστολάκος, Παπαδόγγονας, Καρατζάς και ο καταλυτής της πάλης των τάξεων, υπουργός Εργασίας κ.Λάσκαρης.

Ο φόβος του ΠΑΣΟΚ και ο κ. Αβέρωφ

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ της «Ν.Δ.» όμως, έδωσε λαβή και για μια δεύτερη επισήμανση: «**ο φόβος του ΠΑΣΟΚ**» — έγραψε «**Το Βήμα**» — «**ανασυγκολλά τη Νέα Δημοκρατία**», αναφερόμενο στη γνωστή δήλωση του υπουργού Εθνικής Αμύνης, σύμφωνα με την οποία όχι μόνο δεν τον χωρίζουν διαφορές με τον κ.Ράλλη, αλλά, αντίθετα, «**συνεργάζεται στενά και ειλικρινά**» μαζί-του... Και το μεν «**Βήμα**», πήγε την υπόθεση εκεί που ήθελε: Η δήλωση του κ.Αβέρωφ — έγραψε — υποδηλώνει ότι, μέσα στην «**πτέρυγα Αβέρωφ**», επικράτησαν, τελικά, οι αβερωφικοί εκείνοι που «**θέλουν το σημερινό υπουργό Εθνικής Αμύνης α ν τ ι π ρ ο ε δ ρ ο της κυβερνήσεως**». Συμπέρασμα: επιβάλλεται να γίνει κάποιος ανασχηματισμός, που θα επιτρέψει στον κ. Αβέρωφ να καταλάβει τη θέση του αντιπροέδρου...

ΑΛΛΑ, όπως ήταν φυσικό η επισήμανση του «**Βήματος**» δεν πέρασε απαρατήρητη από την κυβέρνηση που, μέσω του φιλικού-της Τύπου, ανακάλυψε ότι η αντιπολίτευση «**αναδιπλώθηκε**», αφού έμμεσα αναγνωρίζει την «**ανασυγκόλληση**» — δηλαδή την ενότητα που επικρατεί σήμερα στους κόλπους του κυβερνητικού κόμματος!

Φέρνει η ένταση ψήφους στη «Ν.Δ.»;

ΜΗΠΩΣ, όμως, η επερχόμενη θύελλα — και είναι ενδεικτικό ότι οι «**αχάριστοι Βρετανοί**» ήδη βλέπουν, στο πρόσωπο του σημερινού προέδρου του ΠΑΣΟΚ, τον «**αυριανό πρωθυπουργό της Ελλάδας**»... — συνένωσε, πράγματι, έστω εφήμερα, τις μέχρι χθές, αλληλομισούμενες πτέρυγες της «**Νέας Δημοκρατίας**»;

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ για τις εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους

— μικρομεσαίους, καθηγητές, υπάλληλους, εργάτες — που απήργησαν την εβδομάδα αυτή (για ν' αναφερθούμε μονάχα σ' αυτούς), δεν έχει, ασφαλώς και τόση σημασία. Για όλους τους εργαζόμενους, η στυγνή κυβερνητική πολιτική της μονόπλευρης λιτότητας, μια και μόνη προέλευση έχει: τη σημερινή κυβέρνηση της Δεξιάς, σ τ ο σ ύ ν ο λ ό - τ η ς.

ΩΣΤΟΣΟ, έργο του αναλυτή είναι να καταγράψει και τις λεπτότερες αποχρώσεις. Κατ' επέκταση και το πλέγμα των διεργασιών και αντιφάσεων μέσα στους κόλπους της «**Ν.Δ.**». Χρειάζεται όμως, πάντοτε, προσοχή. Ο κ.Αβέρωφ λ.χ., διαμήνυσε την εβδομάδα αυτή, σε φιλική-του εφημερίδα πως «**πρέπει να προβάλλει οπωσδήποτε**» το κλείσιμο των 400.000 καταστημάτων και βιοτεχνικών εργαστηρίων!

ΠΟΥ, ακριβώς, όμως, απέβλεπε η υβερωφική αυτή «**παραγγελιά**»; Μια πρώτη ερμηνεία θα ήταν ότι ο κ.υπουργός Εθνικής Αμύνης προσπαθεί να δημιουργήσει πρόσθετα προβλήματα στον άσπονδο «**συνεργάτη**»-του, πρωθυπουργό κ. Ράλλη... Μια άλλη ερμηνεία — ίσως βαθύτερη — βλέπει, πίσω από την ενέργεια αυτή του κ. Αβέρωφ, κάποια διάσταση καθαρά προεκλογική. Ο κ. υπουργός Εθνικής Αμύνης φαίνεται, πράγματι, να πιστεύει ότι το κλίμα αναταραχής (οι απεργίες, οι καταλήψεις σχολών, οι επελάσεις των ΜΑΤ, κλπ.) «**φέρνουν ψήφους στη Νέα Δημοκρατία**», γιατί τρομάζουν τους συντηρητικούς, τους «**νοικοκυραίους**», τους ταλαντευόμενους, που αγαπούν την τάξη, την ησυχία, την ασφάλεια...

ΑΠΟ ΜΙΑ ανάλογη λογική όμως, φαίνεται να επηρεάζεται και ο ίδιος ο κ. Ράλλης. Από ιδιοσυγκρασία, ίσως ακόμα να εξακολουθεί να πιστεύει στην ανάγκη «**ηπίου κλίματος**», στην ανάγκη «**ομαλής πορείας προς τις εκλογές**»... Άλλο τόσο όμως πιστεύει — και αυτό το εκμυστηρεύεται σε στενό κύκλο συνεργατών-του — ότι η κρίση λ.χ. που συγκλονίζει, τη στιγμή αυτή, το Πολυτεχνείο, με κίνδυνο απώλειας χρονιάς για τους σπουδαστές, θα ωφελήσει, τελικά, την παράταξη-του... «**Ο Ανδρέας θα πληρώσει το Πολυτεχνείο, και όχι εμείς**» — λέει... Και ο μεν «**Ανδρέας**», αισθανόμενος και αυτός κάποιο «**κίνδυνο**», έσπευσε να διαχωρίσει τη θέση-του με τη γνωστή δήλωση ότι το εξεταστικό είναι «**δευτερεύον θέμα**» και ότι κακώς έχει αναγορευθεί σε «**κυρίαρχο ζήτημα σύγκρουσης**». Παρ' όλα αυτά, το ερώτημα που, εκ των πραγμάτων, τίθεται είναι σε ποιο βαθμό ο κ. Ράλλης, έστω και αν ο ίδιος διακηρύσσει εμμονή στην ηπιότητα και ομαλότητα, θ' αντέξει στον πειρασμό ν' απαλείψει καταστάσεις που, κατά τη γνώμη-του, «**φέρνουν ψήφους**» στη «**Νέα Δημοκρατία**».

Οι εκλογές πλησιάζουν...

ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ εσωτερικές διεργασίες όμως ή κομματικοί υπολογισμοί στους κόλπους του κυβερνητικού κόμματος, δεν αναστέλλουν το αναμφισβήτητο γεγονός ότι οι εκλογές πλησιάζουν και ότι η δύναμη και πολιτική επιρροή των αντιπάλων της «**Νέας Δημοκρατίας**» συνεχώς ανεβαίνει. Και τη διαπίστωση, κανένα περιφερειακό συνέδριο ή αντικομμουνιστική επινόηση ή αλαλαγμός δεν ανατρέπουν. Φυσικά, το τελευταίο συνέδριο της «**Νέας Δημοκρατίας**», είχε συγκεκριμένους σκοπούς: να προβάλλει την ιδεολογική φυσιογνωμία — ακόμη δεξιότερη, ακόμη αντιδραστικότερη — του κυβερνητικού κόμματος' να αντιδράσει στο κλίμα ήττοπάθειας που διαχέεται σ' ολόκληρο τον κυβερνητικό χώρο' να εμφανίσει τη «**Ν.Δ.**» σαν το «**κατεξοχήν δημοκρατικό κόμμα**». Και, το σπουδαιότερο: ν' αφυπνίσει την εκλογική βάση του κόμματος που, όπως ομολογεί και η «**Καθημερινή**», περιέπεσε — φευ! — σε αδράνεια.

Η ΚΥΡΙΑ αιχμή του συνεδρίου όμως, ήταν το ΠΑΣΟΚ και, ειδικότερα, η περίπτωση ανόδου του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Ο ξένος Τύπος, βέβαια, μπορεί να εξετάζει την περίπτωση αυτή σαν ένα πολύ πιθανό ενδεχόμενο. Και αυτός είναι ο λόγος που, όπως έγραψαν οι «Φαίνάνσιαλ Τάιμς», όλες οι δυτικές πρεσβείες στην Αθήνα επιδιώκουν να «οικειωθούν» με την ιδέα αυτή. Ο ίδιος λόγος, άλλωστε, ώθησε και τους Βρετανούς να προσκαλέσουν τον Α. Παπανδρέου στο Λονδίνο και να προγραμματίσουν ένα ολόκληρο πλέγμα επαφών και συζητήσεων μαζί-του.

Το ταξίδι του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ στο Λονδίνο

ΕΙΝΑΙ αλήθεια ότι το ταξίδι του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στη βρετανική πρωτεύουσα, προκάλεσε σειρά αντιδράσεων. Αν θα πιστέψουμε, μάλιστα, τον «καλό» φιλοκυβερνητικό τύπο, ο «Ανδρέας», στο ταξίδι-του αυτό, «έκανε νερά», εγκαταλείποντας τις «ως τώρα ακραίες θέσεις-του στα θέματα της ΕΟΚ και του ΝΑΤΟ». Και αν μιν είχε συμβεί κάτι τέτοιο, θα έπρεπε, κανονικά, η κυβερνητική παράταξη να είχε εκφράσει ικανοποίηση, αφού ένα υποτιθέμενο «ακραιο» κόμμα «δντικοποιείται» ... Η ιδέα και μόνον όμως, ότι η Δύση, σεβόμενη την ευθυμηγορία του ελληνικού λαού, θα μπορούσε ν' ανεχθεί — και να συνεργασθεί — με μια κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, έκοψε τον ύπνο των πάσης φύσεως «κυβερνητικών παραγόντων»!

ΚΑΙ ΩΣ προς το θέμα της ΕΟΚ, ο Α. Παπανδρέου επανέλαβε, στο Λονδίνο, τη γνωστή τελευταία θέση του: αν το ΠΑΣΟΚ έλθει στα πράγματα, θα ζητήσει από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας τη διενέργεια δημοψηφίσματος, με θέμα όχι ένταξη ή αποχώρηση από την ΕΟΚ, αλλά ένταξη ή ειδική σχέση με την ΕΟΚ, κατά το πρότυπο της πρόσφατης συμφωνίας που υπέγραψε η Κοινότητα με τη Γιουγκοσλαβία. Στην περίπτωση που ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δε δώσει συνέχεια στο αίτημα για τη διενέργεια δημοψηφίσματος, τότε, δεν απομένει άλλη επιλογή για το ΠΑΣΟΚ παρά ν' αναγνωρίσει μια υπάρχουσα πραγματικότητα, με την αίρεση ότι θα παραβιάζει συνειδητά ορισμένες διατάξεις της συνθήκης ένταξης που, κατά τη γνώμη-του, αντικεινται προς το οικονομικό συμφέρον της χώρας. Οι παραβιάσεις αυτές, άλλωστε, γίνονται και από άλλα μέλη της ΕΟΚ.

ΩΣ ΠΡΟΣ το θέμα του ΝΑΤΟ, υπάρχουν δύο εκδοχές: η πρώτη που λέει ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έθεσε στους Βρετανούς συνομιλητές-του ότι τα ανατολικά σύνορα της Ελλάδας (διάβαζε τα νησιά του Αιγαίου) δεν καλύπτονται από το ΝΑΤΟ. «Συνεπώς — φέρεται να δήλωσε ο Α. Παπανδρέου — αν το ΝΑΤΟ εγγυηθεί τα ανατολικά-μας σύνορα, τότε βλέπουμε»... Η δεύτερη εκδοχή θέλει τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ να δηλώνει, στους ίδιους συνομιλητές-του, ότι «το πράγμα θα διέφερε, αν το ΝΑΤΟ εγγυόταν τα ανατολικά-μας σύνορα, έπανε να υποστηρίξει την Τουρκία σε βάρος της Ελλάδας, έπανε να επεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας». Αλλά τότε — φέρεται να προσθέτει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ — «δεν θα ήταν ΝΑΤΟ».

ΟΠΩΣ και αν έχει το πράγμα, φαίνεται ότι η επίσκεψη του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στη Βρετανία, ήταν ένα ακόμα «άνοιγμα» του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης προς τα δυτικά σοσιαλιστικά κόμματα της Δυτικής Ευρώπης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το «άνοιγμα» ήταν προς το Εργατικό Κόμμα, που μια σειρά επιλογές-του συμπίπουν με τις επιλογές του ΠΑΣΟΚ.

ΑΝΤΗΝΩΡ

Τετάρτη 19

● Αρχίζει στο Πεκίνο η δίκη της «συμμορίας των 4». Ο Μεγκ Χαϊάο Πιγκ δήλωσε ότι θα είναι δύσκολη η αποφυγή συσχετισμών μεταξύ των «4» και του Μάο Τσε Τουργκ.

● Ανακοινώθηκε στη Βαρσοβία ότι, από 1ης Ιανουαρίου 1981, θα τεθεί σε εφαρμογή πλήρες σύστημα διανομής με δελτίο του κρέατος, και των κτηνοτροφικών προϊόντων-της.

Πέμπτη 20

● Ο Μπάνι - Σαντρ σε διάγγελμα-του προσδιόρισε ότι στόχος του πολέμου με το Ιράκ δεν είναι η στρατιωτική νίκη, αλλά η ανατροπή του καθεστώτος Χουσεΐν.

● Ο Γ.Γ. του ΝΑΤΟ Λουιν, μιλώντας στις Βρυξέλλες είπε: «το ΝΑΤΟ δεν ιδρύθηκε για να προστατεύσει την Πολωνία από τους φίλους-της».

Παρασκευή 21

● Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέφυγε να καταδικάσει τη χούντα της Τουρκίας. Την καταδίκη του καθεστώτος ζήτησαν οι κομμουνιστές βουλευτές, ενώ με διαφορετικό σκεπτικό παρέλκυσαν τη διαδικασία οι Σοσιαλιστές και οι Χριστιανοδημοκράτες.

● Κινδύνους για τη νικαραγουανή επανάσταση επεσήμανε ο Χαϊμέ Χονίλοκ της ηγεσίας των Σαντινίστας: «μια τεταμένη κατάσταση δημιουργείται γύρω από την επανάσταση, με σκοπό να δικαιολογήσει μια ένοπλη επέμβαση στη χώρα-μας» δήλωσε σε συγκέντρωση 100.000 ατόμων.

Σάββατο 22

★ Τους 80.000 φτάνουν οι συλληφθέντες, κυρίως εργαζόμενοι, μέλη και στελέχη αριστερών κομμάτων, οι περισσότεροι. Αυτό κατάγγειλαν εκπρόσωποι τουρκικής ομοσπονδίας εργαζομένων

● Ο ρωμαιοκαθολικός καθηγητής οικονομικών Οζιτόφσκι κατέλαβε τη θέση του πρώτου αντιπροέδρου της πολωνικής κυβέρνησης. Παράλληλα, απομακρύνθηκαν 4 υπουργοί, οικονομικών κυρίως υπουργείων.

● Ο Πολωνός στρατηγός Ολίβα, μέλος του κοινοβουλίου, δήλωσε ότι «ο πολωνικός στρατός βρίσκεται σε κατάσταση αναταραχής λόγω της εξασθένησης της κοινωνικής πειθαρχίας, των διάφορων εντάσεων κλπ».

Κυριακή 23

● Η Τσιανγκ - Τσιγκ, κατάγγειλε τους κατηγορούς-της σαν «ρεβιζιονιστές» για τους οποίους είπε επίσης ότι «δεν πιστεύουν στο Μάο».

● Ο στρατηγός Χέιγκ, κλασικός τύπος «ιέρακα» προβάλλεται σαν πιθανότερος υπουργός εξωτερικών του Ρήγκαν.

Τρίτη 24

● Μετά τις δίωρες προειδοποιητικές στάσεις των πολωνών σιδηροδρομικών εκδηλώθηκε έντονη αντίδραση των σοβιετικών με τη δήλωση του ΤΑΣΣ ότι «θίγονται τα κρατικά και

εθνικά συμφέροντα» χωρίς αποσαφήνιση τίνος κράτους και θένων...

Τετάρτη 26

● Ο κ. Παπανδρέου συναντήθηκε στο Λονδίνο με την πρωθυπουργό κ. Θάτσερ.

● Ποινική δίωξη ασκήθηκε κατά της «Αυριανής» για συκοφαντική δυσφήμιση του «ανωτάτου άρχοντος» και κατά του «ΕΛ. ΚΟΣΜΟΥ» για πρόκληση σε τέλεση κακουργητών εσχάτης προδοσίας».

Πέμπτη 27

● Θεαματική παρέμβαση των ΗΠΑ στα πολωνικά. Το Στέιτ Νηπάρτμεντ προειδοποίησε την ΕΣΣΔ να αποφύγει κάθε ενέργεια στην Πολωνία.

● Κατατέθηκε ο προϋπολογισμός στη Βουλή, με έλλειμμα - ρεκόρ ύψους 110 δισεκ. δραχμών...

● Σε θάνατο καταδικάστηκαν στη Νότια Αφρική τρεις αντάρτες του «Εθνικού Κογκρέσσου», για ένοπλη επίθεση. Οι κατάδικοι άκουσαν την απόφαση με σηκωμένες γροθιές...

Παρασκευή 28:

● Άρθρο της «Ρούντε Πράβο» παραλληλίζει τα γεγονότα της Πολωνίας με εκείνα της Τσεχοσλοβακίας το 1968.

● Θάφτηκε στο χωριό Σωτήρα της Αμμοχώστου ο Ιακ. Κουμής, θύμα της αστυνομικής βαρβαρότητας της 16ης Νοέμβρη.

Σάββατο 29

● Το ιταλικό ΚΚ εγκαταλείπει τον «ιστορικό συμβιβασμό» ζητώντας φυγή «έξω από τα πλαίσια των κομμάτων που κυβέρνησαν την Ιταλία τα τελευταία 30 χρόνια».

● Μνεία για κίνδυνο στρατιωτικής επέμβασης στην Πολωνία έκανε ο Λεχ Βαλέσα.

Κυριακή 30

● Συνεχίζονται τα εγκλήματα των φασιστών κατά του λαού του Ελ Σαλαβόρ. Στην εκκλησία που είχαν εκτεθεί τα 6 πτώματα των άγρια δολοφονημένων δημοκρατών ηγετών εξεργάγει βόμβα με αποτέλεσμα τον τραυματισμό δεκάδων ανθρώπων.

● Ο Καναδάς κατάγγησε το «εμπάργκο» σιτηρών προς την ΕΣΣΔ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Δευτέρα 1

● Κίνδυνος πολέμου διαγράφεται στις σχέσεις Συρίας - Ιορδανίας, με συγκέντρωση ισχυρών μονάδων στα σύνορα των δύο χωρών.

● Παρατήθηκε για «προσωπικούς λόγους» ο αρχηγός της ΥΠΕΑ κ. Κρητικός. Λέγεται πως ρόλο έπαιξαν στην παραίτηση τα γεγονότα του Πολυτεχνείου.

Τρίτη 2

● Παρά την άγρια τρομοκρατία, η χούντα έχασε το δημοψήφισμα για το Σύνταγμα στην Ουρουγουάη.

● 150.000 εργάτες διαδήλωσαν στο Λίβερπουλ εναντίον της πολιτικής «λιτότητας» της Θάτσερ.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ, ΟΗΕ ΚΑΙ ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Κατά έγκυρες δημοσιογραφικές πληροφορίες το Κυπριακό, για πρώτη φορά από το 1974 δε θα αποτελεί θέμα της φετινής Γεν. Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Η ματαιώση της συζήτησης θα δικαιολογηθεί ως προσπάθεια διευκόλυνσης των διακοινοτικών, χωρίς, βέβαια, κανείς να «θυμηθεί», ότι κατά «σύμπληξη» η παράκαμψη του ΟΗΕ υπήρξε πάγια αξίωση της Ουάσιγκτον και «ευγενής υπόδειξη» των ΗΠΑ. Φαίνεται άλλωστε ότι η ματαιώση έγινε «κοινή συναινέσει», όλων των ενδιαφερομένων μερών...

Χωρίς να θέλουμε να απλοποιήσουμε τη σύνθετη υφή των χειρισμών γύρω από το Κυπριακό, δεν μπορούμε πάντως να αποσυνδέσουμε τον εξοβελισμό του θέματος από τη Γεν. Συνέλευση με τις πρόσφατες εξελίξεις, την επανένταξη στο ΝΑΤΟ, τις επικείμενες συμφωνίες για τις βάσεις κλπ. Είναι αναπόφευκτο ότι η Κύπρος θα κληθεί να καταβάλει κι αυτή ένα τμήμα, τουλάχιστον, του κινήματος που συνοδεύει αυτούς τους προσανατολισμούς. Σ' αυτό το πλαίσιο, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η κατάσταση στο «εσωτερικό μέτωπο» όπως συνήθως λέγεται, η κυπριακή πολιτική σκηνή. Οι εξελίξεις που σηματοδοτήθηκαν την άνοιξη με την «άρση εμπιστοσύνης» του ΑΚΕΛ στον πρόεδρο κ. Κυπριανού, οι αποχωρήσεις από το κυβερνητικό κόμμα, μια ιδιαίτερη αίσθηση ρευστότητας που κυριαρχεί στην Κύπρο, με εκδηλώσεις, όπως εκείνες του θέματος της Αμμοχώστου, απαιτούν μια ιδιαίτερη προσοχή και άνεση.

Ταυτόχρονα, σαν συμπλήρωμα όχι δευτερεύον του σκηνικού, σημειώνουμε ότι παρατηρούνται ορισμένα φαινόμενα «προσαρμογής» της κυπριακής κρατικής πολιτικής προς τα ελληνικά δεδομένα. Η ίδρυση των ΜΑΔΔ, των κυπριακών ΜΑΤ δηλαδή, η σύλληψη και ανάκριση, από μέρους ειδικών ανακριτών του ΟΠΕ (Ουλαμός Προλήψεως Εγκλημάτων), και της ΣΙΤ (κυπριακής ΚΥΠ), «τρομοκρατών», που αργότερα αφέθηκαν ελεύθεροι, θύμισε έντονα σενάριο Μπάλκου, που φανερώνει ενδεχομένως μια «ειδικού τύπου» συνεργασία των αντίστοιχων κρατικών μηχανισμών καταστολής.

Πιστεύουμε ότι χρειάζεται η Κύπρος κάθε είδους βοήθεια από την Ελλάδα. Τη μόνη, όμως, που δε χρειάζεται είναι αυτή που μπορούν να προσφέρουν οι «ειδικοί» των σχετικών ελληνικών υπηρεσιών...

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΑΔΙΞΟΔΟ

Στις πρόσφατες δηλώσεις του κ. Ανδρέα Παπανδρέου για την κρίση στο ΕΜΠ είναι έκδηλη η ανησυχία για το αδιέξοδο που έχει δημιουργηθεί. Προχωρώντας ακόμα ένα βήμα στην πορεία που τον μετατρέπει από αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης σε ουσιαστικό συγκυβερνήτη της χώρας, θρήκε τον τόνο και τα λόγια για να αρθεί στο ύψος του υπεύθυνου για το συνολικό εκπαιδευτικό και πανεπιστημιακό πρόβλημα της χώρας: «...φού, βέβαια, καταλόγισε τις βασικές ευθύνες στη Σύγκλητο γιατί εξώθησε στην αναγόρευση σαν κύριου θέματος του εξεταστικού».

Και κέρδισε αναμφισβήτητα μ' αυτές του τις δηλώσεις ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ την εμπιστοσύνη ενός ακόμα τμήματος του εκλογικού σώματος.

Υπάρχουν όμως κύκλοι — πανεπιστημιακοί και εξωπανεπιστημιακοί — που αρχίζουν να διερωτώνται μήπως στο σημείο που έφτασαν τα πράγματα, η μόνη λύση δε θα ήταν παρά η ριζική ανατροπή του πανεπιστημιακού κατεστημένου, που απέδειξε ότι και αναισθητο και χωρίς ιδιαίτερη ηθική ευαισθησία και πολύ πέραν της πολιτικής δεξιότητας είναι το πολιτικό του στίγμα.

Προτείνεται π.χ. η διενέργεια σε όλες τις σχολές χωριστών αρχαιρεσιών σε τέσσερα εκλογικά σώματα, που θα συγκροτούσαν συμβούλια σχολών συγκροτημένα κατά 30% από εκπαιδευτικούς, αντίστοιχα των καθηγητών του ΕΔΓ και των φοιτητών και κατά 10% από εκπαιδευτικούς των υπαλλήλων.

Μπροστά σ' αυτά τα συμβούλια θα μπορούσαν να επαναπροκηρυχθούν όλες ανεξαιρέτα οι έδρες και οι θέσεις με υποψήφιος όλους όσους διαθέτουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Έτσι η στελέχωση των Σχολών θα ανακτούσε το καταρακωμένο τώρα κύρος της κι ένας νόμος-πλαίσιο θα μπορούσε να καθορίσει τις συνθήκες αποκεντρωμένης αυτοδιαχείρισης των ανανεωμένων Α.Ε.Ι.

Η δημοσιούπαλληλική ιδιότητα όσων θα απέρριπτε η πανεπιστημιακή κοινότητα και άλλα συντεχνιακά ζητήματα θα μπορούσαν να διασφαλιστούν σε κάποιο άλλο λιγότερο ευαίσθητο και απαιτητικό σημείο του κρατικού μηχανισμού.

Το τελικό προσόν μιας τέτοιας λύσης είναι ότι είναι δυνατό από τώρα να αρχίσει να εγκαθίσταται σαν παράλληλη δομή.

Κι όσοι από τους καθηγητάδες-μας ή από τους υπουργούς-

Ο ΔΕΚΑΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

«Η Ευρώπη των 10 γεγονός από χθές». Αυτόν τον τίτλο φέρει η «ημιεπίσημη» και «σοβαρή» «Μεσημβρινή», της περασμένης Τρίτης. Κι' αυτό με αφορμή μίαν εντελώς άνευ πολιτικής σημασίας πρόσκληση προς τον Έλληνα Πρωθυπουργό για να παρακολουθήσει —

σαν παρατηρητής — τη σύνοδο κορυφής της ΕΟΚ.

Αποχαλινώθηκε, με άλλα λόγια, ένα μήνα ακόμα πριν από την επίσημη είσοδό-μας και έξι χρόνια πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας ένταξης το προπαγανδιστικό όργιο, που έχει εξαπολύσει η Ν.Δ. για να πείσει τον ελληνικό λαό, ότι η ΕΟΚ μόνο παραδείσους μας επιφυλάσσει και ότι κανένα απολύτως πρόβλημα δεν τη συνοδεύει.

Κι αυτό τη στιγμή που τμήματα ολοκληρωτά της κοινοτικής νομοθεσίας δεν έχουν καν μεταφραστεί στα ελληνικά και άλλα έχουν μεταγλωττισθεί — ω βλαχοδήμαρχοι — με σοβα-

ρότατα λάθη, που συχνά, όπως λένε όσοι τα μεταχειρίζονται, τα καθιστούν ακατανόητα.

Κι ακόμα, όταν είναι γνωστό πως δεν υπάρχουν επενδυτικά προγράμματα για να απορροφήσουμε το «μάνω» των κοινοτικών επιχορηγήσεων κι ότι η πλειοψηφία, όσων υποβλήθηκαν, απορρίφθηκαν ή συνάντησαν την επιφύλαξη των αρμοδίων των Βρυξελλών.

Και, τέλος, τη στιγμή που οι μελλοντικοί εταίροι-μας κρατούν σιγήν σφίγγος για τα κύρια θέματα που μας ενδιαφέρουν και για τα οποία θα απαιτηθούν σκληρές διαπραγματεύσεις. Και μόνο οι προφυλακτικές αντιρρήσεις-τους «στην

εισβολή των Ελλήνων» έχουν διατυπωθεί από κόμματα, συνδικάτα και υπηρεσιακούς παράγοντες.

Για την υποχρέωση κάποιος στοιχειώδους ειλικρίνειας προς το λαό ούτε λόγος να γίνεται, βέβαια. Δεν συγκρατεί, όμως, τα κυβερνητικά φερέφωνα ούτε καν η ιδέα ότι τα φληναφήματά-τους μεταφράζονται και γίνονται προσιτά στους μέλλοντες αντίπαλους-τους στις κοινοτικές διαπραγματεύσεις.

Με τέτοια φήμη, πού θα βρουν, άραγε, το κύρος που απαιτείται για να υπερασπίσουν τα συμφέροντα της μικρής και ιδιόρρυθμης χώρας-μας...

τους μιλήσουν για ουτοπία ή για «σοβιέτ» ή για κάτι ανάλογο, ας μας πούν πρώτα με τί τρόπο θα αντιμετωπίσουν τη λαίλαπα των φοιτητικών εξεγέρσεων που επέρχεται και τη θύελλα των αποκαλύψεων που θα τη συνοδεύσει για το ρόλο-τους και την εν γένει δημόσια προσωπικότητά-τους.

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΠΛΑΝΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΣ

Σχολιάστηκε ευρύτατα και, όπως συνήθως, δυσάρεστα η διακριτικότητα με την οποία ο κ. Έβερτ κατάθεσε στη Βουλή τον προϋπολογισμό του 1981. Δεν εκφώνησε τον συνηθισμένο, στις περιπτώσεις αυτές, λογίδριο και δεν έδωσε, επομένως, στην αντιπολίτευση τη δυνατότητα να αντιπαραθέσει έναν πρώτο σχολιασμό της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής τους τελευταίους μήνες.

Κι έτσι αποφεύχθηκε, προσωρινά, το πικρό ποτήρι της αληθείας. Γιατι ο προϋπολογισμός και έντεχνα παραπλανητικός είναι και παρά τις αποκρύψεις και τις παραποιήσεις, δυσάρεστος, σε τελευταία ανάλυση, σ' ότι αφορά τις προοπτικές που ανοίγει.

Παρουσιάστηκε σαν ισοσκελισμένος, ενώ έχει ουσιαστικά τεράστιο έλλειμμα 10 δισ. δραχμών που θα οδηγήσει σε παραπέρα διόγκωση του δημόσιου χρέους ιδιαίτερα του εξωτερικού. Προϋποθέτει μίαν αύξηση του εθνικού εισοδήματος (3%) απίθανη για το σημερινό επενδυτικό επίπεδο και έναν πληθωρισμό (19%) αδιανόητο με την, ήδη, διαγραφόμενη διεθνή οικονομική και ιδιαίτερα ενεργειακή συγκυρία.

Τι να πει κανείς ακόμη για τα πιο χονδροειδή τεχνάσματα, όπως την αναγραφή του θετικού υπόλοιπου του λογαριασμού-μας με την ΕΟΚ (10 δισ.) σαν σίγουρου πόρου που θα εισπραχθεί οπωσδήποτε, ενώ όλοι γνωρίζουν ότι προϋποτίθενται επενδυτικά προγράμματα που το σημερινό κράτος της Δεξιάς είναι ανίκανο να καταστρώσει.

Τα μόνα σίγουρα «επιτεύγματα» του κ. Έβερτ είναι η ουσιαστική, αν ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός, μείωση των κονδυλίων που αφορούν τον κοινωνικό ρόλο του κράτους (υγεία, παιδεία, συγκοινωνίες, αυτοδιοίκηση, πολιτισμός) και η αναδιάταξη των φορολογικών βαρών σε βάρος των ασθενέστερων τάξεων, με την περαιτέρω ενίσχυση των έμμεσων φόρων.

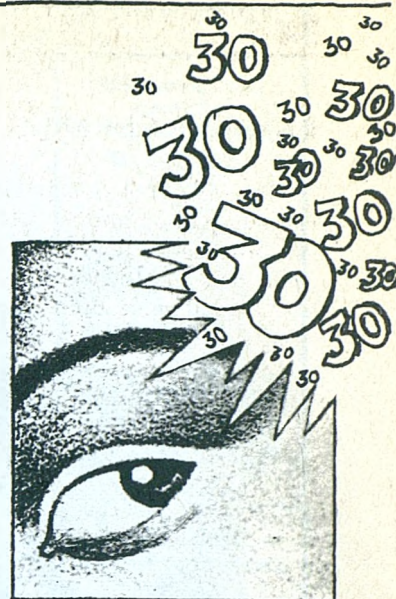
Όταν βγάζει τη μάσκα ο προϋπολογισμός της τελευταίας κυβέρνησης της Ν.Δ. δείχνει το ξεκάθαρο πρόσωπο της ταξικής αυθαιρεσίας των ισχυρών.

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ... ΑΚΡΙΒΗΝΑΜΕ

Όπως είχαμε προαναγγείλει, από σήμερα αυξάνουμε την τιμή πώλησής του τεύχους από 25 σε 30 δραχμές. Όπως προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε με τη γλώσσα των αριθμών στα προηγούμενα τεύχη, η αύξηση αυτή ήταν για μας και αναπόφευκτη, απ' τη στιγμή, που όλοι οι συντελεστές κόστους της έκδοσης έχουν υποστεί ραγδαία άνοδο και ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό.

Υπενθυμίζουμε μόνο ότι συγκριτικά παρουσιάσαμε έντονη αντίσταση στις αυξητικές τάσεις, μια και ενώ όλα τα άλλα έντυπα έχουν προχωρήσει σε αυξήσεις μέχρι και 200% της τιμής, εμείς πραγματοποιούμε την οριακή εκείνη αύξηση που διασφαλίζει τη συνέχεια στην έκδοση του περιοδικού.

Ξέρουμε, ότι κάθε επιβάρυνση είναι δυσβάστακτη μέσα στις συνθήκες που δημιουργεί η διαρκής αύξηση του κόστους ζωής, ενμέρωσης και ψυχαγωγίας. Ελπίζουμε ότι η μικρή σχετικά αυτή επιβάρυνση των 5 δραχμών ανά τεύχος, δεν

θα επιδράσει ανασχετικά στη σχέση των αναγνωστών με το περιοδικό.

Ελπίζουμε, λοιπόν, στην κατανόησή-σας και στη συνεργασία-σας. παρά το μικρό κόστος της...

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΕΣ

Η εκλογή του κ.Καραμανλή στην προεδρία της Δημοκρατίας εκτιμήθηκε σαν ουσιαστική μεταβολή του πολιτικού σκηνικού, με αναδιάταξη των «κέντρων δύναμης» στο πλαίσιο των θεσμικών προβλέψεων της πολιτειακής, αλλά και της πολιτικής λειτουργίας. Αν κατά τον κ.Παπανδρέου, ο κ.Τσάτσος είχε δώσει το «μέτρο» του προεδρικού θεσμού, είναι φανερό πως ο θεσμός πρέπει να βρεί τα νέα-του μέτρα με τον κ.Καραμανλή.

Βρισκόμαστε, λοιπόν, ακριβώς στη λεπτή φάση, όπου ο κ.Καραμανλής θέτει τη δική-του σφραγίδα στην αντίληψη του θεσμού. Είναι, ήδη, γνωστό ότι παρακολουθεί με πολύ διαφορετικό τρόπο το κυβερνητικό έργο απ' ό,τι ο προκάτοχός-του, με τακτικές «ενημερωτικές» συνεργασίες με υπουργούς.

Εγκαινιάζει δε, παράλληλα, την τακτική της άμεσης επαφής με το λαό, που παρακολουθούμε τώρα στις περιόδους-του κατά γεωγραφικά διαμερίσματα. Είναι αλήθεια πως, τυπικά, το περιεχόμενο των λόγων-του δεν υπεκφεύγει των ορίων του θεσμού, αναλισκόμενο κυρίως σε παραινέσεις ενότητας, εργατικότητας, καταδίκης του «αναρχισμού» και επαίνου των σπουδών για τους νέους κλπ.

Πίσω, όμως, από την εικονογραφία, υπάρχει και το αποτέλεσμα-της, ή και ο στόχος-της. Στην Τρίπολη, για παράδειγμα, ο κ.Καραμανλής διακήρυξε: «Επιθυμία-μου είναι να συμβολίσω την ενότητα των Ελλήνων, όχι μόνο τυπικά, αλλά και ουσιαστικά. Θα κάνω δε ό,τι μπορώ για να εκπληρώσω αυτή την αποστολή-μου και να δικαιώσω τις προσδοκίες του λαού».

Θα θέλαμε απλά να σημειώσουμε πως την ενότητα των Ελλήνων δεν τη συμβολίζει — και κατά μείζονα λόγο δεν την εκφράζει — κανένας επιμέρους πολιτειακός θεσμός, αλλά η λειτουργούσα πολιτεία στο σύνολό-της, που προκύπτει και καθορίζεται από τη βούληση του λαού. Ο ουσιαστικός ρόλος, επομένως, της Προεδρίας κρίνεται — και θα κριθεί — από το κατά πόσον ο εκάστοτε πρόεδρος θα μπορεί να αναγνωρίζει ουσιαστικά και να υπακούει και τυπικά, τη βούληση αυτή του λαού, στην οποία υπόκειται και ο ίδιος και ουσιαστικά και Συνταγματικά.

Ίδωμεν, λοιπόν.....

Εξάντας / Λογοτεχνία

Κεντρική διάθεση:
ΕΞΑΝΤΑΣ, Κωλέττη 11, Αθήνα
Τηλ. 36.04.885

Φιάσκο η «αριστερή» διεύρυνση της ΓΣΕΕ

«Στροφή προς τα δεξιά» πραγματοποιεί τελευταία η ΓΣΕΕ μετά από μια — σχετικά σύντομη — περίοδο επιφανειακής «ταξικής ανανήψεως», που εκφράστηκε με την κήρυξη της εικοσιτετράωρης πανεργατικής απεργίας και με το παρασκηναίο «ειδύλλιο» με ορισμένες πολιτικές δυνάμεις της σημερινής αξιωματικής αντιπολίτευσης. Μεγάλο ρόλο στη «διαφοροποίηση» της «ηγετικής ομάδας» της ΓΣΕΕ και στην επαναστατικότητα-της με την κυβέρνηση — και ειδικότερα με τον «προστάτη»-της, τον υπουργό Εργασίας — έπαιξε, όσο και αν αυτό φαίνεται αντίθετο σε πρώτη θεώρηση, η υπόθεση της απεργίας της 10ης Νοεμβρίου.

του Αντ. Εργατικού

Η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ παίρνοντας αυτή την «επαναστατική» θέση για τα μέτρα και την μέχρι τώρα γενικότερη πολιτική-της ήθελε να «χτυπήσει» δύο στόχους: να «αποκατασταθεί» απέναντι στους εργαζομένους και να αναλάβει την «πρωτοβουλία» από τις δυνάμεις της αντιπολίτευσης που μονοπωλούσαν μέχρι τότε τις εύλογες κινητοποιήσεις και απαιτήσεις των εργατοπαλλήλων και να αποκτήσει κάποιο αγωνιστικό «προσωπείο» που θα την διευκόλυνε στο σταδιακό πέρασμά-της προς το μελλοντικό κυβερνητικό συνδικαλισμό. Η υπόθεση, όμως, λειτούργησε, ως ένα βαθμό, αντίστροφα γιατί η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ κατηγορήθηκε ευθέως από κυβερνητικούς παράγοντες για «προδοσία» και για «παραχωρήσεις» προς το ΠΑΣΟΚ. Η κατηγορία αυτή συνοδεύτηκε με ένα είδος «προνουντσιαμέντο» των «καθαρόαιμων» κυβερνητικών συνδικαλιστών οι οποίοι απείλησαν την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ με την ανατροπή, επειδή όχι μόνον δεν τήρησε τις «υποχρεώσεις»-της προς την κυβέρνηση, αλλά και στράφηκε με την απεργία εναντίον-της. «Μεσολάβηση» για την άρση της «παρεξήγησης» αυτής ανάλαβε ο μόνιμος «γεφυροποιός» υπουργός Εργασίας, ο οποίος «έπεισε» την κυβέρνηση για την σκοπιμότητα της απεργίας για το μέλλον του κυβερνητικού συνδικαλισμού — («καπέλωμα» απεργιακού αγώνα — που στη συνέχεια θα εκφυλιστεί λόγω της αδυναμίας της αντιπολίτευσης να κινητοποιήσει τις ευρύτερες μάζες των εργαζομένων — και «στήριξη» του «κύρους» της ΓΣΕΕ τόσο στο εσωτερικό όσο και το εξωτερικό).

Σε αντάλλαγμα η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ «αποκήρυξε» τις προθέσεις-της για «συνεργασία» με το ΠΑΣΟΚ και αντάλλαξε συγκεκριμένες δεσμεύσεις προς την κυβέρνηση προκειμένου να διατηρήσει τις θέσεις-της. Οι δεσμεύσεις αυτές υλοποιήθηκαν μεταξύ άλλων στην πρόσφατη ολομέλεια της διοικήσεως της ΓΣΕΕ, όπου τις περισσότερες θέσεις που δημιουργήθηκαν με το νέο καταστατικό της συνομοσπονδίας «επίλεκτα» στελέχη της συνδικαλιστικής χούντας που ανήκουν στο πολιτικό και ιδεολογικό περιβάλλον του υπουργού Εργασίας. Παράλληλα, η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ στα πλαίσια αυτής της «συμφωνίας» με την κυβέρνηση

διατήρησε το «δικαίωμα» να φανεί «αδιάλλακτη» στα μισθολογικά αιτήματα που πρόβαλε με τρόπο, ώστε το όλο θέμα να παραπεμφθεί στην διαιτησία για να εφαρμοσθεί έτσι η εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης χωρίς η ΓΣΕΕ να «υποχωρήσει» από τις θέσεις-της, οι οποίες τυπικά ήταν και θέσεις της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης. Η «στροφή» της ΓΣΕΕ προς την κυβέρνηση χρονικά συμπίπτει με την σταδιακή εγκατάλειψη της πολιτικής του «ηπιού κλίματος» που «φιλοδόχησε» να επιβάλει η «ραλλική» κυβερνητική πτέρυγα. Η πτέρυγα μάλιστα αυτή ήταν εκείνη που κατηγόρησε την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ για «στροφή» προς το ΠΑΣΟΚ...

Στην «στροφή» αυτή — ή μάλλον στην «επιστροφή στις ρίζες» — συνετέλεσε σε μεγάλο βαθμό το (προσωρινό;) ναυάγιο των «διακανονισμών» που είχε συμφωνήσει η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ με την «μετριοπαθή» πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ.

Ο «διακανονισμός» αυτός, όπως είναι γνωστό, προέβλεπε την είσοδο στην διοίκηση της ΓΣΕΕ στελεχών της αξιωματικής αντιπολίτευσης για τη δημιουργία ενός νέου — πιό «δημιουργικού» — προσωπείου της ΓΣΕΕ για την περίπτωση που το ΠΑΣΟΚ θα καταλάμβανε την κυβερνητική εξουσία.

Η συνδικαλιστική, όμως, πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ (η ΠΑΣΚΕ) είτε από υπερβολική αυτοπεποίθηση (επειδή πιθανό να πίστευε ότι καταλάμβανε αυτοδύναμη την ΓΣΕΕ με την «κυβέρνηση της αλλαγής») είτε από μικροπαραταξιακή σκοπιμότητα (επειδή θα υφίστατο την εύλογη κριτική και πολεμική από την ΕΣΑΚ - Σ - ΚΚΕ για συμβιβασμό με τον χουντοκυβερνητικό συνδικαλισμό και τους «εγκάθετους») αντέδρασε έντονα στις πρωτοβουλίες των πολιτικών παραγόντων του κόμματος για το στήσιμο της «γέφυρας» με την ηγετική ομάδα της ΓΣΕΕ και τελικά φαίνεται ότι πέτυχε τον στόχο-της: τον τορπιλισμό της «διευρύνσεως».

Πραγματικά, η εντύπωση που εύλογα είχε δημιουργηθεί σχετικά με την πολιτική σημασία της στροφής της ΓΣΕΕ και της έστω και φραστικής αποδοχής των όρων της ΠΑΣΚΕ — ότι, δηλαδή, με κάποιο επίπεδο έχει, πραγματικά, επέλθει «συμβιβασμός» μεταξύ της «ηγετικής ομάδας» της ΓΣΕΕ και κάποιας τάσης της αξιωματικής αντιπολίτευσης είχε αποτελέσει αφορμή

για «ζυμώσεις» στον πολιτικό και συνδικαλιστικό χώρο των δυνάμεων που επαγγέλλονται την «αλλαγή». Και έτσι, είτε από διαφωνία προς τις «ρυθμίσεις» του Γενικού Συμβουλίου, είτε για λόγους σκοπιμότητας, επειδή η ΕΣΑΚ - Σ' αυτό προβαλλόταν πια σαν ο μόνος «αντίπαλος» του «κυβερνητικού συνδικαλισμού», στον χώρο της αξιωματικής αντιπολίτευσης είχαν εμφανιστεί ορισμένα φαινόμενα που προκαλούσαν αρκετά ερωτηματικά. Οργανώσεις που επηρεάζονται από την ΠΑΣΚΕ λίγες ημέρες μετά το Γενικό Συμβούλιο κατά το οποίο η ΓΣΕΕ δέχτηκε τους όρους της παρατάξεως για τη διαδικασία των εγγράφων ομοσπονδιών στη δύναμη της συνομοσπονδίας (όρους που διέφεραν ριζικά απ' αυτούς που πρόβαλε η ΕΣΑΚ - Σ) προσυπέγραψαν μαζί με οργανώσεις της επιρροής της ΕΣΑΚ - Σ διακήρυξη με την οποία καταγγέλλονταν η ΓΣΕΕ, επειδή σε γενικές γραμμές δέχτηκε τους όρους της ΠΑΣΚΕ και όχι της ΕΣΑΚ - Σ! (... «... το Γενικό Συμβούλιο έριξε στις καλές δες το ενωτικό αίτημα εγγράφους όλων των εκτός ομοσπονδιών στη δύναμή-της...»).

Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η διακήρυξη αυτή είχε υπογραφεί από την οργάνωση (ΟΤΟΕ) που είχε προτείνει στην ΓΣΕΕ τις ρυθμίσεις που καταγγέλλει! Καθώς και από οργανώσεις που είναι «υποψήφιοι» για εγγραφή στην ΓΣΕΕ με βάση ακριβώς τη διαδικασία που προτάθηκε από την ΠΑΣΚΕ... (Η «επίμαχη» παράγραφος της διακήρυξης επαναλείφθηκε από τη διακήρυξη που δημοσίευσε το κομματικό όργανο του ΠΑΣΟΚ, ενώ το όργανο του ΚΚΕ την καταχώρησε αυτούσια).

Ανάλογο φαινόμενο — καταγγελία της «ηγετικής ομάδας» της ΓΣΕΕ — επαναλήφθηκε και σε πρόσφατη απεργία οργανώσεως που είναι «υποψήφια» για εγγραφή στην ΓΣΕΕ με βάση τη διαδικασία που πρότεινε η παράταξη που ελέγχει αυτή την οργάνωση (ΓΕΝΟΠ - ΔΕΗ), ενώ, τελευταία, η ίδια η παράταξη (ΠΑΣΚΕ) είχε χαρακτηρίσει με ανακοίνωσή-της την ΓΣΕΕ «αιχμή του κυβερνητικού συνδικαλισμού» και είχε μιλήσει για «αρνητικές εμπειρίες της εξαιτίας που η ΓΣΕΕ καθοδηγείται από την ίδια ηγετική ομάδα...».

Τα περιστατικά αυτά γέννησαν, εύλογα, την εντύπωση ότι στο χώρο της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν είχε ξεκα-

θαρίσει ακόμα η «γραμμή» που θα ακολουθηθεί στον συνδικαλισμό με την προοπτική της ανάληψης της κυβερνητικής εξουσίας και ότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν οι δύο πόλοι γύρω από τους οποίους κινούνται και διαμορφώνονται οι δύο τάσεις — ή τα «πρόσωπα» — της συνδικαλιστικής πολιτικής της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Η «μετριοπαθής», και καθοδηγούμενη από πολιτικούς παράγοντες, τάση έβλεπε το όλο πρόβλημα «ρεαλιστικά» και ευνοούσε κάποια «γέφυρα» προς την σημερινή «ηγεσία» της ΓΣΕΕ. Αντίθετα, ο συνδικαλιστικός τομέας του κόμματος, ήταν περισσότερο «ταξικός» και — ίσως επειδή αντιμετωπίζει και την «πίεση» της ΕΣΑΚ - Σ εξέφραζε πιο «αδιάλλακτες» θέσεις απέναντι στον σημερινό «κυβερνητικό συνδικαλισμό» προς τον οποίο εμφανίζεται «σκληρός», είτε γιατί αρνείται πραγματικά να συμπράξει στην διεύρυνση, είτε γιατί θέλει να διασκεδάσει τις εντυπώσεις που έχουν δημιουργηθεί σχετικά με την συμβολή στελεχών-του στην όλη «επιχειρήση».

Οι τελευταίες, όμως, (επιφανειακές) εξελίξεις δημιουργούν πραγματικά την εντύπωση ότι η «συνεργασία της «ηγετικής ομάδας» της ΓΣΕΕ και της ΠΑΣΚΕ δεν «περπατά» και ότι επικράτησε η «γραμμή» της ΠΑΣΚΕ που εμφανίζεται να μη θέλει «συνδιαλλαγή» με την ΓΣΕΕ. Βέβαια, η «γραμμή» αυτή είναι αντίθετη προς το γενικότερο «πνεύμα» που χαρακτηρίζει τελευταία την αξιωματική αντιπολίτευση και το οποίο είναι σαφώς «διαλλακτικό» σε σχέση με τις γενικότερες θέσεις που υποστήριξε μέχρι πρόσφατα το ΠΑΣΟΚ. Ο τορπιλισμός της «συνεργασίας» ΓΣΕΕ - ΠΑΣΟΚ (εάν, βέβαια, είναι πραγματικός και δεν αποτελεί «τακτικό ελιγμό» της ΠΑΣΚΕ για να «θολώσει τα νερά» και να «αποκαταστήσει» την «αξιοπιστία» της στην βάση της που την πιέζει από τα αριστερά, περμίζοντας ίσως την κατάλληλη στιγμή να υλοποιήσει τις όποιες συμφωνίες με την «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ) έγινε χωρίς ιδεολογικές και άλλες αβαντάρδες της ΠΑΣΚΕ προς την ΕΣΑΚ - Σ (ΚΚΕ) με την οποία συνεχίζει την αντιδικία της σε χαμηλότερους, βέβαια, τόνους, αλλά, οπωσδήποτε, με σαφή διαχωρισμό των στόχων και των προοπτικών της. Η επερχόμενη εκλογική αναμέτρηση και οι «πιέσεις» που αυτόκλητα ασκεί το ΚΚΕ προς το ΠΑΣΟΚ για «συνεργασία» (και είναι γνωστά τα συνθήματα «αλλαγή δεν γίνεται χωρίς το ΚΚΕ» και «ΚΚΕ, αλλαγή, δεύτερη κατανομή») σε περίοδο, μάλιστα, που το ΠΑΣΟΚ αποστασιοποιείται σταδιακά από τις «απόλυτες» θέσεις που έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση αυτού του κλίματος στον συνδικαλιστικό χώρο, που ευνοεί τον χουντοκυβερνητικό συνδικαλισμό και την κυβέρνηση γενικότερα.

Η «αδυναμία» συνεργασίας των δυο κύριων παρατάξεων της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης για την διεκδίκηση κοινών υποτίθεται, στόχων και αιτημάτων των εργαζομένων και η «δυστοκία» ανάληψης απεργιακών αγώνων με κάποια «ουσία» αποτελούν τα εμφανή συμπτώματα του πραγματικού εκφυλισμού του συνδικαλιστικού κινήματος, που δεν μπορεί να εξωραϊσθεί, ούτε με διακηρύξεις, ούτε με εκρήξεις «ταξικής αδιαλλαξίας».

Είναι ενδεικτική επί του προκειμένου η πρόσφατη περίπτωση της απεργίας στην ΔΕΗ, που καθοδηγήθηκε από τις πολιτικές και συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ.

ΓΙΑ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ ΤΑ ΚΑΥΤΑ ΔΙΣΚΟΠΟΛΕΙΑ, ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟ...

POP-11

ΣΚΟΦΑ 15^α ΚΟΛΩΝΑΚΙ 36 30 868

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ

ΘΑ ΒΡΗΤΕ:

ΕΙΔΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΙΣΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ:

ROCK new wave
jazz PUNK
SOUL ROCK 'N' ROLL
reggae BLUES

ΕΠΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟ ΤΜΗΜΑ:

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΑΡΑΒΙΚΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΧΕΙΣΙΣ: αυθεντικά μικρασιατικά

2. «SPHINX» Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ ΤΖΑΖ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟΥ ΜΠΑΡΑΚΟΥ' 3

«Τώρα 7 εύκολα κομμάτια» Ο ΝΕΟΣ ΔΙΣΚΟΣ ΤΖΑΖ των:

ΑΛΕΞΙΟΥ ΤΡΑΝΤΑΛΙΔΗ

ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ-ΖΩΗ

Και τώρα ΝΕΟ POP-11 ΜΕ ΚΑΦΕ και ΤΩΤ!

ΧΡΥΣΟΣ ΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ 8 84-41-484

Πλατεία του Μαιευτηρίου Έλενας (πίσω από το γηπέδο του Π.Α.Ο.) στους ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΥΣ

ΜΑΝΗΝ ΧΩΝΔΡΙΚΗ-ΛΙΑΝΙΚΗ

ΓΙΑΝΓΚ ΜΙΝΓΚ ΣΙ

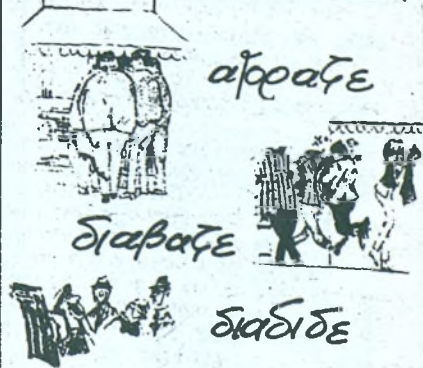
Εικονογραφημένο
**ΤΑΙ
ΤΖΙ
ΣΟΥΑΝ**

Αντοχή - υγεία - ομορφιά

ΚΕΔΡΟΣ

450 δρχ. σε όλα τα βιβλιοπωλεία

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραγε
διαβαγε

διαδιδε

την **ΑΥΓΗ**
τη δίκμη 68
ΦΩΝΗ

Η απεργία αυτή αποτέλεσε την πιο πρόσφατη αφορμή για την επανεπιβεβαίωση της οξείας κρίσεως που σοβεί στις σχέσεις ΠΑΣΚΕ και ΕΣΑΚ - Σ, οι οποίες, εν τούτοις, εκείνη την περίοδο εμφανίζονταν ότι «συνεργάζονταν» στο πλαίσιο των «16 ομοσπονδιών» σχήμα που συγκροτήθηκε εκ των ενόντων για να αντικαταστήσει κατά κάποιο τρόπο τις ΣΑΔΕΟ του 1979 που διαλύθηκαν από τους ανταγωνισμούς, και τις υστεροβουλίες των δυο συνδικαλιστικών (και πολιτικών) «υπερδυνάμεων» (ΠΑΣΟΚ - ΠΑΣΚΕ και ΚΚΕ - ΕΣΑΚ - Σ).

Το σχήμα των «16 ομοσπονδιών» — στο οποίο κάθε παράταξη «προσέφερε» τις ομοσπονδίες που ελέγχει — και το οποίο συγκροτήθηκε για να αποτελέσει το «αντίπαλο δέος» προς την ΓΣΕΕ (και την ΑΔΕ-ΔΥ, γιατί στις «16» μετέχουν και ομοσπονδίες δημοσίων υπαλλήλων) μετά από μια μικρή περίοδο επίπλαστης «συνοχής» και «συνεργασίας» κλ υδωνίστηκε με αφορμή την οργάνωση συγκέντρωσης σε εκδήλωση συμπαραστάσης προς τους — δικόμμενους — απεργούς της ΔΕΗ. Οι οργανώσεις που επηρεάζονται από την ΕΣΑΚ-Σ τορπίλισαν την εκδήλωση μετά την διαφωνία-τους, με την ΠΑΣΚΕ για το ποιοι — θα «έπρεπε να είναι οι ομιλητές της συγκέντρωσης. Και η ΠΑΣΚΕ σε «αντίποινα» δεν δέχτηκε να «συμβάλει» με τις δυνάμεις-της στην οργάνωση συγκέντρωσης την ημέρα της πανεργατικής απεργίας της ΓΣΕΕ, μετά την άρνηση της τελευταίας να εμφανιστεί μπροστά στους εργαζομένους, τους οποίους κατά τα άλλα «εκπροσωπεί» στους προθαλάμους των κυβερνητικών γραφείων.

Ταυτόχρονα, σημειώθηκαν και ορισμένες «περιέργες διαρροές» σημαντικών οργάνων από την απεργία που υποτίθεται ότι έχει κηρύξει στις 10 και 11 Νοεμβρίου ο φορέας των 16 ομοσπονδιών. Οι «διαρροές» αυτές μείωσαν σημαντικά την «ακτινοβολία» της κινητοποίησης που έγινε μεν στα πλαίσια της απεργίας της ΓΣΕΕ, αλλά είχε και χαρακτήρα αντιπαράθεσης προς αυτήν.

Η ουσιαστική διάσπαση της «συνεργασίας» των «16» έδωσε την ευκαιρία στην ΕΣΑΚ-Σ να προχωρήσει στην οργάνωση παραταξιακής - κομματικής συγκέντρωσης την ημέρα της απεργίας, όπου μεταξύ άλλων διατυπώθηκε και διαδηλώθηκε και η αντίθεση της παράταξης αυτής προς ατήματα τα οποία πρόβαλε η απεργία της

ΓΣΕΕ στην οποία εν τούτοις μετείχε... (πχ. αντίθεση στο αίτημα της ΓΣΕΕ για την καθιέρωση συνδικαλιστικής εισφοράς, για την οποία είχαν παλαιότερα συμφωνήσει σε γενικές γραμμές και η ΠΑΣΚΕ και το ΑΕΜ).

Τελευταία, το σχήμα των «16» έπαψε και τυπικά να λειτουργεί μετά από την «απομάκρυνση» των οργανώσεων που ελέγχονται από την ΠΑΣΚΕ. Η ουσιαστική αυτή διάλυση της «συνεργασίας» — που και στο σημείο αυτό ακολούθησε την «τύχη» των ΣΑΔΕΟ — έδωσε την «δυνατότητα» στην ΕΣΑΚ-Σ να έδωσφέρει στο προσκήνιο κάποιο «θολό» σχήμα «συνεργαζομένων ομοσπονδιών» που εκφράζουν μάλιστα θέσεις για τα εργατικά προβλήματα κάτω από το πρίσμα και την οπτική του «κόμματος της εργατικής τάξης» που τις καθοδηγεί. (Το σχήμα αυτό εμφανίστηκε, ήδη, στις στήλες του «Ριζοσπάστη», μαζί με το άλλο «καπέλο» της «επιτροπής σωματείων ενάντια στην ακρίβεια, την ανεργία και τις απολύσεις»).

Το πλαίσιο στο οποίο κινείται η «συνεργασία» των δυο κύριων δυνάμεων της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης (ΠΑΣΚΕ και ΕΣΑΚ-Σ), καθώς και οι συνεχείς «διαπληκτισμοί»-τους, που είχαν φτάσει μέχρι και σε δυναμικές αναμετρήσεις για την «πρωτοκαθεδρία» και την «αποκλειστικότητα» εκπροσώπησης των εργαζομένων, δίνουν αβίαστα «πρώτη ύλη» στα στελέχη της ΓΣΕΕ για να εμφανιστούν σαν οι «ηρακλείς» της ενότητας και της πολιτικής (κομματικής) ανεξαρτησίας του συνδικαλιστικού κινήματος. Στο πρόσφατο Γενικό Συμβούλιο της ΓΣΕΕ (3 - 5 Οκτωβρίου) ο πρόεδρος της συνομοσπονδίας είχε «προφητικά» κατηγορήσει τα κόμματα της αντιπολίτευσης ότι με τις παρεμβάσεις-τους διασπούν το κίνημα και είχε επισημάνει για τη συνδικαλιστική αντιπολίτευση ότι... «αλληλομισούμενη, αλληλοϋποβλεπόμενη και αλληλοκατηγορούμενη έκανε κάπου κάπου εκεχειρία μεταξύ-της για να μαζευτεί σε κάποιο μπαλκόνι για να κάνει διαγωνισμό αδιαλλαξίας, ανευθυνότητας και λασπολογίας...»

Τα γεγονότα, όμως, ξεπέρασαν τις επισημάνσεις αυτές, γιατί σήμερα η αντιπολίτευση ούτε στο ίδιο μπαλκόνι δεν μπορεί να μαζευτεί. Η γενικότερη δε τακτική-της δεν στερεί τον «κυβερνητικό συνδικαλισμό» από επιχειρήματα για να στηρίζει την θεωρία-του για τις ιδιαίτερα «φιλικές» σχέσεις που χαρακτηρίζουν τις δύο κύ-

ριες παρατάξεις-της. Πραγματικά, η συνδικαλιστική αντιπολίτευση εξακολουθεί να πελαγοδρομεί και να επιβεβαιώνει την αδυναμία-της, όχι μόνο στην καθοδήγηση ουσιαστικών και μακροπρόθεσμων εργατικών διεκδικήσεων αλλά και — το κυριότερο — στο σχεδιασμό και την υλοποίηση κάποιας στοιχειώδους συνεργασίας.

Όσο πλησιάζει ο χρόνος των βουλευτικών εκλογών οι δυο «υπερδυνάμεις» της συνδικαλιστικής — και πολιτικής — αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ - ΠΑΣΚΕ και ΚΚΕ - ΕΣΑΚ-Σ) φαίνεται ότι έχουν αποδουθεί σε μια αναμέτρηση για την εδραίωση των θέσεών-τους, ενώ η τρίτη δύναμη της αντιπολίτευσης — στον συνδικαλιστικό τουλάχιστον χώρο — το ΑΕΜ (ΚΚΕ ε.σ.) προσπαθεί να «νουθετήσει» τους «ανταγωνιστές» με μια επιχειρηματολογία που δεν βρίσκει, όμως, καμία ανταπόκριση σ' αυτούς. Αυτό ανάγκασε, τελευταία, το ΑΕΜ να μιλήσει ανοιχτά πια γιό «κομματικούς ανταγωνισμούς» και «ηγεμονισμούς» των δυο «υπερδυνάμεων», οι οποίες «στο όνομα της εξυπηρέτησης των μικροπαρταξιακών-τους συμφερόντων θυσιάζουν την υπόθεση της προώθησης των αγώνων των εργαζομένων...». Η πανεργατική απεργία που κήρυξε — για τους γνωστούς λόγους και για ακόμα γνωστότερες σκοπιμότητες — η ΓΣΕΕ (η «αίχμη του κυβερνητικού συνδικαλισμού» κατά την πιο τελευταία διαπίστωση της ΠΑΣΚΕ) λειτουργήσε σαν καταλύτης για την έμπρακτη επιβεβαίωση των ανταγωνισμών, αλλά και της υστεροβουλίας των πολιτικών συνδικαλιστικών δυνάμεων.

Ο ανταγωνισμός των δυο «υπερδυνάμεων» — που εκδηλώθηκε για μια ακόμα φορά στην υπόθεση της πανεργατικής απεργίας της ΓΣΕΕ και οδήγησε στη εμφανή διαφοροποίηση των επιδιώξεών-τους γύρω από την «αξιοποίηση» της κινητοποίησης — δεν πρέπει να απομονωθεί από τις γενικότερες εξελίξεις που κυοφορούνται στο συνδικαλιστικό κίνημα, πρόγνωση των οποίων δόθηκε στο πρόσφατο Γενικό Συμβούλιο της ΓΣΕΕ.

Σ' αυτό, όπως είναι γνωστό, η «ηγετική ομάδα» της ΓΣΕΕ αποδέχθηκε μια σειρά όρων που έθεσε η ΠΑΣΚΕ για τον «εκδημοκρατισμό» της κορυφής του συνδικαλιστικού κινήματος (ΓΣΕΕ), με την συγκρότηση Μικτής Επιτροπής (ΓΣΕΕ - ΠΑΣΚΕ) για την επιφανειακή ρύθμιση του οργανωτικού προβλήματος (εγγραφές οργανώσεων, καταστατικό συνέδριο, συνέδριο για

Έδνας / Λογοτεχνία

Μαρκήσιος ντε Σάντ

Η φιλοσοφία στο μπουντουάρ

Έδνας / Λογοτεχνία

Μαρκήσιος ντε Σάντ

Οί 120 μέρες των Σοδόμων

Έδνας / Λογοτεχνία

Μαρκήσιος ντε Σάντ

'Ιουλιέτα, τ. Α'

Έργα

Έξάντας

την εκλογή νέας διοίκησης) στο επίπεδο της συνομοσπονδίας.

Η ΕΣΑΚ-Σ πέρα από την ελάχιστη επικοδομητική και καθόλου σοβαρή παρουσία της στο Γενικό Συμβούλιο — αρνήθηκε να συμπράξει — με την συμμετοχή της στην Μικτή Επιτροπή — σ' αυτήν τη μεθόδευση και έτσι έμεινε η μόνη συνδικαλιστική (και πολιτική) δύναμη που απέρριψε τις «ενωτικές πρωτοβουλίες» της ΓΣΕΕ και της ΠΑΣΚΕ.

Παράλληλα, ένα στοιχείο που δεν μπορεί — και δεν πρέπει — να περάσει απαρατήρητο στην πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος τον τελευταίο καιρό αφορά στην τακτική — και όχι στις «ενωτικές» φραστικές διακηρύξεις — της ΕΣΑΚ-Σ (ΚΚΕ). Η τακτική αυτή γεννά πολλές απορίες γιατί, κατά αντικειμενική κρίση, οδηγεί σε αδιέξοδα που όχι μόνο δεν συμβάλλουν στην ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά αντίθετα το οδηγούν σε πολιτικές καταστάσεις και ενισχύουν τις προπαγανδιστικές θέσεις του «κυβερνητικού συνδικαλισμού». Η στάση που κράτησε η ΕΣΑΚ-Σ στο Γενικό Συμβούλιο της ΓΣΕΕ σε συνδυασμό με τα στοιχεία που ήρθαν στην επιφάνεια σχετικά με τον «ελαστικό» σεβασμό εκ μέρους της των δημοκρατικών διαδικασιών για την παράβαση των οποίων ψέγει τους συνδικαλιστικούς της αντιπάλους, δημιούργησαν ένα κλίμα σε βάρος της που δεν εξισορροπείται από την αναμφισβήτητη επιρροή της σε αξιόλογη μερίδα του εργατικού δυναμικού, ούτε από την αξιοζήλευτη δυνατότητά της να κινητοποιεί έγκαιρα και μαζικά τις δυνάμεις που ελέγχει.

Το κλίμα αυτό ενισχύεται και από τη στάση που κρατούν οι εκπρόσωποι της ΕΣΑΚ-Σ στις συνδικαλιστικές εκδηλώσεις (συσκέψεις κλπ.). Πρόκειται για μια στάση, η οποία, όπως έχει, ήδη, επισημανθεί από αυτές τις στήλες, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην απομάκρυνση της ΕΣΑΚ-Σ από τον κύριο κορμό του συνδικαλιστικού κινήματος στον οποίο μετέχουν όλες οι πολιτικές τάσεις από την άκρα Δεξιά, μέχρι την πάση φύσης Αριστερά. Η απολιτικότητα αυτή δεν είναι τυχαία αλλά φαίνεται ότι αποτελεί και την πολιτική επιλογή της ΕΣΑΚ-Σ (ΚΚΕ) και δεν μπορεί να καλυφθεί με τις φραστικές διακηρύξεις περί ενότητας. Στους κόλπους της παράταξης αυτής είναι φανερό ότι έχει επικρατήσει η άποψη ότι ο πολιτικός χώρος, που εκφράζεται στον συνδικαλισμό από την

ΕΣΑΚ-Σ, «πρέπει» να αποκτήσει αυτόνομο φορέα, που σημαίνει επίσημοποίηση — και οριστικοποίηση — της — άτυπης σήμερα — οργανικής διάσπασης του συνδικαλιστικού κινήματος. Η οργανωτική υποδομή προς την κατεύθυνση αυτή έχει αρχίσει από καιρό να μεθοδεύεται και τώρα απλώς αναμένεται να βρεθεί ο πιο κατάλληλος χρόνος για την «ανοιχτή ρήξη». Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις ο χρόνος αυτός τοποθετείται αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές, από τις οποίες το ΚΚΕ πιστεύει ότι θα βγει ενισχυμένο. Ταυτόχρονα η ΕΣΑΚ-Σ με την «περιεργή» τακτική που ακολουθούν τα στελέχη της στους επίσημους θεσμούς του συνδικαλιστικού κινήματος δίνει την εντύπωση ότι προκαλεί τον «κυβερνητικό συνδικαλισμό» να πάρει πειθαρχικά μέτρα εναντίον της με τρόπο ώστε να αποκτήσει η ΕΣΑΚ-Σ την τυπική δικαιολογία για να προχωρήσει στην συγκρότηση του επίσημου κομματικού συνδικαλιστικού φορέα κατά το — ατυχές, όπως αποδείχτηκε ιστορικά — προηγούμενο του 1928.

Σύμφωνα με την μεθόδευση αυτή η ΕΣΑΚ-Σ θα επιχειρήσει να εμφανιστεί και σαν «θύμα» που «αναγκάζεται» να προχωρήσει στη συγκρότηση του φορέα. Και αυτό ίσως, γιατί δεν έχει αποκτήσει ακόμα το πολιτικό θάρρος να αναλάβει ευθές την ευθύνη της διάσπασης, την οποία θα επιρρίψει στις δυνάμεις του «κυβερνητικού συνδικαλισμού», οι οποίες, βέβαια, δεν είναι καθόλου άμοιρες ευθυνών για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Στα πλαίσια της δημιουργίας της υποδομής προς την κατεύθυνση της συγκρότησης του «άλλου» συνδικαλιστικού φορέα (που από χρόνια αποτελεί τον διακαή πόθο των χουντικών και ακροδεξιών στοιχείων της ΓΣΕΕ που θέλουν την «κάθαρση» της συνομοσπονδίας από την κομμουνιστική Αριστερά) η ΕΣΑΚ-Σ έχει αναπτύξει τουλάχιστον «περιεργες» και όχι μόνο πολιτικές σχέσεις με το καθοδηγητικό όργανο του διεθνούς συνδικαλιστικού κινήματος που ιδεολογικά ελέγχεται από τα κράτη του «υπαρκτού σοσιαλισμού».

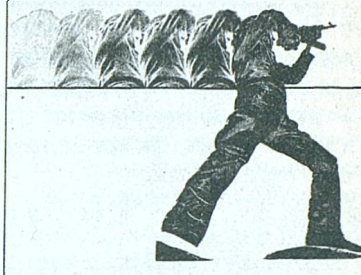
Η πορεία που δείχνει ότι ακολουθεί η ΕΣΑΚ-Σ είναι σαφές ότι αποτελεί ήττα ορισμένων δυνάμεών της που υποστήριξαν ότι η πάλη για την κατάκτηση της «συνδικαλιστικής εξουσίας» πρέπει να δοθεί μέσα από τους θεσμούς (ΓΣΕΕ, κλπ.) και όχι έξω και μακριά απ' αυτούς.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ROBERT TABER

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΥ (ο "πολεμος του φυλλου")

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΛΒΟΣ»
Αναξαγόρα 1, Αθήνα τ.τ.112
τηλ. 52.46.241

εκδοσεις ΟΥΤΟΠΙΑ

Αντρέ Μπρετόν
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Λέον Τρότσκι
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ερνέστ Μαντέλ
ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ
ΚΑΙ ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ερνέστ Μαντέλ
ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΛΤΟΥΣΕΡ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΕΝΣΤΕΙΝ

Ο. Σεμιόνοβα, Β. Χέυνες
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Ντένις Άλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ: ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Ίσακ Ντώιτσερ
ΣΤΑΛΙΝ

Κεντρική διάθεση:
Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΠΗΣ

ΤΡΥΠΑ
PLOUSIO & FANTASMAGORIKO

με θεματα καφτα και χυμωδη:

**ΤΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟΝ ΚΗΤΟΣ
& Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ!**

ΠΕΙΡΑΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

14 ΣΕΛΙΔΕΣ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΚΟΜΙΞ

ΣΕ ΟΛΑΤΑ ΚΑΛΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ & ΒΛΑΒΑΙΟΠΟΛΕΙΑ !!!

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ή *Εφημερίδα των εργαζομένων*

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

*Επιμένει να αγωνι-
ζεται καθήμενος για τα
ζητήματα του λαού*

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο λόγος και πάλι για την ΠΕΣΙΝΕ.

Πριν τέσσερις μήνες (ΑΝΤΙ, τχ.156), αντιπαραθέτοντας στη διαφήμιση της ΠΕΣΙΝΕ την «ΑΝΤΙΔΙΑΦΗΜΙΣΗ»-μας, δείξαμε πώς είναι δυνατόν να διατηρεί κανείς την αυτονομία-του απέναντι στα οργανωμένα οικονομικά συμφέροντα, ακόμα και όταν αυτά παίρνουν τη μορφή του πελάτη.

Συντάκτης εκείνης της ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ήταν ουσιαστικά η ίδια η ΠΕΣΙΝΕ.

● Με καθαρά κέρδη που κινούνται σταθερά σε ποσοστό 25% - 30% των ιδίων κεφαλαίων-της, αποδεικνύει πόσο δίκιο είχαν ο Δημήτρης Μπάτσης, ο Νίκος Κιτσικής, ο Γιάννης Ζιγδής, ο τεχνικός κόσμος της χώρας, να πιστεύουν σε πείσμα των δικηγόρων της κυβέρνησης Καραμανλή — υπουργός Βιομηχανίας ήταν τότε ο κ.Ν. Μάρτης — ότι η χώρα μπορούσε και έπρεπε να εκμεταλλευθεί αυτοδύναμα τους βωξίτες-της.

● Πληρώνοντας το ηλεκτρικό ρεύμα φτηνότερα ακόμα κι από όσο η ίδια υπολογίζει, αποδεικνύει τη «συμβολή»-της στο ενεργειακό πρόβλημα της χώρας. (Θυμίζουμε πως, ενώ το 1974 η αντιπρόεδρος και μέτοχος κατά 12% του «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε.», ΕΤΒΑ, σε ειδική μελέτη-της, υπολόγιζε ότι το ηλεκτρικό ρεύμα μπορούσε και έπρεπε να πουλιέται 0,41 έως 0,57 δρχ/ΚWh* την ίδια ακριβώς στιγμή η «ελληνική» ΠΕΣΙΝΕ αγόραζε την ΚWh από τη ΔΕΗ...0,33 δρχ.).

● Υποβαθμίζοντας στοιχειώδη μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος που είχε η ίδια από την αρχή της λειτουργίας-της πάρει — χωρίς να έχει σημειωτέον καμιά σχετική υποχρέωση — αποδεικνύει τη «συμβολή»-της στην προστασία του περιβάλλοντος.

Πέρασαν από τότε τέσσερις μήνες πλήρους σιωπής. Στο διάστημα αυτό κι ενώ η εταιρία συνέχισε τη διαφημιστική-της εκστρατεία, άλλοτε άμεσα και άλλοτε έμμεσα, τη ευγενεί φροντίδι ορισμένων εντύπων που έ-

συμβολή

Τό έργο... φέρει τώρα 20... 2000.0... μαζί με τή... Δίνε... δες άτομα... τους 21... έργος...

αυτό προσ... το δολλά... νο στην... 2000.0... α τό χρ... νομία (α... ριότητα... δούλει σ... με όρους... μνοι οί περισ... στην Έλλάδα... Περισσότερη από την μ... παρ... γνηή του διαχτεύ... στην... 'Ελληνική αγορά, έ...

ζοντας πρώτη ύλη — και εργασία — σε 2.000 βιομηχανίες και βιο-τεχνίες επεξεργασίας αλουμίνι-ου σ' όλη τη χώρα.

Με τις πρωτοποριακές τε-χνικές που εφαρμόζει, καταναλ-σκει 14% λιγότερο ήλεκτρο από... το διεθνή μέσο όρο.

Έχει αναπτύξει ύ ιδει-γματικές μεθόδους προσ... τας... το περιβάλλοντος. Χάρη σ' αυ-...

τές τό φέρ... παραμένου... σχολίες των... σής.

Οι Έλλην... στήσιονες...

μα και τό κολήρι... οι άγαπημέ... στωικών της περι-... σής.

εργονικοί και επί-στυλεχόντων... υλιές τους... λύτερους...

που τό... τις επί-... πώς είναι από τους κα... στον κόσμο.

Είναι τό 'Αλουμίνι... 'Ελλάδος.

ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Η συμβολή της ΠΕΣΙΝΕ

σπευσαν να μεταμφιέσουν τις διαφημίσεις-της σε τάχα έρευνες και δήθεν ρεπορτάζ, είχαμε την ευκαιρία να διαπιστώσουμε ότι η σιωπή δεν είναι μόνο χρυσός, αλλά και ...αλουμίνιο. Γιατι τα νέα στοιχεία που μας επιβάλλουν να επανέλθουμε αποδεικνύουν πραγματι ότι η εκμετάλλευση του ελληνικού βωξίτη από τη γαλλική ΠΕΣΙΝΕ είναι χρυσοφόρα.

● Το «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε.» έχοντας επεκτείνει κάθετα τον μονοπωλιακό-του έλεγχο πέρα από την παραγωγή αλουμίνια-αλουμινίου και σε όλο το κύκλωμα που αρχίζει από την εξόρυξη του βωξίτη ως την παραγωγή τελικών προϊόντων αλουμινίου, ελέγχει ΕΜΦΑΝΩΣ 21 τουλάχιστον εταιρίες από τις οποίες οι 5 συγκαταλέγονται στις 100 πρώτες ελληνικές(!) βιομηχανίες.

● Διαθέτοντας στη διεθνή αγορά την ελληνική αλουμίνα στις χαμηλότερες δυνατές διεθνείς τιμές, αποδεικνύει ότι υποτιμολογεί συστηματικά τις εξαγωγές-της και καταρρίπτει τον μύθο της «συναλλαγματικής ωφέλειας» που αποτέλεσε το βασικότερο επιχείρημα των εκάστοτε απολογητών-της.

Έτσι, η διαφημιστική εκστρατεία της ΠΕΣΙΝΕ αποκαλύ-

πτει χαρακτηριστικά την αθέμιτη δυνατότητα που έχει ο ανεξέλεγκτος — ασύδοτος ουσιαστικά στη χώρα-μας — διαφημιστικός λόγος, να διαστρέφει την πραγματικότητα εμφανίζοντας παραπλανητικά μια αποικιακή εκμετάλλευση σαν...συμβολή.

Η διαφημιστική αυτή εκστρατεία παρουσιάζει, όμως, κι ένα γενικότερο ενδιαφέρον. Καταρρίπτει όλους τους μύθους που χρησιμοποιεί η διαφήμιση για να καθαγιάζει το ρόλο -της και να εξασφαλίζει έτσι κοινωνική και οικονομική αποδοχή. Με το πρόσχημα της ευεργετικής πληροφόρησης των καταναλωτών και της δημιουργίας συνθηκών ελεύθερου ανταγωνισμού, οι υποστηρικτές της διαφήμισης, επιδιώκουν να εξωραϊσουν τον παρασιτικό και αθέμιτο ρόλο-της, εμφανίζοντάς-την — ούτε λίγο, ούτε πολύ — σαν κάποιο παραγωγικό συντελεστή, όπως η εργασία ή το κεφάλαιο. Έτσι, διεκδικούν την εξομοίωση του διαφημιστικού κόστους με κάθε άλλο κόστος παραγωγής. Το διαφημιστικό κόστος από φορολογική, για παράδειγμα, άποψη αναγνωρίζεται σαν έξοδο της διαφημιζόμενης εταιρίας. Αφαιρείται από τα έσοδά-της και κατά συνέπεια μειώνει τη φορολογία.

Η διαφημιστική εκστρατεία της ΠΕΣΙΝΕ που είναι ένα δείγμα «διαφήμισης κύρους» αποτελεί ουσιαστικά μια μορφή πολιτικής προπαγάνδας.

Γιατί, βέβαια, όταν η ΠΕΣΙΝΕ καταχωρούσε, πριν μερικούς μήνες, τη διαφήμισή-της στο ANTI, δεν μπορούσαμε να φανταστούμε ότι αποτιμούνταν σε υποτίμητους αγοραστές αλουμίνιας, ούτε ότι αποσκοπούσε ν' αυξήσει την κατανάλωση των προϊόντων-της. Και βέβαια την πολυτέλεια μιάς τέτοιας «επικοινωνίας» δεν θα μπορούσε να έχει πα-

ρά ένα μονοπώλιο. Ποια επιχείρηση κάτω από συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού θα μπορούσε να επιβαρύνει, χωρίς συνέπειες, το κόστος των προϊόντων-της με μια τέτοια διαφημιστική εκστρατεία «κύρους»;

Αλλά κι αυτή καθαυτή η δραστηριότητα της γαλλικής εταιρίας παρουσιάζει γενικότερο ενδιαφέρον: αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του ρόλου που διαδραματίζει το ξένο κεφάλαιο στη χώρα-μας, των μεθόδων που ακολουθεί και των σχέσεων που αναπτύσσει με την πολιτική-μας ηγεσία.

Μονοπωλιακός έλεγχος και υποτιμολόγηση

Ο ρόλος του ξένου κεφαλαίου στον τόπο-μας είναι αναντίρρητα συνδεδεμένος με τις πιο πικρές-μας εμπειρίες μισού αιώνα προσπάθειας για οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο. Με τη μορφή της επένδυσης, της βοήθειας ή εκείνης του δανείου, στάθηκε πάντα μηχανισμός εξάρτησης και υποτέλειας, η εισαγόμενη πρώτη ύλη μιας δραστήριας βιομηχανίας παραγωγής πολιτικών ανωμαλιών και μιάς υπό ή παρα - ανάπτυξης ευθυγραμμισμένης με τα ιδιαίτερα συμφέροντά-του.

Από τα πρώτα-της κιόλας βήματα η χώρα εντάσσεται στα πλαίσια της διεθνοποίησης του κεφαλαίου, εκχωρώντας κάθε πρωτοβουλία για εκβιομηχάνιση στον ξένο παράγοντα και εξ υπολοίπου στο εμπορο-μεσιτικό δαιμόνιο της δασμοβίωτης εγχώριας ιδιωτικής πρωτοβουλίας(1).

Έτσι, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από την αντίφαση που παρουσιάζουν οι οικονομίες των εξαρτημένων χωρών, όπου το ξένο κεφάλαιο αναπτύσσει εκείνους μονάχα τους κλάδους που του χρειάζονται, είτε για προμηθευτές πρώτων υλών, είτε για αγωγούς μετασχηματισμού και διάθεσης, στην αγορά των ιθαγενών, προϊόντων της μητροπολιτικής βιομηχανίας(2). Ήδη, η πρωτοεμφάνισή-του οδηγεί σε μαρασμό τη δυναμική βιομηχανική δραστηριότητα που είχε αναπτύξει η χώρα πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, εξαγοντας μηχανές (ατμομηχανές, ελαιοπιεστήρια, σταφυλοπιεστήρια κλπ.) στη Μέση Ανατολή. Από τότε και ως τις μέρες μας, αλλάζοντας διαδοχικά ονόματα (σύμβαση Κούπερ, δόγμα Τρούμαν, σχέδιο Μάρσαλ) το ίδιο πάντα ξένο κεφάλαιο ασκεί την εξωραϊσμένη, με βραχυπρόθεσμες συναλλαγματικές ωφέλειες, διαστρεβλωτική-του επίδραση στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Η ελληνική σιδηρουργία, για παράδειγμα, ενώ θα μπορούσε και έπρεπε να διαδραματίσει ρόλο άξονα, γύρω από τον οποίο θα συναρτωνόταν το μεταπολεμικό βιομηχανικό-μα σύστημα, αγνοεί τις εγχώριες ανάγκες, απομονώνεται από τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας και επιδίδεται σχεδόν αποκλειστικά σε εξαγωγές.

Ακόμα πιο χαρακτηριστική είναι η επίδραση που άσκησε το ξένο κεφάλαιο στον ενεργειακό τομέα. Οι εγχώριες πρωτογενείς πηγές ενέργειας εγκαταλείπονται στα πλαίσια του μύθου της Ψωροκώσταινας και το ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας καλύπτεται κατά 85% από εισαγωγές. Είναι η εποχή της αγγλικής κυριαρχίας. Το αγγλικό κάρβουνο καλύπτει το 80% των εισαγωγών. Με το πέρασμα (1947) από την αγγλική στην αμερικάνικη σφαίρα επιρροής, σημειώνεται μια αλόγιστη στροφή προς το πετρέλαιο. Το κάρβουνο πέφτει από το 67% στο 14% των εισαγωγών ενέργειας, ενώ το πετρέλαιο περνάει αντίστοιχα από το 33% στο 86%.

Ενταγμένη οργανικά η χώρα στις τελευταίες θέσεις του κέντρου της καπιταλιστικής πυραμίδας, ακολουθεί πιστά τους όρους του παιχνιδιού που επιβάλλει το ξένο κεφάλαιο και υιοθετεί τρόπους ανάπτυξης άσχετους με τις εσωτερικές-της δυνατότητες ή ανάγκες.

Η περίπτωση του ΠΙΤΣΟΥ, για να έρθουμε σ' ένα πρόσφατο παράδειγμα, είναι κι αυτή χαρακτηριστική. Ο ΠΙΤΣΟΣ μια πρωτοπόρα ελληνική βιομηχανία με σημαντικές εξαγωγικές επιτυχίες και αξιόλογη για τα ελληνικά δεδομένα τεχνολογία, αγοράζεται τον Ιούνιο του 1976 από τις πολυεθνικές AEG, SIEMENS, και SIEMENS-BOSCH. Η πώληση υπαγορεύεται από την αδυναμία-του να ανταποκριθεί στους ανταγωνιστικούς όρους των ομοιει-

δών πολυεθνικών επιχειρήσεων που, στο μεταξύ, έχουν εισβάλει στην Ελλάδα.

Οι ξένοι αγοραστές εντάσσουν από την πρώτη στιγμή τη δραστηριότητα του ΠΙΤΣΟΥ στη διεθνή πολιτική-τους που, είναι φυσικό, να μη συμπίπτει με τις εθνικές προτεραιότητες. Μετατρέπον, έτσι, την εταιρία από βιομηχανική σε καθαρά εμπορική, απολύουν ομαδικά περισσότερο από το μισό προσωπικό και εμφανίζουν συστηματικά...παθητικούς ισολογισμούς. Σήμερα ο ΠΙΤΣΟΣ δεν κάνει τίποτα περισσότερο από το να συναρμολογεί ηλεκτρικές συσκευές, που αγοράζει από μικρότερες βιομηχανίες και τις οποίες επιβαρύνει με το διαφημιστικό κόστος της παραπλανητικής μετονομασίας-τους σε ...ευρωσυσκευές (Δες και ANTI-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ, ANTI, τχ. 148).

Στα γενικά αυτά πλαίσια της «συμβολής» του ξένου κεφαλαίου πρέπει, ασφαλώς, να ενταχθεί και η «συμβολή» της ΠΕΣΙΝΕ, χαρακτηριστικό παράδειγμα της στρατηγικής που ακολουθεί μια πολυεθνική εταιρεία, όταν στέλνει τη θυγατρική-της να «συμβάλει» στην οικονομική ανάπτυξη των ιθαγενών.

Η ΠΕΣΙΝΕ, λοιπόν, έρχεται στην Ελλάδα πριν 20 ακριβώς χρόνια και εξασφαλίζει από το Ελληνικό Δημόσιο με την περιφημη εκκίνηση σύμβασης της 27.8.1960 την μονοπωλιακή εκμετάλλευση του ελληνικού βωξίτη.

Με αρχικούς όρους (ιδιαίτερα το άρθρο 23 της σύμβασης) και συνεχείς μετέπειτα παρασκηνιακές πιέσεις σε όλα τα επίπεδα, καταφέρνει μέχρι και σήμερα να αποκλείει την είσοδο κάθε επιδοξου ανταγωνιστή στη «δουλειά».

Παρά τις ευόιντες διεθνείς προοπτικές για τη ζήτηση του μετάλλου, τις διαπιστωμένες ευρωπαϊκές ανάγκες (3) και τις συγκεκριμένες προτάσεις για ένα νέο εργοστάσιο αλουμίνιας, η ΠΕΣΙΝΕ εξακολουθεί να διατηρεί το μονοπωλιακό-της προνόμιο ακέρατο.

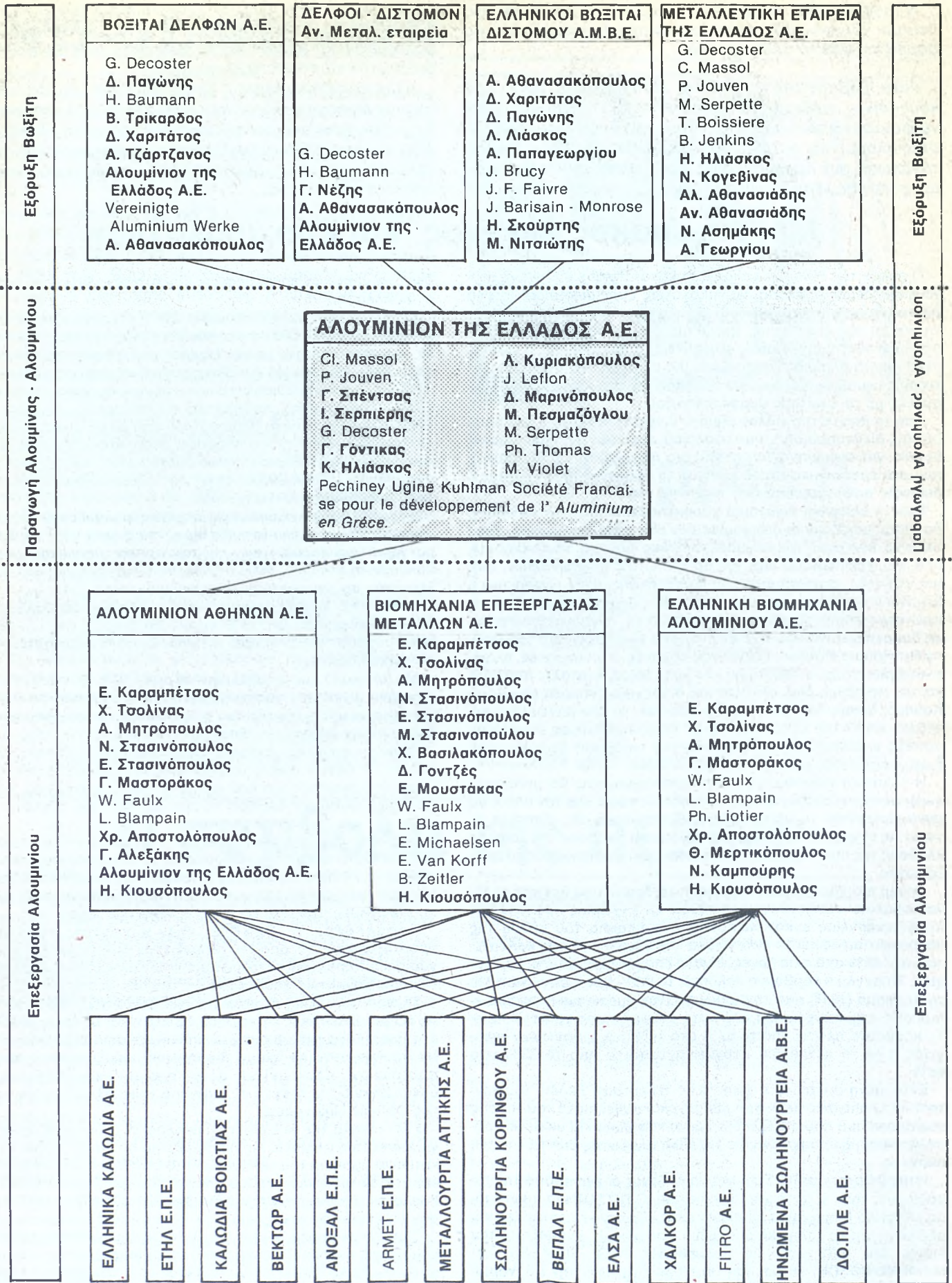
Έτσι στο μετρό, το αεροδρόμιο, το έγχρωμο σύστημα τηλεόρασης...δεν πρέπει να παραλείψουμε και το αλουμίνιο όταν σύντομα κληθούμε να εξοφλήσουμε τα δίδακτρα των «ολίγων» εκείνων ελληνικών που χρησιμοποίησε ο Ζισκάρ Ντ' Εσταίλ στις θερμές προσφωνήσεις-του από τις στήλες Ολυμπίου Διός.

Παράλληλα, η ΠΕΣΙΝΕ επεκτείνοντας κάθετα τη δραστηριότητά-της, από την εξόρυξη του βωξίτη, ως την επεξεργασία και παραγωγή τελικών προϊόντων αλουμινίου, επαληθεύει τον αποικιοκρατικό χαρακτήρα της παρουσίας-της στην Ελλάδα.

Σήμερα η γαλλική εταιρία ελέγχει ΕΜΦΑΝΩΣ τέσσερις από τις έξι μεταλλευτικές επιχειρήσεις βωξίτη και τις τρεις μεγαλύτερες μεταλλουργικές βιομηχανίες επεξεργασίας του αλουμινίου. Με τουλάχιστον 14 ακόμα βιομηχανίες επεξεργασίας τελικών προϊόντων αλουμινίου ολοκληρώνει και κάθετα τον μονοπωλιακό-της έλεγχο σ' έναν από τους νευραλγικούς τομείς της Εθνικής Οικονομίας.

Στον πίνακα της σελίδας που ακολουθεί στοιχειοθετείται ανάγλυφα αυτή η αλήθεια. Τα ίδια πρόσωπα που απαρτίζουν το διοικητικό συμβούλιο του «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε» εμφανίζονται και στις άλλες εταιρίες του πίνακα, είτε σαν διευθύνοντες σύμβουλοι, είτε σαν μέλη του διοικητικού συμβουλίου, είτε, τέλος, σαν διαχειριστές των Ε.Π.Ε.

Ο μονοπωλιακός έλεγχος που διαπιστώνουμε, παρέχει σε κάθε θυγατρική εταιρία τη δυνατότητα να εξυπηρετεί κατά τον πιο αποτελεσματικό τρόπο όλους εκείνους τους σκοπούς, για τους οποίους στέλνεται από την μητέρα-εταιρία στη χώρα υποδοχής και

που δεν είναι, φυσικά, ο διακαής πόθος της «μητέρας» να δει την «θυγατέρα» συμβάλουσα στην οικονομική ανάπτυξη των ιθαγενών, αλλά απλούστατα, η επιθυμία (και ανάγκη) να μεγιστοποιήσει τα κέρδη-της. Να προμηθευτεί, δηλαδή, φτηνά την απαραίτητη πρώτη ύλη και να παράγει με χαμηλό κόστος(φτηνά εργατικά, φτηνή ενέργεια (4) κλπ.), διευρύνοντας, ταυτόχρονα, τις πωλήσεις της στην παρθένα, συνήθως, αγορά των ιθαγενών.

Οι επιδιώξεις αυτές όσο θεμιτές κι αν είναι — ειδικά στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος που αποδέχεται και υιοθετεί η χώρα υποδοχής — δεν παύουν να αντιστρατεύονται καταφανώς τα συμφέροντα των ιθαγενών. Αυτό το ξέρει καλά η «μητέρα» εταιρία και γι' αυτό φροντίζει να μην το συνειδητοποιήσουν ποτέ οι ιθαγενείς. Η «θυγατέρα» βαφτίζεται ελληνοπρεπέστατα «Αλουμίνιο της ΕΛΛΑΔΟΣ» και η έλευσή-της συνοδεύεται από τον πανάρχαιο (προγενέστερο κι αυτής ακόμα της «εκπολιτιστικής» εκστρατείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου) μύθο της συμβολής.

Στην προηγούμενη αναφορά μας στο «Αλουμίνιο της Ελλάδος», (ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ, τχ. 156), είχαμε την ευκαιρία να εξετάσουμε αναλυτικά τη «συμβολή» αυτή.

Σήμερα, θα σταθούμε διεξοδικότερα στο βασικότερο επιχείρημα των εκάστοτε απολογητών αυτής της «συμβολής», την περίφημη «συναλλαγματική ωφέλεια» της Εθνικής-μας Οικονομίας.

Τα στοιχεία που ακολουθούν προέρχονται από τις πιο αξιόπιστες σχετικές πηγές (τις στατιστικές του ΟΗΕ για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη και την ειδική έκδοση γύρω από το αλουμίνιο «*Roskill Information Service*» και αποδεικνύουν ότι το «Αλουμίνιο της Ελλάδος» υποτιμολογεί συστηματικά τις εξαγωγές του.

Στον παρακάτω πίνακα οι, κατά μετρικό τόνο αλουμίνια, τιμές σε δολάρια στις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι εξαγωγές των ΗΠΑ, Δυτ. Γερμανίας και Γαλλίας κατά τα έτη 1972 ως και 1978, συγκρίνονται με τις αντίστοιχες τιμές εξαγωγής της ελληνικής αλουμίνιας. Το 1978, η ίδια ΠΕΣΙΝΕ εξάγει την αλουμίνια από την Ελλάδα προς 132 δολ./τόν. και από την Γαλλία προς 283 δολ./τόν.

Τιμές εξαγωγής αλουμίνιας ανά τόνο εκφρασμένες σε δολάρια

	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Η.Π.Α.	82	97	115	146	169	201	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	98	125	127	155	156	176	189
ΓΑΛΛΙΑ	93	102	146	195	203	214	283
ΕΛΛΑΔΑ	62	68	86	119	124	128	132

Ολοκληρώνουμε την παρουσίαση της «συμβολής» του «Αλουμίνιο της Ελλάδος» με δυο επιστολές που λάβαμε και δημοσιεύουμε σχετικά με τις συνθήκες εργασίας στο εργοστάσιο και τις συνθήκες διαβίωσης (5) στα Άσπρα Σπίτια.

● Ο γιατρός κ. Δημήτρης Γερούκαλης, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος του Δήμου Αθηναίων και μέλος της Επιτροπής που συστήθηκε με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Επιστημών, Βιομηχανίας και Ενεργείας, Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών για να μελετήσει «τις συνθήκες εργασίας και την κατάσταση υγείας των εργατοπαλλήλων της βιομηχανίας «Αλουμίνιο της Ελλάδος», γράφει:

Αθήνα, Σεπτ. 16, 1980

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Σ' ένα από τα τελευταία τεύχη (Ιούλης 18, 1980) δημοσιεύθηκε η Αντι-διαφήμιση του κ.Δ. Σκάλου με θέμα «Βαριά βιομηχανία ελαφρού μετάλλου ή ελαφριά αντιμετώπιση βαριών ευθυνών» σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της εταιρίας Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ.

Σε όσα γράφονται δεν έχω να προσθέσω κάτι, αλλά θέλω να επισημάνω μian άλλη πλευρά του προβλήματος, τις συνθήκες εργασίας και την υγεία των εργαζομένων.

Με τις απεργιακές κινητοποιήσεις των σωματείων, με κύριο αίτημα τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, αφού τα κρούσματα αναπνευστικών προβλημάτων πλήθαιναν και με την πίεση που ασκήθηκε στους αρμόδιους από την πραγματικότητα (καταστρεπτική επίδραση της ρύπανσης στο γύρω περιβάλλον με βλαβερές επιδράσεις στη μελισσοκομία, κτηνοτροφία, ελιές, κλπ.) έγινε συνείδηση η ανάγκη διερεύνησης των συνθηκών εργασίας. Ενδεικτικά παραθέτω πιστοποιητικά νοσηλείας δύο εργατών του Αλουμινίου και δελτίον ιατρικής εξέτασης της υπηρεσίας του Αλουμινίου.

Έτσι, με την υπ αρ. 35090/4702/4 Αυγ.1976 κοινή απόφαση των υπουργών Πολιτισμού και Επιστημών, Βιομηχανίας και Ενεργείας, Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών, συστήθηκε επιτροπή για τη διερεύνηση των συνθηκών εργασίας.

Στην επιτροπή ορίσθηκαν και οι εξής παρατηρητές, οι κ.Δ.Οικονομού και Φ.Κωνσταντόπουλος, από την εταιρία, και οι κ.Δ.Χαραλάμους και Δ. Γερούκαλης, από τα σωματεία.

Είναι γεγονός ότι η επιτροπή, υπό την προεδρία του καθηγητή κ.Δ. Τριχόπουλου εργάστηκε πολύ συνειδητά και παρά τις δυσκολίες, γιατί ήταν η πρώτη μελέτη τέτοιας έκτασης και τέτοιας μεθοδολογικής αρτιότητας, μπόρεσε να προχωρήσει σε μια σφαιρική αντιμετώπιση των προβλημάτων και να δώσει απαντήσεις επιστημονικά τεκμηριωμένες. Το 1978 κυκλοφόρησε ο τόμος με τα πορίσματα και, βέβαια, με όλη τη μεθοδολογία της διερεύνησης.

Σας επισυνάπτω σε φωτοτυπία τα κεφάλαια, Συμπεράσματα και Προτάσεις. Από τα Συμπεράσματα, εκτιμώντας και το περιορισμένο του χώρου επισημαίνω τα εξής: «Στους εργαζόμενους στην ηλεκτρόλυση και ιδιαίτερα στους συντηρητές, η επίπτωση αναπνευστικών διαταραχών είναι αναμφισβήτητη αυξημένη».

Γενικά διαπιστώθηκε το υποβαθμισμένο περιβάλλον εργασίας, ειδικά για την ηλεκτρόλυση, και οι βλαβερές επιδράσεις στην υγεία.

Η Επιτροπή, έχοντας ακολουθήσει επιστημονική μεθοδολογία που δεν επιδέχεται αμφισβητήσεις, παρουσίασε ένα έργο που αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη δουλειά που έγινε στην Ελλάδα για παρόμοιο θέμα. Μάλιστα μπορεί και πρέπει να αποτελέσει σημείο αναφοράς, κυρίως, σ' ό,τι αφορά για την εφαρμογή των προτάσεων.

Πάνω σ' αυτό το θέμα, δηλαδή στην εφαρμογή των προτάσεων, όπως αυτές αναφέρονται στις σελίδες 103 έως 111 της έκθεσης, θα ήταν σκόπιμο να μας πληροφορήσει η εταιρία τι έχει κάνει μέχρι σήμερα.

Επίσης θα ήταν χρήσιμο να μας πληροφορήσει και για τ' ακόλουθα:

α. Ποιός είναι ο ρυθμός ανανέωσης του εργατικού δυναμικού στην ηλεκτρόλυση (πρόσληψη - αποχώρηση ή απόλυση),

β. Πόσοι, συνολικά, από όσους εργάστηκαν στην ηλεκτρόλυση, χαρακτηρίστηκαν ανίκανοι προς εργασία και μετατέθηκαν σε άλλη Υπηρεσία ή απολύθηκαν,

Βέβαια, οι απαντήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους εργατές που ανήκουν στην ΠΕΣΙΝΕ και εκείνους που ανήκουν σε διάφορες εργολαβίες, αφού το περιβάλλον στο οποίο δουλεύουν είναι το ίδιο.

Με αυτά πιστεύω ότι ο αναγνώστης αποκτά μια πληρέστερη εικόνα για το πώς η εταιρία φροντίζει για την υγεία των εργαζομένων, κυρίως όταν αυτοί δεν αγωνίζονται για ανθυγιεινό επίδομα, αλλά για βελτίωση συνθηκών εργασίας.

Ευχαριστώντας για τη φιλοξενία

Δημήτρης Γερούκαλης

Αντιπρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος

Δήμου Αθηναίων

● Αναγνώστης-μας από τα Άσπρα Σπίτια (το νέο αυτό Ελδorado, όπως το αποκαλεί) δίνει μια αποκαλυπτική εικόνα της ζωής στα «παραδεισένια Άσπρα Σπίτια». Δημοσιεύουμε λόγω στενότητας χώρου, μόνον μερικές χαρακτηριστικές περικοπές της επιστολής-του που έχει την ιδιαίτερη αξία του αυτόπτη μάρτυρα.

Άσπρα Σπίτια, 23 Ιουλίου 1980

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Διαβάσα την αντιδιαφήμιση-σου για το Αλουμίνιο της Ελλάδος και σου στέλνω μερικά επί πλέον στοιχεία για τη δραστηριότητα της πολυεθνικής αυτής εταιρίας και τον τρόπο που «συμβάλλει» στην πρόοδο του τόπου.

«Συμβολή» στη μόλυνση

Σου εσωκλείω ένα τεύχος του περιοδικού που έβγαξε για το προσωπικό της. Στις σελίδες 4,5,6,7 και 48 δημοσιεύεται ένα άρθρο σχετικά με τη μόλυνση που προκαλεί το εργοστάσιο του Αλουμινίου, γραμμένο από γνωστό καθηγητή του Πανεπιστημίου, φυσικά, κατόπι παραγγελίας-της και επί πληρωμή.

Ο κ.Καθηγητής παραδέχεται τη μόλυνση και στα φυτά και στους ανθρώπους και στα ζώα. Και για μεν τα φυτά ισχυρίζεται ότι οι κάτοικοι του νέου Ελδorado (Άσπρα Σπίτια), με τα 500 αυτοκίνητα και τις τρεις...μπουτίκ, δεν κινδυνεύουν, φτάνει να πλένουν καλά τα λαχανικά τους για να φεύγει η σκόνη του φθορίου που εκπέμπεται από το εργοστάσιο και επικάθεται πάνω τους. Όσο για τα αιγοπρόβατα που πέθαιναν από αστία γιατί η φθορίωση αλλοίωνε τη στοματική-τους κοιλότητα σε

σημείο που να μη μπορούν να μασήσουν τη τροφή τους (συγκεκριμένα έβγαζαν ένα δόντι στον ουρανό που μεγάλωνε τόσο, ώστε να μη μπορούν να κλείσουν το στόμα-τους και φυσικά να μασήσουν), αυτά τα αποζημιώνει η εταιρία κατά χιλιάδες. Τελικά η περιοχή έμεινε χωρίς αιγοπρόβατα.

«Συμβολή» στην ελευθερία, ισότητα και αδελφότητα (α λα LIBERTE, FRATERNITE et EGALITE, όπως θάλεξαν και τ' αφεντικά μας).

Στο παραδεισένιο-μας χωριό (Άσπρα Σπίτια) με το ετήσιο φεστιβάλ και την...καφετέρια, τα ευγενή спор είναι για τους Γάλλους και τ' ανώτερα στελέχη. Για μας υπάρχει το ποδόσφαιρο, η ανία και η πλήξη. Οι μεγάλες διόροφες βίλες στην άκρη του χωριού είναι για τους Γάλλους και τ' ανώτερα στελέχη. Εμείς βολενομάστε σε μικρά, στενόχωρα σπιτάκια και σε πολυκατοικίες (γιατί άραγε παράλειψαν στη διαφήμιση τους τις οκταόροφες πολυκατοικίες;). Και στις πλαζ, αλλού οι Γάλλοι και τ' ανώτερα στελέχη κι αλλού οι δεύτερης ποιότητας ιθαγενείς.

Όσο για τους συνταξιούχους, που όπως έγραψε στη πρώτη-της διαφήμιση η εταιρία, αγάπησαν τόσο πολύ το μέρος, ώστε αποφάσισαν να περάσουν τις τελευταίες μέρες της ζωής-τους (λες κι είναι ετοιμοθάνατοι οι άνθρωποι) στα Άσπρα Σπίτια, πολύ θα θέλαμε να γνωρίσουμε έστω και ENAN απ' αυτούς!

Ασπροσπιτιώτης αναγνώστης-σου

ΥΓ. Έγραψες στο άρθρο-σου τι είπε ο Μπρέχτ γι αυτούς που παρουσιάζουν το ψέμα γι αλήθεια. Στο χωριό-μου λέμε και κάτι άλλο: «Όταν έχεις βρωμισμένη τη φωλιά σου, κάθεται στη γωνιά και κάνει την πάπια!» Έτσι μπορεί ν' αργήσει ν' αποκαλυφθεί η βρώμα. Ενώ τώρα...

● Λίγο πριν κλείσει η ύλη αυτού του τεύχους, λάβαμε ένα αντίγραφο της γνωμοδότησης του εμπειρογνώμονα Χημικού - Μηχανικού κ. Λουκά Κ. Κόλλια. Ο κ. Κόλλιας κλήθηκε από το Πρωτοδικείο Λειβαδείας να γνωμοδοτήσει: «...εάν κατά το χρονικό διάστημα (1.1.1969 μέχρι 30.12.1974) ήτο δυνατός ο αποκλεισμός ή περιορισμός της εκπομπής φθορίου εκ των εγκαταστάσεων της «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.», ώστε να μη διαχέεται τούτο παντάσφην ή πέραν ωρισμένου ποσοστού και ποίου, εις το περιβάλλον και επικάθεται εις την χορτονομήν, δια τοποθετήσεως εις καταλλήλους θέσεις φθοριοσυλλεκτήρων ή ετέρων μέσων γωστών και πρακτικώς εφαρμοσίμων ενταύθα ή αλλαχού».

Δημοσιεύουμε τα συμπεράσματα της γνωμοδότησης του κ. Κόλλια:

Η PECHINEY κατά την ίδρυση του εργοστασίου της «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ», δεν προγραμματίσει κανένα μέτρο ελέγχου και περιορισμού του εκπεμπόμενου φθορίου, όχι διότι δεν ήταν δυνατόν και πρακτικώς εφαρμοσίμο, (ήδη αναφέρθηκαν τεχνολογίες εφαρμοζόμενες και απο την PECHINEY ακόμα και προ του 1966 και από άλλες εταιρίες στο διάστημα 1965 - 70), αλλά διότι έτσι έκρινε με καθαρά οικονομικά (κερδοσκοπικά) κριτήρια.

Η καθυστέρηση της πραγματοποίησης μιας επένδυσης της τάξης των 25.000.000 δολαρίων για μια δεκαετία απέδωσε στην PECHINEY μόνο από τόκους, κέρδος τουλάχιστον 50.000.000 δολαρίων - υπολογίζεται με τη μέση τιμή απόδοσης (13%) των κεφαλαίων που είναι επενδυμένα σε εργοστάσια παραγωγής αλουμινίου — (βέβαια, αν ληφθούν υπ' όψη οι αποδόσεις των κεφαλαίων της «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» που είναι της τάξης του 25-30% - (ΑΝΤΙ τχ. 156, 18.7.1980, σελ. 46), το κέρδος υπερβαίνει τα 100.000.000 δολάρια).

Αν υπολογιστεί και το κόστος λειτουργίας των εγκαταστάσεων φθοριοσυλλογής:

(16 δολάρια ανά τόννον παραγόμενον αλουμινίου (ΜΟΥΣΟΥΛΟΣ σελ. 73 Β. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β») X 150.000 τόννοι Αλουμινίου ανά έτος λειτουργίας X 10 έτη λειτουργίας) προκύπτουν άλλα 24.000.000 δολάρια.

σίσυφος

Αυτόν το μήνα

ΘΩΜΑΣ ΓΚΟΡΠΑΣ:
Περιπετειώδες Κοινωνικό
και Μαύρο
Νεοελληνικό Αφήγημα

(Εισαγωγή - βιογραφικά - ανθολόγηση 1850 - 1950)

Χαρ. Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

«Επίσης, πρέπει να υπολογιστεί και το κόστος μετατροπής των εγκαταστάσεων, που θα είχαν επιλεγεί τότε, προς τις σημερινές που υπάρχουν δεδομένου πως η εφαρμοζόμενη σήμερα μέθοδος είναι οικονομικά επωφελής, διότι το φθόριο από την αλουμίνα δεσμεύεται (AL₂O₃) και μετατρέπεται σε φθοριούχο αργίλιο (ALF₃) που είναι απαραίτητο για την ηλεκτρόλυση και έτσι απαλλάσσεται από μία επί πλέον δαπάνη παραγωγής ή αγοράς-του.

Εξάλλου δεν είναι τυχαίο — είναι μάλλον ενδεικτικό της πολιτικής που ακολούθησε η PECHINEY στην Ελλάδα — το γεγονός πως: στην αρχή κατασκευάστηκε θαλάσσιος αγωγός μήκους 13 χιλιομέτρων σε βάθος 300 μέτρα για τη διοχέτευση της κόκκινης λάσπης (αλλιώς θα φαινόταν και θα αντιδρούσαν οι κάτοικοι της περιοχής) ενώ κανένα έργο δεν έγινε για το φθόριο. (Το φθόριο δεν φαίνεται).

Στη συνέχεια, όταν, στην εποχή του 1970 και μετά, άρχισαν ο θόρυβος και οι διαμαρτυρίες για τη μόλυνση του φθορίου, έγινε γνωστή η μέθοδος ALCOA που εφαρμόζεται σήμερα με τα οικονομικά πλεονεκτήματα που αναφέρθηκαν προηγουμένως τότε άρχισε να προγραμματίζεται με μεγάλη καθυστέρηση την εφαρμογή-της και παράλληλα να καθιστούσε τους πληγέντες αγροκτηνοτρόφους, υποσχόμενη οικονομική αποζημίωση.

Μετά το 1972 άρχισαν οι δικαστικές αγωγές για την αποκατάσταση των ζημιών από τους κατοίκους των γύρω χωριών και ενώ όλων η προσοχή είναι στραμμένη στη μόλυνση του φθορίου η «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» αντικαθιστά τον αχρηστευθέντα πλέον θαλάσσιο αγωγό με άλλο που κατασκευάστηκε το 1973 μήκους μόνο 2,5 χιλιομέτρων και σε βάθος 100 μόνον μέτρων. (Τώρα όλοι φωνάζουν για το φθόριο, ποιος νοιάζεται για την κόκκινη λάσπη!).

Το ύψος των συνολικού κέρδους της «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» από τη καθυστέρηση εγκατάστασης των φθοριοσυλλεκτών (που υπερβαίνει το 50% της επένδυσης για ολόκληρο το εργοστάσιο) νομίζω πως εξηγεί και πείθει καλύτερα γιατί επί τόσα χρόνια δεν εφαρμόστηκε μια από τις τόσες εναλλακτικές λύσεις που υπήρχαν».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Προφητική για την μετέπειτα επίδραση του ξένου κεφαλαίου στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, είναι όσα έγραψε το 1947 ο Δημήτρης Μπάτσης στο βιβλίο του: «Βαρεία βιομηχανία στην Ελλάδα».

2. Πολύ ενδιαφέρουσα σχετικά με τη διαδικασία εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα είναι η εισήγηση του Λευτέρη Παπαγιαννάκη στο σεμινάριο της Ένωσης Ελλήνων Πανεπιστημιακών Διτ. Ευρώπης για τον «Ενεργειακό τομέα της Ελληνικής Οικονομίας» Εκδόσεις «Νέα Σύνορα» σελ. 87-121.

3. «Τις προοπτικές για τον ελληνικό βωξίτη, μετά την ένταξη στην ΕΟΚ» είχε σαν θέμα μια πολύ κατατοπιστική εισήγηση του υφηγητή ΕΜΠ Γ.Δ.Κούμμουλο στο ΣΤ' (26.6.1980) Σεμινάριο της «Συντονιστικής Επιτροπής Προβολής της Ελληνικής Οικονομίας» με θέμα: «Η Ελληνική Οικονομία ενώπιον της ΕΟΚ».

4. Το 1968 η «μητέρα» ΠΕΣΙΝΕ πλήρωσε το ηλεκτρικό ρεύμα στην Γαλλία (σύμφωνα με το «πράσινο τιμολόγιο» που ισχύει για τη βιομηχανική κατανάλωση) 0,30 δρχ. / KWh. Τον ίδιο χρόνο η θυγατρική-της στην Ελλάδα «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε.» πλήρωσε το ηλεκτρικό ρεύμα 0,14 δρχ. / KWh. Κι ακόμα: Ενώ μεταξύ 1973 και 1979 η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος αυξήθηκε για τον κοινό καταναλωτή κατά 310%, η χρέωση για το «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε.» αυξήθηκε μόλις κατά 39%...

5. Σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και τη «συμβολή» της ΠΕΣΙΝΕ στην προστασία του περιβάλλοντος, αποκαλυπτικά είναι και τα στοιχεία που έφερε στο φως το ΠΟΝΤΙΚΙ στις 29.8.1980. Εναντίον 22 υπευθύνων της εταιρίας, εκκρεμούν 329 μηνύσεις κατοίκων της γύρω από το εργοστάσιο περιοχής, για πράξεις του κοινού Ποινικού Δικαίου (δηλητηρίαση νομής ζώων κατ' εξακολούθηση σε βαθμό κακουργήματος, ζωοκτονία κατ' εξακολούθηση, βαριά σωματική βλάβη εκ προθέσεως, δηλητηρίαση ψαριών, παράβαση των διατάξεων περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και υπαλλήλων, αγροτικές φθορές κατ' εξακολούθηση...). Η ανάκριση, που άρχισε από το 1974 και στο διάστημα της οποίας άλλαξαν τέσσερεις ανακρίτες, ...συνεχίζεται.

ΧΝΑΡΙ

για καθε
καλο
βιβλιο

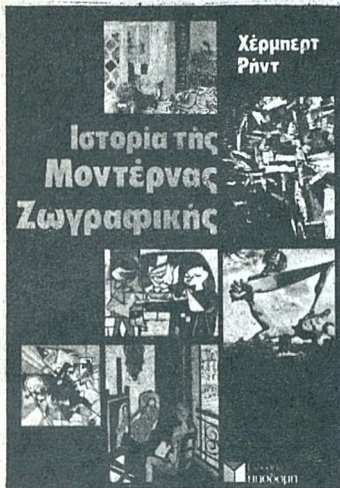
περιοδικα δισκοι

κίαφας 5 (παροδος ακαδημίας)

360.48.48 360.54.93

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

Κυκλοφορούν στή Σειρά Τέχνης

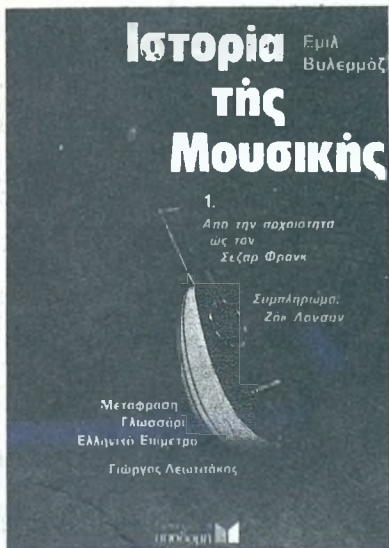
μέ 500 εικόνες
2η έκδοσή

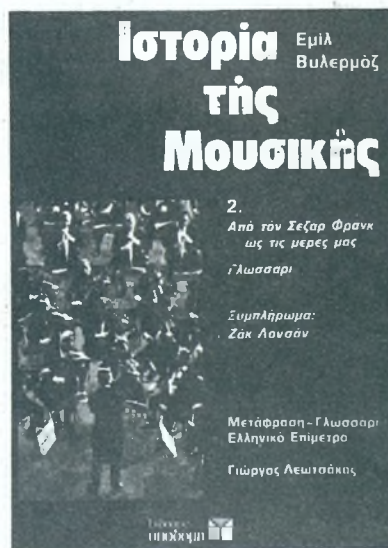
μέ 340 εικόνες

μέ 245 εικόνες

μέ 40 εικόνες.
2η έκδοση

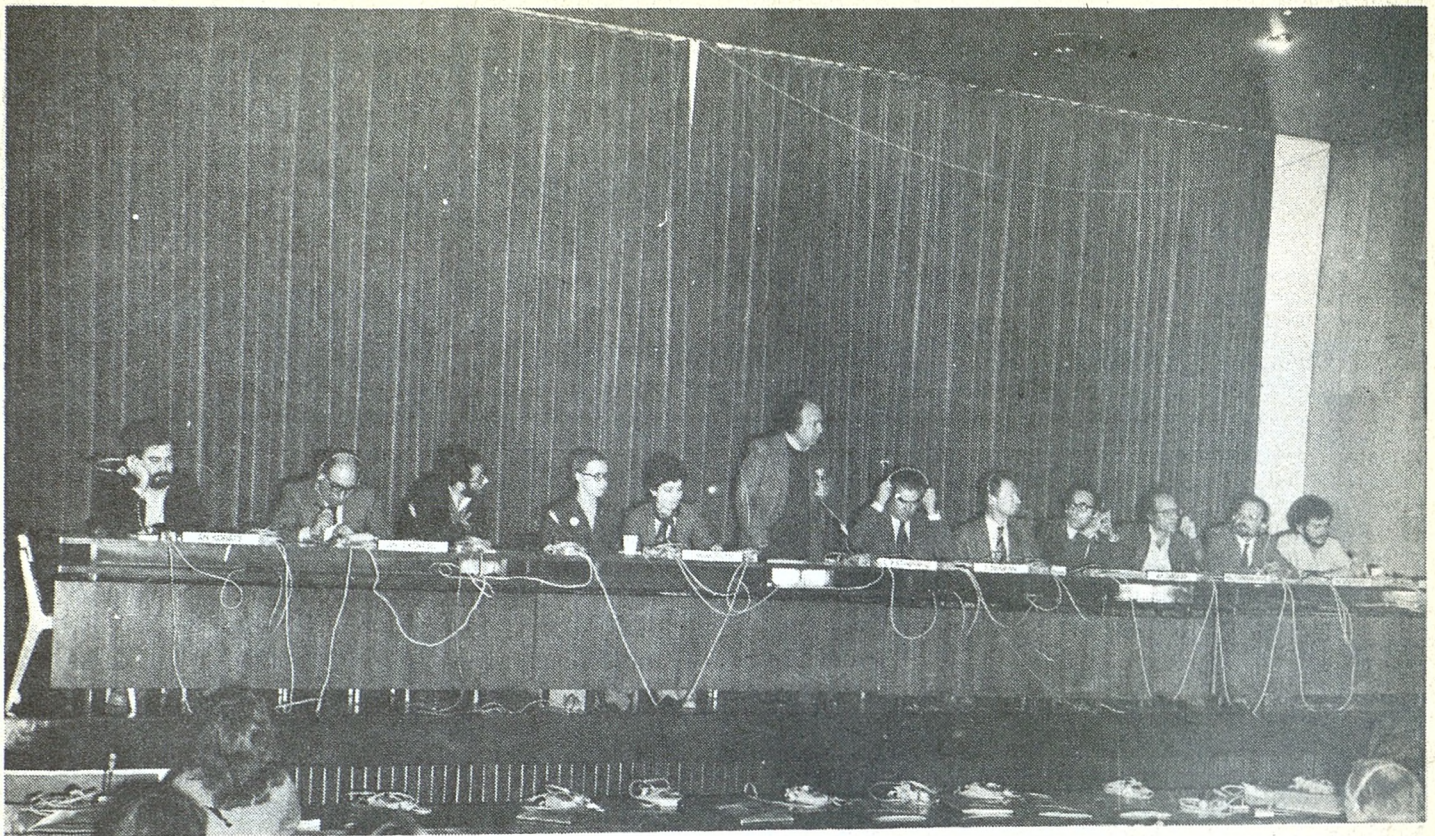
μέ 70 εικόνες

Κεντρική διάθεση:

Αθήνα: εκδόσεις ΥΠΟΔΟΜΗ Γ' Σεπτεμβρίου 22, τηλ. 5234790

Θεσσαλονίκη: Βιβλιοπωλείο Μ. ΚΟΤΖΙΑ κ' Σία, Τοιμισκή 78, τηλ. 279720

ΛΑΙΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ: Φύση τῆς Ἐξουσίας

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΕ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Είναι δύσκολο όσο και παρακινδυνευμένο, νά προσπαθείς νά συνάξεις κάποια πορίσματα από ένα διάλογο γιά τόν σοσιαλισμό, λίγες μόλις ώρες μετά τή λήξη τῆς διεξαγωγῆς του: ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνάδειξης τῶν σημείων πού ἀρθρώνουν τήν ιδεολογική προβληματική τῆς τριήμερης συνάντησης τῆς Παντείου, ἀπαιτεῖ κάποια ἀπόσταση ἀπ' τό γεγονός: αὐτή ἡ ἀπόσταση δέν ὀρίζεται μόνον ἀπ' τό χρόνο ἀλλά κι' ἀπ' τήν πολιτική συγκυρία πού θά δημιουργηθεῖ μελλοντικά γύρω ἀπ' αὐτή τή συνάντηση καί τή θεματική τῆς. Εἶναι, δηλαδή, μιά ἀπόσταση χρονική καί πολιτική ταυτόχρονα, τόσο πιο δύσκολη γιά μᾶς ἀφοῦ εἴμαστε καί οἱ διοργανωτές, αὐτοί πού παρήγαγαν τό «γεγονός».

Ἀπ' τήν ἄλλη, αὐτή ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπόστασης, ὑποδηλώνει καί τήν πρόθεσή μας νά μή θεωρήσουμε συγκυριακό αὐτόντό διάλογο, περιορισμένο σέ τρία εικοσιτετράωρα, ἀλλά νά τόν ἐκλάβουμε σάν ἀφειρητικό σημείο ἀναζήτησης, μέ συνέχεια καί συνέπεια στήν πολιτική διεκπεραίωσή τῆς ἀπό μέρους μας: ἄν λοιπόν, δέν πάρουμε τήν ἀπόστασή μας ἀπ' τήν προβληματική πού ἀναπτύχθηκε στό τριήμερο, δέ θά μπορέσουμε νά τήν ἐκτιμήσουμε καί νά τήν ἀξιοποιήσουμε σάν ἓνα - καί ὄχι μοναδικό ἢ κυρίαρχο - ἀπ' τά στοιχεία τοῦ διαλόγου πού θά συνεχιστεῖ ἄν ὑπάρξει διαθεσιμότητα, ἰδεολο-

γική καί ἠθική, στούς, οὔτως ἢ ἄλλως, ἐνδιαφερόμενους: ἡ ἐμπρακτική διαθεσιμότητα πυκνώνει καί διευρύνει τίς τάξεις αὐτῶν πού θέλουν νά λειτουργοῦν σάν πολίτες καί σάν ἀριστεροί, δημιουργεῖ τήν πολυφωνία σάν ὄρο καί προϋπόθεση sine qua non γιά τή ζητούμενη καθεστωτική πολυμέρεια τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, καί διαμορφώνει τό ἦθος ἐκεῖνο πού εἶναι σύστοιχο μιάς ἀναζήτησης, χωρίς «βασιλική ὁδόν» καί ἐπαναυτική ἰσοπέδωση τῶν συνειδησέων. Κι' αὐτά εἶναι στοιχεία πού, χαρακτηρίζοντας μιά στάση καί μιά συμπεριφορά, συγκροτοῦν καί τά κριτήρια γιά τήν ἀποτίμηση καί ἀνάληψη τοῦ πολιτικοῦ κόστους τοῦ ἐγχειρημάτος μας: τοῦ πειραματισμοῦ μας στόν ἀνοιχτό διάλογο γιά τόν σοσιαλισμό - τό «μείζον σημείο τριθῆς», στίς τάξεις τῆς ἴδιας τῆς Ἀριστερᾶς, ὅπως γράψαμε καί σέ κάποιο τεύχος μας...

Ἐνας διάλογος, λοιπόν πού ὀδηγεῖ στήν κριτική τοῦ σοσιαλισμοῦ γιατί - δα-νειζόμαστε, μεθοδολογικά, μιά ἀναφορά τοῦ Μάρξ στίς προλεταριακές ἐπαναστάσεις καί τήν προεκτείνουμε - ὁ σοσιαλισμός πρέπει ν' ἀσκεῖ διαρκῶς κριτική στόν ἑαυτό του: διαφορετικά - προσθέτουμε - δέν εἶναι σοσιαλισμός ἀλλά ἀπλῶς μιά ἄλλη ἐκδοχή κοινωνικῆς ὀργάνωσης πού, σήμερα, κατά τόν Οὔγγρο

Ἄντράς Κόβατς, ἔχει ὀδηγήσει σέ ἰδιότυπες ταξικές κοινωνίες στήν Ἀνατολική Εὐρώπη, μέσ' ἀπ' τή δημιουργία γραφειοκρατικῶν μηχανισμῶν πού ἀποκλείουν τήν ἔκφραση τῶν ὁποίων ἀντιθέσεων καί ἀντιγνώμων.

Καί τό βασικό ἐρώτημα στήν ἀποτίμηση τῆς τριήμερης αὐτῆς συνάντησης εἶναι κατά πόσο πετύχαμε νά προσδιορίσουμε καί νά ἐφαρμόσουμε τούς ὄρους αὐτοῦ τοῦ διαλόγου. Κατά πόσο, δηλαδή, συεισφέραμε στήν ἀρθρωση μιάς πολυμερούς ἰδεολογικῆς-πολιτικῆς προβληματικῆς γύρω ἀπ' τόν «ὑπαρκτό σοσιαλισμό», ὄχι μόνο στό ἐπίπεδο τῶν εἰσηγητῶν, ἀλλά καί στό ἀντίστοιχο τῶν ἀκροατῶν. Πιστεύουμε ὅτι αὐτό ἐκπληρώθηκε: τόσο ἡ σύνθεση τῆς ὁμάδας τῶν ὁμιλητῶν όσο καί οἱ ἐρωτήσεις πού ἔθεσαν ὅσοι ἔκαναν παρέμβαση, ἐξασφάλισαν τήν εὐρύτερη δυνατή πληροφόρηση καί ἔδωσαν τή δυνατότητα νά διαμορφωθεῖ ἓνα πλαίσιο διαλόγου, ὅπου ἀναδειχτήκαν μέ ἐνέργεια τά μείζονα σημεία ἀνάλυσης στή διερεύνηση τῶν κοινωνικῶν σχηματισμῶν τῆς Ἄν. Εὐρώπης.

Τό «κριτήριο ἐγκυρότητας» αὐτοῦ τοῦ διαλόγου, βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι οἱ προφανεῖς διαφορές στήν τοποθέτηση καί ἰδεολογική ταυτότητα τῶν εἰσηγητῶν, ἐπέτρεψαν τή συγκριτική ἐκτίμηση τῆς προβληματικῆς τους ἀπ' τούς ἀκροατές:

Ἡ Διεθνὴς Συνάντηση πού ὁργάνωσε τὸ ANTI πραγματοποιήθηκε μὲ ἐπιτυχία στὴν Πάντειο στὶς 27, 28 καὶ 29 Νοέμβρη. Στὴ διάρκεια τοῦ τριήμερου ἔγιναν εἰσηγήσεις ἀπὸ γνωστὸὺς Εὐρωπαϊοὺς διανοούμενους καὶ ἀναπτύχθηκε ἕνας πλούσιος καὶ ζωντὸς διάλογος μὲ ἐρωτήσεις καὶ παρεμβάσεις ἀπὸ τοὺς ἀκροατές.

Τὶς ἐργασίες τῆς Συνάντησης, πού διεύθυνε ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ, παρακολούθησαν καὶ πολλὲς γνωστὲς προσωπικότητες τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς, ἐνῶ προκάλεσε γενικότερο ἐνδιαφέρον στὸ χῶρο κυρίως τῆς Ἀριστερᾶς.

Ἀπ' τοὺς διανοούμενους πού κλήθηκαν νὰ συμμετάσχουν ὡς εἰσηγητές δὲν μπόρεσαν τελικὰ νὰ παρασταθοῦν τὸ στέλεχος τοῦ Ἰσπανικοῦ Κ.Κ. Μανουέλ Ἀθκαράτε, τὸν ὁποῖο ἀντικατέστησε ὁ Χοσέ Γκαρθία Ὀγκάλια, γραμματέας τῆς ἐπιτροπῆς πολιτικῶν ὑποθέσεων τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας καὶ μέλος τῆς σύνταξης τῆς *Nuestra Bandera*, θεωρητικοῦ ὀργάνου τοῦ Ἰσπανικοῦ Κ.Κ. Δὲν ἦλθαν λόγω ἀσθένειας οἱ Γάλλοι Ζάκ καὶ Κλωντί Μπρουαγιέλ,

ἐνῶ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, δὲν ἔγινε δυνατὸ νὰ παραστῆ καὶ ὁ Γιουγκοσλάβος καθηγητὴς Μίλαν Μάτιτς. Οἱ Πολωνοὶ Γιάσεκ Κουρόν, Κάρολ Μποζελέφσκι καὶ Γ. Μίχνεκ, εὐχαρίστησαν γιὰ τὴν πρόσκληση, ἀλλὰ δήλωσαν πὼς τὰ πολιτικὰ καθήκοντά τους στὴν Πολωνία δὲν τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἀπουσιάσουν ἀπ' τὴ χώρα τους αὐτὴ τὴ στιγμή, ἐνῶ ὁ Οὐγγρος κοινωνιολόγος Χάρασι, δὲν μπόρεσε λόγω «γραφειοκρατικῶν δυσχερειῶν» νὰ προμηθευτεῖ τὸ διαβατήριό του ἀπ' τὶς οὐγγρικές ἀρχές καὶ νὰ ταξιδέψει στὴν Ἑλλάδα.

Παρουσιάζουμε σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος μιὰ γενικὴ εἰκόνα τοῦ τριήμερου, παρακολουθώντας τὴν πορεία τῶν ἐργασιῶν του μέρα τὴ μέρα. Δίνουμε ἐπίσης ἕνα σύντομο βιογραφικὸ τοῦ καθενὸς συνέδρου καὶ μιὰ ἀπογραφή βασικῶν ἐρωτημάτων ἢ παρεμβάσεων, πού ἔδωσαν χρῶμα καὶ τόνο στὴ Συνάντηση, καὶ δημοσιεύουμε τὴν εἰσήγηση τοῦ Γίρι Πέλικαν, σὺν ἀντιπροσωπευτικῆ ἐνός ρεύματος προβληματικῆς πού κατέγραψε ἡ Συνάντηση. Ὑπενθυμίζουμε, πάντως, ὅτι ὅλες οἱ εἰσηγήσεις καὶ παρεμβάσεις, τὸ corpus, δηλαδή, τῆς Συνάντησής, θὰ ἐκδοθεῖ σὲ τόμο ἀπὸ τὸ «ANTI».

καὶ Λειτουργία τῆς Κοινωνίας

ΣΤΗΝ ΠΑΝΤΕΙΟ ΣΤΙΣ 27, 28, ΚΑΙ 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ἡ ἀντιπαράθεση, δηλαδή, τῶν ἀπόψεων τῶν συνομιλητῶν, πού μερικὲς φορές ἦταν τονισμένη (ὅπως, π.χ., τότε πού ὁ Γίρι Πέλικαν ἐξέφρασε ἀνοιχτὰ τὴν ἀντίθεσή του, ὅσον ἀφορᾶ τὴν τοποθέτηση τοῦ Πιέρ Κέντε ἀπέναντι στὸ Λενινισμό), ἀνέδειξε ὄχι μόνον τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνός ἀνοιχτοῦ διαλόγου, ἀλλὰ ἐπισημάνει καὶ τὶς διαφορετικὲς στρατηγικὲς στὴν πολιτικὴ, τελικὰ, ἀντιμετώπιση τοῦ «ἐφαρμοσμένου σοσιαλισμοῦ». Κι αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖο συστατικὸ «θεωρητικῆς Πρακτικῆς» γιὰ μᾶς πού, σὺν μαρξιστές, πιστεύουμε ὅτι ἡ προβληματικὴ τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμου δὲν παράγει ἀνακυκλώνοντας τὰ στοιχεῖα τῆς, ἀλλὰ διευρύνοντας τὸ ἔδαφος ἐφαρμογῆς τῆς μὲ τὴν κριτικὴ λειτουργία τῆς ἀπέναντι σὲ ἀντίπαλα ἰδεολογικὰ μορφώματα.

Στὴ σημερινὴ ἰδεολογικὴ συγκυρία, τὸ ζητούμενο εἶναι ἡ ἀνάκτηση τῆς ἡγεμονίας ἀπ' τὴ μαρξιστικὴ θεωρία. Κι αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἂν οἱ μαρξιστές δὲν καθορίσουν οἱ ἴδιοι, τὸ πεδίο, τοὺς ὅρους καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἰδεολογικῆς διαπάλης, ἀφοῦ πρῶτα συνειδητοποιήσουν πὼς ὁ ἀντίπαλος ἔχει τὴν πρωτοβουλία τῶν χειρισμῶν καὶ τὴν ἔχει ἐπειδὴ κατέχει τὴν ἐξουσία θέβαια ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ δὲ μπορεῖ νὰ τοῦ διεκδικηθεῖ, στὸ βαθμὸ πού δὲν ἀντιμετωπίζει τὴ δική σου πρόκληση καὶ μένει μοναδικὸς καὶ κυ-

ρίαρχος, πρῶτα ἀπ' ὅλα σὲ ἐδάφη πού τὰ ἀναγνωρίζεις σὺν δικὰ σου καὶ δὲν κάνει τίποτα γιὰ τὴν ἀνακατάληψή τους.

Γι' αὐτοὺς τοῦ λόγους, λοιπόν, ἡ συνάντηση στὴν Πάντειο δὲν ἦταν «μεταξύ μας». Κάτι τέτοιο θὰ ἦταν ἀτόπημα καὶ ἀσυνάφεια ὡς πρὸς τὸ στόχο μας (τὸ διάλογο καὶ τὴν ὑπονοημένη ἀντιπαράθεση) ἢ θὰ συρρίκνωνε τὴν ἐμβέλειά του, στὴν περίπτωση πού τὸ ἰδεολογικὸ φάσμα τῶν εἰσηγητῶν θὰ ἀντιστοιχοῦσε σὲ κοινὸς χώρους ἀναφορᾶς, διαφοροποιημένους ὡς πρὸς τὴν ἔνταση π.χ. τῶν σχετικῶν κριτικῶν κι ὄχι ὡς πρὸς τὴν οὐσία τῆς προβληματικῆς τους. Αὐτὸ δὲ σημαίνει θέβαια ὅτι δὲν ὑπῆρχαν διαφορὲς καὶ μεταξὺ τῶν «συγγενῶν» εἰσηγητῶν, ὅπως π.χ. μεταξὺ τοῦ Γίρι Πέλικαν καὶ τοῦ Ἰταλοῦ Ἀντριάνο Γκουέρα, ἢ μεταξὺ τοῦ Οὐγγρου Πιέρ Κέντε καὶ τοῦ Πολωνοῦ Ἀλεξάντερ Σμόλαρ· διαφορὲς πού, ἀπ' ἐνός μὲν, ἐγκαθίδρυσαν περισσότερες τὸ μὲς στὶς ἀντιλήψεις καί, ἀπ' ἐτέρου, παρήγαγαν καὶ διάφορες ὀπτικές γωνίες στὴν ἀνάλυση τῶν κοινωνιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἀνάλογες μὲ τὸ εὐρύτερο ἰδεολογικὸ πλαίσιο πού καθόριζε τὸν εἰσηγητὴ.

Δὲ θέλουμε νὰ ὑπεισέλθουμε στὴν οὐσία τῶν ὁσων λέχθηκαν, ρωτήθηκαν ἢ συμπληρώθηκαν. Περιοριστήκαμε στὴν ἐκτίμηση ἐνός βασικοῦ «ἐξωτερικοῦ»

δρου, αὐτῆς τῆς συνάντησης, πού πιστεύουμε ὅτι δὲν ἀφορᾶ μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες ἀριστεροὺς, ἀλλὰ καὶ τὶς ἴδιες τὶς δυνάμεις, πού δροῦν στὴν κατεύθυνση τῆς ἀλλαγῆς τῶν ὄρων ζωῆς στὶς ἀνατολικὲς χώρες καὶ πού θέτουν, πρῶτα ἀπ' ὅλα, τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνοίγματος διαδικασιῶν πολιτικοποίησης τῶν ἐκεῖ κοινωνικῶν δομῶν καὶ πρακτικῶν.

Αὐτὸς ὁ διάλογος ἀφορᾶ, γενικότερα, ὅλες ἐκεῖνες τὶς δυνάμεις τῆς ὅπου γῆς Ἀριστερᾶς, πού θεωροῦν οἰκουμενικὸ τὸν ἀγῶνα τῆς χειραφέτησης τῆς ἐργατικῆς τάξης, καθὼς καὶ ὅλη τῆς κοινωνίας πού θεωροῦν ὅτι ἡ διαχείριση τῶν κοινωνικῶν ἀγῶνων δὲν ἀπαλλοτριώνεται ἀπ' τοὺς φυσικοὺς τῆς φορεῖς· πού πιστεύουν ὅτι ἡ θεωρητικὴ πρακτικὴ τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ξένη πρὸς κάθε εἶδους μυθοποιήσεις καὶ ἰδεοπλασίες – προλεγόμενα γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς σὲ κλειστὸ καὶ ἀποκλειστικὸ σύστημα δογματικῆς καὶ κατῆχησης πού ὀδηγεῖ σὲ «σιδερένιες κοινωνίες» καὶ κράτη-Μολώχ. Γιὰ νὰ ἀνατραποῦν ὅλα ὅσα φαίνονται γιὰ μᾶς ἐνδεχόμενα, πού ἄλλοῦ συνθέτουν πραγματικότητες, χρειάζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐτοιμότητα καὶ ἐργήγορη συνείδηση καὶ ἀρθρωση πολιτικοῦ ἤθους. Γιὰ νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀλλαγὴ, πρέπει νὰ μιλήσουμε, ταυτόχρονα, γιὰ τοὺς ὅρους καὶ τὶς συνθήκες παρεκτροπῆς αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΛΑΪΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ

ΦΥΣΗ
ΤΗΣ
ΕΞΟΥΣΙΑΣ
ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ-ΠΑΝΤΕΙΟΣ

ΠΕΜΠΤΗ 27. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28. ΣΑΒΒΑΤΟ 29. ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980

ΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΑΝΤΙ

ΕΝΑ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΤΟΥ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΠΕΜΠΤΗ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Έργατική τάξη και έξουσία

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ANDRIANO GUERRA • ALEKSANDER SMOLAR • MICHNA BERENDEI

Πολλά ερωτήματα είχαν συρρεύσει στην αίθουσα της Παντείου και μās πολιορκούσαν εκείνο τό πρώτο πρωί. Πράξαμε άραγε σωστά οργανώνοντας αυτήν τή συζήτηση;

Έπρεπε, στην άρχή, νά σπάσουμε ένα ταμπού. Στη χώρα μας τό όργιο του άκροδεξιού άντικομμουνισμού — όργιο γλώσσας, ιδεολογίας και συγκεκριμένης βίας — δέν έχει αφήσει πολλά περιθώρια για μία ψύχραιμη συζήτηση πάνω στην πραγματικότητα του σοσιαλισμού. Άκόμα και τά μεγάλα μέσα ενημέρωσης, πού δέν θά έπρεπε νά θεωρηθούν... έπαναστατικά, μειώνουν τή σημασία των γεγονότων ή τά χρωματίζουν μέ άπαλά χρώματα για νά μή δυσαρεστήσουν τή μερίδα αυτή του κοινού τους πού δείχνει μία ιδιαίτερη ευαισθησία σέ κάθε είδους κριτική του συστήματος πού όνομάστηκε «ύπαρκτός σοσιαλισμός».

Κι' άκόμα, οι πρώτες συζητήσεις είχαν δείξει ότι δύσκολο ήταν νά συμφωνήσουμε, άκόμα και μέ όσους έγκρίνουν άρχικά τήν ιδέα, πάνω στην έκταση πού θά μπορούσε νά πάρει ή άμφισβήτηση, τήν ένταση πού θά ήταν δυνατό νά έχει ή «άνεκτη» κριτική.

Μέ έκκρεμή αυτά τά ερωτήματα πήραν τίς θέσεις τους οι ξένοι προσκαλεσμένοι, τό προεδρείο, χαιρέτησε ό πρύτανης τής

Παντείου Σάκης Καράγιωργας και μίλησε ό διευθυντής του ANTI Χρήστος Παπουτσάκης. Σιγά σιγά γέμιζε ή αίθουσα, φεύγαν άπό τά τραπέζια τά προγράμματα, άνάβαν τά πρώτα (παράνομα) τσιγάρα, ό χώρος συζήτησης είχε κατοικηθεί.

Ό ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ, ύφηγητής στό Πανεπιστήμιο του Λονδίνου πού ήρθε για νά προεδρεύσει στίς τριήμερες εργασίες, κάλεσε τόν καθηγητή Σάκη Καράγιωργα, πρύτανη τής Παντείου, νά προσφωνήσει τούς συνέδρους, κηρύσσοντας και τήν έναρξη των εργασιών τής διεθνούς συνάντησης.

Ό πρύτανης ΣΑΚΗΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ, χαιρετίζοντας τή Συνάντηση, είπε πώς μία τέτοια συζήτηση καθιερώνει τό γεγονός ότι ό μαρξισμός και οι πραγματικότητες πού έχει δημιουργήσει ή έφαρμογή του δέν μπορεί παρά νά είναι σημαντικό στοιχείο προβληματισμού μέσα στα πανεπιστημιακά πλαίσια. Όπως άκριβώς άποτελούν ένα άναμφισβήτητο στοιχείο τής ελληνικής και διεθνούς άνταγωνιστικής πραγματικότητας.

Ό διευθυντής του ANTI, ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, μίλησε τή δικιά μας γλώσσα πού λίγο πολύ γνωρίζετε. Πώς τό περιοδικό είναι ευαίσθητα προσανατολισμένο σέ όλες εκείνες τίς άναζητήσεις πού έρευνούν τά ιστορικά δεδομένα και άπελευθερώνουν τίς προοπτικές του μέλλοντος μέ τή μέγιστη δυνατή διαύγεια. Και πώς, στην προσπάθεια αυτή, προσκρούαμε κάθε τόσο στό «άκανθώδες θέμα» του χαρακτήρα των λαϊκών δημοκρατιών και στα προβλήματα πού γεννιόνταν εκεί για νά επηρεάσουν μέ τίς άντανακλάσεις τους τήν ταξική πάλη και τίς δικές μας κοινωνίες, τότε δίνοντας έπιχειρήματα στον έχθρό και τότε άποθαρρύνοντας όσους άγωνίζονταν για τό σοσιαλισμό. Και πώς έτσι ώριμασε βαθμιαία μέσα στην όμάδα πού συντάσσει τό ANTI ή ιδέα ότι επιβαλλόταν νά γίνει και στην χώρα μας ό δύσκολος ίσως, αλλά άναπόφευκτος διάλογος, πάνω στην πραγματικότητα πού έπικαλείται τό σοσιαλισμό σαν κύριο χαρακτηριστικό τής ύπαρξής της.

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΗ κ. ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑ

Κυρίες καί Κύριοι,

Έκ μέρους της Παντείου Άνωτάτης Σχολής Πολιτικών Έπιστημών θά ήθελα νά χαιρετίσω τήν έναρξη τών εργασιών της Διεθνούς αυτής Συνάντησης πού οργάνωσε τό περιοδικό «ΑΝΤΙ» μέ θέμα «Λαϊκές Δημοκρατίες. Φύση της Έξουσίας καί Λειτουργία της Κοινωνίας».

Θά ήθελα άκόμα νά καλωσορίσω τούς διακεκριμένους Ξένους επιστήμονες πού είχαν τήν καλωσύνη νά έρθουν στή χώρα μας γιά νά συμμετάσχουν στίς συζητήσεις καί νά φωτίσουν, μέ τίς γνώσεις καί τήν πείρα τους, τό δύσκολο αυτό θέμα.

Οι Λαϊκές Δημοκρατίες, είναι μιά νέα μορφή πολιτικής οργάνωσης, άν λάβει κανείς υπόψη του αυτό πού υπήρχε πρίν από τή μεγάλη Όκτωβριανή Έπανάσταση καί τίς άλλες Έπαναστάσεις μέ τίς όποιες έγκαθιδρύθηκαν. Πολλές σοβαρές πλευρές καί μεγάλα ζητήματα πού σχετίζονται μέ τή λειτουργία της Κοινωνίας στίς Λαϊκές Δημοκρατίες, βρίσκονται σήμερα στό στάδιο της έρευνας, της μελέτης καί του προβληματισμού, καί είναι λάθος νά υποστηρίζεται ότι έχουν ξεκαθαριστεί καί φωτιστεί όριστικά καί τελεσίδικα.

Θ' αναφέρω μερικά από αυτά τά μεγάλα ζητήματα.

Πρώτο:

Ποιός είναι ό χαρακτήρας του κοινωνικού σχηματισμού στή Σοβιετική Ένωση, στή Λαϊκή Κίνα καί στίς άλλες Λαϊκές Δημοκρατίες.

Δεύτερο:

Ποιός είναι οι παραγωγικές καί κοινωνικές σχέσεις καί ποιά μορφή έχουν στίς Λαϊκές Δημοκρατίες;

Τρίτο:

Υπάρχουν ταξικές αντιθέσεις και, άν ναι, ποιά μορφή έχουν;

Τέταρτο:

Ποιά είναι ή σχέση ανάμεσα στήν οικονομική δομή, στήν πολιτική δομή καί στήν ιδεολογική δομή πού συγκροτούν τό οικοδόμημα τών κοινωνικών αυτών σχηματισμών καί ποιά από αυτές τίς δομές παίζει τόν κυρίαρχο ρόλο στήν δυναμική μεταλλαγή τών κοινωνικών σχέσεων, ή στήν αναπαραγωγή καί διατήρηση τών σημερινών σχέσεων καί, ειδικότερα ποιός είναι ό ρόλος του Κράτους καί του Κόμματος σάν κέντρο έξουσίας.

Είναι μεγάλα τά προβλήματα. Είναι προβλήματα - πρόκληση γιά έρευνα καί προβληματισμό, κυρίως γιά τούς Μαρξιστές. Σ' αυτήν, άκριβώς, τή μεγάλη πρόκληση τό «ΑΝΤΙ» ανταποκρίνεται πρόθυμα μέ τήν οργάνωση της σημερινής Διεθνούς Συνάντησης.

Είμαι βέβαιος, ότι οι συζητήσεις πού αρχίζουν σήμερα σ' αυτήν τήν αίθουσα θά προάγουν τόν προβληματισμό σ' όλα αυτά τά μεγάλα ζητήματα πού ανέφερα προηγουμένα. Είναι σίγουρο αυτό καί ή εγγύηση δίνεται από τό γεγονός, ότι σ' αυτές τίς συζητήσεις συμμετέχουν αξιόλογοι επιστήμονες πού έχουν καί θεωρητική κατάρτιση καί μεγάλη εμπειρία αυτών τών προβλημάτων.

Εύχομαι, λοιπόν, όλόψυχα «Καλή Έπιτυχία» σ' αυτήν τή Διεθνή Συνάντηση.

Εύχαριστώ πολύ

ADRIANO GUERRA:

‘Η Ξουσία καί ή εργατική τάξη: σκέψεις γιά τά πολωνικά γεγονότα

Ο ΑΝΤΡΙΑΝΟ ΓΚΟΥΕΡΑ πού πήρε τό λόγο μετά, μίλησε μέ τό χαρακτηριστικό τρόπο τών Ιταλών κομμουνιστών. Μιά γλώσσα γεμάτη αποχρώσεις πού όριοθετεί τά προβλήματα αντιμετωπιζόντάς τα μέ σταδιακές προσεγγίσεις. Βέβαια, μέσα από τούς προσεγμένους όρους, τίς πολύπλοκες διατυπώσεις καί τίς εϋθραυστες ισορροπίες κάθε τόσο έδειχνε τό πρόσωπό της, μέ έσωτερική συνέπεια, μιά συγκροτημένη πιά σέ σώμα πολιτική άποψη, ή ιδιόμορφη πολιτική αυτονομία του ΙΚΚ μέσα καί δίπλα στό κομμουνιστικό στρατόπεδο.

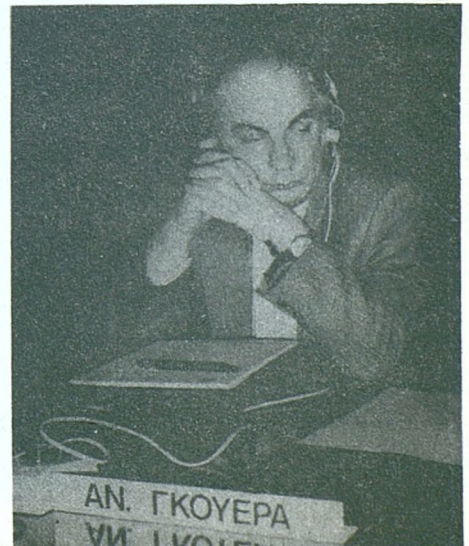
Πιο συγκεκριμένα, ό Άντριάνο Γκουέρα μάς κάλεσε νά αποφύγουμε τήν παραγνώριση ενός σύνθετου παρελθόντος πολώνοντας τήν αντίθεση σέ δυό κοινωνικές κατηγορίες: έκμεταλλευτές - έκμεταλλεόμενοι ή κομματικός μηχανισμός - μάζες, καθώς καί τήν αντίστοιχη, στό πολιτικό επίπεδο, θεωρία της ύπαρξης μιάς διπλής έξουσίας.

Άναφέρθηκε μέ λεπτομέρειες στίς απόπειρες πού έγιναν στό παρελθόν στήν Πολωνία — πού ήταν ό συγκεκριμένος χώρος αναφοράς του — γιά νά αναδιαρθρωθούν καί νά εξισορροπηθούν οι σχέσεις κόμματος, κυβέρνησης καί συνδικάτων. Γι αυτόν, ή συλλογική ήγεσία στήν κορυφή, ή άποφυγή της συγκέντρωσης στά ίδια πρόσωπα άρμοδιοτήτων διαφορετικής ύψης, ή άποφυγή της σύγχυσης έξουσιών μέ άλλα λόγια, είναι κάρριο θέμα γιά τή σοσιαλιστική δημοκρατία.

● Στίς έρωτήσεις πού άκολούθησαν, ό Κώστας Ζουράρις άμφισβήτησε τήν προοπτική πού μάς έδωσε ό Ιταλός κομμουνιστής. Οι όριακές μεταρρυθμίσεις είπε, — πού κατά τόν Γκουέρα, είναι αναπόφευκτες — είναι μάλλον άπίθανο νά οδηγήσουν σέ διέξοδο. Κι άν, — όπως φαίνεται, κορυφωθεί ή αντιπαράθεση κόμματος, καθώς καί λαϊκού κινήματος, τότε ή επέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης στήν Πολωνία θά καταστεί αναπόφευκτη. Καί θά έπρεπε ίσως να προετοιμαστούμε γιά κάτι τέτοιο, γιατί οι συνέπειες γιά τά κινήματα της Δυτικής Εϋρώπης άκόμα κι άν δέν έχουν άμεσες εϋθύνες, γιατί έχουν άσκήσει έγκαιρα κάποια κριτική, θά είναι σημαντικές.

● Τήν ίδια επιφύλαξη γιά τή δυνατότητα επιβολής μεταρρυθμίσεων από τά πάνω, μέ διαφοροποίηση της ίδιας της ήγεσίας του κόμματος, διατύπωσε ό Άντώνης Μπριλλάκης. Πώς θά μεθοδευτεί ή πίεση από τά κάτω χωρίς να υπάρξει σύγκρου-

Ο Άντριάνο Γκουέρα διευθύνει τό Κέντρο σπουδών καί έρευνών γιά τίς σοσιαλιστικές χώρες του Ίνστιτούτου Γκράμι της Ρώμης. Έχει, μεταξύ άλλων, γράψει τά βιβλία «Τό μονοπάτι του Χό Τσί Μίνχ» (Ρώμη 1969), «Η έποχή της Κομφόρμ» (Μιλάνο 1977), καθώς καί μελέτες γύρω από τήν ΕΣΣΔ καί τά προβλήματα του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος, πού δημοσιεύτηκαν στούς τόμους: «Στιγμές καί προβλήματα της Ιστορίας της ΕΣΣΔ», «Ιστορικά καί δομικά κρίσιμα σημεία του ύπαρκτου σοσιαλισμού», «Ιστορία της Εϋρώπης», «Οι σοσιαλιστικές χώρες μέσα από κείμενα Ιταλών κομμουνιστών». Άρθρα του επίσης δημοσιεύτηκαν σέ διάφορα περιοδικά («Rinascita», «Critica Marxista», «Studi Storici», «Politica Internazionale», «Problemi del Socialismo»).

Ο Άλεξάντερ Σμόλαρ γεννήθηκε τό 1940 στήν Πολωνία. Σήμερα είναι υπεύθυνος έρευνών στό Έθνικό Κέντρο Έπιστημονικών Έρευνών τής Γαλλίας. Έκπροσωπεί στή δύση τήν «Έπιτροπή Κοινωνικής Αυτόάμυνας» (KOR), πού είναι και τό κυριότερο κίνημα δημοκρατικής αντίπολίτευσης στήν Πολωνία.

Μέχρι τό 1968 διδάσκει στό Πανεπιστήμιο τής Βαρσοβίας. Τό Μάρτιο τού 1968 φυλακίζεται σάν ένας άπ' τούς όργανωτές τού κινήματος διαμαρτυρίας τών Πολωνών φοιτητών και διανοουμένων. Μένει ένα χρόνο φυλακή, χωρίς νά έχει έκδοθει καμιά καταδικαστική άπόφαση σέ θάρος του. Στή Γαλλία έγκαθίσταται άπό τό 1973.

Συγγραφέας πολλών μελετών γιά τίς σοσιαλιστικές οικονομίες και κοινωνίες, πού έχουν δημοσιευτεί σέ ειδικές επιθεωρήσεις τής Γαλλίας και τών άγγλοσαξωνικών χωρών. Επιμελήθηκε τή δημοσίευση μιάς συλλογής κειμένων πού έκδόθηκε τό 1978 άπ' τόν έκδοτικό όικο François Maspéro μέ τίτλο: «Η Πολωνία: μιά κοινωνία σέ άμφισβήτηση». Είναι έκδότης τής τριμηνιαίας πολιτικής επιθεώρησης «ANEKS», πού έκδίδεται στήν πολωνική γλώσσα.

ση μέ άνεπανόρθωτες συνέπειες; — αυτό μοιάζει νά είναι τό πρόβλημα τού πολωνι-
κού κινήματος.

● Ο Πολωνός Άλεξάντερ Σμόλαρ έκανε κι αυτός μιά νευρώδη παρέμβαση. Μίλησε γιά τά αίτήματα τών έργατών τής Πολωνίας και ρώτησε τόν Γκουέρα, μέχρι ποιού σημείου θά σπρώξει τό ΚΚΙ τήν άμφίροπη πολιτική του, μέχρι πότε θά μπορεί νά είναι άλληλέγγυο μέ τούς Πολωνούς άπεργούς και, ταυτόχρονα, «νά έχει άριστες σχέσεις μέ τούς καταπιεστές του, τό Πολωνικό Κ.Κ.» Γιατί, είπε, άν έκδηλωθεί ή συμπάρασταση μετά τήν εισβολή και τή σφαγή πού θά ακολουθήσει, θά είναι κάπως καθυστερημένη. Χρήσιμο θά ήταν νά άπειλήσουν άπό τώρα τά δυτικά Κ.Κ., μέ συγκεκριμένες συνέπειες, τήν ΕΣΣΔ γιά τήν περίπτωση πού τά στρατεύματά της θά διαπράττουν μιάν άπόπειρα «παλινόρθωσης τού σοσιαλισμού», όπως εκείνη τής Τσεχοσλοβακίας.

● Ο Θόδ. Σταυρόπουλος δήλωσε ότι ατίς χώρες αυτές έχουν καταλυθεί οι σταθερές τού σοσιαλισμού, όπως τίς είχαν διαγράψει οι μεγάλοι κλασικοί. Κι ότι, έπομένως, τό πρόβλημα είναι περισσότερο ή έπιστροφή στήν όρθοδοξία, παρά ή αναθεώρηση τού Μαρξισμού.

● Ο Θόδ. Πάγκαλος άναρωτήθηκε, άν ήταν σωστή ή έκτίμηση τού όμιλητή, ότι δέν θά έπρεπε νά θεωρηθεί «τακτική πονηρία» ή δήλωση τών Πολωνών συνδικαλιστών ότι δέχονται τό σοσιαλιστικό σύστημα και τίς διεθνείς συμμαχίες τής χώρας. Γιατί, ποιά ιδεολογία θά μπορούσε νά έκφράζει μιά τέτοια έμμونه, όταν, λίγο πολύ όλοι συμφωνούμε, ότι ό λενινισμός και ό προλεταριακός διεθνισμός άποκρούονται άπό τούς εργαζόμενους τής Άνατολής, άφότου έγιναν ή ιδεολογία τού κράτους πού τούς καταπιέζει.

Πολλές οι έρωτήσεις: ήδη διαγραφόταν τό εύρος τής συζήτησης και τό ποικιλόμορφο τών άπόψεων πού θά άκούγονταν. Ο Γκουέρα, όμως, κινήθηκε στά πλαίσια τής προβληματικής τής εισήγησής του και επανέλαβε λίγο πολύ τίς θέσεις πού είχε ήδη αναπτύξει. Όπως όποτε, ή χρησιμοποίηση, άπό ένα έπισημο έκπρόσωπο Κ.Κ., μιάς τόσο κριτικής γλώσσας, έκανε άίσθηση στό άκροατήριο.

ALEKSANDER SMOLAR:

Τά πολωνικά γεγονότα και ή εύρωπαϊκή Άριστερά

Τό άπόγευμα τής Πέμπτης ό ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ ΣΜΟΛΑΡ έδωσε μιάν άλλη τροπή στή συζήτηση. Μέ διεισδυτικότητα πανεπιστημιακού, αλλά και μέ μαχητικότητα άνθρώπου πού έχει, ήδη, έμπλακεί σ' έναν άγώνα, ό έκπρόσωπος τού KOR στή Δύση, μάς μετέφερε τούς άπόηχους τής σύγκρουσης πού εξέλισσεται στήν Πολωνία μέ άπρόβλεπτες συνέπειες γιά τό μέλλον τού σοσιαλισμού και τής Ευρώπης γενικότερα.

Μιά άπ' τίς βασικότερες ίσως θέσεις τού Πολωνού εισηγητή είναι ότι στίς κοινωνίες τού «ύπαρκτου σοσιαλισμού» (άντίθετα μ' ότι συμβαίνει στά καπιταλιστικά Κράτη, όπου οι έργατες άναγνωρίζονται και συνειδητοποιούνται μέσ' άπ' τό μαρξιστικό ιδεολογικό κώδικα) ό μαρξισμός έγινε ό «κώδικας τής καταπίεσης» δέ μπορεί, λοιπόν, νά χρησιμοποιηθεί άπ' αυτούς πού έξεγειρονται ενάντια στήν εκεί έξουσία και χρειάζεται νά βρεθεί μιά άλλη γλώσσα. Κι αυτή είναι «ή γλώσσα τού πιστού» (πού, όπως διευκρίνησε άπαντώντας άργότερα σέ μιά έρώτηση, δέν είναι ιδεολογία αλλά άπλώς «κώδικας»). Και συμπλήρωσε χαρακτηριστικά: «...οί έργατες — έστω κι άν υίοθετούν τόν κώδικα τού καθολικισμού — δέν συγκατάνευσαν στίς παροτρύνσεις τού Καρδινάλιου τής Πολωνίας νά έπιστρέψουν στή δουλειά τους»).

Ένα άλλο σημείο πού θέλησε ν' άποσαφηνίσει ό Πολωνός διανοούμενος άφορά τούς «φόβους» όπισθοδρόμησης στόν καπιταλισμό. «Κανείς, είπε, δέν θέλει νά επιστρέψουμε στήν άτομική ιδιοκτησία». Έξάλλου, αυτό τό έρώτημα «δέν έχει νοήμα» δεδομένου ότι «τό 90% τής πολωνικής βιομηχανίας είναι δημόυργημα τών τελευταίων 35 χρόνων». Κι αυτό είναι μιά πραγματικότητα πού εγκαθιδρύει κανόνες λειτουργίας, διαχείρισης και συνειδησης πού δέ μπορούν ν' άνατραπουν άπό κάποια «καπιταλιστική παλινόρθωση». Αντίθετα, τόνισε, «τό πραγματικό έρώτημα είναι άν θέλουμε δημοκρατικό σύστημα ή όχι».

Σ' αυτό έπικεντρώνονται, κατά τόν έκπρόσωπο τού KOR, και οι διεκδικητικές προτάσεις τής Άλληλεγγύης «πού τό πρόγραμμά της δέν είναι και τόσο συνδικαλιστικό. Δέν είναι ζήτημα χρημάτων» πρόσθεσε και, δίνοντας συγκεκριμένα παραδείγματα, ύποστήριξε ότι «οί έργατες τού Γκνάνσκ εκπροσωπούν ολόκληρη τήν πολωνική κοινωνία», γιατί «μίλησαν στό όνομα τών άγροτών, τών σπουδαστών» και διάφορων άλλων κοινωνικών κατηγοριών πού συνθέτουν σήμερα τήν κοινωνική πραγματικότητα τής Πολωνίας.

Και άπαντώντας άργότερα σέ μιά έρώτηση, είπε ότι άν ή έξουσία — πού «στηρίζεται στό μοναδικό Κόμμα, τή λογοκρισία και τή μυστική Άστυνομία» — δέχτηκε νά

διαλεχθεί με τους εργάτες είναι γιατί έχει ανάγκη να επιβιώσει ή ίδια.

“Ένα απ’ τα ενδιαφέροντα σημεία στο διάλογο που επακολούθησε είναι η απάντηση του Σμόλαρ στον Γίρι Πέλικαν, ο οποίος ανέπτυξε μία απ’ τις βασικές του θέσεις ότι, δηλαδή, για να τελεσφορήσουν τα σχέδια της αντιπολίτευσης πρέπει να δημιουργηθεί μία συμμαχία ανάμεσα σ’ αυτήν και τα μεταρρυθμιστικά ρεύματα στους κόλπους του Κόμματος (βλ. σχετικά την εισήγηση του Γίρι Πέλικαν, σ’ αυτό το τεύχος). Χωρίς ν’ αμφισβητήσει την ύπαρξη «*ρεαλιστών*» στο Πολωνικό Κόμμα, που έχουν κατανοήσει την «*ανάγκη εξεύρεσης άλλων μέσων για τη διαχείριση... της κοινωνίας*», ο Πολωνός εισηγητής εξέφρασε την αμφιβολία του όσον αφορά τα περιθώρια που υπάρχουν με μία τέτοια συμμαχία, και επικαλέστηκε το γεγονός της διαγραφής, παλιότερα, 300.000 μελών απ’ το Κ.Κ. Πολωνίας, πράγμα που είχε σαν αποτέλεσμα ν’ ακυρωθεί οποιαδήποτε προοπτική για μελλοντικές διαφοροποιήσεις πολιτικού χαρακτήρα, στους κόλπους του Κόμματος. Όστόσο, η πραγματικότητα της σύγκρουσης στην Πολωνία, όριοθετεί και κάποιες de facto αλλαγές στην αντιμετώπιση της εκεί εξουσίας από μέρους των αντιπάλων της, που μορφοποιούνται στη διακήρυξη του Σμόλαρ ότι «*θέλουμε τη συνεργασία με την εξουσία αλλά κάτω από όρους που θα έγγυώνται τη συνυπευθυνότητα και τη συναπόφαση*». Αυτό, βέβαια, δέν τόν εμπόδιζε να επαναλάβει το αίτημα που είχε υποδηλώσει έμμεσα και στην πρωινή συνεδρία, όταν έθεσε τις ερωτήσεις του στον Γκουέρα: «*οί δυνάμεις της ευρωπαϊκής Αριστεράς πρέπει να εγκαταλείψουν τη διαφορούμενη «γλώσσα» τους*», όσον αφορά την αντιμετώπιση του Πολωνικού προβλήματος. Πρίν κλείσουμε την «*άναπαράσταση των σημείων*» της προβληματικής του Πολωνού οικονομολόγου, θα θέλαμε να παραθέσουμε και μία άλλη θέση του, που ίσως παραξένισε κάποιους κλασσικούς αναγνώστες των κειμένων της μαοϊκής ιδεολογίας και άνησυχισε κάποιους άλλους ως προς τις συνέπειές της: η Σοβιετική Ένωση, κατά τον Σμόλαρ, δέν έκμεταλλεύεται οικονομικά τους λαούς της Άν. Ευρώπης — άφουδ είναι «*ύπαναπτική και προμηθευτής πρώτων ύλών*» — αλλά άναπτύσσει έναν ιμπεριαλισμό στρατιωτικού και πολιτικού χαρακτήρα, για τη διατήρηση και διεύρυνση της ζώνης επιρροής της.

Τά σημεία απόκλισης του Πολωνού εισηγητή με την προβληματική του Άντριανο Γκουέρα, ήταν ένα πρώτο δείγμα της διαφορετικότητας των άποψεων μεταξύ των μελών της εισηγητικής ομάδας, που έχει σαν αποτέλεσμα νά διευρύνει τό φάσμα των πιθανών όπτικών προσέγγισης του προβλήματος.

MICHNA BERENDEI:

‘Εξουσία και εργατική αντιπολίτευση στη Ρουμανία

Τόν άκολουθήσε στό βήμα ό Ρουμάνος ΜΙΧΝΑ ΜΠΕΡΕΝΤΕΙ. Χρόνο με τό χρόνο προσπάθησε νά διαγράψει την πορεία αὐτοῦ που ό ίδιος παρουσίασε *σανά από σύνθεση του σοσιαλισμού*» στη γειτονική μας χώρα. Πώς οί τρομοκρατικοί μηχανισμοί της Άννας Πάουκερ εξόντωσαν μιάν όλόκληρη γενιά διανοουμένων, αφήνοντας άνέπαφο τό άνύπαρκτο σχεδόν αὐτό Κ.Κ. που «*είχε δεχτεί την εξουσία σαν δώρο από τό σοβιετικό στρατό*», χωρίς νά έχει κάνει τό παραμικρό για νά την κερδίσει. Πώς πίσω από τή μονοκομματική άπομόνωση, τό μονόλογο και την άυθαιρεσία κατολίσθησε ή ηγεσία μέχρι τή διαφθορά και οίκογενειοκρατία. Και πώς ή έθνικιστική ιδεολογία άντί νά λειτουργήσει για νά δώσει στον πληθυσμό ένα συναισθημα αὐτονομίας και κοινωνικής συνοχής, χρησιμοποιήθηκε από τόν Τσαουσέσκου σαν ιδεολογικό άλλοθι για νά στηρίξει ένα φαύλο και τυρρανικό καθεστώς, ενώ οί συνθήκες ζωής του πληθυσμού μένουν άδικαιολόγητα μέτριες για μία, τόσο πλούσια σε δυνατότητες, χώρα.

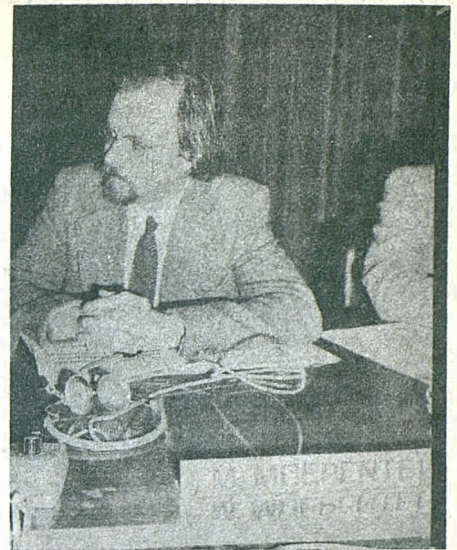
Η συζήτηση έπαιρνε σιγά σιγά τήν τελική της μορφή — όπως υποχρέωνε και ή αὐτόματη μετάφραση — και οί πιό άρτιες, γραπτά διατυπωμένες ερωτήσεις αντικαθιστούσαν τις πιό θεαματικές προφορικές παρεμβάσεις:

● Για τόν Μπερεντέι, ποιές είναι οί «τάξεις» που στηρίζουν τό καθεστώς πέρα από τόν άστυνομικό και κομματικό μηχανισμό; Κι άκόμα πώς είναι δυνατό νά λειτουργήσει «*άπελευθερωτικά*» μία έθνικιστική ιδεολογία, συνώνυμη στην άριστερή συνείδηση με τήν συντήρηση;

● Για τόν Σμόλαρ, αν ή έθνική «άνεξαρτησία» είναι μόνο ένα θέμα στις σχέσεις των κομμάτων ή αν τελικά άνάγεται, στις προαιώνια τεταμένες σχέσεις Πολωνών και Ρώσων (ερώτηση Ίωάννου).

● Ποιοί είναι οί έν δυνάμεις σύμμαχοι των εργατών που άπεργούν και πώς λειτουργούν οί διανοούμενοι σ’ αὐτή τήν πιό «φιλελεύθερη» σοσιαλιστική χώρα (ερώτηση Παπαθανασίου).

● Κι άκόμα — ερώτηση «μετ’ άπαντήσεως», που εκφράζει στό άκέραιο τήν έχθρική, προς τό πολωνικό λαϊκό κίνημα, ιδεολογία — τί ρόλο έπαιξαν οί μικροαστοί, ό έθνικισμός και ή μίμηση του δυτικού τρόπου ζωής στην εξέγερση (ερώτηση Μ.Κ.).

‘Ο Μίχνα Μπερεντέι γεννήθηκε στό Βουκουρέστι τό 1948. Από τό 1970 ζεί μόνιμα στό Παρίσι. Είναι πτυχιούχος του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου (Σχολή Ιστορίας) όπου φοίτησε από τό 1966 ως τό 1970. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στό 5ο και 6ο τμήμα της Ecole Pratique des Hautes Etudes στο Παρίσι.

Από τόν Ιανουάριο του 1972 εργάζεται σαν έρευνητής στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales έπικεφαλής τμήματος έρευνών στο «Κέντρο Μελετών για τήν ΕΣΣΔ, τήν Άνατολική Ευρώπη και τους λαούς της Τουρκίας».

Έχει ειδίκευτεί:

1. Στην Ιστορία της Όθωμανικής Αυτοκρατορίας και των λαών του Βορείου Πόντου (16ος - 17ος αιώνας) σχετικές εργασίες του έχουν δημοσιευτεί στα περιοδικά Cahiers du Monde Russe et Sovietique, Südostforschungen, Turcica, Harvard Ukrainian Studies, Annali dell' Istituto Universitario Orientale. (Νάπολη)

2. Στα προβλήματα Σύγχρονης Ιστορίας της Ρουμανίας: κατάληψη της εξουσίας από τό Κ.Κ., εμφάνιση ενός οργανωμένου αντιπολιτευτικού κινήματος, εργατική τάξη και εξουσία: συμμετέχει σε σχετικά σεμινάρια και άρθρογραφεί στη διημερία επίθεώρηση «L' Alternative», όργανο «Γιά τήν υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και έλευθεριών στις χώρες της Άνατολικής Ευρώπης». Είναι υπεύθυνος του τμήματος «Εργατική Άντιπολίτευση» που έντάσσεται στα πλαίσια του «Σύνδεσμου Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων του Άνθρώπου στη Ρουμανία».

Πρόσφατες μελέτες: «Τό Έλεύτερο Συνδικάτο των Έργαζομένων της Ρουμανίας», «Οί έθνικές μειονότητες στη Ρουμανία», «L' Alternative», τχ. 3 και 4 - 5 (1980).

‘Ο Άλιος Γιαννακάκης γεννήθηκε τό 1931 στό Κάιρο. Από τή γυμνασιακή του ηλικία συμμετέχει ενεργά στο κομμουνιστικό κίνημα της Αιγύπτου. Τό 1949 στρατεύεται έθελοντικά στο Δημοκρατικό Στρατό, και στη συνέχεια έγκαθίσταται σαν πρόσφυγας στην Τσεχοσλοβακία: εκεί δουλεύει σαν διευθυντής παιδικού σταθμού έξοριστων ελληνόπουλων, στη συνέχεια άνθρακωρύχος «ύπό αναδιαπαιδαγώγηση», μεταλλουργός, καθηγητής σε Γυμνάσια, και άργότερα διδάσκει στο Πανεπιστήμιο του Ολομouc και της Πράγας. Έχοντας

διαγραφεί και «αναδιαπαιδαγωγηθεί», αποκαθίσταται τό 1956 και συμμετέχει ενεργά στην πολιτιστική και πολιτική ανανέωση της Τσεχοσλοβακίας.

Μετά τή σοβιετική εισβολή του 1968 εγκαταλείπει τήν Τσεχοσλοβακία και εγκαθίσταται στή Γαλλία. Έκλέγεται καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τής Λίλης, όπου και διδάσκει σύγχρονη Ιστορία. Άσχολήθηκε μέ τά προβλήματα τών διεθνών σχέσεων και τήν Ιστορία του διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος και έχει δημοσιεύσει πολλές συναφείς μελέτες.

Ο Χοσέ Γκαρθία Όγκάλια γεννήθηκε τό 1956 στήν Ίσπανία. Σέ ηλικία 15 χρονών οργανώθηκε στήν καθολική όργάνωση JOC, πού αργότερα αποτέλεσε τμήμα τής Δημοκρατικής Ένωσης τής Ίσπανίας, όργάνωσης πού συγκέντρωσε όλη τή δημοκρατική αντίπολιτευση στήν Ίσπανία, τά τελευταία χρόνια τής δικτατορίας του Φράνκο.

Από τό 1977 είναι στρατευμένος κομμουνιστής, μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ίσπανίας και τώρα είναι Γραμματέρας Πολιτικών Σχέσεων τής Κομμουνιστικής Νεολαίας τής Ίσπανίας. Είναι επίσης συνεργάτης του περιοδικού NUESTRA BANDERA, θεωρητικού όργάνου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ίσπανίας.

Ο Πιέρ Κέντε, οικονομολόγος και κοινωνιολόγος, γεννήθηκε τό 1927 στή Βουδαπέστη. Διπλωματούχος τής Ecole Pratique des Hautes Etudes (Παρίσι, 1962), διδάκτωρ κοινωνιολογίας (Σορβόννη 1964). Προϊστάμενος όρευνών στό Έ-

● Καί τέλος, αν μπορεί νά διαμορφωθεί στήν Πολωνία ένας πραγματικός σοσιαλισμός τών εργατικών συμβουλίων (ερώτηση Γιώργου Μητρελιά).

● Κι αν έτσι, δέν θα έπρεπε νά εξηγηθεί, εκτός από τή φυσιολογική έχθρότητα τών ανατολικών καθεστώτων, ή επιφύλαξη τών δυτικών κατεστημένων.

Καί κάπως έτσι, μ' αυτό τό ερωτηματικό, αν υπάρχει δηλαδή μιά παγκόσμια αντιδραστική συμπαιγνία κατά τών λαών και τών εθνών, έκλεισαν οι εργασίες τής πρώτης ημέρας.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Κόμμα έξουσίας και αντίπολιτευση

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΗΛΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ ● HOSE GARCIA OGALLA
PIERRE KENDE ● JIRI PELIKAN

ΗΛΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ:

Τό κόμμα σάν κέντρο έξουσίας

Η συνάντηση είχε πιά πάρε συγκροτημένη όψη και τήν «κανονική» της ταχύτητα. Οι «τακτικοί» είχαν καταλάβει τή θέση τους — συνήθως τīs ίδιες πού είχαν και τήν προηγούμενη μέρα — και τακτοποιούσαν χαρτιά, μολύβια καμιά φορά και μικρά φορητά μαγνητόφωνα. Ένα φοιτητικό κοινό πού παρακολουθούσε μέ ένταση τīs προπαρασκευές, έκανε ακόμα πιά αισθητή τήν παρουσία του. Ο προεδρεύων Γιώργος Κατηφόρης είχε κι αυτός αποκτήσει όπαδούς και αντίπαλους μέσα στήν αίθουσα μέ τό ιδιότυπο χιούμορ του.

Ο Αιγυπτιώτης Έλληνας ΗΛΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ, ανάρτης και πολιτικός έξόριστος από τήν Ελλάδα εξήσε τήν οικοδόμηση του σοσιαλισμού στήν Τσεχοσλοβακία πρίν εξοριστεί κι από εκεί.

Άξονα είχε τήν έκθεση Πίλλερ γιά τīs πολιτικές δίκες στήν Τσεχοσλοβακία (τīs περιβόητες δίκες της Πράγας). Καί μās πρότεινε μιά βαθιά τομή τής πολιτικής δίκης σά διαδικασία πού απομόνωνε τό κόμμα από τήν εργατική τάξη και τήν ηγεσία από τήν κομματική βάση εγκαθιστώντας ουσιαστικά τήν παντοκρατορία τών μηχανισμών. Οι σταλινικοί διωγμοί είναι μιά πληγή πού δέν έκλεισε ποτέ, γιατί όποιες κοινωνίες αποπειράθηκαν νά σπρώξουν τήν αποκατάσταση πέρα από τήν έπαναχορήγηση συντάξεων στīs χήρες και στά όρφανά, στήν ουσιαστική δηλαδή διερεύνηση του πολιτικού προβλήματος πού κάλυπταν οι αυθαιρεσίες, γλύστρισαν στήν όλοκληρωμένη άμφισβήτηση του συστήματος και γρήγορα αντιμετώπιστηκαν μέ μέτρα καταστολής και τελικά μέ τή στρατιωτική επέμβαση τών άλλων χωρών του συμφώνου τής Βαρσοβίας.

Ήταν φυσικό μιά τέτοια εισήγηση νά προκαλέσει αντιδράσεις έντονες από τό άκροατήριο κι ή προσωπικότητα του εισηγητή πού χειριζόταν τήν πνευματική πρόκληση μέ ένθουσιασμό, ζώηρεψε ακόμα περισσότερο τό διάλογο.

JOSE GARCIA OGALLA:

Προοπτικές τών λαών στήν Άνατολική Εύρώπη

Ο Ίσπανός κομμουνιστής ΧΟΣΕ ΟΓΚΑΛΙΑ, πού άκολούθησε, λειτούργησε ήρεμιστικά γιά τήν πλειοψηφία τών άκροατών. Διαβάζοντας κι αυτός τό κείμενό του, μέχρι τήν έσχατη λεπτομέρεια, επανέλαβε, όπως τόνισε αργότερα ό Σπήλιος Παπασπηλιόπουλος, θέσεις ήδη γνωστές από τό βιβλίο του Σαντιάγκο Καρίλιο, τουλάχιστον έξη χρόνια τώρα στους Έλληνες μαρξιστές.

Ο Χ. Όγκάλια ήταν όμως τελικά ενδιαφέρον, γιατί ή εισήγησή του αποτέλεσε μιά ζωντανή μαρτυρία γιά τά προβλήματα του Κ.Κ. Ίσπανίας πού υιοθετώντας κάποτε μιά πρωτοποριακή θέση στό κίνημα άμφισβήτησης τής όρθοδοξίας πού είχε αναπτυχθεί στό δυτικοευρωπαϊκά ΚΚ δέ συνάντησε εκτοξευόμενος τή λαϊκή άναπόκριση πού θα έπρεπε νά δημιουργήσει ή αίρετικότητα του.

Η «αναθεώρηση» τής όρθοδοξίας άπότρησε άραγε τους ψηφοφόρους θολώνοντας τήν ιδεολογική στιλπνότητα του κόμματος ή τό κόμμα κάνει τόσα χρόνια βήμα σημειωτόν γιατί δέν προχώρησε ή άμφισβήτηση του λενινισμού και τής σοβιετικής ήγεμονίας όσο θα έπρεπε;

Η εισήγησή του έδωσε τυπικά τīs γενικές γραμμές τών δημοκρατικών κατακτήσεων και έθεσε τους όρους γιά τή σοσιαλιστική μεταβολή. Έδώ σημείωσε τόν αποφασιστικό ρόλο τών αυτοδιαχειριστικών μεθόδων. Στο σύνολό της ή εισήγηση όσο και αν κύλησε επίπεδα, τελικά προσέλευσε τό ενδιαφέρον του άκροατηρίου γιατί μετέφερε τήν προβληματική ενός κόμματος — του ισπανικού — σε μιά φάση πού οι διεργασίες στους κόλπους του, αλλά και τό διεθνές κομμουνιστικό κίνημα, είναι ιδιαίτερα έντονες.

PIERRE KENDE:

Ἡ οὐγγρική ἀντιπολίτευση ἀντιμέτωπη μέ τις ἰδεολογίες τῆς συνεργασίας

Τό ἀπόγευμα τό πρόγραμμα ἦταν καλά γεμάτο. Ἄρχισε ὁ Οὐγγρος ΠΙΕΡ ΚΕΝΤΕ, πού καθόρισε τήν πολωνική ἐργατική ἀμφισβήτηση σάν μιὰ προσπάθεια προσαρμογῆς μετά τήν ἀποτυχία τῆς οὐγγρικής ἐξέγερσης καί τῆς τσεχοσλοβάκι- κης προσπάθειας ἀλλαγῆς τῆς ἡγεσίας τοῦ κόμματος. Καί τόνισε ὅτι τώρα γιά πρώτη φορά δέν ἀμφισβητεῖται οὔτε ὁ κυρίαρχος ρόλος τοῦ κόμματος οὔτε τό Σύμ- φωνο Βαρσοβίας, σάν ὑποχρεωτικό διεθνές πλαίσιο τῆς συγκεκριμένης «σοσιαλι- στικῆς ἐμπειρίας».

Καί ὁ Πιέρ Κέντε συνέχισε!

« Ὑπάρχει μοντέλο ξεπεράσματος τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ; Ὅχι κατά πάσαν πιθανό- τητα ἄν καί οἱ Οὐγγροι φαίνεται νά πέτυχαν περισσότερα ἀνταλλάγματα, φοβί- ζοντας τοὺς Ρώσους, ἀπ' ὅτι οἱ Τσεχοσλοβάκοι πού προσπάθησαν νά τοὺς ντρο- πιάσουν. Ἐτσι ἡ ριζοσπαστικότητα μοιάζει σάν ἓνας πιά ἀποδοτικός δρόμος ἀπό τή μετριοπάθεια πρὸς τήν ἀπελευθέρωση.

Δείχνοντας μιάν ὀριμότητα χωρίς προηγούμενο, οἱ Πολωνοὶ προσπαθοῦν νά κατα- κτήσουν ἓνα ἄκρο αὐτονομίας πλάι στίς ὑπάρχουσες κρατικές δομές καί στά πλαίσια τῶν δεδωμένων διεθνῶν ἐξαρτήσεων. Οἱ κατακτήσεις τους εἶναι πιθανόν ὅ- τι θά διαρκέσουν γιατί τό καθεστῶς θά δυσκολευτεῖ νά συντρίψει ἓνα κίνημα πού ἔ- χει τίς ρίζες του καί ἐλέγχει τόν ἐργοστασιακό χώρο.

Ἐτσι, στήν Πολωνία ἐκφράζονται μέ ἰδιαίτερη δύναμη καί σάν συνέχεια τῶν κατα- κτήσεων τῆς μετασταλινικῆς περιόδου, τά τρία βασικά ὄραματα τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀνατολῆς: τό δικαίωμα γιά ἐλεύθερη ἐκφραση, τό δικαίωμα γιά συλλογική ὑπε- ράσπιση τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων καί τέλος τό δικαίωμα τῆς ἐθνικῆς ἰδιαιτερό- τητας.

JIRI PELIKAN:

Θέσεις γιά τήν ἐξουσία καί τήν ἀντιπολίτευση στίς χώρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ

Τόν ἀκολούθησε ὁ ΓΙΡΙ ΠΕΛΙΚΑΝ, πρωτεργάτης τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν μέ- σων ἐνημέρωσης στήν Ἄνοιξη τῆς Πράγας καί τώρα ἐξόριστος ἡγέτης τῆς τσε- χοσλοβάκινης ἀντιπολίτευσης στό ἐξωτερικό. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στους δύο ρη- τωρες ἦταν αἰσθητή, ὅσον ἀφορᾷ τό πολιτικό καί ἰδεολογικό πλαίσιο ἀναφορᾶς τους.

Ὁ Πέλικαν ἄρχισε τό λόγο του μέ μιὰ ζωντάνια πού ἔχει ἡ ἐκτός κειμένου ἀνα- φορά: «Ἐυχαριστῶ τόν πρόεδρο γιά τά ὠραῖα του λόγια καί γιά τήν εὐχή πού ἐξέ- φρασε οὔτως ὥστε νά μπορέσουμε μιὰ μέρα νά συναντηθοῦμε στήν Πράγα. Αὐτό μού θυμίζει κάπως μιὰ μικρή ἀνάμνηση πού ἀφορᾷ ἐπίσης τοὺς Ἕλληνες καί τόν Ἕλληνα φίλο Παρτσαλιδή, ὁ ὁποῖος ἦταν ἓνας παλιός κομμουνιστής πού τόν γνώ- ρισα στήν Τσεχοσλοβακία ὅπου βρισκόταν ἐξόριστος καί ἐν συνεχείᾳ τόν συνάντη- σα στήν Ἰταλία στήν πτώση τῆς χούντας, τήν ἡμέρα πού ξαναγύριζε στήν Ἀθήνα καί μού εἶπε: ἔλα νά μᾶς δεῖς μιὰ μέρα στήν Ἑλλάδα, στήν Ἀθήνα, καί τοῦ ἀπάντη- σα: ἴσως νά μπορέσουμε νά ἰδωθοῦμε μιὰ μέρα στήν Πράγα. Εἶπε, ξέρεις εἶμαι ἓνας παλιός κομμουνιστής καί δέ θά ἤθελα νά σέ ἀπογοητεύσω καί εἰλικρινά θέλω νά σοῦ πῶ ὅτι ὁ Φράνκο ἢ ὁ Σαλαζάρ ἢ οἱ συνταγματάρχες ἔχουν πέσει, ἀλλά παρ' ὅλα αὐτά στήν Τσεχοσλοβακία ἔχετε τά ἄρματα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, γι' αὐτό εἶναι δύσκολο νά πιστέψω ὅτι αὐτό τό πράγμα μπορεῖ κάποτε νά γίνει εὐκόλα.

Θά ἤθελα, ὅμως, ν' ἀρχίσω τήν παρουσίᾳσή μου, εὐχαριστώντας τοὺς φίλους τοῦ περιοδικοῦ ANTI, νομίζοντας ὅτι ἐκφράζω τή γνώμη ὅλων τῶν ξένων φίλων μας, διότι δέν εἶχαμε ἀκόμα τήν εὐκαιρία νά τό ποῦμε. Εὐχαριστοῦμε, λοιπόν, πού μᾶς προσκαλέσατε σ' αὐτή τήν πολὺ ἐνδιαφέρουσα συζήτηση, καί εὐχαριστοῦμε ὅλους ἐσᾶς πού ἦρθατε κάθε μέρα ἐδῶ, πού δείξατε τόσο μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά ὅλα τά προβλήματα, πού ἴσως νά φαίνονται κάπως μακρινά γιά σᾶς, καί πού, σύμφωνα μέ τίς ἐρωτήσεις πού θέτετε, βλέπουμε ὅτι ἔχετε ὄχι μόνο ἐνδιαφέρον, ἀλλά καί ἓνα πολ- λὺ ὑψηλὸ ἐπίπεδο πολιτικῆς συνείδησης καί θά ἤθελα νά σᾶς πῶ, ὅτι αὐτό τό πράγ- μα μέ γεμίζει αἰσιοδοξία καί εὐτυχία».

Κατόπιν ὁ Πέλικαν μέ ἰσχυρά ἐπιχειρήματα νομιμοποίησε τή συνάντησή γιά τά θέματα πού συζητιόνταν. « Ἐχουν εὐθύνη, εἶπε, νά συζητήσουν οἱ μαρξιστές γιά τήν κατάσταση αὐτῶν τῶν χωρῶν, μεγαλύτερη ἀπό ὅλους τοὺς ἄλλους γιατί δικὰ τους εἶναι τά θεωρητικά ἐργαλεῖα πού χρησιμοποιοῦνται γιά τήν ἰδεολογική ἀναπαραγω- γή τοῦ ἀνατολικοευρωπαϊκοῦ αὐταρχισμοῦ». Καί συνέχισε λέγοντας ὅτι ἄν δέν ἀ- ναλύσει σωστά τά καθεστῶτα τοῦ «ὑπαρκτοῦ» σοσιαλισμοῦ ἢ Ἀριστερά τῆς Δυτι- κῆς Εὐρώπης δέν θά μπορέσει νά βγεῖ ἀπό τά ἀδιέξοδα πού τῆς ἔχει δημιουργήσει

θνικό Κέντρο Ἐπιστημονικῆς Ἐρευνας στό Παρίσι. Γάλλος ὑπήκοος.

Μετά ἀπό μιὰ καριέρα πολιτικοῦ δημο- σιογράφου στή χώρα ὅπου γεννήθηκε, τήν Οὐγγαρία, ἐγκατάλειψε αὐτή τή χώρα μετά ἀπό τά γεγονότα τοῦ 1956, στά ὁποῖα ἀναμίχτηκε ὡς ἐνεργὸ μέλος τῆς ὁμάδας τῶν ρεφορμιστῶν κομμουνιστῶν. Τό σύ- νολο σχεδόν τῶν μελῶν αὐτῆς τῆς ὁμά- δας, ἐκτός ἀπό ἔκείνους πού δίαλεξαν τό δρόμο τῆς ἐξορίας, φυλακίστηκαν ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς ἐκτελέστηκαν τήν ἴδια ἐποχή μέ τόν Ἴμρε Νάγκι.

Ἐγκατεστημένος στή Γαλλία ἀπ' τό 1957, ὁ Κέντε προσανατολίστηκε στήν ἔ- ρευνα στόν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἐπιστη- μῶν. Ἐρευνητής στό Ἐθνικό Κέντρο Ἐπι- στημονικῆς Ἐρευνας ἀπό τό 1861, διδάξε διαδοχικά στό Πανεπιστήμιο τῆς Ναντέρ στό Παρίσι (1966 - 1974), στή Σχολή Ἀνώ- τερων Ἐμπορικῶν Σπουδῶν (1972 - 1975), στό Πανεπιστήμιο τοῦ Αἰξ στήν Προβηγ- γία (1976 -1980), στή Σχολή Ἀνωτέρων Σπουδῶν στίς Κοινωνικές Ἐπιστήμες.

Ἐργασίες καί δημοσιεύσεις (γύρω στίς ἑκατό) πάνω στίς δομές, τή λειτουργία καί τήν ἀποτελεσματικότητα τῶν σοβιετικοῦ τύπου οἰκονομιῶν στή διανομή τῶν εἰσο- δημάτων (στήν Γαλλία) στίς πολιτικές κρίσεις τοῦ σοβιετικοῦ κόσμου.

Ἐπιλογή τῶν βασικότερων πολιτικῶν μελετῶν πού δημοσιεύτηκαν ἀπ' τό 1957 καί μετά: «Τί ἦταν καί τί δέν ἦταν ἡ οὐγγρι- κή ἐπανάσταση»

Ἀπό τό 1978, εἶναι ἐκδότης καί διευθυ- ντής τῆς συλλογῆς «Magyar Fuzetek»

Ὁ Γίρι Πέλικαν γεννήθηκε τό 1923, στό Ολομοῦ τῆς Τσεχοσλοβακίας. Μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Τσεχοσλοβα- κίας ἀπό τό 1939, παίρνει ἐνεργά μέρος στήν Ἀντίσταση καί περνᾷ 5 χρόνια στήν παρανομία καί στίς φυλακές. Μετά τόν πόλεμο, φοιτᾷ στό Καρόλειο Πανεπιστή- μιο τῆς Πράγας καί ἀναδεικνύεται σέ ἡγετική φυσιογνωμία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Φοιτητικοῦ Κινήματος. Ἀπό τό 1953, Γε- νικός Γραμματέας καί στή συνέχεια Πρόεδρος τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Φοιτη- τῶν.

Τό 1963 διορίζεται Γενικός Διευθυντής τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Ραδιοφωνίας, ἐκλέ- γεται βουλευτής στό κοινοβούλιο τῆς χῶ- ρας του καί συμμετέχει ἐνεργά στήν «Ἄνοιξη τῆς Πράγας». Τό 1968 ἐκλέγεται ἀντιπρόσωπος γιά τό 14ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΤ καί στίς 22 Αὐγούστου τοῦ ἴδιου χρόνου ἐκλέγεται μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ

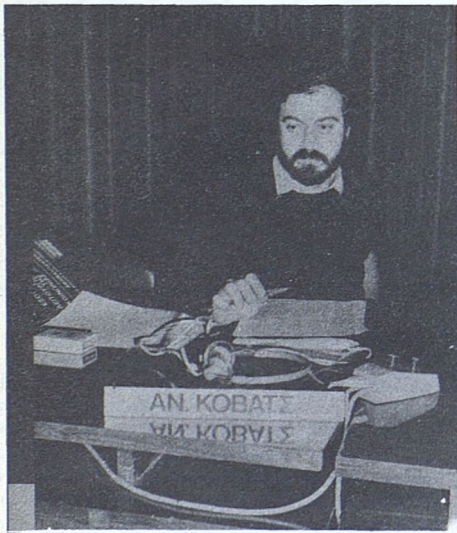

Κόμματος. Μετά τη σοβιετική επέμβαση, ανακαλείται από τη θέση του σάν Γενικός Διευθυντής της Τσεχοσλοβακικής Τηλεόρασης και στέλνεται στην πρεσβεία της χώρας του στη Ρώμη.

Έχοντας διακηρύξει την αντίθεσή του με την «πολιτική όμαλοποίησης» του Χούζακ, διαγράφεται τόν Οκτώβριο του 1969 από το ΚΚΤ, του αφαιρείται η ιθαγένεια και κηρύσσεται έκπτωτος του βουλευτικού του αξιώματος.

Έχοντας, στο μεταξύ, πάρει την Ιταλική υπηκοότητα εκλέγεται ανεξάρτητος βουλευτής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (1979) με το ψηφοδέλτιο του Ιταλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Σήμερα, είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Έξωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο Γκιρ Πέλικανος είναι αρχισυντάκτης της εφημερίδας «LISTY», όργάνου της Τσεχοσλοβακικής σοσιαλιστικής αντιπολίτευσης. Έχει γράψει πολλά βιβλία για την Τσεχοσλοβακία και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Ο Άντρας Κόβατς γεννήθηκε τό 1947 στή Βουδαπέστη. Σπούδασε φιλοσοφία και Ιστορία στή Βουδαπέστη και τό Λένινγκραντ και τό 1973 πήρε τό διδακτορικό τίτλο στήν Κοινωνιολογία από τό Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης. Τό 1975 πήρε ύποτροφία από τη Δυτική Γερμανία,

ή κρίση του «άδελφού» της συστήματος.

Ακολούθησε μία μικρή διαφωνία ανάμεσα στους δύο όμιλητές αναφορικά με την αντίληψη και αντιμετώπιση του λενινισμού.

Η συζήτηση όπως ήταν φυσικό πήρε διαστάσεις:

- Ποιές ήταν οι σχέσεις που ανάπτυξαν ό συνασπισμός των αντιπολιτευόμενων, που επιθυμούσε την άποκατάσταση του πλουραλισμού, με τά εργατικά συμβούλια που προωθούσαν την άμεση εργατική δημοκρατία (Δ. Κοσμιδής).
- Τί μορφή και τί έκταση είναι δυνατό να πάρουν οι αντίθεσεις ανάμεσα στον ή-γετικό μηχανισμό και τη βάση του κόμματος. (Δ. Ψυχογιός).
- Η εργατική τάξη άποτελεί ίσως τό δυναμικό κινητήρα του μέτωπου της άμφισβήτησης όπως τό είχε προδιαγράψει ό Τρότσκι (Χ. Αθανασιάδης — Δ. Φιλίππου).
- Ποιά είναι ή τυπολογία των καθεστώτων αυτών και τί σημασία έχουν οι άναφορές στις κατηγορίες «άναπαγωγή των καπιταλιστικών σχέσεων», «του άσιατικού τρόπου παραγωγής» της «άλλοτρίωσης» (Γ. Έξαρχος)...
- Τί ταξική δομή, τί άπόχρωση έχει ή «έθνική ενότητα» που βλέπουμε να διαμορφώνεται π.χ. στην Πολωνία ή στην Τσεχοσλοβακία τό 1968 (Σ. Σαββόπουλος).
- Είναι ταξικές τελικά αυτές οι κοινωνίες, ρωτάει με σαφήνεια ό Δημήτρης Ραυτόπουλος και ή συζήτηση που ξεκινάει σπρώχνει και άπωθεί τά άναπόφευκτα χρονικά όρια.

Η ΤΡΙΤΗ ΜΕΡΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Κόμμα έξουσίας και αντιπολίτευση ● Οί έξλευθερίες των πολιτών

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ANDRAS KOVACS ● TATIANA MAMONOVA

ANDRAS KOVACS:

Τό ούγγρικό πολιτικό σύστημα και ή νέα του αντιπολίτευση

Τό πρωινό του Σαββάτου, άρχισε με κάποιες άλλαγές στό πρόγραμμα. Η ματαιώση της άφιξης του Χάρασι και του Στόλπε, μετέφερε την όμιλία του Άντρας Κόβατς, τό πρωινό.

Στήν έδρα προήδρευσε γι' αυτήν την συνεδρία ένας άλλος Έλληνας πανεπιστημιακός ό κοινωνιολόγος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ.

Ο Ούγγρος ΑΝΤΡΑΣ ΚΟΒΑΤΣ, που είναι πάντα μόνιμος κάτοικος Βουδαπέστης, ήταν και ό πιο προσκείμενος στό Μαρξισμό. Η άνάλυση του ήταν φυσικό να ίκανοποιήσει τους πολιτικοποιημένους φοιτητές που άποτελούσαν μία σημαντική μερίδα του άκροατηρίου, τό πρωινό του Σαββάτου. Η αίθουσα της Παντείου ήταν πιά σταθερά γεμάτη και ή συζήτηση είχε πάρει μία τρέχουσα μορφή, που τροφοδοτούσαν με άνεση οι γνώριμες θεωρητικές κατηγορίες που συνθέτουν τό λόγο και της δυτικοευρωπαϊκής Νέας Άριστερας.

Οί παραχωρήσεις — ιδιαίτερα στον άγροτικό τομέα — της μετασταλινικής περιόδου όδήγησαν τους πολίτες στην άναζήτηση καταναλωτικών αγαθών. Ξεζύνθηκαν όμως έτσι και οι κοινωνικές αντίθεσεις. Μονολιθικότητα και δυσκαμψία ήταν ή άπάντηση του κρατικού μηχανισμού που έλεγχόταν με άσφυκτικό τρόπο άπό την κομματική ήγεσία.

Ξεχωριστή προσοχή δόθηκε στό λόγο της διανόησης. Ο συμβιβασμός της, για να διατηρηθεί πάσει θυσία τό πολιτικό σύστημα, άποστέρησε τελικά τό καθεστώς άπό κάθε ιδεολογικό εργαλείο. Άλλά ή κατάσταση αυτή έφερε σε άδιέξοδο τους διανοούμενους σε σχέση με τον ίδιο τό ρόλο τους και τους όδήγησε — ή τουλάχιστον όδήγησε μία άξιοσημείωτη άν και όλιγάριθμη άκόμα μειοψηφία — στην άμφισβήτηση. Όποσδήποτε, οι έξελίξεις αυτές είναι παράλληλες στις διάφορες χώρες του πιο προηγμένου τμήματος της Άνατολικής Ευρώπης — Τσεχοσλοβακία, Πολωνία, Ούγγαρια — και άλληλοτροφοδοτούνται είτε με τις κατακτήσεις είτε άπό τις άποτυχίες τους.

● Συζητήθηκε άν και πώς επικοινωνούν οι διανοούμενοι με τους εργάτες και τους άγρότες (Β. Κανελλοπούλου) κι άκόμα άν τά προνόμια της διανόησης μοιραία δημιουργούν μία τάση προσχώρησης στην έπίσημη ιδεολογία της κυρίαρχης ομάδας (Γ. Πήττερς).

● Τέλος, ρωτήθηκε αν είναι δυνατόν να υπολογίζουμε στις πολιτικές πρωτοβουλίες ενός τμήματος της ηγεσίας του Ουγγρικού Κ.Κ., που θα υιοθετούσε μεταρρυθμιστικές απόψεις ανάλογες με αυτές που εμφανίστηκαν το 1968 στην Τσεχοσλοβακία (Αντ. Παπαδάκης).

ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΑΜΟΝΟΒΑ:

Τό φεμινιστικό κίνημα στην ΕΣΣΔ

Τό απόγευμα του Σαββάτου — τελευταία συνεδρία — ό Γ. Κατηφόρης ξαναπήρε και πάλι τή θέση του στο προεδρείο. Ό λόγος δόθηκε στή ρωσίδα φεμινίστρια Τ. Μαμόνοβα.

Η όμιλία της ΤΑΤΙΑΝΑΣ ΜΑΜΟΝΟΒΑ ήταν φυσικό νά αποτελέσει ένα δυνατό πόλο έλξης. Συγκέντρωνε εκτός από τούς πολιτικοποιημένους γύρω από τό ζήτημα τών κοινωνικών σχέσεων στον «ύπαρκτο» σοσιαλισμό και άλλους/άλλες πού τούς απασχολεί τό πολιτικό πρόβλημα της σχέσης τών δύο φύλων. Και ή τομή τών δύο χώρων ήταν και πρωτοφανής, για τήν Αθήνα τουλάχιστον, και γεμάτη ύποσχέσεις για μία καρποφόρα συζήτηση.

Σεξισμός στήν καθημερινή ζωή και στήν κουλτούρα στή Σοβιετική Ένωση! Τόσο στήν επίσημη σφαίρα όσο και στον παράλληλο κόσμο της διαφωνίας. Ήταν φυσικό έπομένως νά αναπτυχθεί ταχύτατα τό φεμινιστικό κίνημα, πολιτικό κίνημα κατά τής άνδροκρατίας.

Η έκδοση του «Αλμανάκ» (παράνομη έκδοσης) με τίτλο «Γυναίκα και Ρωσία» δημιούργησε πόλο συσπείρωσης για τίς γυναίκες σ' όλόκληρη τή Σοβιετική Ένωση. Κι' αυτό γιατί έκει αναπτυσσόταν ένας προβληματισμός πού έθετε ξεκάθαρα τό πρόβλημα της θέσης της γυναίκας στήν κοινωνία πού είχε δημιουργήσει ή «σταλινική άντεπανάσταση».

Κι' ακολούθησε μία μακριά αναφορά σέ όλους τούς δείκτες πού συνθέτουν και στή Δύση — ίδιοι κι' απaráλλαχοι — τό πρόσωπο της γυναικείας καταπίεσης. Άνισότητα μπροστά στήν δουλειά, μειονεκτικότητα στήν πολιτική ζωή, έσωτερική καταπίεση μέσα στό σπίτι και σεξουαλική βία στους δρόμους.

Άνεπαρκής ή επίσημη ιδεολογία για νά καλύψει τίς ανάγκες τών γυναικών τών σοσιαλιστικών χωρών. Άλλά και οί διάφορες προσπάθειες νά χρωματισθεί π.χ. θρησκευτικά ή κίνησή τους, νά τής δοθεί σάν κατεύθυνση ή έπιστροφή στό παρελθόν είναι και θά είναι καταδικασμένες στήν άποτυχία. Τό φεμινιστικό κίνημα στήν ΕΣΣΔ είναι ένα κίνημα άμφισβήτησης με σημαντική — έν δυνάμει — λαϊκή βάση, ένα συστατικό στοιχείο της άριστερης άντιπολίτευσης.

Ή συζήτηση πού ακολούθησε ήταν έντονη:

● Πώς εξηγείται ή διαίωνιση της άνδρικής βίας με τούς βιασμούς και τή διαφθορά τών ανθρώπινων σχέσεων, με τήν πορνεία, στήν ΕΣΣΔ, ρώτησε ή Μάγδα Νικολαΐδη.

● Ύποκαθιστά τήν ταξική άντίθεση ή άντίθεση άντρας — γυναίκα (Π. Νεράντζης).

● Τί σχέση έχει ή επίσημη άποψη (έπιστήμονες, στελέχη κλπ.) με τίς διαδεδομένες ιδέες για τή γυναίκα και τίς έρωτικές σχέσεις (Α.Πιστάλκας).

● Καταπιέζεται ή γυναίκα της ΕΣΣΔ (άπό τή σοβιετική κοινωνία «νέου τύπου») ή ή ρωσίδα (άπό τήν παραδοσιακή ρώσικη κοινωνία) και ποιά είναι ή ιδιαιτερότητα της καταπίεσης σέ σχέση με τή Δύση (Φρ. Άρβανίτη).

● Ποιά είναι σήμερα ή θέση τών όμοφυλόφιλων πού διώχτηκαν άπηνώς άπό τόν σταλινισμό και ποιές είναι οί σχέσεις τών φεμινιστριών μαζί τους(ένα μέλος του ΑΚΟΕ).

● Άσυμβίβαστες με τή μαρξιστική θεωρία, βρήκε κάποιος άνώνυμος τίς φράσεις της εισηγήτριας: «ή έλίτ του κόμματος μας ζει ήδη στον κομμουνισμό με κρατική έπιδότηση» και «τήν έξουσία στή χώρα μας τήν έχει ένα δεξιό κόμμα κι' άς λέγεται κομμουνιστικό».

● Περνά ή ιδεολογία της κατωτερότητας της γυναίκας — τό «γυναικείο πρότυπο» — μέσα άπό τά σχολεία, τά βιβλία, τήν τηλεόραση, τά περιοδικά; (Μ. Ψύλλα).

● Και τελικά φταίει τό σοβιετικό καθεστώς ή ή άνδροκρατία πού είναι παντού ή ίδια; (Μαγιάκου).

Έτσι ή συζήτηση θεωρητικοποίησε έντονα τήν κάπως πραγματιστική για τό γούστα του άκροατηρίου εισηγήση της Μαμόνοβα.

Κι' όταν έγιναν άποδεκτοί οί όροι πού μάς πρότεινε ή διοίκηση της αίθουσας και σηκωθήκαμε νά φύγουμε, είχαμε τήν αίσθηση ότι στίς τρεις αυτές ήμέρες πολλά είπώθηκαν, πολλά διαλέχτηκαν και πολλά μένουν νά γίνουν άκόμα, αλλά μία άρχή είχε συντελεστεί.

δπου και έμεινε μέχρι τό Δεκέμβριο του 1976. Άπό τό 1971 μέχρι τό 1977 διήυθυνε εκδόσεις Κοινωνικών Έπιστημών στή Βουδαπέστη και παράλληλα δίδασκε Φιλοσοφία και Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης. Τό 1977 έξέδωσε μία συλλογική μελέτη για τήν επικαιρότητα και τή λειτουργία του Μαρξισμού στήν Άνατολική Ευρώπη και για τό λόγο αυτό του άπαγορεύτηκε τό δικαίωμα εργασίας στήν Βουδαπέστη. Τό 1980 προσκλήθηκε στή Δ. Γερμανία όπου διδάσκει Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Πάντερμπαρν.

Δημοσιεύσεις: για τήν Ιστορία της κοινωνικοφιλοσοφικής σκέψης, για τήν Ιστορία του Μαρξισμού, στήν Ουγγαρία, τή Δ. Γερμανία τήν Πολωνία και τήν Άγγλία.

Ή Τατιάνα Μαμόνοβα γεννήθηκε στή Σοβιετική Ένωση τό 1943. Είναι ζωγράφος και ποιήτρια, παντρεμένη και με ένα παιδί.

Ύπηρεε άρχισυντάκτης του «Αλμανάκ», «Γυναίκα και Ρωσία», πού ήταν και εξακολουθεί νά είναι ή πρώτη έλευθερη φεμινιστική έκδοση στή Σοβιετική Ένωση. Τό Νο 1 και τό Νο 2 του «Αλμανάκ» (ονομάστηκε στο έξώφυλλο «Rossijanka» ή «Ρωσίδα» για λόγους άσφαλείας) εκδόθηκαν επίσης στα γαλλικά, στο Παρίσι, στίς άρχές αυτού του χρόνου. Τώρα, στο Λένινγκραντ, ή Βέρα Γκολούμπεβα (που είχε γράψει ένα άρθρο ήδη για τό 1ο Άλμανάκ) τήν άντικαθιστά, αλλά και άλλοι συγγραφείς σέ διάφορες πόλεις της Σοβιετικής Ένωσης συνεχίζουν νά δουλεύουν.

Ήδη με τή φιλελευθεροποίηση του 1960 άρχισε νά γράφει για τά γυναικεία προβλήματα. Συγχρόνως με τίς κάλεσαν στήν ΚΓΒ. Παράλληλα με τίς σπουδές της φαρμακευτικής, δούλεψε στο νεολαϊστικό περιοδικό «ΑURORA» (Αύγη) όπου τό 1970, όταν άρχισε νά παίρνει μέρος σέ εκθέσεις τών «άντικοφορμιστών ζωγράφων», τήν έμπόδισαν νά συνεχίσει.

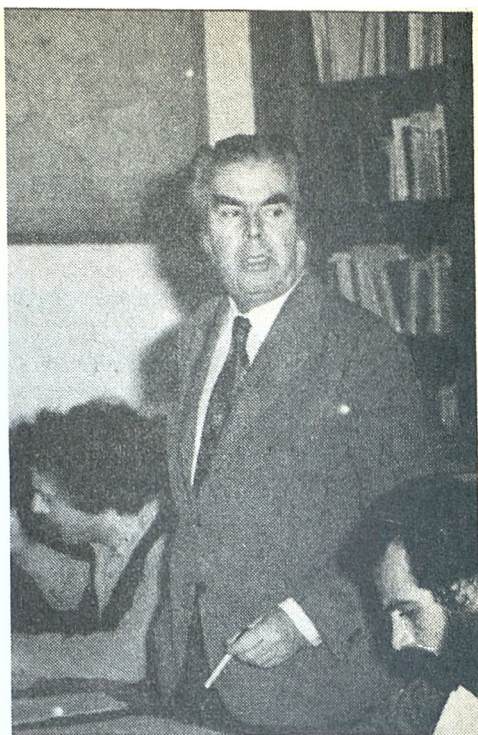
Με τήν έκδοση του «Αλμανάκ», ή κυβέρνηση της δήλωσε πως άν εξακολουθήσει αυτή τή δραστηριότητα, θά φυλακιστεί. Λίγο μετά τήν 2η έκδοση, οί γυναίκες πού είχαν δουλέψει για τή δημιουργία του εξορίστηκαν στή Βιέννη.

Σέ ένδειξη διαμαρτυρίας, ή Τατιάνα Μαμόνοβα ξύρισε τό κεφάλι της.

ΓΙΡΙ ΠΕΛΙΚΑΝ:

Θέσεις για τήν ἔξουσία καί τήν ἀντιπολίτευση στίς χώρες τοῦ «ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ»

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἡ εἰσήγηση τοῦ Γίρι Πέλικαν ὅπως κατατέθηκε γραπτά στό προεδρεῖο. Στή διάρκεια τοῦ λόγου του, ὁ Γίρι Πέλικαν ἀνάπτυξε περισσότερο ὀρισμένα σημεῖα ἢ καί ἐνέβαλε νέα δεδομένα στήν ἐπιχειρηματολογία του. Τά νέα αὐτά στοιχεῖα θά περιληφθοῦν στά τελικά κείμενα τῶν εἰσηγήσεων πού πρόκειται νά ἐκδοθοῦν σέ τόμο ἀπό τό ANTI.

Ἡ σοσιαλιστική κοινωνία, ἔτσι ὅπως τήν ὁραματίστηκαν οἱ θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ (Μάρξ, Ἐνγκελς κ.ἄ), δέν ἀποκλείει τόν πολιτικό πλουραλισμό, οὔτε καί τήν ὑπαρξη ἀντιπολίτευσης. Μονάχα μέ τόν Λένιν, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου συνταυτίστηκε μέ τό μονοπώλιο τῆς ἔξουσίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Γιά τόν Λένιν, πάντως, αὐτό ἦταν ἕνα μεταβατικό μέτρο, πού θά ἄνοιγε τό δρόμο γιά τό σταδιακό «μαρασμό» τοῦ Κράτους, ὡς ὄργανου τῆς ἔξουσίας.

Ὁ Στάλιν μετέτρεψε τά μεταβατικά αὐτά μέτρα σέ μοντέλο σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπό τόν ἡγετικό ρόλο τοῦ ἑνός καί μοναδικοῦ Κόμματος πού ταυτίζεται μέ τό Κράτος· ἡ μετατροπή αὐτή ἀπό τόν Στάλιν ἐγινε μέσω τοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς συλλογικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς σέ ἀποκλειστική ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους, μέσω τῆς ἀντίληψης τοῦ ρόλου τῶν συνδικάτων καί τῶν ἄλλων μαζικῶν ὀργανώσεων ὡς ἱμάντων μεταδίδας τῆς πολιτικῆς τοῦ Κόμματος πού κατεῖχε τήν ἔξουσία καί μέσω τῆς κρατικῆς ἰδεολογίας καί τῆς λογοκρισίας πού δέν ἀνέχεται τήν ἀμφισβήτηση καί τήν ἀντιπολίτευση.

Τό σοβιετικό μοντέλο ἐπιβλήθηκε μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο – στήν περίοδο 1945-1948 – σέ ὅλες τίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, κάτω ἀπό τήν ἀσκηση τῆς ἐπιρροῆς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης, ἀκυρώνοντας ἔτσι τίς δυνατότητες ἀνάπτυξης ἑνός τρίτου δρόμου γιά τό σοσιαλισμό (Δημητρώφ, Γκόντβαλντ, κλπ). Ἡ σύγκρουση μέ τή Γιουγκοσλαβία, τό 1948, ἐπιτάχυνε τή διαδικασία «σοβιετοποίησης» τῶν καθεστώτων τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Δεδομένου ὅμως ὅτι ἦταν πολύ διαφορετικές οἱ κοινωνικοοικονομικές δομές καί οἱ παραδόσεις αὐτῶν τῶν χωρῶν, ἦταν ἐπόμενο τό σοβιετικό μοντέλο νά συναντήσει ἰσχυρές ἀντιδράσεις καί νά δημουργήσει νέες ἀντιθέσεις στίς κοινωνίες αὐτές, πού ἐκδηλώθηκαν ἀνοιχτά ἀπό τό 20ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, τό 1956.

Οἱ διάφορες μορφές διαμαρτυρίας, δυσαρέσκειας καί ἀντιπολίτευσης, πού ἐκφράστηκαν στίς χώρες αὐτές, καταπολεμήθηκαν μέ τή σοβιετική ἐπέμβαση (Οὐγγαρία) ἢ μέ τά μέτρα πού πήρε ἡ ἐθνική γραφειοκρατία (Πολωνία).

Τό γεγονός ὅτι οἱ ἀντιθέσεις πού ἀναπτύχθηκαν στίς κοινωνίες αὐτές εἶχαν ἀντικειμενικό χαρακτήρα, δέν ἐπέτρεψε νά ἀνατραποῦν πλήρως οἱ προσπάθειες γιά ἀλλαγῆ. Ἐτσι, ἀναπτύχθηκε μιά συγκυρία ἀνάμεσα στήν πίεση τῆς βάσης καί τό δημοκρατικό – μεταρρυθμιστικό ρεῦμα στούς κόλπους τοῦ Κόμματος τῆς ἔξουσίας. Αὐτή ἡ διαδικασία ἀναπτύχθηκε κυ-

ρίως στήν Τσεχοσλοβακία κι ἔφτασε στό ἀποκορύφωμά της τό 1968, μέ τό κίνημα πού ἔμεινε γνωστό σάν «Ἄνοιξη τῆς Πράγας».

Ἡ σοβιετική στρατιωτική ἐπέμβαση στήν Τσεχοσλοβακία ἔδειξε ὅτι ἡ σημερινή ἡγετική ὁμάδα τῆς ΕΣΣΔ δέν μπορεῖ ν' ἀνεχτεῖ μιά διαδικασία ἐκδημοκρατισμοῦ στή ζώνη ἐπιρροῆς της, ἐπειδή φοβᾶται ὅτι ἕνα τέτοιο κίνημα – ἀκόμα κι ἂν ἐκδηλώνεται σέ μιά μόνο χώρα – μπορεῖ νά ἔχει πολιτικές ἀνταντακλάσεις σ' ὅλες τίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπεναντίας, ἡ ΕΣΣΔ μπορεῖ ν' ἀνεχτεῖ κάποια «φιλελευθεροποίηση» στό σύστημα, πού τήν ἀποφασίζει καί τήν ἐφαρμόζει ἡ ἡγεσία τοῦ Κόμματος, χωρίς τήν ἀμεση συμμετοχή τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Στήν περίπτωση αὐτή, ὁ ἡγετικός ρόλος τοῦ Κόμματος γίνεται πιά ἐλαστικός, ἐφαρμόζεται μιά τεχνοκρατική οικονομική μεταρρύθμιση καί ἀμβλύνονται οἱ διοικητικές καί κατασταλτικές μέθοδοι. Στήν Τσεχοσλοβακία, τό 1968, δέν ἔχουμε «φιλελευθεροποίηση» ἀλλά «ἐκδημοκρατισμό» τοῦ συστήματος πού ἔθιγε αὐτές καθαυτές τίς θεμελιώδεις ἀρχές τοῦ σταλινικοῦ σοσιαλιστικοῦ μοντέλου.

Ἡ ἴητα τοῦ «Κινήματος τῆς Πράγας» ἐπαίξε ἀναμφίβολα ἀνασχετικό ρόλο στή διαμόρφωση τῆς ἀντιπολίτευσης στό ἐσωτερικό τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν κι ἄλλαξε τό χαρακτήρα της. Ἄν στήν περίοδο 1956-1958, διαπιστώνουμε ὅτι οἱ πρωτοβουλίες γιά τήν ἀλλαγῆ προέρχονταν ἀπ' τό Κομμουνιστικό Κόμμα, μέ τήν ὑποστήριξη τῆς βάσης, ἀπό τό 1968 καί μετά τό ἀντιπολιτευτικό κίνημα κι ὅλες οἱ προσπάθειες γι ἀλλαγῆ δέν μποροῦν ν' ἀναπτυχτοῦν στό ἐσωτερικό τοῦ Κόμματος κι ἐκδηλώνονται ἀποκλειστικά ἔξω ἀπό τό Κόμμα καί τούς ἐπίσημους θεσμούς.

Οἱ ἀντιθέσεις καί οἱ ἐντάσεις τῶν κοινωνιῶν αὐτῶν μποροῦν, κάτω ἀπό ὀρισμένες προϋποθέσεις, νά δξυνθοῦν τόσο πολύ πού νά προκαλέσουν αὐθόρμητες ἐκρήξεις δυσαρέσκειας πρὸς τό καθεστώς. Κάτω ἀπό ὀρισμένες συνθήκες, μποροῦν νά καταλήξουν στήν πτώση τῶν ἡγετῶν (Πολωνία 1970) καί ἄλλοτε στήν ἴητα ἢ ἀκόμα στήν ἔνταση τῆς καταπίεσης καί τήν ἰσχυροποίηση τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος. Ὅμως, δέν μποροῦν νά ὀδηγήσουν σέ θεμελιακές ἀλλαγές ἂν δέν πραγματοποιηθεῖ ἡ συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν προοδευτικῶν διανοούμενων γιά τήν ἐπεξεργασία ἑνός πολιτικοῦ προγράμματος καί ἂν δέν ὑπάρξει κάποια μορφή ὀργάνωσης.

Ἡ συμμαχία αὐτή πραγματοποιήθηκε φέτος στήν Πολωνία, μέσα στό ἐπιβλητικό κίνημα τῶν Πολωνῶν ἐργατῶν, πού

υποστηρίζονταν απ' τούς διανοούμενους και τή νεολαία, και μέ τήν ήθική συμπαράσταση τής Έκκλησίας και τών άγροτών. Τό κίνημα αυτό στάθηκε ικανό νά διατυπώσει τό πρόγραμμα του (τά «21 σημεία του Γκντάνσκ») και νά δημιουργήσει ένα ανεξάρτητο Συνδικάτο, πού ξγινε ό εκφραστής τής λαϊκής θέλησης και πού τό αποδέχτηκε ή σημερινή έξουσία, κάτω απ' τήν πίεση τών λαϊκών μαζών.

Παρόλη τή διαφορετικότητα τών συνθηκών τής κάθε χώρας καθώς και τών απόψεων σχετικά μέ τά επιμέρους προβλήματα, μπορούμε νά βρούμε στό πρόγραμμα του πολωνικού κινήματος - καθώς και στό αντίστοιχο τής «Άνοιξης τής Πράγας» και τής έξέγερσης τής Βουδαπέστης (1956) - τούς κοινούς στόχους και διεκδικήσεις πού διαμορφώνουν τήν ενιαία πολιτική πλατφόρμα τής αντιπολίτευσης ή πλατφόρμα αυτή μπορεί νά συνοψιστεί στα έξής σημεία:

1. Νά πραγματοποιηθεί μία αυθεντικά συλλογική ιδιοκτησία στα βασικά μέσα παραγωγής- είτε ανήκουν στό κράτος είτε στους συνεταιρισμούς τών διαφόρων κοινωνικών ομάδων- μέσω τών εργατικών συμβουλίων και τών άλλων μορφών αυτοδιαχείρισης, πού δίνουν τή δυνατότητα στους εργαζόμενους νά συμμετέχουν εμπρακτα στον έλεγχο και τή διεύθυνση τής οικονομίας και στην πολιτική ζωή.

2. Στη βάση αυτή, νά θεσπιστεί ένα σοσιαλιστικό πολιτικό σύστημα μέ πλουραλιστικό χαρακτήρα, πού νά επιτρέπει νά συμμετέχουν στην πολιτική ζωή και άλλα κόμματα, τά όποια εκπροσωπούν συμφέροντα τών διαφόρων κοινωνικών ομάδων πού υπάρχουν σε μία σοσιαλιστική κοινωνία. Η άναγνώριση του ήγετικού ρόλου του Κομμουνιστικού Κόμματος πρέπει νά συνοδεύεται απ' τήν άλλαγή στον τρόπο άσκησης τής έξουσίας, έτσι ώστε τό Κόμμα ν' αντιμετωπίζει τίς άλλες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις σά συμμάχους, μέ τούς όποιους πρέπει νά αναπτύσσει διάλογο και ν' αναζητά κοινές λύσεις.

3. Νά κατοχυρωθεί ή άυτονομία ή ή ανεξαρτησία τών συν-

δικάτων, πού είναι οί αυθεντικοί υπερασπιστές τών συμφερόντων τών εργαζομένων· τά συμφέροντα αυτά μπορούν άκόμα και σε μία σοσιαλιστική κοινωνία νά ξρθουν σ' αντίθεση μέ τά συμφέροντα τής κρατικής έξουσίας. Έξάλλου, τό καθεστώς τής άυτονομίας πρέπει νά έπεκταθεί και στις άλλες μαζικές οργανώσεις.

4. Στα πλαίσια αυτά, ν' αναπτυχτεί μία σοσιαλιστική δημοκρατία πού θά έδινε στους πολίτες περισσότερα δικαιώματα, έλευθερίες και δύναμη επιρροής. Νά συγκεραστεί ή αντιπροσωπευτική δημοκρατία (έκλογή εκπροσώπων τών πολιτών σε όλα τά επίπεδα, μέ μυστική ψηφοφορία) μέ τήν άμεση δημοκρατία (έλεγχος τής έξουσίας μέσω τών εργατικών συμβουλίων και άλλων μορφών αυτοδιαχείρισης σε περιφερειακό, τοπικό και γενικότερο πολιτικό επίπεδο).

5. Βασικές προϋποθέσεις στη διαδικασία του εκδημοκρατισμού είναι ή διεύρυνση τής έλευθερίας τής έκφρασης, τής συνάθροισης και τών θρησκευτικών πεποιθήσεων, καθώς και ή δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορηση.

6. Νά κατοχυρωθεί ή ανεξαρτησία τής δικαιοσύνης και νά εξασφαλιστεί ό έλεγχος τής άστυνομίας.

7. Νά διασφαλιστεί ή στρατιωτική, πολιτική και οικονομική συμμαχία μέ τήν ΕΣΣΔ, αλλά στή βάση του άμοιβαίου σεβασμού και τής μη έπέμβασης στις έσωτερικές υποθέσεις και μέ μία μεγαλύτερη άυτονομία στις διεθνείς σχέσεις.

* * *

Οί δυνάμεις τής Άριστεράς στή Δύση άσκούν συχνά κριτική στην αντιπολίτευση τών χωρών τής Άνατολικής Εύρώπης για τήν έλλειψη συγκεκριμένου προγράμματος ή μιας έπεξεργασμένης τακτικής· αυτό δείχνει ότι δέν κατανοούν τήν πραγματική κατάσταση σ' αυτές τίς χώρες, όπου λείπουν οί βασικές προϋποθέσεις για μία δημοκρατική πολιτική ζωή. Γι' αυτό και πρέπει νά αντιληφτούμε ότι και στό μέλλον, τό κίνημα για τήν άνανέωση του σοσιαλισμού στις χώρες τής

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Ο χειμώνας του 1941-42

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΤΟΥ 1941-42

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Στις σημειώσεις αυτές ό Χ. Θεοδωρίδης μάς δίνει τήν προσωπική του μαρτυρία για τήν τραγική εκείνη περίοδο του 1941-1942, ενώ παράλληλα ό άναγνώστης έχει τήν εύκαιρία νά γνωρίσει από πιο κοντά, έξω από τά θεωρητικά πλαίσια τών άλλων φιλοσοφικών του έργων, τήν προσωπική του τοποθέτηση άπέναντι στα κοινωνικά προβλήματα τής εποχής του.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος Άκαδημίας)

Τηλ. 3615783

Τό μυθιστόρημα πού καθορίζει τούς διανοούμενους τού μεταπολέμου

Σιμόν ντέ Μπωβουάρ ΟΙ ΜΑΝΔΑΡΙΝΟΙ

Μεταφράζει ή
Ζώρζ Σαρρή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΩΝΙΑ

Έκδόσεις Γλάρος
Κεντρική διάθεση - παράγγελίες:
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31, ΑΘΗΝΑ - 142,
ΤΗΛ. 36.18.457

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ:
ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ 31
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΗΛ. 52.81.19

Ανατολικής Ευρώπης και στην ΕΣΣΔ θά διατηρήσει για πολύ καιρό ακόμα τό χαρακτήρα τής απομονωμένης διαμαρτυρίας και διαδήλωσης, τής αβρόχρητης έκρηξης, μέ μιά ποικιλία αντικρουόμενων απόψεων. Μόνον όταν ή αντιπολίτευση θά μπορεί νά δρώ νόμιμα θά είναι δυνατό νά αποσαφηνίσουμε τίς διαφορές, νά έπεξεργαστούμε τά προγράμματα και τήν τακτική πραγμάτωσής τους. Οί ομάδες, αλλά και τά άτομα πού αποτελούν σήμερα τήν αντιπολίτευση, παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο, γιατί δίνουν τή δυνατότητα νά συνειδητοποιηθούν τά προβλήματα και προετοιμάζουν έτσι τό έδαφος για τή μελλοντική εξέλιξη (Ζαχάρωφ, Μπάρο, Χέγκεντους, «χάρτα 77» πολωνικό ΚΟΡ, κλπ).

Η σημασία πού αποδίδουμε στη δημοκρατική και σοσιαλιστική αντιπολίτευση για τή μελλοντική πορεία των σοσιαλιστικών χωρών, δέν πρέπει νά μάς οδηγήσει σέ αυταπάτες. Τά αντιπολιτευτικά αυτά κινήματα κάνουν τά πρώτα τους βήματα και δέν πρέπει νά ξεχνάμε ότι ή αντιπολιτευτική δράση δέν εκδηλώνεται στό πεδίο τής λήψης των πολιτικών αποφάσεων αλλά στην περιφέρεια τής εξουσίας. Οί αλλαγές μπορούν νά πραγματοποιηθούν μόνον όταν οί αντιπολιτευτικές ή οί αυτόνομες δυνάμεις, όρώντας έξω άπ' τά πλαίσια τού Κόμματος, θά συνδεθούν μέ τά μεταρρυθμιστικά ρεύματα και τάσεις μέσα στό Κόμμα και τόν κρατικό μηχανισμό.

Οί εξελίξεις στην Πολωνία εξαρτώνται άπ' τήν ικανότητα τού ανεξάρτητου συνδικάτου «Άλληλεγγύη» νά βρει συνομιλητές και σύμμαχους στους κόλπους πού Κόμματος και νά έντεινει τίς διαφοροποιήσεις στους κόλπους του και στην ήγετική του ομάδα. Ο ριζοσπαστισμός και οί σεκταριστικές αντιλήψεις, ή τά αισθήματα τής μισαλλοδοξίας προς τά μέλη τού Κόμματος, τό μόνο πού μπορούν νά κάνουν είναι νά μπλοκάρουν αυτή τή διαδικασία μέσα στό Κόμμα, νά ένδυναμώσουν τήν όμοιογένεια του στίς δογματικές θέσεις και, επομένως, νά καταλήξουν σέ μιά αντιπαράθεση μέ τραγικές συνέπειες.

* * *

Όπως και νά 'χει τό πράγμα, πρόκειται για μιά διαδικασία σύνθετη και μακρόχρονη: θά συμπεριλάβει τίς οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις πού σχεδιάζονται και εφαρμόζονται «έκ των άνω», προορισμένες νά άπωθήσουν τίς κρίσεις και τίς ριζικές αλλαγές πού θά ήθελαν νά επιβάλουν οί λαϊκές μάζες, άσκώντας πίεση άπό τά κάτω. Τό καθήκον τής σοσιαλιστικής αντιπολίτευσης είναι νά βρίσκεται σ' έγρήγορη για νά μήν περιοριστούν αυτές οί «έκ των άνω» μεταρρυθμίσεις σέ μικρές «δόσεις» φιλελευθερισμού - πού ή έξουσία μπορεί νά τίς άναρτήσει όποτε θελήσει - και νά τίς εκμεταλλευτεί ή βάση για νά κατακτά συνεχώς περισσότερες έλευθερίες, περισσότερο πολιτικό έδαφος για τήν ανάπτυξη των άγώνων τής.

Η Άριστερά στη Δύση πρέπει νά καταλάβει ότι ή σοσιαλιστική και δημοκρατική αντιπολίτευση στίς ανατολικές χώρες, είναι ό φυσικός της σύμμαχος στην πάλη για μιά σοσιαλιστική εναλλακτική λύση, ενώ τά κυρίαρχα γραφειοκρατικά καθεστώτα αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη τού σοσιαλισμού σ' τό όλο της κόσμο. Άρκεί νά υπενθυμίσουμε τό τμήμα πού όφειλε και όφειλε άκόμα νά καταβάλει τό εργατικό κίνημα για τίς κάθε είδους παρεκκλίσεις, παραμορφώσεις και λάθη τής ΕΣΣΔ (Γιουγκοσλαβία 1948, Ούγγαρία 1956, Τσεχοσλοβακία 1968, άποκήρυξη και άποκλεισμός τής Κίνας, καταπίεση και πολιτικές δίκες, επέμβαση στό Άφγανιστάν, κλπ...). Τό βασικό πρόβλημα δέν είναι ότι ή αντίδραση εκμεταλλεύεται αυτά τά «λάθη» για τούς δικούς της σκοπούς, αλλά ότι τέτοιου είδους «λάθη» μπορούν νά γίνονται στό όνομα τού σοσιαλισμού.

Ένα σημαντικό τμήμα τού εργατικού κινήματος - κι εδώ συμπεριλαμβάνονται και τά Εύρωκομμουνιστικά Κόμματα -

ΤΑΒΕΡΝΑ "ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΟΥ ΡΟΔΟΛΦΟΥ,"
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 59 και ΑΓ. ΖΩΝΗΣ τηλ 8676 590

έχει καταλάβει ότι είναι ανάγκη νά πάρει τις αποστάσεις του από μιά τέτοια «ύπόληψη» του σοσιαλισμού. Γι' αυτό και τονίζουν ότι είναι ανάγκη νά βρεθούν νέοι δρόμοι για ένα «σοσιαλισμό διαφορετικό» απ' τό σοβιετικό μοντέλο. Τά Κόμματα αυτά θέλουν νά υπάρξει μιά εξέλιξη πού θά οδηγήσει στον έκδημοκρατισμό των καθεστώτων της 'Ανατολικής Εϋρώπης, προπαντός αν οί μεταρρυθμίσεις προέλθουν εκ των άνω, μέ πρωτοβουλία των Κομμάτων πού κατέχουν τήν έξουσία. 'Αντίθετα, τά αυθόρμητα κινήματα, οί διαμαρτυρίες των διαφωνούντων και οί δραστηριότητες της, εκτός κόμματος, αντιπολίτευσης φοβίζονται αυτά τά Κόμματα, γιατί φανερώνουν άψιμύθιαστη τήν πραγματικότητα του ύπαρκτου σοσιαλισμού και διαλύουν τις αυταπάτες. Αυτή ή κατάσταση θέτει ένα σοβαρό δίλημμα στό εργατικό κίνημα και κυρίως στό δυτικά Κομμουνιστικά Κόμματα: μέ ποιόν νά συνταχθούν, μέ τις ήγετικές ομάδες πού υποβιβάζουν και δυσφημούν τό σοσιαλισμό, ή μέ του διαφωνούντες (ή αντιπολιτευόμενους) πού επικαλούνται συχνά τά ίδια συνθήματα και προγράμματα πού διακηρύσσουν τά εύρωκομμουνιστικά και σοσιαλιστικά κόμματα (αυτοδιαχείριση, έλευθερία έκφρασης, αυτονομία των συνδικάτων, πρόσβαση στην πληροφορηση, κομματικός πλουραλισμός άπόρριψη των πολιτικών διακρίσεων στην εργασία, έθνικη ανεξαρτησία κλπ.).

Μπορούμε νά πούμε ότι ή διαφορούμενη στάση των Κομμάτων αυτών όφείλεται βασικά στην έλλειψη μαρξιστικής θεωρητικής ανάλυσης της πραγματικότητας της ΕΣΣΔ και των ανατολικών χωρών. 'Από μιά άλλη σκοπιά, ή δημοκρατική σοσιαλιστική αντιπολίτευση στις χώρες αυτές, πρέπει νά εγκαταλείψει τις αυταπάτες της για τή Δύση και νά συνειδητοποιήσει ότι ένας δημοκρατικός σοσιαλισμός και οί άλλες κατακτήσεις των εργαζομένων στις δυτικές χώρες, μπορούν ν' αποτελέσουν ένα νέο πόλο έλξης για τους λαούς της 'Ανατολικής Εϋρώπης και νά διευκολύνουν έτσι τόν άγώνα για τόν εκδημοκρατισμό των εκεί καθεστώτων. 'Ο άγώνας της 'Αριστεράς των δυτικών χωρών για μιά σοσιαλιστική εναλλακτική λύση και ό άγώνας της δημοκρατικής και σοσιαλιστικής αντιπολίτευσης για τόν εκδημοκρατισμό του συστήματος στις ανατολικές χώρες, είναι τά αναπόσπαστα συστατικά στοιχεία μίας και της αυτής προσπάθειας για τή χειραφέτηση και τήν πρόοδο της ανθρωπότητας. 'Η 'Αριστερά των δυτικών χωρών πρέπει νά προσπαθήσει νά αντιληφθεί τό φαινόμενο της αντιπολίτευσης στην 'Ανατολική Εϋρώπη σά διαρκή και θε-

τικό παράγοντα της δομής των χωρών αυτών και νά υπερασπίσει τό δικαίωμα της αντιπολίτευσης νά υπάρχει και νά εκφράζει τις δικές της εναλλακτικές προτάσεις, έστω κι αν δε συμφωνεί πλήρως μέ τις θέσεις αυτής της αντιπολίτευσης. Παρόμοια κι απ' τήν πλευρά της, ή αντιπολίτευση των ανατολικών χωρών πρέπει νά στραφεί πρωταρχικά προς τά αριστερά κόμματα και κινήματα και νά τους εκφράσει τήν πλήρη αλληλεγγύη, της σέ περίπτωση πού ύφίστανται επιθέσεις λόγω των θέσεων τους.

* * *

Τό μοίρασμα της Εϋρώπης και όλόκληρου του κόσμου σέ σφαίρες επιρροής των δυό υπερδυνάμεων και ή παραδοχή αυτού του πολιτικού status quo έμποδίζει οποιαδήποτε θετική αλλαγή, μαζί και τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό στις δυτικές και τις ανατολικές χώρες. 'Απ' αυτή τήν άποψη, ή 'Αριστερά πρέπει νά έχει άρνητική τοποθέτηση όσον άφορά τό πολιτικό status quo στην Εϋρώπη, έστω κι αν υποστηρίζει τήν άρχή της διμερούς συνεργασίας μεταξύ της ΕΣΣΔ και των 'Ηνωμένων Πολιτειών και των αντίστοιχων συμμάχων τους. Σ' αυτό τό πλαίσιο επίσης, ή σοσιαλιστική αντιπολίτευση στην 'Ανατολική Εϋρώπη υποστηρίζει τήν πολιτική της ύφεσης και της συνεργασίας μεταξύ κρατών μέ διαφορετικό κοινωνικό σύστημα, γιατί αυτή ή πολιτική δημιουργεί ευνοϊκούς όρους για τήν πραγματοποίηση δημοκρατικών αλλαγών στις ανατολικές χώρες. Πρόκειται όμως άπλώς για έξωτερικές δυνατότητες, γιατί τό αποτέλεσμα της πάλης για τόν εκδημοκρατισμό έξαρτάται από τόν τρόπο πού ή σοσιαλιστική αντιπολίτευση θά αξιοποιήσει αυτές τις δυνατότητες στό έσωτερικό των εν λόγω χωρών δεδομένου ότι ό εκδημοκρατισμός θά προέλθει μόνον απ' τόν πολιτικό άγώνα πού διεξάγουν οί δυνάμεις της αντιπολίτευσης στα κράτη της 'Ανατολικής Εϋρώπης. 'Η υποστήριξη της πολιτικής της διεθνούς ύφεσης και συνεργασίας δέ σημαίνει, για τήν 'Αριστερά, άποσιώπηση της καταπίεσης ή άπουσία ανάλυσης και κριτικής των παραμορφώσεων στις χώρες του «ύπαρκτου σοσιαλισμού». 'Αντίθετα: τό άληθινό νόημα της πολιτικής της ύφεσης και συνεργασίας για όλους αυτούς πού πιστεύουν σέ μιά αυθεντικά σοσιαλιστική εναλλακτική λύση, είναι ν' αναπτύξουν τήν κριτική για τις άρνητικές πλευρές αυτών των καθεστώτων, νά διαμαρτυρηθούν ενάντια στην καταπίεση πού πλήττει τή δημοκρατική και σοσιαλιστική αντιπολίτευση και νά συμπαρασταθούν ενεργά στους άγώνες της.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ
ΜΠΕΤΥ

...ΠΟΣΟ ΠΑΕΙ;

'Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ. 36.07.744

ΕΥΤΥΧΗ ΜΠΙΤΣΑΚΗ

Τρία νέα βιβλία:

- ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ
Gutenberg, 1980
- ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
«Ι. Ζαχαρόπουλος», 1980
- Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ
(Φιλοσοφικές διερευνήσεις στό χώρο της σύγχρονης μικροφυσικής)
«Ι. Ζαχαρόπουλος», 1980

κυκλοφορεί

ΓΕΩΡΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΤΡΟΥ

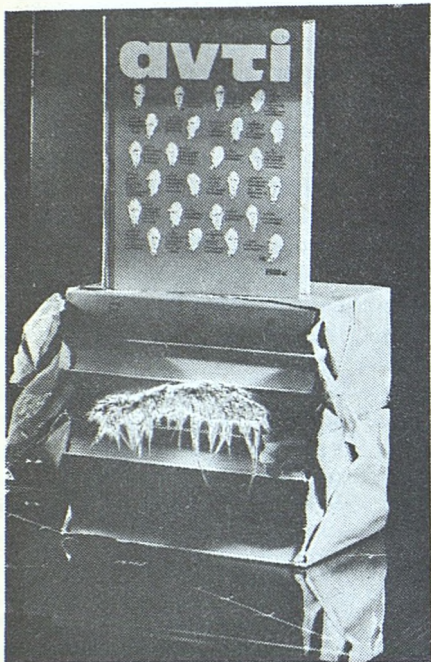
ΨΥΧΕΔΕΛΙΚΑ
Η
ΨΥΧΟΔΗΛΩΤΙΚΑ

LSD
Mescaline
HASHISH

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Για πρώτη φορά
ή άλήθεια πάνω σ' αυτά
χωρίς διαστρεφές

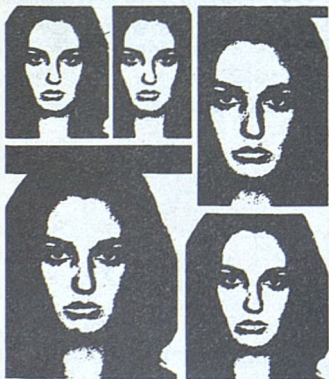
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
Ο 12ος ΤΟΜΟΣ
του ANTI

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Τό μυθιστόρημα-ντοκου-
μέντο της μετανάστευσης
στή Δ. Γερμανία

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΧΕΡΜΑΝ
πώς μιά γυναίκα ΣΠΙΣ
πάει στον παράδεισο

Έκδόσεις Μπογιάτη
Σόλωνος 99 – τηλ. 36.27.028

Ελληνικός Τύπος καί Διεθνής Συνάντηση

Του Πέτρου Εύθυμιου

Η Συνάντηση που οργάνωσε τό ANTI στην Πάντειο είχε δπωσδήποτε πολλά στοι-
χειά ειδικού ενδιαφέροντος. Αποτελούσε καταρχήν τήν πρώτη σχετική εκδήλωση
στόν ελληνικό χώρο, ενώ μάλιστα, λίγες αντίστοιχες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες είχαν
αναπτυχθεί προς αυτή τήν κατεύθυνση, (κυρίως του Manifesto στην Ίταλία τό 1977
καί 1978). Ταυτόχρονα, τό θέμα τό οποίο επιχειρούσε νά «φωτίσει», βρίσκεται, από τά
πράγματα, στην πρώτη γραμμή τής επικαιρότητας καί όχι μόνον εξαιτίας των πολωνι-
κών. Πρόσθετο στοιχείο ενδιαφέροντος αποτελούσε τό γεγονός, ότι οι εισηγητές ήταν
άτομα μέ άναγνωρισμένη επιστημονική επάρκεια καί ενδιαφέρουσα προσωπική εμπει-
ρία, έτσι ώστε νά διασφαλίζονται κριτήρια σοβαρότητας καί ή βεβαιότητα μιάς πλού-
σιας ανταλλαγής εμπειριών. Τέλος, ή πρόβλεψη του άνοιχτού διαλόγου στή Συνάντη-
ση, δημιουργούσε εξαρχής τό πρόσθετο ενδιαφέρον τής ελληνικής συμβολής στή συζή-
τηση, τόσων καί τόσων θεωρητικών καί πολιτικών ρευμάτων, που εκφράστηκαν τελι-
κά στην αίθουσα τής Παντείου.

Τό λιγότερο, λοιπόν, που θά περίμενε κα-
νείς για τήν κάλυψη του γεγονότος στόν Τύ-
πο, είναι πώς θά υπήρχε μιά συστηματική πα-
ρακολούθηση των εργασιών, μιά σύντομη, έ-
στω, αλλά περιεκτική πληροφόρηση για τήν
ιδιότητα καί τίς θέσεις των εισηγητών, μιά έ-
νημέρωση για τό διάλογο που άναπτυσσόταν
καθημερινά στην Πάντειο.

Δέν είναι βέβαια άγνωστο, αυτό που έχει
χαρακτηριστεί σαν «επαρχιωτισμός» του έλ-
ληνικού τύπου. Είναι εκείνη ή αντίληψη για
τήν πληροφόρηση που τή ρυθμίζει, σέ συνάρ-
τηση μέ μιά προδικασμένη αντιμετώπιση των
ένδιαφερόντων του άναγνωστικού κοινού.
Υποτίθεται δηλαδή έξ όρισμού, ότι τό κοινό
έγκυεται περισσότερο από τό δολοφόνο του
Τζέι Άρ, παρά από τίς δολοφονίες στό Έλ
Σαλβατόρ. Υποτίθεται ότι τό κοινό κατα-
βροχθίζει τά πεπραγμένα τής κ. Άλιφέρη
στά «Τετράγωνα των Άστέρων», παρά έν-
διαφέρεται για ένα συνέδριο για τό σοσιαλι-
σμό.

Πρόκειται δηλαδή ακριβώς για τό μηχανι-
σμό που μετατρέπει τήν αίτια σέ αποτέλεσμα
καί αντίστροφως. Συνδυάζεται δέ όλη αυτή ή
στάση, μέ ένα συνηφιμένο άλλο τύπου
σκοπιμότητων καί ισοροπιών. Για παρά-
δειγμα ότι «αυτό» μπορεί νά ένοχλήσει μιά ό-
ρισμένη μερίδα του «κοινού» ή «έκεينو» νά
δυσανεστήσει, ένδεχομένως, μιά κάποια
κομματική ήγεςία κλπ. Έτσι ή πληροφόρη-
ση περνά από άλλεπάλληλα φίλτρα έλέγχου,
έτσι ώστε νά φτάσει — άν φτάσει — άνώδυ-
νη, άοσμη, άχρωμη καί άδιάφορη. Πρόκειται
ακριβώς για τόν πιο κλασικό μηχανισμό
«παθητικοποίησης» του άναγνώστη, για τήν
κατάργηση του δικαιωμάτος του νά πληρο-
φορείται, νά ένεργοποιείται κριτικά καί νά έ-
λέγχει.

Ός ένα βαθμό, καί από όρισμένες εφημε-
ρίδες, ή Διεθνής Συνάντηση, — για τό πρα-
κτικά τής οποίας έχουν ήδη δείξει ένδιαφέ-
ρον έγκυρα περιοδικά του έξωτερικού — ύ-
ποβαθμίστηκε ως προς τή δημοσιογραφική
κάλυψη, από μιά σύμπτωση, ένδεχομένως,
όλων των προηγούμενων παραγόντων, στόν
καθορισμό του τρόπου αντιμετώπισής τής.

Έλάχιστες εφημερίδες ήταν εκείνες που έ-

πέδειξαν μιά συνέπεια, συστηματικότητα καί
πληρότητα στην παρακολούθηση των έργα-
σιών του τριήμερου. Όρισμένες πάλι, διατή-
ρησαν μιάν άποσπασματική πληροφοριακή
σχέση, πότε τονίζοντας — σχετικά — τήν ει-
δηση μιάς μέρας καί ύποβαθμίζοντας, άν όχι
έξαφανίζοντας, τής άλλης.

Άν υπάρχει κάποιος που «χάνει» από αυ-
τή τήν έκδοτική αντίληψη καί πολιτική, δέν
είναι φυσικά ή Διεθνής Συνάντηση καί μό-
νον. Είναι οι ίδιες οι εφημερίδες που στερούν
από τή λειτουργία τους ένα βασικό στοιχείο
πληρότητας καί έγκυρότητας. Είναι ή καθή-
λωση τής κοινωνικής καί πολιτικής σκέψης
που προκαλείται, όταν μιά συζήτηση για τό
σοσιαλισμό, που υποτίθεται, ένδιαφέρει έξ έ-
κλογικού όρισμού τό 40% του λαού, έχει τήν
ίδια αντιμετώπιση, άν όχι καί πιο ύποβαθμι-
σμένη, από ένα Συνέδριο Άστρολογίας, για
παράδειγμα, ή τά άλματα του Σαργκάνη.

Όπωςδήποτε, δέν είναι στόχος μας νά ά-
νακηρυχθούμε σέ τιμητές του Τύπου, άπ' ά-
φορμή τήν κάλυψη τής Διεθνούς Συνάντη-
σης. Σημειώνουμε, πάντως, δύο χαρακτηρι-
στικές στάσεις, δύο εφημερίδων διαφορετι-
κής «δημοσιογραφικής σχολής», όπως είναι
τό «ΒΗΜΑ» καί ό «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ».

Τό «ΒΗΜΑ» τήν Τετάρτη 26 καί τήν Πέμ-
πτη 27, άφιερώνει στή Διεθνή Συνάντηση ένα
χώρο ειδήσης ρουτίνας. Δημοσιεύει τή μέν
Τετάρτη τήν άναγγελία τής συνάντησης καί
όρισμένα γενικά στοιχεία γι' αυτήν, τή δέ
Πέμπτη, στή στήλη των θεαμάτων — άκροα-
μάτων καί συναφών, ένα μονοστηλάκι μέ τό
πρόγραμμα τής μέρας. Τήν Παρασκευή δέν
ύπάρχει ούτε μιά γραμμή, ένώ τό Σάββατο,
πραγματοποιείται τό άλλα προς τά μπρός.

Στή γνωστή στήλη τής τελευταίας σελίδας
«τά πρόσωπα στα γεγονότα» ό συντάκτης ά-
γωνιά για τήν ουσιαστική καί εις βάθος πλη-
ροφόρηση των άναγνωστών του.

«Τί θέλετε νά μάθετε για τους μαρξιστές;»
άναρωτιέται στην άρχή του κειμένου του, για
νά δώσει άμέσως τά πρώτα στοιχεία άπάντη-
σης στα εικαζόμενα ένδιαφέροντα του «κοι-
νού»: «έκτός, βέβαια, από τό ότι, αυτά τά βρά-
δια που βρίσκονται στην Έλλάδα, διασκεδά-
ζουν άλά έλληνικά, σέ κουτούκια καί ταβέρ-

νες, πίνοντας άρκετή ρετσίνα...»

Άμέσως μετά, από τόν πάτο του ποτηριού, ή έξύπωση στο χώρο του πνεύματος και της πληροφόρησης. Μαθαίνουμε, λοιπόν, ότι αυτοί οι 9 μαρξιστές είναι οι εξής τρεις δηλαδή: ο Πέλικαν, ή Μαμόνοβα και ο Γιαννακάκης. Η πληροφόρηση διανθίζεται δέ από στιγμιότυπα του τύπου «έτσι, (ή Μαμόνοβα) έμφανίστηκε στην Πάντειο μέ κεφάλι «νεοσυλλέκτου»».

Σά δείγμα πάντως της έλλειψης ένιαίων κριτηρίων και της αντίφατικότητας της δημοσιογραφικής λειτουργίας σημειώνουμε πώς την έπόμενη μέρα, Κυριακή, τό «ΒΗΜΑ» φιλοξένησε τή σφαιρικότερη, μέχρι τώρα, παρουσίαση των έργασιών της συνάντησης με τό σχετικό άρθρο του Σπήλιου Παπασηλιόπουλου.

Ό «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» άπ' τή μεριά του, άκολούθησε νέου τύπου δημοσιογραφική δεοντολογία. Η Συνάντηση δέν ύπηρεζε, μέχρι τή στιγμή που ό «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» τήν «ανάκαλυψε» για νά τήν καταδικάσει. Έτσι, ούτε τήν Τετάρτη, ούτε τήν Πέμπτη, ούτε τήν Παρασκευή, για τόν «Ρ» και κατά συνέπεια για τούς άναγνώστες του ύπηρεχε μία συνάντησηςζήτηση για τό κατεзоχόν θέμα ένδιαφέροντος γι' αυτή τήν έφημερίδα, δηλαδή τή φύση της έξουσίας και τή λειτουργία της κοινωνίας στις χώρες του «ύπαρκτου» σοσιαλισμού.

Τό Σάββατο 29 Νοέμβρη, ό «Ρ» για πρώτη φορά άνακαλύπτει τή συνάντηση σε ένα δίστηλο, πού κάθε άλλο παρά είδηση άποτελεί. Είναι μάλλον μία κοινοποίηση άπόφασης κάποιου άόρατου δικαστηρίου ίδεών και ανθρώπων. Η αντικειμενική πληροφόρηση ξεκινάει άπό τόν τίτλο: «Αντισοσιαλιστική παρασυναγωγή ή «διεθνής συνάντηση»».

Και συνεχίζει τό κείμενο:

«Χυδαία αντικομμουνιστική και αντισοσιαλιστική παρασυναγωγή άποτελεί ή άποκαλούμενη «διεθνής συνάντηση» για τίς Λαϊκές Δημοκρατίες, σάν φορέας της όποιας έμφανίζεται τό περιοδικό «Αντί». Στη σύναξη συμμετέχουν φινγάδες άπό σοσιαλιστικές χώρες, πού συναγωνίζονται σε κρωγμούς, συκοφαντίες και χυδαιολογία κατά των σοσιαλιστικών χωρών και ιδιαίτερα κατά της ΕΣΣΔ. Τό μένος τους κατά των σοσιαλιστικών χωρών πήρε, άρκετές φορές, μορφές παροξυσμού. Έγιναν «έκκλήσεις» για τήν άνατροπή των σοσιαλιστικών καθεστώτων, για «τή συντριβή του λενινισμού», καθώς και τήν άνάπτυξη σταυροφορίας για τήν «άπελευθέρωση της Ανατολικής Εύρώπης άπό τήν κομμουνιστική δικτατορία»... Τό ποιοί άκριβώς συμμετέχουν, ποιές οι ιδιότητές τους, ποιές οι θέσεις τους, ποιές οι διαδικασίες της Συνάντησης θεωρείται περιττό νά γίνουν γνωστά στους άναγνώστες του «Ρ». Άν γινόταν αυτό βέβαια, δέν θά μπορούσε νάχει τέτοια άνεση στη συκοφάντηση και ό συντάκτης της «είδησης»

Άφήνεται επίσης νά έννοηθεί ότι «άλλες δυνάμεις» κρύβονται πίσω άπ' τή συνάντηση, ή CIA, άς πούμε, μία και τό ANTI «έμφανίζεται» ως φορέας, δέν «είναι» δηλαδή στ' άλήθεια...

Στό ίδιο δίστηλο καταχωρείται και ή άκόλουθη έπιστολή:

Ό Σταύρος Ζορμπαλάς, γενικός γραμματέας του ΚΜΕ, έστειλε στην έφημερίδα «Τά

Νέα» τό παρακάτω γράμμα:

«Στό φύλλο σας της 28/11 δημοσιεύτηκε μία άνακριβής πληροφορία για τό άτομό, μου πού σās παρακαλώ νά έπανορθωθεί. Συγκεκριμένα άναφέρεται πώς παραβρέθηκα στη συνάντηση - συζήτηση, πού οργανώνει στην Πάντειο, τό περιοδικό «Αντί» για τίς σοσιαλιστικές χώρες σάν εκπρόσωπος του Κέντρου Μαρξιστικών Έρευνών.

Η άλήθεια, όμως, είναι πώς πήγα άποκλειστικά για νά συναντήσω τόν άπεσταλέμένο του Ίνστιτούτου «Γκράμσι» κ. Γκουέρα, πού άπό τό προηγούμενο βράδυ έκδήλωσε τηλεφωνικά τήν έπιθυμία νά μέ δει και μου έκλεισε ραντεβού στην Πάντειο.

Άπόδειξη, πώς δέν είχα καμιά διάθεση νά παρακολουθήσω μία έκδήλωση, πού άποβλέπει όχι στη διαλεύκανση αλλά στη συσκότιση της άλήθειας και στη συκοφάντηση των σοσιαλιστικών χωρών, είναι και τό γεγονός πώς άμέσως μετά τή συνάντησή μου μέ τόν κ. Γκουέρα άποχώρησα άπό τό χώρο της διεξαγωγής της».

Έμείς δέν καταλαβαίνουμε γιατί ό κ. Ζορμπαλάς άπολογείται — και σε ποιούς — τήν ώρα πού ύποχρέωσή του ως έκ της ιδιότητάς του (έπικεφαλής Κέντρου Μαρξιστικών Έρευνών) ήταν νά παρευρίσκει για νά πληροφορηθεί — άν ύποθεθεί ότι παρουσιάζει κενά ή κατάρτισή του, νά πληροφορήσει — άν τό αντίθετο —, νά συγκρουσθεί μέ τίς λαθεμένες άπόψεις στον άπόλυτα έλεύθερο και ισότιμο διάλογο. Και μία σημείωση: άπό πότε για τόν κ. Ζορμπαλά τό στελέχη «άδελφών» κομμάτων είναι «κύριοι» και όχι «σύντροφοι»;

Τήν έπόμενη μέρα, Κυριακή 30, ό «Ρ» επανέρχεται, κατά τή γνώμη μας «μέ κατεβασμένα λίγο τ' αυτιά». Έτσι, για πρώτη φορά, νοιώθει τήν ύποχρέωση νά πληροφορήσει ότι στη συνάντηση πήραν μέρος οι Α.Γκουέρα και Γκαρθία Όγκάλια, στελέχη του Ίταλικού και του Ίσπανικού Κ.Κ. αντίστοιχα. Αύτή τή φορά, πάντως, οι δύο κομμουνιστές έκ-

πρόσωποι δέν άποκαλούνται μέν «κύριοι», όπως τό Σάββατο, δέν κρίνονται, όμως, άξιοί άκόμα νά όνομαστούν και «σύντροφοι». Ταυτόχρονα, μέ μία συρραφή κειμένων και τοποθετήσεων, πού θά διασκέδασαν πολύ για τήν έφευρετικότητα όσους παρακολούθησαν τίς τριήμερες έργασίες, «άποκαλύπτεται» στους άναγνώστες του «Ρ» ότι ή Πάντειος είχε μεταβληθεί για τρεις μέρες σε στρατηγείο μιας έκστρατείας κατά της ΕΣΣΔ, του σοσιαλισμού, του λενινισμού, κλπ.

Έτσι έλυσε ό «Ρ» τίς σχέσεις του μέ τά πράγματα και τήν άλήθεια, περιφρονώντας, βέβαια, και τά δύο.

Τέλος, τή δημοσιογραφική δεοντολογία του όλοκληρώνει ό «Ρ», σε σχόλιό του της Τετάρτης, 3 Δεκεμβρίου, όπου άφου διαπιστώνει ότι ή συνάντηση ήταν «μια καθαρή σύναξη άντεπαναστατών», «καρφώνει» τήν «ΑΥΓΗ» για τήν έπισήμανση των θετικών πλευρών της συνάντησης, ύπενθυμίζοντας ότι άναφέρθηκαν στοιχεία για τήν αντιπολίτευση στη Ρουμανία, τά όποια «άποσιώπησε» ή «ΑΥΓΗ».

Ταυτόχρονα, ό «Ρ» έπεξέτεινε τή δικαιοδοσία του άόρατου δικαστηρίου πού ένυπάρχει σε κάθε του άπόφαση στα «άδελφά» κόμματα, για τά όποια διαπιστώνει: «ή συμμετοχή τους (των Γκουέρα και Όγκάλια) και ιδιαίτερα οι συκοφαντικοί ισχυρισμοί τους κατά των σοσιαλιστικών χωρών και των κομμουνιστικών τους κομμάτων, άποτελεί τό λιγότερο ώμη άνάμιξη στις έσωτερικές τους ύποθέσεις και ύποδαύλια της αντικομμουνιστικής και αντισοβιετικής έκστρατείας του διεθνούς ιμπεριαλισμού».

Τό μόνο πού έχουμε νά πούμε είναι ότι οι τρεις αυτές έπιδειξεις κομμουνιστικού ήθους και επαναστατικής αντίληψης της άλήθειας του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» άποτελούν μία έπιπλέον δικαίωση της άναγκαιότητας της συνάντησης και φανερά τήν έπιτακτική έπικαιρότητά της.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΠΡΟΚΑΤΗ

ΚΟΥΙΝΤΙΝ ΧΟΑΡ
ΤΖΕΦΡΙ ΝΟΥΤΕΛ ΣΜΙΘ

Για Τον
Γκράμσι

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

5
νοεμβρης 1980

ΖΥΡΙΧΗ
αμορτερναμ
ΙΡΑΝ
πολωνια

ΡΗΞΗ

πολιτικά θέματα πληροφόρησης για μια προετοιμασμένη ομάδα

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ
ΣΤΟΧΟΙ

Ο ΝΕΓΚΡΙ
για την
ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Θατσερισμός, σοσιαλδημοκρατία και δημόσιες δαπάνες:

ένα τρίπτυχο πόλωσης;

του Βασίλη Δρουκόπουλου

«Το κεφάλαιο χρειάζεται την επαναφορά συνθηκών για κερδοφόρα συσσώρευση, αλλά ο συσχετισμός των ταξικών δυνάμεων κάνει κάτι τέτοιο δύσκολο, εκτός εάν και έως ότου αυτές μεταβληθούν».

(Gough, 1979, σ. 136)

ΣΕ ΜΙΑ παλιότερη συνεργασία-μας στο ANTI (No. 124, 28.4.79) είχαμε υποστηρίξει ότι παρόλο που σ' αυτή την περίοδο το Εργατικό κόμμα είναι η πιο αποτελεσματική ομάδα για να διαχειρίζεται το βρετανικό κεφάλαιο, οι Συντηρητικοί είχαν μεγάλη πιθανότητα να κερδίσουν τις εκλογές της 3ης Μαΐου 1979. Είχαμε επίσης υποσχεθεί ότι θα ξαναγυρίζαμε στη βρετανική σκηνή σε μίαν άλλη ευκαιρία. Στο άρθρο που ακολουθεί θ' αναφερθούμε σε διάφορες πτυχές της συντηρητικής οικονομικής πολιτικής - με έμφαση στις δημόσιες δαπάνες και τις περικοπές-τους, καθώς στις ερμηνείες κι αντιδράσεις που έχουν καταγραφεί. Θα βασιστούμε στις αναλύσεις που κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί στα ετήσια συνέδρια της CSE (Conference of Socialist Economists) κι ιδιαίτερα στην πολύ πετυχημένη εισήγηση «Η θατσερική επίθεση κι η σοσιαλιστική απάντηση» για την ολομέλεια του συνεδρίου του περασμένου Ιουλίου στο Manchester με θέμα «Καπιταλιστική επίθεση - Σοσιαλιστική αντίσταση». Περιττό να τονιστεί ότι η ανάλυση της πολιτικής της Θάτσερ, για το πώς ερμηνεύεται και το πώς θα πρέπει ν' αντιμετωπισθεί — έστω σμιλευμένες στις ιδιαίτερες ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες αυτού του τύπου — δεν περιορίζονται στη νησιώτικη επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά αποτελούν ξεκάθαρα πολιτικά μαθήματα για άλλα κράτη του, ώριμου κι ανώριμου, καπιταλισμού.

I. Μεγάλη Βρετανία: το Συντηρητικό μοντέλο κι' οι επικριτές-του

α. Οι θέσεις του Συντηρητικού κόμματος

«Πρέπει να θυμόμαστε ότι οι κυβερνήσεις δεν έχουν χρήματα. Κάθε δεκάρα που κερδίζουν την αφαιρούν από τον παραγωγικό τομέα της οικονομίας για να τη μεταφέρουν στο μη παραγωγικό τομέα. Αυτό είναι μια από τις βασικές αιτίες των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε, γιατί η τωρινή κυβέρνηση (εργατική) έχει αυξήσει τη δραστηριότητα του μη παραγωγικού τομέα σε βάρος του παραγωγικού, έτσι ώστε κατά τη διάρκεια της ζωής αυτής της κυβέρνησης δεν είχαμε καθόλου οικονομική μεγέθυνση».

Μ.Θάτσερ, Πρακτικά Κοινοβουλίου, 25.7.78

Ο πυρήνας του μοντέλου του Συντηρητικού κόμματος βρίσκεται στη θεώρηση του «ορθού» ρόλου του κράτους. Σύμφωνα μ' αυτή, ο πρωταρχικός σκοπός είναι να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη αναζήτηση του «φωτισμένου προσωπικού συμφέροντος». Γι' αυτό χρειάζεται:

- το άτομο να είναι ελεύθερο να διαλέγει ανάμεσα σ' εναλλακτικούς τρόπους δράσης.
- το άτομο να υπόκειται στις συνέπειες των πράξεών-του, και
- το άτομο να γνωρίζει αυτές τις συνέπειες. Το κράτος πρέπει να δημιουργεί το κατάλληλο πλέγμα (ιδιαίτερα νομικό αλλά κι' επιλεκτικά οικονομικό π.χ. ο έλεγχος της προσφοράς του χρήματος) ώστε να εξασφαλίζεται το πιο πάνω τρίπτυχο: Με άλλα λόγια, το κράτος δεν θα πρέπει ν' ανακατεύεται άμεσα στο να κάνει

Οι εξελίξεις στο Εργατικό κόμμα της Αγγλίας βρίσκονται αυτό τον καιρό στο επίκεντρο της προσοχής των μαζικών μέσων ενημέρωσης. Η αλλαγή ηγεσίας, με την «αριστερότερα» εκλογή του κ. Μάϊκλ Φούτ, δεν φαίνεται να κλείνει οριστικά το θέμα, που θα έχει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε πολλά επίπεδα - και όχι μόνο μόνο στο εσωτερικό του εργατικού κόμματος. Στην ουσιαστικότερη κατανόηση αυτών των γεγονότων πιστεύουμε ότι συμβάλει το άρθρο του ΒΑΣΙΛΗ ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ που δημοσιεύουμε. Είναι μια προσπάθεια να ερμηνευτεί η κρίση των πολιτικών κομμάτων μέσα από τους όρους και τα όρια της ταξικής πάλης στη Μεγ. Βρετανία. Άρθρο που αποκτά ευρύτερη σημασία μια και ανιχνεύει την «οροφή ασφαλείας» της σοσιαλδημοκρατίας, που περνά κρίση σε όλη την Ευρώπη.

ΔΥΟ ΘΕΜΑΤΑ ξεχωρίζουν σε κάθε συζήτηση για την τωρινή πολιτική του Συντηρητικού κόμματος. Πρώτο, ότι ο Θατσερισμός σημαδεύει πιθανά μια οριστική ρήξη με τη σοσιαλδημοκρατία με συνέπεια την όξυνση ταξικής πάλης και δεύτερο, ότι αυτή η αλλαγή της κατεύθυνσης του κυβερνητικού κόμματος είναι μάλλον απόρροια των αντιφάσεων της σοσιαλδημοκρατίας.

ΑΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙ κανείς καταφατικά στο πρώτο σκέλος, τότε θα πρέπει ο σκοπός μιας κοινής αντιπολίτευσης να είναι η απομάκρυνση του Συντηρητικού κόμματος από την εξουσία κι η αντικατάστασή-του από το Εργατικό κόμμα. Όμως, αν η ανάλυση δείξει ότι μόνο ποσοτικές διαφορές υπάρχουν στην πολιτική των δύο κομμάτων, τότε η έμφαση της πάλης θα πρέπει να σκοπεύει όχι μόνο περιορισμένα στην ήττα των Συντηρητικών, αλλά ευρύτερα, στο να αποχτήσει ένα γνήσιο και συγκεκριμένο σοσιαλιστικό περιεχόμενο. Στη συνέχεια, αν μια καταφατική απάντηση δοθεί στο δεύτερο σκέλος («η αλλαγή της κατεύθυνσης του κυβερνητικού κόμματος είναι μάλλον απόρροια των αντιφάσεων της σοσιαλδημοκρατίας») δηλ. ότι πράγματι η σοσιαλδημοκρατία έχει μια χρεοκοπήσει, τότε κανείς συμπεραίνει ότι υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στην πάλη ενάντια στο θατσερισμό — την τελευταία προσπάθεια της αστικής τάξης πριν από ένα ανοιχτό ταξικό πόλεμο — και στην πάλη για το σοσιαλισμό. Αν, όμως, η σοσιαλδημοκρατία δεν είναι νεκρή όπως νομίζεται, τότε μια τυχόν αποτυχία του Θατσερισμού δεν προαναγγέλλει αναγκαστικά τον ερχομό του σοσιαλισμού. Για να επεξεργαστούμε αυτές τις βασικές σκέψεις ας προχωρήσουμε σε μια περιγραφή των θέσεων κι αντιθέσεων του θατσερικού μοντέλου.

τον πολίτη «ευτυχισμένο», αλλά μόνο να εξασφαλίζει τις απαραίτητες προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν την αναζήτηση της «ευτυχίας» από το ίδιο το άτομο.

Η πολιτική της σοσιαλδημοκρατίας με την όλο αυξανόμενη κρατική παρέμβαση είχε υποσκάψει τη βάση της καπιταλιστικής συσσώρευσης με συνέπεια την οικονομική στασιμότητα, την αυξανόμενη ανεργία, τον ψηλότερο πληθωρισμό και φορολογία και το χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο. Έτσι η Βρετανία ξόδευε περισσότερα απ' ό,τι παρήγε και γι' αυτό το κράτος πρέπει να παρεμβαίνει λιγότερο, ξοδεύοντας μικρότερα ποσά, κι όχι αντίθετα όπως η σοσιαλδημοκρατία ισχυρίζεται. Οι περικοπές στις κρατικές δαπάνες θα επιτρέψουν χαμηλότερη φορολογία, χαμηλότερο κρατικό δανεισμό και θα πετύχουν τη μείωση του πληθωρισμού. Η αποκατάσταση της «σωστής σχέσης» ανάμεσα στην «προσπάθεια» και στην «ανταμοιβή» θα διδάξει στους εργάτες ότι δεν έχουν συμφέρον να ζητάν περισσότερα αν δεν το «αξίζουν», να μη θεωρούν τ'α παλιά επίπεδα ζωής σαν «κεκτημένα δικαιώματα» κι ούτε να εμποδίζουν τους εργοδότες-τους στο να υιοθετούν νέες μεθόδους παραγωγής. Μ' αυτό τον τρόπο αφού η απρόσκοπτη λειτουργία της οικονομίας εξασφαλιστεί, όλο το έθνος, τελικά, θα «ευτυχίσει»!

Οι πιο πάνω συντηρητικές απόψεις, 'με επίκεντρο το «φυσικό» αυτορυθμιζόμενο οικονομικό σύστημα» πρωτοεμφανίστηκαν στα

χρόνια της οικονομικής δυσπραγίας που ακολούθησαν τους ναπολεόντειους πολέμους. Στη συνέχεια, κληρονομήθηκαν από τους Συντηρητικούς πολιτικούς της Βικτωριανής εποχής² και στον 20ο αιώνα, στις δεκαετίες του '20 και του '30 υιοθετήθηκαν από τους συνεχιστές-τους³. Τέλος, ας υπενθυμίσουμε ότι η Θάτσερ, ο υπουργός-της για τη Βιομηχανία κι άλλοι Τόρυδες ισχυρίζονται πως οι καπιταλιστικές χώρες δεν γνώρισαν στα χρόνια του '30 οικονομική κρίση, αλλά μια περίοδο «βιομηχανικής αναδιάρθρωσης» στην οποία οι κυβερνήσεις αντέδρασαν εκνευρισμένα κι άστοχα εγκαταλείποντας τον ως τότε βασικό-τους στόχο - τον ισοσκελισμένο προϋπολογισμό.

β. Η ουσία του Θατσερισμού κι' η γνώμη του μέσου εργάτη

Το μοντέλο του Συντηρητικού κόμματος στο όνομα της ελευθερίας και της υπευθυνότητας προστατεύει την τάξη που κατέχει τα μέσα παραγωγής, ανταλλαγής και διανομής σε βάρος της τάξης που δεν τα κατέχει. Προσπαθεί ν' αποκαταστήσει την «ομαλή» αναπαραγωγή του κεφαλαίου με το να αυξήσει την υπεραξία που καρπώνεται η καπιταλιστική τάξη χτυπώντας τα δικαιώματα της εργατικής τάξης και λυγίζοντάς-την με το πραγματικό φόβητρο του ψηλότερου αριθμού ανέργων (Οκτώβρης 1980) από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η επίθεση είναι πολυμετωπική, αλλά και καλύπτεται από τη ρητορεία του Συντηρητικού κόμματος με συνθήματα του τύπου «για να μπορέσουμε να γίνουμε γενναιόδωροι πρέπει πρώτα να φανούμε αυστηροί». Και μερικά η προπαγάνδα έχει πιάσει, όχι, βέβαια, στο σημείο που οι εργάτες να χειροκροτούν τη πολιτική της Θάτσερ, αλλά με το να τους έχει σχετικά ακινητοποιήσει- μια και κοιτώντας την οικονομική πολιτική της προηγούμενης Έργατικής κυβέρνησης βλέπουν ότι από τότε και ο πληθωρισμός κι η ανεργία είχαν αρχίσει να μεγαλώνουν κι' οι κρατικές δαπάνες κι' οι μισθοί να περιορίζονται⁴. Επίσης η σύγχυση βοηθήθηκε επειδή στην προεκλογική περίοδο, αλλά και μετεκλογικά, το Συντηρητικό κόμμα δεν υιοθέτησε μια γυμνή αντι-εργατική και αντι-εξισωτική επιχειρηματολογία, αλλά αντιδιαστέλλει στο «γραφειοκρατικό τέρας» της σοσιαλδημοκρατίας την «ελευθερία» και «πρωτοβουλία» του ατόμου, προυπόθεση για την υπέρτατη «ευτυχία».

γ. Η άποψη του συνειδητοποιημένου εργάτη

Εδώ η ανάλυση είναι πιο κοφτερή και περίπλοκη. Ο συνειδητοποιημένος εργάτης ισχυρίζεται ότι το θατσερικό μοντέλο εκφράζει τη χρεοκοπία της σοσιαλδημοκρατίας. Ο ρεφορμισμός στη προσπάθειά-του να εξασφαλίσει κοινωνική ειρήνη «μπήκε σε έξοδα». Η εργατική τάξη οργανώθηκε, πέτυχε ψηλότερους μισθούς, αξίωσε-την εφαρμογή της πολιτικής της πλήρους απασχόλησης, αντίταχθηκε με αρκετή επιτυχία στην εφαρμογή τεχνικών μεθόδων και στην αναδιάρθρωση του *labour process* που θα είχαν σαν αποτέλεσμα απολύσεις, ανασφάλεια κι εντατικοποίηση της παραγωγής (CSE, 1980). Γενικά, κέρδισε ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο. Όλα αυτά, βέβαια, έφεραν μια κάποια κοινωνική ειρήνη, αλλά έβλαψαν τη συσσώρευση του κεφαλαίου. Μείωσαν το ποσοστό του κέρδους, που μείωσε την επανεπενδυόμενη υπεραξία, που μείωσε την παραγωγή, που έφερε τον πληθωρισμό, που έφερε τη δημοσιονομική κρίση, που έφερε το Συντηρητικό κόμμα στην εξουσία. Και αυτό τέλος δείχνει ότι ο βρετανικός καπιταλισμός έχασε πια την ικανότητά-του να κάνει παραχωρήσεις. Όσο η ταξική πάλη οξύνεται — έτσι ο αισιόδοξος συνειδητοποιημένος και στρατευμένος εργάτης νομίζει — το κίνημα θα αποχτά όλο και περισσότερο σοσιαλιστικό περιεχόμενο με την τελική νίκη που ροδίζει απ' όχι πολύ μακριά.

δ. Οι φόβοι κι η πολιτική του σοσιαλδημοκράτη

Αντίθετα από το συνειδητοποιημένο εργάτη, ο σοσιαλδημοκράτης αρνιέται ότι η σοσιαλδημοκρατία έχει χρεοκοπήσει. Με τη σειρά-του ισχυρίζεται ότι ο Θατσερισμός είναι η αιτία κι' όχι η απόρροια της αποτυχίας του ρεφορμισμού. Έχει τρομοκρατηθεί από τις πληγές που ανοίγει η συντηρητική πολιτική, τον κοινωνικό αναβρασμό που μπορεί να εκραγεί με αποτελέσματα αρνητικά για τη σοσιαλδημοκρατία κι' απαράδεχτα για τον καπιταλισμό. Η κριτική-του, βασικά, περιορίζεται στη πεισματικά στενόμυαλη αποκλειστική εφαρμογή του μονεταρισμού από τη Συντηρητική κυβέρνηση, ενώ γι' αυτόν ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος, η μείωση στις κρατικές δαπάνες κι όλα τα άλλα εργαλεία του μονεταριστικού μοντέλου πρέπει να συνδυασθούν με τα εργαλεία του Κεϋνσιανισμού (π.χ. άμεση κρατική παρέμβαση στη διαχείριση των επενδύσεων, πολιτική μισθών κι εισοδημάτων κ.ά)⁵. Έτσι, μόνο, μπορεί να πρυτανεύσει η «λογική» στην εργατική τάξη, ν' αποκατασταθεί η «ειρηνική συμβίωση» των κοινωνικών τάξεων και να «ταχτοποιηθεί» η οικονομία.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΣ

τριμηνιαία έκδοση έπιλογής από τήν παγκόσμια σύγχρονη λογοτεχνία τό πρίσμα 1

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΝΤΑΙ: TOM RAWORTH, ELIZABETH JENNINGS, BRIAN PATTEN, D. M. BLACK, ADRIAN HENRI (Άγγλία). — SAINT - JOHN PERSE. — MICHEL TOURNIER (Γαλλία). — PRIMO LEVI (Ιταλία). — JIRI KRENEK (Τσεχοσλοβακία). — YEHUDA AMICHAI (Ισραήλ). — JOHN UPDIKE (Η.Π.Α.). — JUAN RULFO (Μεξικό). — GABRIEL GARCIA MARQUEZ (Κολομβία). — Σύγχρονοι Κινέζοι ποιητές. — KHAMSING SRINAWK (Ταϊλάνδη). — Συλλογική διασκευή του σαιξπηρικού AMLET από σύγχρονους Γερμανούς θεατρικούς συγγραφείς.

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΥΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΥΝ: Φ. Δ. Δρακονταειδής. — Π. Α. Ζάννας. — Άλ. Ζήρας. — Η. Hokerwerda. — Ρ. Κρίστ. — Τ. Μενδράκος. — Τατ. Γκρίση-Μιλλιέξ. — Γ. Μούστρης. — Χρ. Ντουινιά. — Τίτος Πατρίκιος. — Ezio Peraro. — Δημ. Ραυτόπουλος. — Άμ. Τσακινιά. — Σπ. Τσακινιάς. — Κ. Άργυροκαστρίτου-Χατζή. — Ρ. Ψυρούκη.

έκδόσεις καστανιώτη
φθινόπωρο 1980

ε. Οι συλλογισμοί του σκεπτικιστή

«Ένα ατύχημα που επαναλαμβάνεται συνέχεια δεν μπορεί να είναι κάτι το τυχαίο»
(Nairn, 1979, σ.49)

Το σκεπτικιστή η μνήμη γυρνάει πίσω υποβάλλοντάς-του την άποψη ότι αυτοούσια τα έχει δει όλα πριν: τις περικοπές δαπανών στους τομείς υγείας κι' εκπαίδευσης, την αύξηση της ανεργίας, τη ρατσιστική πολιτική για τους μετανάστες, τη στενή συνεργασία με τους αμερικανούς ιμπεριαλιστές, τις απολύσεις και περικοπές στις εθνοικοποιημένες βιομηχανίες κ.α. Δεν πείθεται ότι ο θάτσερισμός είναι η τελική μάχη που δίνει μία ετοιμοθάνατη τάξη, ούτε ότι η σοσιαλδημοκρατία έχει χρεοκοπήσει. Δεν κρίνει υπεύθυνα τη μαχητικότητα της βρετανικής εργατικής τάξης για τα δεινά της κρίσης, ούτε ότι οι παραχωρήσεις στην τάξη αυτή κόστισαν υπέρμετρα στο κεφάλαιο. Τα περισσότερα απ' όσα κέρδισε τα πήρε με τον κόπο-της, με την αυξανόμενη παραγωγικότητά-της, με την εντατικοποίηση στο ρυθμό της παραγωγής. Μπόρεσε, όμως, ν' αμυνθεί, ως ένα βαθμό, πετυχημένα στην επίθεση της άρχουσας τάξης ενάντια στις οργανώσεις-της, στο βιοτικό επίπεδο και στις συνθήκες εργασίας. Η κρίση δεν είναι, λοιπόν για τον σκεπτικιστή κρίση της βρετανικής σοσιαλδημοκρατίας, αλλά του

βρετανικού (και του παγκόσμιου) καπιταλισμού. Βέβαια, είναι σε θέση να διακρίνει ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα' αυτές είναι επιφανειακές που, όμως, παραφουσκώνονται τεχνητά από τις ρητορικές κορώνες εκπροσώπων και των δύο κομμάτων που αποβλέπουν στο να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι οι οριακές διαφορές-τους είναι σημαντικές και γνήσιες. Ο σκεπτικιστής παρατηρεί ότι οι Συντηρητικοί θα κόψουν περισσότερο τις κρατικές δαπάνες απ' ό,τι θα τις μείωναν οι Εργατικοί, ότι θα τις διανείμουν διαφορετικά' περισσότερα π.χ. θα δοθούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα όργανα της τάξεως κι ασφάλειας και λιγότερα στην εκπαίδευση και το οικιστικό πρόγραμμα και ότι απέναντι στις εργατικές ενώσεις η ταχτική-τους και το διαπραγματευτικό-τους στυλ (όχι, όμως, η στρατηγική τους) θα ξεχωρίζει. Ο σκεπτικιστής δε θεωρεί τις εκλογές του 1979 σαν ορόσημο, όπως δεν είχε θεωρήσει και τις εκλογές του 1974 σαν τέτοιο (κι αν είναι ηλικιωμένος θα θυμηθεί ότι ούτε η κρίση της δεκαετίας του '30 έφερε το σοσιαλισμό). Ο συνειδητοποιημένος εργάτης βλέπει φως στην άκρη της σφραγδας, ο σκεπτικιστής δεν βλέπει τίποτε δηλαδή σκοτάδι.

Μετά από τη παρουσίαση των θέσεων κι' αντιθέσεων της θατσερικής πολιτικής, που πολλά χρωστάει στην εισήγηση του συνεδρίου της CSE,ας αφιερώσουμε το υπόλοιπο κομμάτι του άρθρου σε μία λεπτομερέστερη εξέταση των δημοσίων δαπανών.

Δημόσιες δαπάνες: αιτίες, μορφές κι αποτελέσματα

α. Μερικές σκέψεις πάνω στη θεωρία

Όπως είναι γνωστό, η δύναμη εκείνη που τελικά εξασφαλίζει την αναπαραγωγή των ταξικών σχέσεων σε μια καπιταλιστική οικονομία δεν προέρχεται από τον ίδιο τον καπιταλιστή, αλλά από το κράτος που φαίνεται να δρα ανεξάρτητα από τις ξεχωριστές μονάδες του κεφαλαίου και από την άμεση διαδικασία της συσσώρευσης. Η εγγύηση της αναπαραγωγής των ταξικών σχέσεων σαν κρατική λειτουργία εκφράζεται με διάφορες μορφές κυριαρχίας (από την απαγόρευση μιας διαδήλωσης ως την επιδότηση μιας βιομηχανίας). Όντας ασταθές, απαιτούν συνεχή αναδιοργάνωση κι' επαναδιατύπωση και φανερώνονται ανοιχτά σε περιόδους που οι έμφυτες αντιφάσεις του καπιταλιστικού συστήματος οξύνονται σε τέτοιο βαθμό ώστε ν' αποδιοργανώνουν σημαντικά τη διαδικασία παραγωγής και συσσώρευσης με αποτέλεσμα «να μην είναι δυνατός ένας διοικητικός διακανονισμός της αντιφατικής ταξικής ισορροπίας μέσω υλικών παροχών» (Hirsch, 1977, σ.9). Μια από τις μορφές που το κράτος χρησιμοποιεί για την αναπαραγωγή των ταξικών σχέσεων είναι οι δημόσιες δαπάνες.

Έχουν γίνει αρκετές απόπειρες στο να βρεθεί μια λειτουργική ταξινόμηση στις κατηγορίες των δημοσίων δαπανών. Ας αναφερθούμε στην ταξινόμηση του Semmler (1977, σ.10) που διακρίνει: α) λειτουργίες που εξασφαλίζουν το υλικό κι' άυλο υπόβαθρο της παραγωγής (συγκοινωνίες, επικοινωνίες, ενέργεια, τεχνική εκπαίδευση κλπ.). β) λειτουργίες που εξασφαλίζουν τις γενικές συνθήκες της αναπαραγωγής (κοινωνικές υπηρεσίες, υγεία, γενική εκπαίδευση κλπ.) και γ) τις λειτουργίες που εξασφαλίζουν το εξωτερικό πλέγμα αναγκαίο στην καπιταλιστική διαδικασία αναπαραγωγής (δικαιοσύνη, αστυνομία, στρατός, διοίκηση κλπ.). Ο Hollaway (1977, σ.26) έχει τη γνώμη ότι κάθε ταξινόμηση των κρατικών δαπανών μας αποκαλύπτει τι είδους «ανάγκες» υποχρεώνουν το κράτος να προχωρήσει σ' αυτές τις δαπάνες κι' επίσης μας λέει μερικά πράγματα για τι είδους αποτελέσματα θα φέρουν (οι δαπάνες κι' οι περικοπές τους)'. Εκείνο, όμως, που οποιαδήποτε ταξινόμηση δεν αποκαλύπτει είναι, 1) η πραγματική ικανότητα του

κράτους να εκπληρώσει τελικά τις «ανάγκες» για τις οποίες προβάνει σ' αυτές τις δαπάνες και 2) ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο το κράτος θα κάνει τις δαπάνες να «δουλέψουν». Για μια τέτοια ολοκληρωμένη απάντηση πρέπει κανείς να εξετάσει τις πολιτικές μορφές και διαμεσολαβήσεις που θα χρειαστεί η εφαρμογή των δημοσίων δαπανών. Όπως είναι η ταξική πάλη που δίνει περιεχόμενο και μορφή στην πολιτική διατύπωση των «πιέσεων» που δέχεται το κράτος, άλλο τόσο η ταξική πάλη θα καθορίσει — αλλά και συνάμα θα επηρεαστεί από τα όρια και τα αποτελέσματα της εφαρμογής των δημοσίων δαπανών' αυτά με τη σειρά τους θα καθορίσουν, μαζί με άλλους παράγοντες, το υπόδειγμα των ταξικών σχέσεων.

Έτσι καταλαβαίνουμε ότι, στη περίπτωση της περικοπής των δημοσίων δαπανών, το κράτος προσπαθεί να εξομαλύνει τη διαδικασία της συσσώρευσης, αποκαθιστώντας σε ψηλότερα επίπεδα τα ποσοστά του κέρδους, κι αυτό να το πετύχει με το ν' αυξήσει το ρυθμό της εκμετάλλευσης και να εξαλείψει τις λιγότερο αποδοτικές χρήσεις ορισμένων μονάδων κεφαλαίου. Αλλά η πορεία προς αυτές τις αλλαγές συνεπάγεται τη μεταμόρφωση των κοινωνικών σχέσεων σε όλα τα επίπεδα' αλλαγές π.χ. στην οργανική διάρθρωση και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στα πολιτικά κόμματα, αλλαγές στις σχέσεις ανάμεσα στις εργατικές ενώσεις και την κρατική μηχανή, αλλαγές στις σχέσεις στο τόπο παραγωγής κλπ. Τα όρια κι η τελική μορφή όλων αυτών θα καθοριστούν από τα αποτελέσματα της ταξικής πάλης. Δηλ. μπορούμε να καταλήξουμε στο ότι τα αποτελέσματα της δημοσιονομικής πολιτικής του κράτους δεν είναι μόνο μία παθητική αντανάκλαση της προηγούμενης ισορροπίας των ταξικών σχέσεων, αλλά καθορίζονται από την έκβαση της πάλης, όπου οι δημόσιες δαπάνες δεν θ' αποτελέσουν παρά μια από τις αντιπαρατασσόμενες δυνάμεις.

Ας έρθουμε, όμως, μετά απ' αυτόν το θεωρητικό γύρο, πάλι, στη βρετανική σκηνή.

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

«Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

ΤΟ ΠΛΕΧΤΟ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΠΛΕΚΤΑ ΑΝΔΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ

Εύτυχία Ίγνατιάδου

ΣΤΑΔΙΟΥ 48 (ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΤΟΑ)
ΤΗΛ. 32.11.374

β. Οι περικοπές των δημοσίων δαπανών στη Βρετανία

Αν κοιτάξει κανείς τους πίνακες που παρουσιάζουν τη σύνθεση και τα ποσά των δημοσίων δαπανών(CSE, 1980,σ.13-15) θα παρατηρήσει ότι α) το ποσό των δαπανών της τοπικής αυτοδιοίκησης μειώνεται σε σχέση με το ποσό των δαπανών της κεντρικής κυβέρνησης, β) οι προϋπολογισμοί για τις ετήσιες συνολικές δημόσιες δαπάνες ως το 1983-4 (σε τιμές του 1979) φανερώνουν μία πτωτική τάση και γ) τα κονδύλια για διάφορες κατηγορίες δαπανών δεν ακολουθούν το ίδιο πρότυπο. Πιο ειδικά, ενώ οι δαπάνες για την άμυνα, την αστυνομία, τη δικαιοσύνη και την υγεία προβλέπεται ν' αυξηθούν, οι δαπάνες στους τομείς της εξωτερικής βοήθειας, της βιομηχανίας, του οδικού δικτύου και μεταφορών, της κατοικίας και της εκπαίδευσης και τεχνών θα μειωθούν. Αυτό μας δείχνει ότι, εκτός από τη γενική προβλεπόμενη μείωση των δημοσίων δαπανών, θα υπάρξει, ταυτόχρονα, και μια αναδιάρθρωση στη σύνθεσή-τους. Σύμφωνα με τον *Gamble* (1980 β. 17): «το κράτος διπλώνεται σε μερικούς τομείς και ξετυλιγεται σ' άλλους». Για να κατανοήσουμε το χαρακτήρα των περικοπών ας κοιτάξουμε μερικά ειδικά μέτρα που θα εφαρμόσει η Συντηρητική κυβέρνηση: τα βοηθήματα στις οικογένειες των απεργών μειώνονται κατά 12 λίρες την εβδομάδα, τα βραχύχρονα βοηθήματα στους αρρώστους, αναπήρους και ανέργους αυξάνονται σημαντικά λιγότερο απ' ότι ο πληθωρισμός και από τον επόμενο χρόνο θα φορολογούνται οι αυξήσεις στα παιδικά βοηθήματα αναβάλλοντα κλπ. (*Gough*, 1980, σ.8,9). Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η μια πλευρά της Συντηρητικής πολιτικής είναι το χτύπημα κι' η αποδιοργάνωση των αμυντικών κατακτήσεων της εργατικής τάξης χωρίς, όμως, αυτό να συνδυάζεται ενεργά με μία συντονισμένη ταχτική για την άμεση αναδιάρθρωση του κεφαλαίου⁷ αλλά μόνο με μία έμμεση(αλλά μαζική) προπαγανδιστική καμπάνια με αντιδραστικό ιδεολογικό περιεχόμενο γύρω από τον πληθωρισμό, την παραγωγικότητα, τις «αδικαιολόγητες» κι «υπερμετρες» χρηματικές απαιτήσεις κλπ. Επίσης, ας τονίσουμε ότι η αναδιάρθρωση του κεφαλαίου δεν περιορίζεται στο οικονομικό πεδίο. Όπως η κρίση του κεφαλαίου έχει οικονομικές, πολιτικές, ιδεολογικές και κοινωνικές διαστάσεις, άλλο τόσο κι' η αναδιάρθρωσή-του είναι μια πολύπλοκη και πολύπλευρη διαδικασία (*Mc Donnell*, 1978, σ.38).

Πώς αντέδρασε η «ευρεία αριστερά» σ' αυτές τις περικοπές; Η βασική, άμεση και σχεδόν γενική αντίδραση ήταν αγώνες (χλιαροί και κατακερματισμένοι) ενάντια στις περικοπές με τέτοιο, όμως, περιεχόμενο που νόμιζε κανένας ότι επρόκειτο για κάποιο σοσιαλιστικό κράτος που οι Συντηρητικοί είχαν βαλθεί να καταδαφίσουν. Δεν υπήρξαν παρά ελάχιστες προσπάθειες να δείξουν ότι η πάλη ενάντια στις περικοπές δεν έχει αναγκαστικά προοδευτικό χαρακτήρα π.χ. οι αγώνες για περισσότερες, καλύτερα επανδρωμένες και πλουσιότερα χρηματοδοτούμενες κοινωνικές υπηρεσίες δεν αρκούσαν χωρίς ταυτόχρονα να χτυπηθεί η ιδεολογία που περιβάλλει την ουσία και τη δομή αυτών των υπηρεσιών (*Leonard*, 1979, σ.12,13· *Foley*, 1978, σ. 230, 231· *Gough*, 1980,σ.12· CSE, 1980, σ.13· *London Edinburgh Weekend Return Group*, 1979).

ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ότι οι σκέψεις που διατυπώθηκαν σ' αυτό το άρθρο φώτισαν αρκετές πλευρές των βρετανικών αντιφάσεων που δίχως άλλο κυοφορούν συνέπειες για το μέλλον.

Ευχαριστίες στην Έλενα Στριγγάρη-Δημητροπούλου για λεκτικές και συντακτικές διορθώσεις.

1. Είναι χαρακτηριστικό το πώς η δεξιά επιχειρηματολογία πηδάει από τις έννοιες του ατομικού συμφέροντος του ιδιώτη, του πολίτη, του φορολογούμενου, στην έννοια του έθνους, όπου όλοι είναι ισότιμοι και στην έννοια του ουδέτερου κράτους, όπου απέναντί-του πάλι όλοι ίσοι είναι. Έτσι υποτίθεται ότι οι ταξικές αντιθέσεις εξαφανίζονται και το κεφάλαιο συνεχίζει να εξουσιάζει(βλέπε επίσης *Jessop*, 1977,σ.368).

2. Όπως αναφέρει ο *Roseveare* (1969,σ.187) «Η βικτωριανή παράδοση για τον προϋπολογισμό σχηματίστηκε από δυο βασικές ιδέες που κυριαρχούσαν στην Αγγλία των αρχών του 19ου αιώνα — την εξάλειψη ή μείωση του δημόσιου χρέους και την επίτευξη και διατήρηση του ελεύθερου εμπορίου. Βέβαια κι' άλλοι παράγοντες έπαιξαν το ρόλο-τους. Η αποφασιστική εφαρμογή στα οικονομικά του κράτους των ατομικών ηθικών αξιών, όπως η λιτότητα και η φειδώ οι κλασικές αρχές ότι το χρήμα καρποφορεί καλύτερα στις τσέπες των ανθρώπων κι' ότι οι δημόσιες δαπάνες δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα υποκατάστατο που αποθαρρύνει την ιδιωτική πρωτοβουλία, είναι από τους πιο χαρα κτηριστικούς».

3. Δεν ισχυριζόμαστε βέβαια ότι το Συντηρητικό κόμμα με γραμμικό τρόπο πάντοτε πρέσβευε κι εφαρμόζε με συνέπεια την ίδια αμετάλαχτη πολιτική. Για μια κάπως διαφορετική άποψη κοιτά *Gamble*, 1980, σσ 15-17.

4. Παρόλο που η επίθεση είναι πολυμετωπική — με την έννοια ότι εκδηλώνεται σ' όλο το φάσμα της κοινωνικής κι οικονομικής ζωής — δεν είναι αναγκαστικά πάντοτε μετωπική με την έννοια της σύγκρουσης κατά μέτωπο.

Π.χ. η συντηρητική πολιτική προσπαθεί περισσότερο να υπερφαλαγγίσει τη δύναμη των εργατικών συνδικάτων παρά να την σπάσει άμεσα και δυναμικά⁴.

5. Το Δεκέμβριο του 1976 και τον Ιούλιο του 1977 ο τωρινός Υπουργός των Οικονομικών, που ήταν τότε στην αντιπολίτευση, χαιρέτιζε την υιοθέτηση, από την Εργατική Κυβέρνηση, των Συντηρητικών απόψεων σχετικά με τις δημόσιες δαπάνες, την προσφορά του χρήματος και τον κρατικό δανεισμό, αλλά τόνιζε ότι αυτό οφειλόταν στις πιέσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Όπως πετυχημένα γράφει ο *Gamble* (1980, σ. 14): «Η Θάτσερ κηρύσει ανοιχτά όσα η περασμένη εργατική κυβέρνηση εφαρμόζε στην πράξη (χωρίς βέβαια να το βροντοφωνάζει)».

6. Για άλλες ταξινομήσεις κοιτά *Gough*, (1972,σ.70-74 και 1980, σ.9) κι *O'Connor* (1973).

7. Παραλείπουμε μια συζήτηση για τον αντιφατικό χαρακτήρα ορισμένων κρατικών δαπανών καθώς και για τη διάκριση μεταξύ παραγωγικών και μη παραγωγικών δαπανών. Πάνω σ' αυτά κοιτά *Mc Donnell* (1978,σ.44), *Leonard* (1979, σ.8,11), *Gough*(1972, σ.82,83 και 1979, σ.11-15) και *Yaffe* (1972).

8. Εκτός, βέβαια, αν θεωρήσει κανείς την καταστροφή μονάδων κεφαλαίου σαν θετική συνεισφορά στη γενική αναδιάρθρωσή-του. Είναι ενδεικτικό το ότι η στενοκέφαλη εφαρμογή του μονεταρισμού κι' η απουσία θετικής βοήθειας έχουν δυσαρεστήσει πολλούς βιομηχάνους σε σημείο που άρχισαν να καταφέρονται ενάντια στην κυβέρνηση παρόλο που ανοιχτόχερα είχαν προσφέρει στην προεκλογική καμπάνια του Συντηρητικού κόμματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

C.S.E., «The Thatcherite offensive and the Socialist Response», Annual Conference, Manchester, 1980.

— «Public Expenditure Cuts and the Fight back», Manchester, 1980.

Foley, D. «State Expenditure from a Marxist Perspective», *Journal of Public Economics*, 1977.

Gamble, A. «Thatcher - make or break», *Marxism Today*, November 1980.

Gough, I. «State Expenditure in Advanced Capitalism», *New Left Review*, July-August, 1972.

— *The Political Economy of the Welfare State*, Macmillan, 1979.

— «Thatcherism and the Welfare State», *Marxism Today*, July, 1980.

Hirsch, J. «What is the Fiscal Crisis of the State? On the «Political Function of the Fiscal Crisis», C.S.E. Conference, 1977.

Holloway, J. «State Expenditure Cuts», mimeo, 1977.

Jessop, B. «Recent theories of the State», *Cambridge Journal of Economics*, December 1977.

Leonard P., «Restructuring the Welfare State», *Marxism Today*, December 1979.

London Edinburgh Weekend Return Group, *In and Against the State*, 1979.

Mc Donnell, K. «Ideology, Crisis and the Cuts», *Capital and Class*, Spring, 1978.

Nairn, T. «The Future of Britain's Crisis», *New Left Review*, January-April, 1979.

O'Connor, J. *The Fiscal Crisis of the State*, St.Martin's Press, 1973.

Roseveare, H. *The Treasury: the evolution of a British Institution*, Allen Lane, 1969.

Semmler, W. «Private Production and the Public Sector», C.S.E Conference, 1977.

Yaffe, D. «The Marxian Theory of Crisis, Capital and the State», *Conference of Socialist Economists Bulletin*, Winter, 1972.

Μάνος Χατζηδάκης

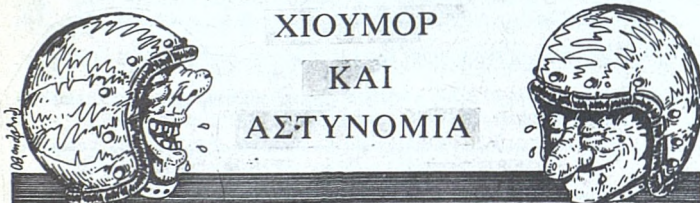
Τα σχόλια του Τρίτου

Εξάντας

Η κρίση του βιβλίου και η έλλειψη του κριτηρίου

Η εβδομαδιαία εκπομπή του ενός τετάρτου για τα βιβλία περικόπηκε, ενώ η συχνή εμφάνιση στην τηλεοπτική οθόνη διαφόρων κυρίων και κυριών — ενίοτε ασχέτων με τα γράμματα — συμπληρώνει την υποβάθμιση του κρατικού ενδιαφέροντος για τη βελτίωση της ποιότητας των ελληνικών εκδόσεων. Από την άλλη μεριά, με την ευκαιρία της Ένατης Πανελληνίας Έκθεσης του Βιβλίου στο Ζάππειο, η Ομοσπονδία Εκδοτών-Βιβλιοπωλών παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα διακίνησης και προστασίας του βιβλίου.

Η επισήμανση αυτών των δύο αντιρροπων τάσεων γίνεται εδώ με την πρόθεση να διαγραφούν, σε γενικές γραμμές, τα δεινά που φοβόμαστε πως περιμένουν ακόμα το ελληνικό βιβλίο. Γιατί, δυστυχώς, τα συναρτημένα με τη βελτίωσή-του προβλήματα δεν ανάγονται στη δικαιοδοσία της μιας από τις δύο πλευρές μόνο, ούτε είναι δυνατό, να επιλυθούν ουσιαστικά, έξω από τα πλαίσια μιας αρμονικής μεταξύ-τους συνεργασίας. Το κύκλωμα επιλογή - παραγωγή - διάθεση πρέπει αδιάκοπα να λειτουργεί, ως προς τα δύο πρώτα σκέλη-του, με γνώμονα μιαν υποθετικά αναπτυγμένη αντίληψη του αναγνωστικού κοινού, ενώ, παράλληλα, η αντίληψη αυτή πρέπει να καλλιεργείται συστηματικά και υπεύθυνα, σαν να μην έχει κινηθεί ποτέ πέρα από τα όρια του βαθμού μηδέν. Η ευθύνη στο σημείο αυτό ανήκει εξίσου και στους εκδοτικούς και στους αρμόδιους κρατικούς φορείς: από την ποιότητα των επιλογών και το βαθμό της συνεργασίας-τους εξαρτάται άρρηκτα η προοπτική διαμόρφωσης ενός υψηλού αναγνωστικού κριτηρίου, που είναι χ ρ η μ α τ ω ν π ά ν τ ω ν (και του γραπτού λόγου) μ έ τ ρ ο ν. Διαφορετικά, τα πάντα επ' άπειρον θα χιτίζονται στην άμμο, έστω και με καλοούπολογισμένα σχέδια, ή με λίγα ακριβά πετράδια...

ΧΙΟΥΜΟΡ
ΚΑΙ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Καθυστερημένα αλλά ωραία, τα στιγμή-τά από τη δική του περασμένο μήνα των δημοκρατών της Θεσσαλονίκης για την αντι-διαδήλωση στις χουντικές προκλήσεις της περασμένης χρονιάς. Η κατηγορία στηρίχθηκε κυρίως σε καταθέσεις των αδρών των ΜΑΤ που πρωταγωνίστησαν, άλλωστε, στα γεγονότα. Στη διάρκεια των καταθέσεων, όλοι εκείνοι που ισχυρίζονται ότι τα ΜΑΤ είναι σώμα καταστολής που διακρίνεται για τη βιαιότητά-του, υπέστησαν αδυσώπητο πλήγμα.

Έτσι, από ένα μάρτυρα μάθαμε ότι φοβήθηκε και αισθάνθηκε απειλή από ένα...αγριοκοίταγμα ενός διαδηλωτή. Μετά τον «ευαισθητο» αυτόν αστυφύλακα παρουσιάστηκε ένας άλλος, με γνώρισμά-του την σπάνια αίσθηση του χιούμορ. Απομαγνητοφώνουμε το διάλογο:

Συνήγορος: Ξέρατε ότι δίπλα στα Ηλίσια γίνονταν εκδήλωση της Ελληνικής Αμνηστίας (σ.σ. των χουντικών δηλαδή).

Μάρτυρας: Όχι.
Συνήγορος: Τότε στην κατάθεσή-σας γιατί το γράφετε;
Μάρτυρας: Δεν ξέρω.
Συνήγορος: Δεν ξέρετε γράμματα;
Μάρτυρας: Όχι.
Συνήγορος: Ποιες οι γραμματικές-σου γνώσεις;
Μάρτυρας: Απόφοιτος γυμνασίου!...

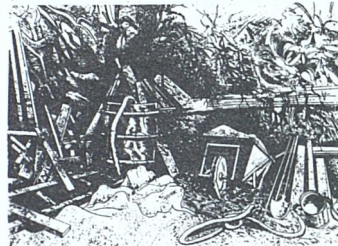
Τέλος, ένας άλλος μάρτυρας έδωσε νέες διαστάσεις στη χρήση της γλώσσας. Συγκεκριμένα, σε ερώτηση του συνηγόρου, γιατί γράφει στην κατάθεσή-του ότι οι διαδηλωτές πετούσαν τούβλα, ενώ τώρα αναφέρεται σε ένα τούβλο, η απάντησή ήταν η εξής: «Στον ανακριτή μιλάμε στον πληθυντικό!».

Μετά απ' όλα αυτά, εμείς δηλώνουμε πως αναμένουμε με αγωνία νέες δίκες, νέες παρουσίες των μαρτύρων των ΜΑΤ, που τότε έχουν να προσφέρουν σε ευαισθησία, χιούμορ και γλωσσοπλασία προς αποστομωση των τιμητών-τους.

ειδήσεις

● Ένα σημαντικό νεωτερισμό υιοθετεί η 9η Πανελλήνια έκθεση βιβλίου, που πραγματοποιείται από 28 Νοεμβρίου ως 7 Δεκεμβρίου στο Ζάππειο Μέγαρο: πρόκειται για το διαγωνισμό «Τέχνη και Τεχνική του Βιβλίου», που αποσκοπεί στην επιλογή και βράβευση των καλύτερων, από τυπογραφική άποψη, ελληνικών βιβλίων παραγωγής 1980.

● Στις 21 Νοεμβρίου έγιναν στην Κέρκυρα τα εγκαίνια της έκθεσης χαρακτηριστικών έργων του Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα από τη συλλογή του «Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης, καθώς και άλλων έργων (λιθογραφίες, χαλκογραφίες, μετάλλια), που παραχώρησε ο ζωγράφος ειδικά για το σκοπό αυτό. Την ίδια

μέρα, ο ιστορικός Νίκος Πετσάλης - Διομήδης και η ιστορικός της τέχνης και τεχνοκρίτης κ. Ντόρα Ηλιοπούλου - Ρογκάν μίλησαν για το έργο του Ν. Χατζηκυριάκου Γκίκα. Η έκθεση στεγάστηκε στην αναστηλωμένη οικία του μεγάλου εθνικού ευεργέτη Φλαγγίνη.

● Στις 25 Νοέμβρη 1980 ο Υπουργός Παιδείας της Κύπρου εγκαινίασε στην Λευκωσία την Κρατική Συλλογή Σύγχρονης Τέχνης.

Για την οργάνωση του πρώτου αυτού τμήματος της Κρατικής Πινακοθήκης Σύγχρονης Τέχνης της Κύπρου, όπου εκθέτονται 86 έργα 55 Κυπρίων καλλιτεχνών εργάστηκε 18 μήνες ο Σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας για τα Εικαστικά Έλληνας τεχνοκρίτης Αλέξανδρος Ξύδης.

● Στην Αυστραλία, η ελληνική παρουσία είχε καταφέρει να εισαγάγει τη Νεοελληνική στο Πανεπιστήμιο του Μόνας, πληρώνοντας ένα σοβαρό ποσό. Στο τμήμα φοιτούν 220 φοιτητές και ο αριθμός αυξάνεται κάθε χρόνο. Για άγνωστους, όμως, λόγους οι τοπικές αρχές αποφάσισαν να «κόψουν» τη γλώσσα μας από το πρόγραμμα. Η Διαυστραλιανή Έλληνοαυστραλιανή Φοιτητική Επιτροπή έχει ξεκινήσει έντονο αγώνα κατά αυτής της απόφασης

για να πάψει να περιφρονείται συστηματικά ή γλώσσα και οι παραδόσεις της ελληνικής κοινότητας στην Αυστραλία. Δεν θα μπορούσαν άραγε τα Υπουργεία Έξωτερικών, Παιδείας και Πολιτισμού να κάνουν ένα έντονο διάδημα στην εδώ αυστραλιανή πρεσβεία για να ενισχύσουν το σωστό αυτό αγώνα;

● Η «Κινηματογραφική Λέσχη Παιράδ» προγραμματίζει για τη φετινή περίοδο (1980 - 1981) τους εξής κύκλους προβολών: α) τέσσερις ταινίες του Ζαν Λυκ Γκοντάρ, β) δυο ταινίες με θέμα το οικολογικό πρόβλημα («Ουζάλα» του Κουρσοάβα και «Τράφικ» του Ζακ Τατί) και γ) μια αναδρομή στον Θόδωρο Αγγελόπουλο, με τις ταινίες «Εκπομπή», «Μέρες του '36» και «Κυνηγοί».

● Το «Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών» οργανώνει από 4 - 8 Δεκεμβρίου μια περιόδια με συναυλίες του συγκροτήματος Cameristi Lombardi. Το συγκρότημα αποτελείται από 14 μέλη, διευθύνεται από τον Mario Conter και έχει σαν σολιστ τον Bruno Cavallo, που είναι τό πρώτο φλάουτο της Σκάλας.

● Από τις 26 Νοεμβρίου λειτουργεί στη Γκαλερί «Αργώ» η έκθεση χαρακτηριστικής των Γ. Βαρλάμου, Κ. Γραμματόπουλου, Τ. Κάνθου, Βάσως Κατράκη και Α. Τάσσου. Στην έκθεση θα υπάρχουν επίσης έργα σε μεταξοτυπίες ή λιθογραφίες των Σπ. Βασιλείου, Μ. Εγγονόπουλου, Χρ. Καρά, Κ. Μαλάμου και Π. Τέση.

● Στην αίθουσα «Συλλογή» λειτουργεί η αναδρομική έκθεση της ζωγράφου Κατερίνας Χαριάτη - Σισμάνη, με τίτλο «53 χρόνια ζωγραφική». Η έκθεση

θα διαρκέσει ως το Σάββατο, 6 Δεκεμβρίου.

● Εγκαινιάστηκε η ομαδική έκθεση ζωγραφικής, κατασκευών, χώρου από την

«Ομάδα Τέχνης 47». Σε αυτή συμμετέχουν οι Β. Δημητράς, Μ. Κοκκίνου, Β. Κυριάκη και Ασπ. Στασινοπούλου.

● Η «Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία», θέλοντας να συμβάλει στην ανάπτυξη των εφαρμοσμένων επιστημών στην Ελλάδα, αποφάσισε την πραγματοποίηση επιμορφωτικού σεμιναρίου σε θέματα επιχειρησιακής έρευνας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και οικονομίας. Για όσους ενδιαφέρονται, πληροφορίες στο τηλέφωνο 36.17.784.

● Στο «Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ελευσίνας» έγιναν τα εγκαίνια της αναδρομικής έκθεσης χαρακτιών του Βάλια Σεμερτζιδή. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι 12 Δεκεμβρίου.

● Από τους «εξτρεμιστές της Γεωπονικής» συνεχίζεται η έκδοση της «Προεξόχης», με την οποία προσπαθούν να εκφράσουν τους προβληματισμούς και τις αναζητήσεις τους, χωρίς να διεκδικούν για τον εαυτό τους το μονοπώλιο της σοφίας.

● Ιδρύθηκε και λειτουργεί στο Κολωνάκι, Υψηλάντου 35,

Κέντρο Αιτινής Τέχνης, με τους γνωστότερους ζωγράφους και καλλιτέχνες της Αιτίας.

● Κυκλοφόρησε το 2ο τεύχος του 1980 της «Επιθεώρησης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» με αξιολογημένο περιεχόμενο. Ανάμεσα σε άλλα, άρθρο της Δανάης Μυλωνάκη για την «Εθνική Κυριαρχία και την Κοινή Αγροτική Πολιτική» και μελέτη του Νίκου Φραγκάκη για τις σχέσεις της Κοινότητας με την Ανατολική Ευρώπη.

● Στο βιβλιοπωλείο «Gazette» εκτίθενται δεκατρείς ζωγραφίες του Χρόνη Μπότσογλου, που σχολιάζουν κείμενα του Περικλή Κοροβέση από το βιβλίο «Περιγραφή».

● Κυκλοφόρησε το 16ο τεύχος του περιοδικού «Επικεντρα». Στο τεύχος αυτό περιλαμβάνεται ένα αφιέρωμα για την «οικονομία της αγοράς», καθώς και επίκαιρες αναλύσεις για τα γεγονότα στην Πολωνία, την επανένταξη στο ΝΑΤΟ, το τουρκικό πραξικόπημα και τις πρόσφατες γερμανικές εκλογές.

Ανανέωση και Νοθεία στην Ποίηση

του Σπύρου Κασιμίη

Χρειάζεται αληθινή ποιητική πνοή για να μεταφέρει κανείς τό παράλογο της εποχής μας στον ποιητικό χώρο με απλά μέσα. Η Σολωμική αλήθεια είναι πικρή γιά τους αδύνατους να μετουσιώσουν τό βίωμα σε τέχνη και να δώσουν ποιητική διάσταση σε λέξεις όπως: κύμα, έρωτας, άνοιξη, άστέρι, πουλί. «Οί ελεύθεροι πολιορκημένοι» που γράφτηκαν πρίν από 150 περίπου χρόνια είναι ένα υποδειγματικό σύγχρονο ποίημα που «εκφράζει τό νόημα, ώσάν ένας αυτοπαρκτος κόσμος μαθηματικά βαθμολογημένος, πλούσιος και βαθύς».

Σήμερα ακόμη και ο πιο φανατικός υπερρεαλιστής αισθάνονται την ανάγκη της καθαρής και άβιαστης ομιλίας. Η δικαιολογία ότι τό παράλογο του καιρού μας μόνο με παράλογη έκφραση μπορεί να άποτυπωθεί, δέν άνήκει στο γνήσιο ποίητή που ξέρει να εκφράζει με ποιητικά μέσα τήν όργη και τόν άπελλισμό του.

*

Δέν άφειλε να κρύβεται πίσω από τή σημαία του άνθρωπισμού και της διαμαρτυρίας, ή εκζήτηση, όταν άπουσιάζει ή έμπνευση και τό ταλέντο για να γίνει σεβαστή μία πραγματικότητα που από μόνη της μοιάζει άκατανόητη, άπάνθρωπη, φανταστική... Τό βάσανο και ή άγωνία του ποιητή βρίσκει τήν προσπάθειά του να ταυτιστεί με τά γεγονότα. Μέσα στα γεγονότα, με τήν ποιητική τή άπόστασή τους υπάρχουν τά προσωπικά δράματα, οί φαντασιώσεις τά σύμβολα και ή μεταφυσική άγωνία. Έκείνο που μέ κανένα τρόπο δέν μπορεί να εύδοκιμήσει είναι ή ύψηλή «διάνοηση» και ή άμπελοφιλοσοφία.

Η ποίηση δικαιώνεται όταν άποτελεί προέκταση ζωής, μεταγίση αίματος και συμμετοχή σ' ένα κόσμο που ή ποιητική του διάρκεια δέν φτιάχνεται με άσύνδετες λέξεις, κομματιασμένες φράσεις και άναρθρες κραυγές. Η νοθεία που επιχειρείται σήμερα στον ποιητικό λόγο με τό πρόσχημα της ανανέωσης, άποκαλύπτεται πολύ εύκολα στις δεκάδες ποιητικές συλλογές που συσσωρεύονται στα δημοσιογραφικά γραφεία. Τό συμπέρασμα είναι ότι τό άβασάνιστο αράδιασμα λέξεων θεωρείται ποίηση, άρκεί να υπάρχουν ή άμφισβήτηση και ή διαμαρτυρία. Η πρωτοτυπία συνίσταται στο διαφορετικό από τους άλλους βαθμό της σύγχυσης και της παρανόησης.

*

Μέσα σε μηχανισμούς που τήν τυποποιούν και τήν προβάλλουν σαν βιομηχανικό καταναλωτικό αγαθό, ή ποίηση άσφυκτιά και οί ποιητές εντάσσονται συλλήβδην σ' ένα κλίμα μόδας, όπου κάλλιστα εισχωρούν οί άριβίστες και οί ματαιόδοξοι. Οί αξιόλογοι νέοι ποιητές που με συνέπεια διαμορφώνουν τόν προσωπικό τους λόγο — συντελώντας γενικότερα και στη διαμόρφωση της γλώσσας — εμπλέκονται κάποτε στα δίχτυα ενός κυκλώματος και άθελά τους παίρνουν τή θέση του κράχτη. Έτσι άπέναντι στο κατεστημένο των μεγάλων ύψώνεται ένα θλιβερότερο κατεστημένο νέων άνυποψίαστων ανθρώπων που δέν έχουν καμιά σχέση με τά συμφέροντα των έκδοτικών οίκων και τίς κατασκευασμένες φίρμες. Η προσπάθεια του άκέραιου δημιουργού φαντάζει ήρωική.

Ο Άγνωστος Αρχηγός

Γνωρίζετε τόν κ. Γεώργιο Κουμαντάκη; Άν όχι, έχετε μεσάνυχτα από πολιτική. Γιατί πρόκειται για τόν έμπνευστή και άρχηγό του ΦΙΔΗΚ (Φιλελευθέρου Δημοκρατικού Κινήματος).

«Οραματιστής του Μεγάλου Βενιζέλου» στρέφεται έναντιόν όλου του πολιτικού κόσμου και μās προτείνει τό ρηξικέλευθο και έμπεριστατωμένο πρόγραμμά του με τρεις λέξεις: «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΙΣΟΤΗΤΑ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ». Ούτε λίγο, ούτε πολύ!

Διαπιστώνει παρα κάτω ότι «...ήταν μοιραίο να φθάσουμε στην 21η Άπριλιου - τήν όποιαν κατ' άρχήν όλος σχεδόν ό λαός δέχθηκε με άνακούφιση και έλπίδα...». Έξάλλου και οί ίδιοι οί

κρυμμένοι δικτάτορες «...μισούν τήν κατάσταση αυτή, αλλά τήν επιβάλλουν και τήν υπηρετούν εκ λόγων σοβαρής ανάγκης».

Παρ' όλα, όμως, αυτά ο Κουμαντάκης αποφασίζει να άντιστα-

θεί. Και σοβαρά, όχι σαν μερικούς άλλους που εμφανίζονται σήμερα ως άντιστασιακοί. Παίρνει, λοιπόν, μία έπιστολή κάποιου Στρατηγού Καραγιάννη και τήν παραδίδει στον έν Παρισίους εύρισκόμοιο Μητσοτάκη. Η έπιστολή... «ώσπου να φθάσει στον προορισμό της είχε κρυφτεί στο στηθόδεσμο κόρης Ένωμοτάρχου της Χωροφυλακής, μετά του όποιου, σύν της κόρης του (sic), μετέβημεν εις τό Λονδίνο και άπό εκεί στο Παρίσι». Όπως στους τρεις σωματοφύλακες!

Μετά τήν μεταπολίτευση, άφου με άυταπάρηση προσπάθει να ένώσει τους κεντρικούς... υπό τήν ήγηση του, άγανακτεί και πολιτεύεται τελικώς με τόν Γαρουφαλιό. Τό φούδιο, βέβαια, πάει σύννεφο. Άπό ντροπή, όμως, τίποτα δ' άρχηγός μας. Και σου περιφέρεται και σου όμιλεί δημοσίως, και σου έκδίδει διαφημιστικό φυλλά-

διο και σου φωτογραφίζεται μέ τόν ένα και μέ τόν άλλο. Κυρίως φωτογραφίζεται. Με τόν Ντάβο και τόν Άρμπουζη, με τόν Μακάριο, με τόν Κυπριανού, με τόν Μητσοτάκη, με τόν Βαρδινογιάννη, με τόν ύποπτεράρχο Σκουτέλη, με τόν Παπαδόγγονα, με τόν Μποκοβό, με τόν Σεραφείμ και τόν... Βάν Ντέρ Στούλ και μέ Άρβαρες Πρεσβευτές και άλλους ών ούκ έστι άριθμός.

Και βέβαια, ή μανία αυτοπροβολής άποτελεί άδίκημα μόνο κατ' ό το καλού γούστου και της σοβαρότητας του δημοσίου βίου και επομένως δέν διώκεται. Άλλά οί ύπουργοί, οί έφάρρχες και οί αξιωματικοί έν στολή του κράτους της Δεξιάς τό βρίσκουν θεμιτό να βγάσουν άπερίσκεπτα φωτογραφίες με όποιον να 'ναι. Η μήπως πρέπει να άπελιπιστούμε και να τους κατατάξουμε όριστικά στον εθιμο κόσμο του κ. Κουμαντάκη.

κυκλοφορεί

Ένας άλλος ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

● Μιά πολυτελής δίγλωσση έκδοση απαραίτητη σέ κάθε βιβλιοθήκη

ΝΕΦΕΛΗ

Σόλωνος 94, τηλ. 36.07.744

ΑΓΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΑΡΟΥΧΗ

Π Ο Ι Η Μ Α Τ Α

1934-1937

Συνοδευόμενα από τρεις ύδατογραφίες
δεκαεννία σχέδια της ίδιας εποχής
και τρεις
παντομίμες - μπαλέτα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

Πλατεία Σταδίου 5, Αθήνα 501 — τηλ. 728.263

Διανομή στην Αθήνα : τηλ. 32.45.332

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

της Ντόρας Ηλιοπούλου - Ρογκάν

Αναδρομική Έκθεση του Α.
Αλεξανδράκη:

Στην Εθνική Πινακοθήκη. Στην αναδρομική έκθεση του Α. Αλεξανδράκη κυριαρχεί η ορμή και το εικρινές από μέρους του δημιουργού δόσιμο στο εκάστοτε θέμα και το ερέθισμά-του. Με μιαν αναμφισβήτητη μεγάλη άνεση και κατοχή των εκφραστικών-του μέσων έχει απεικονίσει ο καλλιτέχνης τον αγώνα στο αλβανικό μέτωπο με όλες τις συναρσμένες καταστάσεις και τα βιώματα. Κατορθώνει έτσι να μη διαβάζονται απλώς οι συνθέσεις-του, αλλά να νοιώθονται και να βιώνονται πέρα για πέρα από τον θεατή και να αποτελούν κάθε φορά και μιαν ισχυρή σε ένταση εμπειρία.

Στα σχέδιά-του εκφράζεται ο Αλεξανδράκης με ένα νεύρο και με μια πνοή ενώ στα χαρακτηριστικά-του αποκαλύπτει ένα τέλει μετιέ. Πρόκειται, γενικά, για ένα έργο που στο σύνολό-του αλλά και στα επιμέρους προκαλεί την αναγνώριση, το σεβασμό και την εκτίμηση επειδή, ακριβώς, πέρα από το μετιέ αποκαλύπτει έναν δημιουργό που «λειτουργεί» με εικρινία και αυθεντικό πάθος.

Έκθεση του Δ. Διαμαντόπουλου (Β' μέρος).

Στην γκαλερί «ΩΡΑ» μπορούμε να δούμε το Β' μέρος της αποκαλυπτικής έκθεσης του Δ. Διαμαντόπουλου, όπου μας συνεπαίρνει μέσα από τα έργα που παρουσιάζονται τώρα, όσο και το πρώτο μέρος που είδαμε τις προάλλες. Υπάρχει, εδώ, μια αναμφισβήτητη δύναμη και μια μεγαλόπνοη έκφραση που περνάει στο θεατή όχι μόνο σα μνήμη αλλά και σα βίωμα.

Σε εκείνες τις συνθέσεις που απεικονίζονται δυο ανδρικές μορφές να συζητούν αναμεταξύ-τους, η συνομιλία-τους αν και «σιωπηλή» προβάλλει μέσα από το χρωστήρα του καλλιτέχνη εξαιρετικά ζωντανή και εύλωτη. Η «Οικογένεια» δείχνει αρχέτυπο του θεσμού και συνάμα αποτελεί μιαν όσο γίνεται πιο άμεση ομαδική παρουσία. Η «Αραπίνα» με τον σκούρο προπλάσμο και τον, σε αντίθεση με αυτόν, χρωματικό τόνο της φύστας ολοκληρώνεται ευρηματικά μέσα από την παρουσία ή μάλλον τη στάση του μωρού. Στο έργο «Τα μωρά» τα τελευταία προβάλλουν ιδιομορφικά πάνω στο σιδεροκρέββατο μπροστά σε ένα ροζ και μαύρο φόντο. Παντού, τέλος, εξακριβώνει κανείς, εδώ ένα δυναμικό, πηγαίο και αυθεντικό ταλέντο και μιαν ανυπέβλητη ποιότητα στην έκφραση, όπως και στον τρόπο που ενορχηστρώνονται ακόμη και οι πιο αντιθετικοί τόνοι σε μιαν ανυπέβλητη αρμονία. Πρόκειται για έργα στιβαρά και με μιαν αυθεντικότητα ποιητικά που έχουν γίνει με μιαν αμέριστη εικρινία και συνέπεια.

Μ. Κανδρεβιώτου

Γκαλερί «Πολύπλανο». Η πρόσφατη δουλειά της Μ. Κανδρεβιώτου αποκαλύπτει την προσπάθεια της καλλιτέχνιδας να ανανεώσει την εικαστική-της έκφραση με επίκεντρο το ρούχο - ύφασμα που, εδώ στέκει πρόσχημα για πολλές σχηματικές αναζητήσεις καθώς και για επαγωγικές εξερευνήσεις σε ό,τι αφορά τη σύνθεση. Η τελευταία έχοντας κερδίσει σε ωριμότητα και σε μέστωμα σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη δουλειά της καλλιτέχνιδας ενορχηστρώνεται κυρίως μέσα από τα φωτισμένα με χρυσό και ασήμι χρώματα. Γενικά στην τωρινή δουλειά της Κανδρεβιώτου υπάρχει μία κίνηση και μια ζωηράδα πολύ πιο έντονη από ό,τι στην αμέσως προηγούμενή-της.

Α. Μπαχαριάν

Στην Γκαλερί «Ώρα». Η πρώτη μεγάλη ατομική έκθεση του Α. Μπαχαριάν αποκαλύπτει μια δουλειά που προβάλλει και υπογραμμίζει τη μεγάλη ευαισθησία του καλλιτέχνη. Με μίαν εξαιρετική άνεση ο Μπαχαριάν νοιώθει μέσ' από το χρώμα τη σύνθεσή του και τη βιώνει ακόμη και μέσ'

από τους πιο απειροελάχιστους τόνους. Τοπίο, λογής λογής μέσ' από όλες τις εποχές. Δωμένα, δέντρα, βουνά, πλαγιές, και κοιλάδες ζουν, το καθένα εδώ τη δική-του ζωή, και όλα μαζί ενορχηστρώνονται σε ένα οργανικά εννοημένο σύνολο. Υπάρχει μια βαθειά ποιητικότητα στη δουλειά αυτή του Μπαχαριάν.

Γ. Νικολαΐδης

Γκαλερί «Δεσμός». Ο αξιόλογος γλύπτης εκπλήσσει με τις αντιθέσεις που αποκαλύπτει σε ό,τι αφορά την εμπνευσή-του και τον τρόπο της έκφρασής-του. Ενώ μέσ' από τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούσε μέχρι τώρα — αντιπροσωπευτικά έργα του οποίου συμπεριλαμβάνονται στον Α' όροφο της αίθουσας — εξακολουθεί να πείθει για τον απόλυτα προσωπικό τρόπο έκφρασης, το αναμφισβήτητο έντονο ταλέντο-του και την ποιότητα του μετιέ στα τελευταία δημιουργήματά-του — τις ανθρώπινες φιγούρες και ό,τι τις περιβάλλει — έμεσα — στο χώρο της παρουσίασής-τους — δείχνει ότι δεν έχει ακόμη φτάσει στο στάδιο της ποθούμενης ωριμότητας. Έτσι δεν επικοινωνεί συνειρμικά με τον θεατή στο βαθμό που είχε επιδιώξει. Στα γλυπτά του Α' ορόφου ο Νικολαΐδης επιδεικνύει ένα τέλειο μετιέ.

Α. Πιερράκος

Γκαλερί: «Τρίτο Μάτι». Σε αυτήν ο καλλιτέχνης έχοντας ριζικά αναθεωρήσει την παλέτα-του μέσ' από εκρηκτικούς τόνους του μπλε, του κόκκινου και του κίτρινου ενορχηστρώνει τη σύνθεση μέσ' από τη «φορά»-τους, ενώ συνάμα υποβάλλει στο θεατή όχι μόνον οπτικές, αλλά και ψυχικές εντυπώσεις.

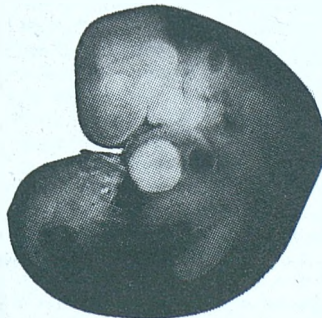
Π. Πρέκας

Στην τελευταία-του δουλειά, στα πλοία που έχει αποθανάτισει, ο Π. Πρέκας εντυπωσιάζει το θεατή με τους διάφορους συνδυασμούς και συζεύξεις

των χρωμάτων καθώς και τους συνδυασμούς των χρωμάτων. Τα τελευταία κερδίζουν σε διαφάνεια και σε υποβολή στις ακουαρέλες όπου περιβάλλονται μίαν ιδιαίτερη υφή ενώ συνάμα προκίζουν τη σύνθεση με μια χαρακτηριστική ποιηση.

Χρόνης Μπότσογλου

Δεκατρείς εμπνευσμένες ζωγραφιές για τα κείμενα του βιβλίου του Π. Κοροβέση, «ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ» (Εκδ: Ιθάκη): πρόκειται για τέμπρες στις οποίες με μίαν ιδιοματική «κινητικότητα», αμεσότητα και λιτότητα ο ζωγράφος πιάνει, πλαισιώνει και προβάλλει στην ουσία το νόημα του κειμένου που τον έχει εμπνεύσει. Διακρίνουμε, ακόμη μίαν ενρμητικότητα στις εικονογρα-

φικές λύσεις που έχουν δοθεί και ιδιαίτερα μια μεγάλη άνεση στους χειρισμούς που υποβάλλουν συνειρμικά, αλλά πάντοτε αποτελεσματικά τον θεατή. Το έμβρυο στις διάφορες φάσεις, το έμβρυο - νεκρή φύση, το ζωντανό μωρό, η κούκλα προβάλλουν και επικοινωνούν μαζί-μας και ποιητικά.

ήχος hi-fi

Κάθε τεύχος μιά αναφορά στη Μουσική και τὰ Προβλήματά της.

Από τὰ άρθρα τού τεύχους που κυκλοφορεί:

ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ... ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

«Ο μικρός Χριστός ξαναχώνεται στη φάτνη του φορώντας βαριεστημένα τὸ πλαστικό του φωτοστέφανο, ενώ ἡ Παναγία παραστέκει με τὴν τυποποιημένη μητρική στοργή στο παρθένο της χαμόγελο...».

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ROCK ΤΟΥ '80

«Ἡ ἐξωστρέφεια, ἡ διάθεση γιὰ ἐπικοινωνία καὶ ἡ κοινωνική «ἐπανάσταση» ἀντικαθιστῶνται σιγά-σιγά ἀπὸ τὴν ἐσωστρέφεια καὶ τὴν προσωπική ἀνάλυση-ἐρευνα-ἐκφραση-στόχο-σκοπὸ...».

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

«Ἐδῶ ἡ ἀποκάλυψη ἀγαπητοὶ ἀναγνώστες. Δημοτικὸ τραγούδι με φωτορρυθμικὸ. Δημοτικὸ τραγούδι σάν ντίσκο. Ἐκεὶ δὲν κατοικεῖ ἡ παράδοση πού νομίζουμε. Κατοικεῖ ἡ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΑΝΕΥ ΟΡΩΝ...».

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

«Τὸ γερμανικὸ λίντ ἐμφανίστηκε σάν ἕνα γνήσιο γέννημα τῆς ρομαντικῆς ἐποχῆς, καθώς τότε αὐξήθηκε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συνθετῶν γιὰ τὶς ἄλλες τέχνες καὶ κυρίως γιὰ τὴν ποίηση πού προσφερόταν γιὰ μιά μουσική ἀπόδοση καταστάσεων...».

«SCARY MONSTERS» - ΣΕΛΙΔΕΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ - ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ - ΔΙΣΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΑΡΘΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ.

ΚΑΘΕ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΡΟΚ - ΕΝ - ΡΟΛ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Μύθοι και πραγματικότητα

του **Θοδωρή Μανίκα**

«Ζούμε λοιπόν σε μια παρεξήγηση. Τι κρίμα!»
Από το «Όσα παίρνει ο άνεμος»

Στις εφηβικές και μετεφηβικές μέρες-μας, εμείς οι νεότεροι, είχαμε την τύχη να δούμε τις σπουδαίες ξένες μουσικές κουλτούρες του αιώνα (το ροκ - εν - ρολ, τη τζαζ και τα μπλουζ) να αποκτούν, εδώ, όλο και πιο πολλούς φίλους και να κερδίζουν έδαφος που λέμε, κάτι μάλλον ασυνήθιστο για τα μέχρι τώρα ελληνικά δεδομένα και ήθη. Όμως, αυτή η — μη αγνοητέα — πραγματικότητα, δεν έχει μέχρι τώρα δώσει τ' αποτελέσματα που θα περίμενε κανείς και, μάλιστα, έχει δείξει ότι από δυο-τρια καθοριστικά σημεία-της, μπορεί να γίνει το μπουμεραγκ που θα χτυπήσει (κι ίσως επικίνδυνα) την ίδια την πραγματικότητα της ξένης μουσικής κουλτούρας στην Ελλάδα. Ποια, λοιπόν, αποτελέσματα θα περίμενε κανείς και γιατί δεν ήρθαν; Ας τα δούμε με τη σειρά.

Ένα πρώτο αποτέλεσμα της παρακολούθησης ή και συμμετοχής-μας σ' ένα χώρο έκφρασης που είναι προϊόν πολιτισμού διάφορου από το δικό-μας, θα πρέπει να είναι η ανάγκη για άντληση και αφομοίωση ιδεών ή και για μίμηση ακόμη. Θα έλεγα δε, ότι όσο πιο απλή είναι αυτή η έκφραση, τόσο περισσότερες αντιδράσεις θα πρέπει να δημιουργεί και τόσο πιο εύκολα να δίνει στοιχεία για εμπνευση και αναδημιουργία. Όπως, λοιπόν, οι πρώτες κινηματογραφικές ταινίες δημιούργησαν το ερέθισμα για την ανάπτυξη ενός ντόπιου κινηματογράφου και, συνθήως, το πέτυχαν, έτσι, θα 'πρεπε το ροκ - εν - ρολ π.χ. να δώσει το ερέθισμα για τη δημιουργία, αν όχι ενός «εθνικού ροκ - εν - ρολ», τότε ενός ροκ - εν - ρολ παιγμένου από Έλληνες. Στα είκοσι και βάλε χρόνια, όμως, που το ροκ - εν - ρολ ακούγεται (με χίλιους τρόπους) στη χώρα-μας, τί έγινε; Εντάξει, ο Πουλικάκος έγραψε καμιά δεκαπενταριά τραγούδια και μας είπε όμορφα κι άλλα δεκά-στάνταρντς, ο Σαββόπουλος ενσωμάτωσε κι ενσωματώνει ροκ στοιχεία, αλλά δεν κάνει ροκ - εν - ρολ (και καλά κάνει) οι Σώκратες όλο αρχίζουν ανανεωμένοι (κι είναι δώδεκα χρόνια αυτή η δουλειά), οι Αγάπανθος πήγανε σπίτι-τους και...εδώ τέλος! Πολλά προσήματα ακούστηκαν κατά καιρούς και πολλές αιτίες αναφέρθηκαν για το γεγονός. Ισχυρίστηκαν ότι δε βοηθάει η γλώσσα-μας. Μα έχουμε το παράδειγμα της Ολλανδίας που, μάλιστα, έχει δημιουργήσει «σχολή» στο ροκ. Κι έπειτα, άσχημη είναι η στιχουργική γλώσσα του Πουλικάκου π.χ. ή του Τρύφωνα (όταν έγραφε); Όχι δεν φταίει η γλώσσα λοιπόν. Είπαν, πάλι, ότι φταίει τα κόμματα και η αρνητική τους στάση. Ναι, αλλά το φεστιβάλ ΑΥΓΗΣ, έχει υιο-

θετήσει το ροκ και το μπλουζ από το 1977 και τ' άλλα δυο, τα μεγάλα κόμματα της Αριστεράς, έχουνε πια δώσει το πράσινο φως στους οπαδούς-τους για μια, έστω και μερική, επαφή με το ροκ - εν-ρολ. Κι όλες οι άλλες αιτιολογίες, μπορούν ν' απαντηθούν ανάλογα. Τι φταίει, λοιπόν, για τους μουσικούς μας; Φταίνε, οπωσδήποτε, κι αυτοί και κυρίως οι νέοι, οι δεκαοχτάρηδες και οι των πέριξ ηλικιών. Αυτοί που ποτέ δε σκέφτηκαν ότι για να κεντρίσεις τον ακροατή-σου με ροκ, δύο τινά πρέπει να συμβούν: ή θα ερεθίσεις τα χορευτικά-σου ένστικτα (πράγμα δύσκολο, αφού οι νεαροί, κυρίως «ροκάδες», χορεύουν εδώ πολύ περιεργά κι εντελώς α-συναίσθηματικά) ή θα του μιλήσεις σε μια τιμία, απλή και σίγουρη γλώσσα για να τον ερεθίσεις πνευματικά τίποτε δε συμβαίνει, όμως, γιατί οι ροκ μουσικοί-μας πλανώνται ανάμεσα σε μεταφυσικά μηνύματα και βασανιστικά θέματα ή σε οργανικές επιδείξεις — κακόγουστες συνήθως — χιλιοσκαυμένων κλισε.

Περίπτωση πρώτη, το συγκρότημα *Apokalypsis* - περίπτωση δεύτερη η *Vavoura Band*. Θα φύγω, όμως, από τους μουσικούς και από το θέμα της δημιουργίας ζωντανής σκηνής ροκ στην Ελλάδα, για να περάσω σε άλλο χώρο: Τύπο, κόμματα κι εταιρίες δίσκων, που εξετάζω μαζί, γιατί είναι φορείς που εληρεύουν με τον α ή β τρόπο μεγάλο μέρος του κόσμου. Ο Τύπος θα πρέπει να διαχωριστεί σε ειδικό και μη. Στον ειδικό μουσικό Τύπο θα βρούμε, περιστασιακά, από πέντε ως οκτώ έντυπα, που δε προσφέρουν (με μικρές εξαιρέσεις) τίποτε στους μουσικούς-μας, ενώ η αρθρογραφία-τους (ή πολλών η μεταφραστική δουλειά - άνευ κοπιράιτ, βέβαια) βοηθά κάπως το κοινό (όταν δεν δημιουργεί ολέ-

θριες καταστάσεις που θα δούμε αργότερα). Ο μουσικός Τύπος δεν απασχολεί επαγγελματίες, είναι κατά 85% προχειροδουλεμένος, χωρίς ευθύνη απέναντι στον κόσμο, με πολλά κι αδικαιολόγητα λάθη (λάθη ιστορίας, αλλά και ουσίας) και με κυρίαρχη την εντύπωση ότι κανείς από τους αναγνώστες δεν μπορεί — τάχα — να έχει πληρέστερη ενημέρωση και πιο τεκμηριωμένη γνώμη από έναν ευκαιριακό ροκ συντάκτη. Ο πολιτικός Τύπος και τα κόμματα της Αριστεράς, αντιμετωπίζουν το ροκ ποικιλότροπα και ανάλογα με το πολιτικό - πολιτιστικό ρεύμα της εποχής. Όλ' αυτά, βέβαια, μετά το 1974, γιατί πριν και κατά τη δικτατορία, ούτε λόγος να γίνεται: πας ακούων ροκ «βαφτίζεται» πράχτορας της Αμερικής, φασίστας, προζάκιας, αλήτης και — τύφλα νά 'χει η Ιερά Σύνοδος — από αφορισμό καλά τα πηγαίναμε τότε. Μετά τη μεταπολίτευση βέβαια, το ίδιο πράγμα εξακολούθησε να γίνεται, μόνο που, κάποια στιγμή, ο κόσμος και βασικά οι νέοι, βαρέθηκαν τα αντάρτικα, μπουχτίσαν με τον Θεοδωράκη, δεν τους δόθηκε ελπίδα για σημερινό ελληνικό τραγούδι (οι εξαιρέσεις Ρασούλη - Ευδάκη, Κηληθόνη, Άκη Πάνου ή εξαφανίστηκαν έντεχνα ή ήσαν ευκαιριακές), δεν τους ένοιαξαν οι αφορισμοί του κομματικού μπαμπούλα κι έτσι γύρω στα 1976-77 το ροκ μπήκε στο πανεπιστήμιο, στο κομματικό φεστιβάλ, στο κομματικό έντυπο. Ως κι ο μέχρι πρό-τινος δεδηλωμένος εχθρός του ροκ, το ΚΚΕ (κι είναι πρόσφατα ακόμη τα χρόνια που θεωρηθήκαμε σα χαφιέδες στα πανεπιστήμια και κνηνηθήκαμε σαν τέτοιοι από την ΚΝΕ, όσοι ακούγαμε ροκ), το ΚΚΕ λοιπόν, δημοσιεύει στον «Οδηγητή»-του δισκογραφία... «υγιούς» ροκ, χωρίς, βέβαια, να ξεχνά και την τακτική της προ-

Ο Δ. Πουλικάκος στη συναυλία του Ζωγράφου (1979)

βοκάτσιας, όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν (περίπτωση των Πολί-σε).

Το ροκ, όμως, που καπελώνεται από μια πολιτική εκδήλωση, δεν μπορεί να θέσει βάσεις για δημιουργία. Έτσι, ποτέ δεν είδαμε πχ. νίτες να παίζουν τα δικά-τους ροκ κομμάτια, αλλά είδαμε κάποιον να παίζει την 187.323η εκτέλεση του «Blowin' In The Wind» του Ντίλαν, πχ. Χώρια που δημιουργείται στον νεολαίο (και πόσο απεχθής είναι αυτή η λέξη) η ανάγκη αναζήτησης πολιτικοφανούς μηνύματος κι η ως εκ τούτου, μυθοποίηση καλλιτεχνών (Jim Morrison), που άλλοοι φανούς μηνύματος, είναι με κάθε είδους κριτήριο, ανώτεροί-τους (Ray Davies). «Ας το πάρουμε απόφαση, το ροκ μας ξεπερνά όλους» είχε πει κάποτε ο λευκός ντίσκ - τζόκεϊ Alan Freed (ο άνθρωπος που εισήγαγε τον όρο ροκ - εν - ρολ), αλλά κανείς δε φαίνεται σήμερα εδώ, να δέχεται κάτι τέτοιο (εξαιρούνται περί τα 15 άτομα). Κι αν πούμε και για τις εταιρίες, τότε θα φανει το μεγαλείο της υπόθεσης σ' όλη-του την έκταση. Τέσσερις από τις έξι εταιρίες που κυκλοφορούν δίσκους ροκ στην Ελλάδα, είναι πολυεθνικές, αντιπροσωπεύοντας, εδώ, μεγάλα καλλιτεχνικά ρεύματα της Αμερικής και της Ευρώπης. Έτσι οι EMI, CBS, WEA και Polygram, αλλά και οι «πιο ελληνικές» MINOS και Music - box, μεταφέρουν στην αγορά-μας τους πετυχημένους δίσκους της εποχής κατ' αρχάς και, μετά, λόγω του τεράστιου έμφυχου υλικού που έχουν, ό,τι παλιότερο νομίζουν ότι θα «πιάσει» στην Ελλάδα σήμερα, αφού στην εποχή που έλειψαν οι πληροφορίες, αλλά και η διάθεση να το μάθει ο κόσμος. Δεν είναι δε παράξενο, ότι από τα πιο πετυχημένα νούμερα της WEA είναι ο δίσκος «Woodstock» του 1970,

που ας σημειωθεί είναι τριπλός. Το μεγαλύτερο κακό, όμως, γίνεται από τη συνεργασία (ηθελήμηνή ή όχι, αδιάφορο) εταιριών και μουσικού Τύπου, που στο παρελθόν κυρίως, επέβαλε «άτοπα» είδωλα (Jim Morrison, Lou Reed, Genesis) αποσπώντας τον κόσμο από τα σύγχρονα ρεύματα του ροκ (και — αφού μιλάμε για 1975 και μετά — πιο απλά το Punk rock). Η συνεργασία αυτή, έχει πια εντοπιστεί κυρίως στις εταιρίες, που συνεχίζουν να πλασάρουν είδωλα, κυρίως στη μερίδα του κοινού, την έτοιμη και πεινασμένη για το — πολλακίς χρυσομένο — χαπάκι του «πολιτικού μηνύματος» (πρόσφατο παράδειγμα: οι Ανατολικογερμανικοί CITY).

Πρόσφατο κρούσμα, όμως, μπορούν να θεωρηθούν και οι εκδόσεις και παρα-εκδόσεις με θέμα το ροκ, όπου πρωτοστατεί ο οίκος «Νεφέλη». Το γεγονός, θ' απασχολήσει ένα κατοπινό σημείωμά-μου, αλλά το αναφέρω εδώ, για να τονίσω στον αναγνώστη, ότι τα 4 / 5 των βιβλίων που κυκλοφορούν πραγματευόμενα θέματα και θεματάκια του ροκ, είναι κερδοσκοπικά, ψευτικά, ανήθικα και γεμάτα λάθη και, ήδη, έχουν κάνει αρκετή ζημιά.

Για το ραδιόφωνο, ας μου επιτραπεί να μη σχολιάσω, αφού το γεγονός ότι παρουσιάζω κι εγώ εκπομπή για το ροκ - εν - ρολ, μπορεί να δώσει λαβή για παρεξηγήσεις.

Έτσι, θ' ανακεφαλαιώσω μερικές πηγές του κακού για τη στασιμότητα του ροκ στη χώρα-μας: νοοτροπία μουσικών, πολιτικοί και εμπορικοί φορείς, επιβολή μύθων και, πάνω απ' όλα, μίζερη προϊστορία του ιδιώματος στον τόπο-μας.

Τι, όμως, είναι όλα αυτά, μπροστά στο άμοιρο κοινό του ροκ στον τόπο-μας; Και λέω «άμοιρο» για να μη προχωρήσω σε χαρακτηρισμούς βαρύτερους: πραγματικούς μεν, αλλά που θα 'ναι κρίμα να χρησιμοποιηθούν πριν δούμε την ουσία του πράγματος.

Το ελληνικό κοινό του ροκ, έχει όλα τα χαρακτηριστικά που ορίζουν κάθε (μη ειδικευμένο) φίλο οποιασδήποτε μορφής τέχνης στη χώρα-μας. Πρώτον και κυριότερον, αγνοεί σημαντικά πράγματα ιστορίας τε και ουσίας, γύρω από το αντίκειμενό του, το ροκ - εν-ρολ (όπως επιμένω να το αποκαλώ) ή ροκ όπως γενικά και απερίσκεπτα λέγεται. (Σημ: Η υπόθεση του διαχωρισμού των όρων «ροκ - εν - ρολ» και «ροκ», είναι πολύ μεγάλη για ν' αναλυθεί εδώ. Προς το παρόν η καλύτερη παραπομπή που μπορεί να γίνει, είναι στο άρθρο του Κ. Θεοφιλόπουλου «τα ονόματα που και ροκ», περ. ΤΖΑΖ Νο 3, σελ. 68). Αλλά, η άγνοια αυτή δεν έρχεται έτσι ξεκρέμαστη και ενο-

χοποιητική. Έχει τις ρίζες-της σε ένα σύστημα αναίρέσεων της γνώσης υπεύθυνο επίσης και για όλα τ' άλλα «πλήν» του κοινού. Ποια είναι αυτά; Είναι η ανάγκη μύθων και δή, μύθων άνευ αξίας, πλαστών και, συχνά, ανέντιμων. Είναι η ομαδοποίηση των προτιμήσεων κατά τρόπο ανορθόδοξο και παράλληλα, η έλλειψη προσωπικής εκλογής, αλλά και γούστου. Είναι ακόμη η αναζήτηση του βαρύγδουπου ή, πάλι, του «προβληματισμένου» σε βάρος της απλής και τιμίας έκφρασης. Είναι πολλά πολλά άλλα που έχουν βάσει τα πράγματα στο χειρότερο δυνατό δρόμο.

«Καλά» θα μου πείτε, «αυτά δεν συμβαίνουν και αλλού; Δεν χαρακτηρίζουν το κοινό του ροκ και σ' άλλες χώρες;». Μα, βέβαια, μόνο που υπάρχει μια μικρή διαφορά: εκεί, ο κόσμος έχει αφεθεί να επιλέξει, κι έτσι μαζί με μια ομάδα (ή και πλειοψηφία) που χαρακτηρίζεται από τα παραπάνω (και — ας τα πούμε έτσι — αρνητικά) στοιχεία θα βρούμε και minorities — μειοψηφίες — που και γνώση έχουν ή προσπαθούν να έχουν, και δεν κατευθύνονται, και την απλή έκφραση αναγνωρίζουν. Και είναι αυτές οι μειοψηφίες, σημαντικά ισχυρότερες των εδώ (γιατί κι εδώ υπάρχουν, αλλά παραμένουν μηδαμινές), ώστε ν' αποκλείουν κάθε περιθώριο συγκρίσεων. Οι μειοψηφίες δε αυτές, είναι που βοήθησαν στη δημιουργία τοπικών ροκ σκηνών σε χώρες που, όπως κι η Ελλάδα έχουν πολλά σημεία διαφοράς από τις χώρες - πηγές του ροκ - εν ρολ: την Αγγλία και τις ΗΠΑ. Παράδειγμα, η Ολλανδία και η Ιταλία.

Και, φυσικά, η προδιάθεση για γνώση και για ελευθέρωση της δυνατότητας επιλογής, υπάρχει σε κάθε δέκτη ενός πολιτισμικού αντικείμενου: έτσι γίνεται και με τον εδώ ακροατή του ροκ - εν - ρολ (αποφεύγω τους όρους «ρόκερ» και «ροκενρολιστας», ως — επί του παρόντος — ανειλικτους), μέχρι να 'ρθει, το σύστημα αναίρέσεων που προανάφερα και να επέμβει καταλυτικά. Και, νά 'στε σίγουροι, αυτό γίνεται στο πρώτο κιόλας στάδιο της επαφής-μας με το ροκ - εν - ρολ. Κι όσοι είναι τυχεροί και ψάχνουν, τα καταφέρνουν. (Μα πόσοι είναι;). Κι όσοι δεν είναι τυχεροί... Νά λοιπόν, τα κυριότερα σημεία που εντοπίζει κανείς σ' αυτό το σύστημα.

1. Η απαγόρευση. Το ροκ - εν - ρολ στην Ελλάδα αντιμετώπιστηκε πάντα από καχύποπτα έως πρόχειρα, έτσι, ώστε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να θεθεί — ανεπιτυχώς — υπό απαγόρευση. Και το «ανεπιτυχώς» της απαγόρευσης είναι αυτό που γεννά ένα ανάπηρο κοινό. Γιατί, μπορεί ο τελικός σκοπός να μη πραγματοποιείται — και πώς είναι δυνα-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑΪΧ

Ο ΦΡΟΥΝΤ

ΚΑΙ Η

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

Εκδόσεις Γλάρος

Στό μικρό αυτό βιβλίο, ο Στέφαν Τσβαϊχ κατορθώνει νά σκιαγραφήσει τις ιδέες του Φρόντ και νά δώσει μιά εικόνα από τόν καθημερινό σκληρό αγώνα του ίδρυτή της ψυχανάλυσης. Είναι μιά ιστορία πού αποκαλύπτει τήν εξαιρετική δύναμη και τόν δραματισμό μέ τά όποια ο Φρόντ ανάπτυξε τήν επιστημονική και καλλιτεχνική μεγαλοφυΐα του. Άπλό, άμεσο και χωρίς ιδιαίτερες ξειδικεύσεις, 'Ο Φρόντ και η ψυχανάλυση, έφερε τις σκέψεις και τις παρατηρήσεις ενός μεγάλου στοχαστή κοντά στό ευρύτερο κοινό και παραμένει πάντοτε μιά από τις καλύτερες συντομογραφίες πού γράφτηκαν γιά τόν Σίγκμουντ Φρόντ.

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση - παραγγελίες:
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31· ΑΘΗΝΑ 141. ΤΗΛ. 36.18.457

τόν; — όμως, τα εμπόδια ούτως ή άλλως τίθενται κι έχουν κάποιο αποτέλεσμα. Οι εδώ «απαγορευτές» του ροκ - εν - ρολ έχουν πολλά κοινά σημεία με τους ανά τον κόσμο. Είναι το πολύπτυχο των ηθικών αξιών «κράτος - εκκλησία - οικογένεια - σχολείο» προστιθέμενου και του Τύπου, και από την άλλη μεριά (κι εδώ έχουμε να κάνουμε με αποκλειστικά ελληνική κατηγορία απαγορευτών) τα «προσδευτικά» πολιτικά κόμματα, και τα ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα. Κι αφού το πρώτο πολύπτυχο, είναι ολοφάνερο γιατί πρέπει ν' αντιδρά, ας έρθουμε στο δεύτερο μέρος. Για τα κόμματα της Αριστεράς, όπως ήδη είπα, το ροκ - εν - ρολ και οι ακροατές-του ήταν (και, ας μη γελιόμαστε *δεν θα πάσουν να είναι*) ένα βήμα προς τον καπιταλισμό, ένας χώρος «φασιστικός» γεμάτος «πράχτορες», «χαφιεδες» και «αμαρτία». Και το μεγάλο κακό, αυτοί οι κομματικοί μηχανισμοί, το έπραξαν στα πρώτα τρία μεταπολεμικά χρόνια, όταν, οθούμενη από το ρεύμα της εποχής, η μεγάλη μερίδα των νέων στράφηκε προς τα κει και πήρε το μάθημα-της. Ντροπή!

Κι όσο για το ραδιόφωνο, αντιμετώπισε το ροκ - εν - ρολ με άγνοια, κακοήθεια και προβοκάτσια και μόνο τελευταία κάτι γίνεται, ανοργάνωτα πάντα, από δυο - τρεις που με ελάχιστα μέσα κάτι πάνε να κάνουν. (Στην τηλεόραση η υπόθεση είναι ανύπαρκτη). Οι «αρμόδιοι» της ΕΡΤ κυρίως (γιατί από το στρατιωτικό κανάλι δεν περιμένει κανείς τίποτε) θα πρέπει κάποτε ν' ακούσουν το BBC, τη RAI και το Radio - Luxemburg, για να δουν ότι το ροκ - εν - ρολ αντιμετωπίζεται ζωντανά, με άλλη γλώσσα και δυναμική. Ή, για να μην πάμε μακριά, ας ανοίξουν κάποτε ν' ακούσουν το ραδιοσταθμό της αμερικάνικης βάσης. (Τα καλά να λέγονται, έ;). Για την απαγόρευση του ροκ - εν - ρολ θα μπορούσα

να γράψω σελίδες επί σελίδων. Σταματώ εδώ, με τα όσα γενικά είπα και για την ώρα ελπίζω να εξηγούν κάτι.

2. Ο Μουσικός Τύπος. Η μεγαλύτερη αναίρεση των ελευθεριών επιλογής του κοινού-μας, γίνεται με την εμφάνιση του μουσικού Τύπου στη δεκαετία του 1970. Κομπλεξικοί τεχνοκράτες, οι περισσότεροι δημοσιογράφοι (με προεξάρχοντα τον Πήτ Κωνσταντέα) ή καλόπιστοι, αλλά «προβληματισμένοι» (περίπτωση Α. Ζήλου) επηρέαζαν αρνητικά τη νεολαία, δημιουργώντας, μέσα από τις στήλες του περιοδικού «ΗΧΟΣ» κυρίως, ένα κοινό που μυθοποιεί τους Genesis και τους Pink Floyd - μύθοι που διατηρούνται ακόμη, ενώ σε λίγο διάστημα ψευδοδιανοούμενοι (τύπου Μ. Νταλούκα) επιβάλλουν τους Doors και τον Lou Reed. Κι ολ' αυτά στα 1975-77, όταν «το Λονδίνο φλεγόταν» από την έκρηξη του punk - rock, που εδώ το θάψαμε και μέχρι σήμερα κανείς σχεδόν δε μιλάει. Ο μουσικός Τύπος στην Ελλάδα *εγκλημάται* στο όνομα του «αλάθητου επαίοντα» που κατευθύνει τις μάζες. Κι όσοι πάνε ν' αντισταθούν σ' αυτό το φαινόμενο, συνήθως συναντούν την άρνηση πια του κοινού, που τώρα, ήδη κατευθυνόμενο, νομίζει ότι έμαθε. Τι πλάνη, Θεέ-μου!

3. Η ελληνική μουσική. Όσο κι αν είναι λυπηρό, η μουσική-μας παράδοση και τα ισχυρότατα ρεύματα που έχει δημιουργήσει, αποτέλεσε παράγοντα αρνητικό στη σωστή διάδοση του ροκ για δυο λόγους. Πρώτα, γιατί σημαντικό μέρος της νεολαίας συνδιαλέγεται (ή τίθεται σε συνδιαλλαγή) με τον Νταλάρα πχ., πιά εύκολα απ' ότι συνδιαλέγεται με τον Elvis Costello για παράδειγμα. Και κατόπιν, γιατί οι ίδιοι οι συνθέτες του ελληνικού τραγουδιού, αντιλαμβανόμενοι τη λαϊκότητα και εμπορικότητα του ροκ - εν - ρολ, αμύνθηκαν απέναντί-του, με τον χειρότερο

Ο Tom Robinson

τρόπο: προβοκάροντας και παραπλανώντας. Και μερικοί, που επιφανειακά συμάχησαν μαζί-του (πχ. Κηληθόνης), δεν κατάφεραν και τίποτα σπουδαίο. Ο αρχιπολέμιος του ιδιώματος, Μικής Θεοδωράκης και οι συν αυτό έχουν κάνει καλή δουλειά.

4. Η ελληνική νοοτροπία που είναι υπεύθυνη για πάρα πολλά κακά. Την εντοπίζω σε πολλούς φορείς. Στην ανευθυνότητα των εταυριών δίσκων και στην έλλειψη ουσιαδούς ενημέρωσης από μέρους-τους. Στην τσαπατσουλιτιά των διοργανωτών κοντσέρτων, που έχει, ήδη δημιουργήσει κακά προηγούμενα. Στην κακή νοοτροπία πολλών δισκοπωλών που συνεχίζουν ν' αντιμετωπίζουν το κοινό του ροκ - εν - ρολ σαν αληταράδες κι όχι σαν πελάτες. Στο ίδιο το κοινό που δεν αντιδρά σ' όλα τα παραπάνω. Σε μένα και στο ANTI που σκεφτόμαστε το χώρο και δεν γερμίζουμε ένα τέυχος με όσα αφορούν την υπόθεση...

Αυτά, λοιπόν, είναι χοντρικά, όσα φτιάξαν έτσι το κοινό-μας. Ένα κοινό που — μάλλον άθελά-του — χειροκροτεί χθές τον Tom

Robinson και σήμερα τους απαίσιους Ούγγρους Omega από τη μια, την Koko Taylor κι από την άλλη τον Chick Corea (γιατί το ίδιο κοινό είναι) και τη μια τον Πουλικό και την άλλη τους Vavoura Band. Ένα κοινό που περιφρονεί τον James Brown, αγνοεί και στομπάρει τον «Βασιλιά» Elvis Presley κι από την άλλη, αγοράζει 80.000 διπλούς δίσκους των Pink Floyd ή γεμίζει ένα γήπεδο για ν' «απολαύσει» τον τραγουδιστή των — άκρως ειδηλοποιημένων εν Ελλάδι — Deep Purple, χωρίς να τολμά να τα κάνει λιμπν, αφού τραγουδιστές και διοργανωτές το κορόιδεψαν.

Κι αν σκεφτούμε ότι το ίδιο αυτό κοινό αρέσκεται να καλύπτεται υπό τον βάνουσο όρο «ροκάδες», καταλαβαίνουμε πόσο το απαγορευτικό σύστημα ξέρει να κάνει τη δουλειά-του.

Αλλά κάποτε πρέπει «να πάρομε χαμπάρι ότι το ροκ - εν - ρολ μας ξεπερνάει όλους». Ο Alan Freed έχει δώσει με την παραπάνω φράση μίαν αλήθεια που, όταν τη δούμε, ίσως ανοίξει ο δρόμος για μια πιο ανθρώπινη επικοινωνία.

σίσυφος

ΑΠΑΝΤΑ ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
(τῆς Κύπρου)

- ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ: 1. «11 Διηγήματα»
(έπιλογή)
2. «Τό Στραβόξυλο»
(μυθιστ.)
3. «Τά Τρία Καρφιά»
(μυθιστ.).

Χαρ. Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

ΣΩΚΡΑΤΗ ΡΑΓΓΑ δύο βιβλία ντοκουμέντα:

1. «ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΜΑΡΞ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ».
2. «ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΙΔΙΟΣ Ο ΛΕΝΙΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΑΛΙΝ».

● Η πραγματική αλήθεια για κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο.

στα βιβλιοπωλεία
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

«ΣΩΚΡΑΤΗΣ» Ζωοδ. Πηγής 4, Τηλ. 36.39.365

Ο κ.Ζ.Χατζηφωτίου και τα σκουπίδια...

του Κ. Α. Μανιάτη

Για πολύ καιρό η YENEΔ στις 11 το βράδυ άπαξ της εβδομάδος - καθώς λέγεται - παρουσίαζε τον κ. Ζάχο Χατζηφωτίου και δεν τον ανέφερε στο πρόγραμμά-της. Ήταν κάτι σαν μαγική εικόνων. Ήταν και δεν ήταν... Είναι μερικός καιρός που την Παρασκευή το βράδυ στις 11, ο κ.Χατζηφωτίου μπήκε επίσημα στην YENEΔ, αφού αναφέρεται στο πρόγραμμά-της. Και μέσα από την YENEΔ ο κ.Ζ.Χατζηφωτίου μιά φορά την εβδομάδα εισβάλλει απρόσκλητος σπιτι-μας για να μας κονήσει το δάκτυλό-του και να μας μαλώσει: κακά παιδιά ταξιτζήδες, υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, φορτηγατζήδες, εφοριακοί υπάλληλοι και τραπεζιτικοί γάβροι- και ό,τι άλλο περνά από το νου - που δεν έχετε ούτε ήθος, ούτε αγωγή, ούτε καλούς τρόπους και θέλετε να μπειτε και στην ΕΟΚ. Που δεν ξέρετε τι θα πει καλός κόσμος και κοινωνική συμπεριφορά και κοινωνικά πρότυπα και τολμάτε και περιφέρετε το κουρασμένο σαρκίον-σας από μεροδούλι σε μεροφάι...

Υπάρχει μια προϊστορία. Ο κ.Χατζηφωτίου, για μερικά χρόνια ήταν ο άνθρωπος που μοναδικός-του σκοπός ήταν να περνά καλά και να μην τον παίρνει κανείς στα σοβαρά θεωρώντας-τον διασκεδαστικό. Τα πράγματα, όμως, άλλαξαν, όταν ο κ.Χατζηφωτίου αποφάσισε την πλούσια εμπειρία-του να την μετατρέψει σε κείμενο και να εκδώσει βιβλία. Έτσι μάθαμε διαβάζοντάς-τα τι γίνεται στη Μύκονο, για γυμνούς και ντυμένους, πώς διάφορες κυρίες του καλού κόσμου πέθαιναν γι' αυτόν - δημοσιογράφος, ηθοποιοί, κλπ. - πώς Ζακυνθία κυρία από την απελπισία-της που τέλειωσε ο ερωτικός δεσμός μαζί-του έγινε «μια διστραμμένη λεσβία»... Μάθαμε πόσοι άντρες της Αθήνας δεν είναι τόσο φανατικοί όσο υποθέταμε και πώς ένα σωρό άλλοι φίλοι του κ. Χατζηφωτίου είχαν ένα βουνό σεξουαλικά προβλήματα εν αντιθέσει με αυτόν που «ως άλλος πρόσκοπος ήταν πάντοτε πρόθυμος για το καλό». Και όλα αυτά τα μετρικά στα «βιβλία» του κ. Χατζηφωτίου, που στο εξώφυλλό-τους έχουν μια φωτογραφία-του κάθε φορά με καλά χωρισμένο το λαδωμένο-του μαλλί και με ύφος ελαφρύ, και ανέμελο και πονηρό, για να τονίζεται η γοητεία-μας..

Κάποτε λανσαρίστηκε σαν πολύ έξυπνος και άνθρωπος του κόσμου και οι του έδωσαν και στήλη και σε εφημερίδες, αλλά είχε πάντοτε έναν περιεργό τρόπο να γκρεμίζει με την παρουσία-του όσα έφτιαχνε η περιεργή φήμη-του. Το κυριότερο, είχε ιππεύσει ένα καλάμι και ήταν πολύ δύσκολο να βρει χώρο για να το παρκάρει.Τώρα με τις ευλογίες του φίλου-του κ.Αβέρωφ το παρκάρει στην YENEΔ. Το λέει σε όλους τους τόνους κι όπου βρεθεί

πως πηρε αυτή την εκπομπή που οικονομικό όφελος δεν έχει ο άνθρωπος - παίρνει πέντε χιλιάδες για πέντε λεφτά βρ σίματος - μόνο και μόνο γιατί τον εχτιμά ο κ.υπουργός. Αλλά πουλάει τα «βιβλία-του» και τον καλεί ο καλός κόσμος για να γράψει πως στο πάρτυ της κ.τάδε ήταν και ο κ.τάδε με το μανέκν από την Αργεντινή και άλλα παιδρά. Καμιά φορά έχουν πει πως είναι προτιμότερο να διαβάσεις την «κοσμική» της Βραδυνής παρά τον Χατζηφωτίου.

Και να φαντασθεί κανείς πως αυτά λέγονται σε εποχή που ο κόσμος κρατά την αναπνοή-του. Που τα προβλήματα έχουν ζώσει από παντού την Ελλάδα και την πρόκληση μερικών να ζουν και να τρώνε με σαράντα κουτάλια πρέπει να αποθαρμάξει ο λαουτζίκος που αποκαλείται και «γάβρος». Εδώ που τα λέμε, δικιο έχει ο κ. Χατζηφωτίου. Μπροστά στους καρχαρίες στους οποίους αναφέρεται «τί άλλο θα μπορούσε να είναι ο κοσμάκης».

Αλλά, ας δομε τα πράγματα: η κρατική και μάλιστα η στρατιωτική τηλεόραση προβάλλει ένα πρότυπο ανθρώπου που δεν έχει τίποτα να επιδείξει εκτός από αυτό που ο ίδιος μας λέει κατά κόρον «ο Έλληνας είναι εξυπνάκις». Μιλά για τα σκουπίδια της Αθήνας σαν μέγιστο πρόβλημα, αλλά δεν φαντάζεται ότι δεν υπάρχουν σταθμοί για τα παιδιά της εργάτριας ή της υπαλλήλου που δεν έχει ανάγκη να δουλέψει. Μας λέει πως είναι ντροπή να υπάρχουν τσιγγανάκια στο δρόμο και απαιτεί. Κατά τη γνώμη-του είναι ντροπή, γιατί δίνουν μια εικόνα αυλής θαυμάτων και όχι γιατί το κράτος ανέχεται σήμερα να υπάρχουν άνθρωποι που να αναγκάζονται να απλώνουν το χέρι, μια και δεν έχουν να φάνε.

Σύμφωνα με όσα λέει, όλοι οι ταξιτζήδες είναι έτοιμοι να προσβάλλουν ή να φερθούν άσχημα ή να κοροϊδύσουν και δεν αντιλαμβάνεται πως 12 ώρες στο καμίνι που λέγεται Αθήνα σημαίνει εξόντωση, γιατί βέβαια, δεν φταίει ο ταξιτζής που το κυκλοφοριακό δεν λύνεται, που τα καυσαέρια δηλητηριάζουν όλους-μας, που γίνανε τα αυτοκίνητα τόσα, ώστε εκτοπίζουν τον πεζό και τον περαστικό.

Κατά καιρούς αναλαμβάνει και την υπεράπηση της κυβέρνησης, και μεν αυτό ή το άλλο, και μεν μισθοί πείνας και στρατιωτικές, και μεν σκουπίδια και δυσοσμια, καυσαέρια και χρήματα που τα πετάνε οι αετονύχιδες από τα παράθυρα, αλλά δεν φταίει το κράτος, ούτε η κυβέρνηση. Ας ανοίγετε τα μάτια-σας και να κάνετε ό,τι μπορείτε.. Ας μην πετά «ο γάβρος» το χαρτί της σοκολάτας... Αλλά για τα νερά της βροχής, που θα πνίξουν την Αθήνα, για τα λεφτά της σοκολάτας που όσο πάνε και σπανίζουν και για την «γλώσσα» την ελαφρώς μάγικη και «παραφιλολογική» που χρησιμοποιεί, ούτε από αρμοδίους λέξη. Για τον τρόπο που αντιμετωπίζει τα πράγματα που καίνε τον Έλληνα, ούτε από αρμοδίους λέξη. Το μόνο που μας νοιάζει, είναι, να χτυπήσουμε πέντε φορές το μολύβι-μας που μπεινοβγαίνει σε όλες τις τσέπες και σ' εκείνη με το μαντηλάκι. Να φτιάξουμε τέσσερις φορές το μαλλί που αφελώς πίπτει στο μέτωπο. Να κάνουμε τόσες χειρονομίες, που στο τέλος ο θεατής και να βάλουμε τα γυαλιά-μας. Να κλείσουμε το μάτι με το υπονοούμενο ότι έγινε και ο θεατής «συνενοχός-μας» στα βαθυσπούδαστα που αναλύει. Και τότε εύχεσαι να κλείσει η YENEΔ, όχι γιατί ενοχλεί ως στρατιωτικό κανάλι, αλλά γιατί μέσα-σου ξέρεις ότι τίποτα άλλο δεν μπορεί να απαλλάξει τον ελληνικό λαό από τους εξοργιστικούς Χατζηφωτίου που σεβρίουν ένα φτηνό χιούμορ και πρότυπο λαϊκής καταναλώσεως ολέθριο, υπό τις ευλογίες αυτών που γνωρίζουν ότι και εκείνοι είναι κατ' εικόνα και ομοίωσή-τους...Αλλοιμονό-μας «γάβροι»....

**Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον
Δόκτωρ Τζέκυλ
και κύριος Χάϊντ**

**Χέρμαν Μέλβιλλ
Μπενίτο Σερένο
και άλλες ιστορίες**

**Άνατόλ Φράνς
Οί Θεοί Διφυούν**

ετοιμαζονται

**Χέρμαν Μέλβιλλ
Τò ασπρο σακάκι
και άλλες ιστορίες**

**Ίούλιος Βέρν
Οί ναυαγοί
του Ίωνάθαν**

**Μπράμ Στόουκερ
Δράκουλας**

**Ταντέους Μπορόβσκι
Άπό δώ για τ' άέρια,
κυρίες και κύριοι**

**Μπόχουμιλ Χράμπαλ
Ό αυτόματος κόσμος**

Αΐολος

**ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Ίπποκράτους 6 - Ε' όρ.
Τηλ. 363.8624 - 363.0214
Άθήνα**

Βιβλιο-παρουσίαση

ΓΚΑΪΗΛ ΧΟΛΣΤ

Μίκης Θεοδωράκης: Μύθος και πολιτική στη σύγχρονη ελληνική μουσική.

Μετ.: Σταμάτη Κραουνάκη - Λίλης Τσιριμώκου.

Εκδόσεις: «ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ»
Αθήνα 1980

Η μουσικολόγος, μουσικός και συγγραφέας Γκαϊήλ Χόλστ, έχοντας ζήσει χρόνια στην Ελλάδα και έχοντας συνεργαστεί κατά καιρούς με σημαντικούς Έλληνες καλλιτέχνες, τον Σαββόπουλο, την Κώχ και με τον ίδιο τον Θεοδωράκη, επιχειρεί στο βιβλίο-της αυτό να εξετάσει το καλλιτεχνικό-του έργο και να το τοποθετήσει στα πλαίσια της ελληνικής μουσικής παράδοσης. Αναλύει τη μουσική του Θεοδωράκη συνδέοντάς-την με τα κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα που αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για το συνθέτη.

Η συγγραφέας εκτιμά ότι αυτό που έκανε τον Θεοδωράκη λαϊκό συνθέτη είναι όχι μόνο η ικανότητά-του να εμπνέεται από τη βυζαντινή, δημοτική και ρεμπέτικη παράδοση, αλλά και το γεγονός ότι «ανέσυρε μια παλιά σχέση ποίησης και μουσικής που ήταν ακόμη ζωντανή στις μνήμες του λαού» μελοποιώντας ποιήματα νεοελλήνων και συγχρόνων ποιητών.

Στο βιβλίο περιλαμβάνονται και αναλύονται οι παρτιτούρες των σημαντικότερων έργων του Θεοδωράκη. Η έκδοση του βιβλίου αποτελεί μια συμβολή στη μελέτη της ελληνικής μουσικής, στην εξέλιξη της οποίας ο Θεοδωράκης έπαιξε έναν από τους σημαντικότερους ρόλους.

ΑΡΗΣ ΓΙΑΒΡΗΣ

Ποιήματα

Αθήνα, 1978.

«Θα σου λύσω τα διαζώματα / να χυθούν οι καρποί / να μη ξέριε πια / τα αινίγματά-μου».

Ο νέος αυτός ποιητής, με απλά

μέσα δηλώνει την αυθεντικότητά της φωνής-του. Με έντονο το μυθολογικό κλίμα μετουσιώνει σε ποιητικές εικόνες σύγχρονα μύθματα: «Και μη φανταστείτε πώς έχω κέρδος απ' αυτή τη δουλειά. Θέλω μόνο να γνωρίσετε το κατόρθωμα του ανθρώπου. Να δείτε τη μυθολογία να ζωντανεύει μπρός στα μάτια-σας καθώς τη διαβάσατε στο σχολείο / Σας παρουσιάζω λοιπόν τον Οδυσσέα. Να προσέξετε τη σκηνή της τύφλωσης, πιστή αναπαράσταση και ύστερα κρίνετε».

Κάποτε ιδιαίτερα οξύς και ειρωνικός, άλλοτε τρυφερός και γεμάτος από συμπάθεια για τον περιβάλλοντα χώρο, ζητά και βρίσκει, τις περισσότερες φορές, την κατάλληλη λέξη, εκφραστική προσωπικών βιωμάτων, αλλά και καιρία ανταποκρινόμενη στο κοινωνικό προβαλλόμενο.

«Εγώ δοκίμασα την τέχνη-μου στην Ελλάδα και τυραννήθηκα μέχρι να μάθω τη φωνή πίσω από τη μάσκα Πολλές φορές καθώς παράστανα μου φώναζαν «έλα σε γνωρίσαμε» / Λέω αλήθεια, με πλήγωναν οι θεατές και χαλούσε το δράμα. Στη Θεσσαλία μια φορά, τότε με τα γεγονότα, έπαιζα τον Ηρακλή και μου λέει ο σκηνογράφος «κύτταξε αυτοί δεν καταλαβαίνουν, θέλουν αίματα και ντουφεκιές όχι μυθολογίες πες κάτι που να τους αρέσει».

MANUEL CASTELLS

Πόλη και κοινωνία
Επιμέλεια: Π. Λαζαρίδης
Εκδ.: «Νέα Σύνορα - Α. Λιβάνης», 1980.

Το βιβλίο αυτό περιέχει τέσσερα κείμενα, του Manuel Castells, που αποδίδουν παραστατικά και συνοπτικά το χαρακτήρα της κοινωνιολογικής σκέψης-του (σαν έκφραση, ερμηνεία, παραλλαγή, αλλά και υπέρβαση της σχολής του Althusser), καθώς και τις μεθοδολογικές προεκτάσεις-της, με τις πιθανές δυνα-

τότητες και τα πιθανά αδιέξοδά-τους.

Τα κείμενα αυτά του ισπανογάλλου κοινωνιολόγου είναι όλα-τους προϊόντα της εποχής που ακολουθήσε το «Μάη του '68» και εκφράζουν, κατά κύριο λόγο, τον ιδεολογικό αναβρασμό που προκάλεσε στην κοινωνιολογική σκέψη εκείνη η έκρηξη.

ΡΟΜΠΕΡΤ ΛΙΟΥΙΣ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

Δόκτωρ Τζέκυλ και Κύριος Χάιντ Μετάφραση - Σχόλια - Επίλογος: Θ. Καλοπίσης
Εκδ.: «Αίολος», 1980.

Ο Δόκτωρ Τζέκυλ, μαζί με τον κόμητα Δράκουλα και το τέρας του Φρακενστάιν είναι από τις πιο γνωστές «ιστορίες τρόμου» που κληροδότησε στην εποχή-μας η αγγλική λογοτεχνία του δέκατου ένατου αιώνα.

Ο Δόκτωρ Τζέκυλ είναι λογοτέχνημα μεγάλης αξίας. Εκφράζει, πρώτα και κύρια, τη μόνιμη και αναλλοίωτη τάση των ανθρώπων για μυθολατρία, δηλ. την έφεση και την αγωνία ενός συνόλου να βρει τρόπο για να πετύχει μια κάποια διαλεύκανση και εκλογικέωση των ιδίων των βασικών νόμων που διέπουν την ύπαρξή-του.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΕΝΤΖΗΣ

Κινηματογράφος: πρακτική και ιδεολογία
Εκδ.: «Πύλη», 1980.

Η κινηματογραφική πρακτική θεωρείται εδώ σαν μια ουσιαστικά ιδεολογική πρακτική. Μέσα από αυτό το πρίσμα περιγράφεται και αξιολογείται η εξέλιξη του κινηματογράφου - από τις μηχανιστικές αντιλήψεις των αρχών του αιώνα μέχρι τις σύγχρονες «εγκεφαλικές» αναζητήσεις.

Τα κείμενα που συνθέτουν αυτό το βιβλίο δεν είναι πολύ γνωστά και συζητημένα, αν και οι ιδέες-τους δεν είναι τελείως άγνωστες. Αυτά είναι: Θ. Ρεντζή: «Κινηματογράφος - Πρακτική και Ιδεολογία», G. Melies. «Τα κινηματογραφικά θεάματα», B. Salt. «Η αρχική ανάπτυξη της

φιλμουργικής», J. Mitry. «Τα πρώτα βήματα του μοντάζ», L. Bunuel. «Ντεκουπάς ή κινησιογραφικός τεμαχισμός», Σ. Αϊζενστάιν: «Το πρώτο πλάνο», U. Barbaro: «Η τέχνη του φιλμ», H. Bichter: «Το φιλμ σαν μια πρωτότυπη μορφή τέχνης», G. Rocha: «Για το δημιουργό», N. Burch. «Πρωτοπορία ή εμπροσθοφυλακή», M. Dunford: «Πειραματική - πρωτοποριακή - επαναστατική - φιλμική πρακτική».

MARTIN SERPMAN

Μπέντ

Μετάφραση: Γιώργος Θεοδοσιάδης

Εκδ.: Αμοργός, 1980

Το έργο αυτό διαβάστηκε για πρώτη φορά από σκηνής το 1978 στην αίθουσα «Ευγένιος Ο Νηλ» στο Κονέτικατ της Αμερικής. Στην Ελλάδα το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα από το θίασο του Γιάννη Φέρτη.

Πρόκειται, πάνω απ' όλα, για μια ιστορία αγάπης και εντιμότητας απέναντι στον εαυτό-μας' αναφέρεται όμως, επίσης, στην καταπίεση μιας μειονότητας, δηλ. των ομοφυλόφιλων, από τους ναζί στις πόλεις και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης πριν και κατά τον πόλεμο. Και, όπως αποφαίνεται ο συγγραφέας, το έργο διατηρεί την επικαιρότητά-του, αφού «η πιθανότητα μιας ανάλογης καταπίεσης δεν έχει απομακρυνθεί».

ΕΥΤΥΧΙΑ Δ. ΛΙΑΤΑ

Γενικό Ευρετήριο του Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τραπέζης
Εκδ.: «Μορφωτικό» Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Η σειρά «Μελέτες Οικονομικής Ιστορίας», όπου ανήκει αυτός ο τόμος, εντάσσεται στα πλαίσια μιας προσπάθειας που ξεκίνησε το 1977, με βάση και επίκεντρο το «Ιστορικό Αρχείο» της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος. Σκοπός είναι η έρευνα και η συγγραφή, από πολλούς συνεργάτες, ενός συνόλου εργασιών γύρω από την ιστορία

Γ Ε Ρ Γ Ι Α Ν Ι
Χειροποίητα
ρούχα
κοσμήματα
δώρα
Γ Ε Ρ Γ Ι Α Ν Ι
Gina 50

Atlantis
Τά πιο φίνα πουκάμισα,
στις πιο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας.
Ποιότητα καί καλό γούστο.
ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41 - 43
ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ. 88.39.323

της Τράπεζας αλλά και ευρύτερα της ελληνικής οικονομίας.

Το «Ιστορικό Αρχείο» ιδρύθηκε το 1962. Πριν από τη χρονολογία αυτή, το αρχείο της Εθνικής Τράπεζας ήταν γνωστό σαν «Γενικό Αρχείο». Η πρώτη προσπάθεια για τη σύνταξη ενός ευρετηρίου έγινε το 1894, και το αρχειακό υλικό τυπώθηκε σε βιβλίο με τίτλο «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Γενικά Αρχεία».

ΜΥΡΤΩ ΓΕΩΡΓΙΟΥ-ΝΙΛΣΕΝ

Η «οικογένεια» στα αναγνωστικά του δημοτικού.

Εκδ.: Κέδρος, Αθήνα 1980.

Η Ελληνίδα ψυχολόγος Μυρτώ Γεωργίου-Νιλσεν, πτυχιούχος της Σορβόνης και του Ινστιτούτου Ψυχολογίας του Παρισιού μελετάει και αναλύει την ελληνική οικογένεια με τα ιδανικά πρότυπά-της, έτσι όπως προβάλλονται στα παιδιά του δημοτικού σχολείου μέσα από τις σελίδες των αναγνωστικών.

Η συγγραφέας πραγματεύεται το θέμα της με οξυδέρκεια και διεισδυτικότητα, αφήνοντας να φανούν από μόνα-τους τα κενά που χωρίζουν αυτά τα πρότυπα από την πραγματικότητα που βιώνει καθημερινά το παιδί. Σε αυτό το αποτέλεσμα συντελεί και η ατομική διδακτική πείρα-της στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης και η πολύχρονη απασχόλησή-της σε διάφορα ερευνητικά κέντρα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Ο χειμώνας του 1941-42

Εκδ.: Κέδρος, Αθήνα 1980.

Επιθυμία του Κ.Θεοδωρίδη ήταν να δημοσιεύσει τις σημειώσεις που είχε κρατήσει, σαν είδος χρονικού, από το φοβερό κατοχικό χειμώνα του 1941-42. Δυστυχώς, δεν του έμελλε να πραγματοποιήσει την επιθυμία-του αυτή, εξαιτίας της ανώμαλης πολιτικής κατάστασης που επικράτησε κατά την πρώτη μεταπελευθερωτική περίοδο. Όταν αργότερα ετοιμαζόταν για την έκδοσή-τους, δεν πρόλαβε: έφυγε από τη ζωή (Νοέμβριος 1957).

Στις σημειώσεις αυτές ο Χ.Θεοδωρίδης μας δίνει την προσωπική-του μαρτυρία για την τραγική εκείνη περίοδο, ενώ ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει από πιο κοντά, έξω από τα θεωρητικά πλαίσια των άλλων φιλοσοφικών-του έργων, την προσωπική-του τοποθέτηση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα εκείνης της εποχής.

ΕΡΣΗ ΛΑΓΚΕ

Στα γεγονότα πολιτη

Εκδ.: Σίσυφος, Αθήνα, 1980.

Το βιβλίο αυτό περιέχει μια σειρά διηγημάτων, που στέλνουν στους ανθρώπους τ'ήν είδηση μιας επικείμενης καταστροφής. Η Έρση Λάγκε αποδεικνύεται ξανά καταγραφείας μιας πολυδιάστατης πραγματικότητας, γε-

μάτης κοινωνικά, υπερβατικά και ονειρικά στοιχεία.

Η απόλυτη ελλειπτικότητα στο ύφος, το σπάσιμο του συντακτικού, η αποσιώπηση των ευκόλως εννοουμένων απαιτούν την εντατική διανοητική παρουσία του αναγνώστη.

ΝΑΖΙΜ ΧΙΚΜΕΤ

Η γελάδα

Υπήρξε ή όχι ο Ιβάν Ιβάνοβιτς;

Μετάφραση: Έρμος Αργαίος

Εκδ.: Δωδώνη, Αθήνα 1980

Το έργο του Ναζιμ Κιχμέτ, γέννη της τούρκικης προοδευτικής λογοτεχνίας, είναι τεράστιο και πολύπλευρο. Ασχολήθηκε με όλα τα είδη του γραπτού λόγου. Βέβαια, είναι περισσότερο γνωστός σαν ποιητής: καινοτόμος στη τέχνη-του, αποδεσμεύεται από την παραδοσιακή ποίηση της πατρίδας-του, καθιερώνει τον ελεύθερο στίχο και δίνει στο έργο-του την πνοή του σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Εκτός από την ποίηση, ο Ναζιμ Χικμέτ ασχολήθηκε και με το θέατρο. Έγραψε κάπου τριάντα θεατρικά έργα, από τα οποία έχουν εκδοθεί δέκα. Τα δύο θεατρικά έργα αυτής της ελληνικής έκδοσης δίνουν τη δυνατότητα στους φίλους της ποίησης-του να ανακαλύψουν και μια άλλη «εφαρμογή» των ιδεών-του με τα εκφραστικά μέσα που προσφέρει ο θεατρικός λόγος.

N. WIENER

Κυβερνητική

Μετάφραση: Ι.Σιατίτσας - Π. Παπαχρήστου

Εκδ.: Καστανιώτη, Αθήνα.

Πρόκειται για τη δεύτερη έκδοση του κλασσικού πια έργου του N. Wiener.

Με την εμφάνιση της «Κυβερνητικής» το 1948 γίνεται η πρώτη συστηματική προσπάθεια να θεμελιωθεί μια επιστήμη που να καλύπτει τα φαινόμενα επικοινωνίας, ρύθμισης και ελέγχου στις μηχανές και στους ζωντανούς οργανισμούς. Ο N. Wiener εξετάζει σε αυτό το έργο τη μαθηματική θεωρία της πληροφορίας, των αλγορίθμων και των αυτοματικών συστημάτων. Με βάση τα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα της εποχής-του, προσπαθεί να εισαγάγει μια μεθοδολογία που θα επιτρέψει τη μελέτη τόσο των μηχανικών συστημάτων όσο και των ζωντανών οργανισμών σε συνάρτηση με το περιβάλλον-τους. Σκοπός αυτών των προχωρημένων μελετών είναι η επεξεργασία μιας θεωρίας της μνήμης και του προγραμματισμού των ηλεκτρονικών εγκεφάλων, η βελτίωση των τηλεπικοινωνιών, η εισαγωγή της αυτοματοποίησης στη βιομηχανία, η μελέτη του νευρικού συστήματος, του γενετικού μηχανισμού και της μάθησης.

ΤΟ ΒΗΜΑ

γι'αυτόν
που σκέφτεται
έλεύθερα

Η Αγγελική Worning παρουσιάζει τό μυθιστόρημα της Μάρως Δούκα «Η αρχαία σκουριά». Κέδρος 1980.

Το πρώτο μυθιστόρημα της Μάρως Δούκα είναι το προτέρας μιας μεγάλης μερίδας της δεύτερης ματεπολεμικής γενιάς που, μεγαλωμένη στα θερμοκήπια της αστικής αυταρχικής οικογένειας, έγινε αριστερή από τις συνθήκες, απόκτησε πολιτική συνείδηση στα χρόνια της δικτατορίας κι έκανε την προσωπική-της επανάσταση μέσα σ' ένα κλίμα τρομοκρατίας και φόβου. Είναι η εμπειρία των παιδιών που έζησαν το Πολυτεχνείο, μην υπολογίζοντας να δουν το σύμβολο του αγώνα τους να υποβιβάζεται «σε κομματικό είτε παραταξιακό προσηλυτισμό», και, τα όνειρά τους ν' αποδυναμώνονται σαν ουτοπικά οράματα, σε μια δημοκρατία όπου οι κανόνες ορίστηκαν ξανά από τους «μεγάλους». Στο γεγονός ότι το οδοιπορικό αυτό κάνει την τρίτη έκδοσή-του μέσα σε λίγους μήνες δεν πρέπει ν' αποδώσουμε μόνο την επικαιρότητα του ντοκουμέντου, αλλά και την εντατική, αφηγηματική, ζωντανή, χρωματισμένη και καθημερινή φωνή της συγγραφέα.

Το φιλελεύθερο «καθιστικό» μιας εύπορης οικογένειας είναι το σκηνικό, ο φυσικός γεωγραφικός χώρος όπου, στην αρχή του βιβλίου, γνωρίζουμε τα πρόσωπα που άμεσα - σαν ηθοποιοί με προκαθορισμένους κοινωνικούς ρόλους - ή έμμεσα - σα θεατές με αναλωμένη κιόλας τη διάθεση σε πρόβες και άλλες πρεμιέρες - θα πάρουν μέρος στους ψυχολογικούς ανασχηματισμούς και στη συνειδησιαρχική πορεία της Μυρσίνης. Αυτοί και, κατά τραγική ειρωνεία, πάλι αυτοί σ' όλο το βιβλίο. Το κορίτσι γεννήθηκε στα τέλη του εμφυλίου. Σ' ένα αθηναϊκό, μισοκυκλοφοριακό περιβάλλον. Ο πατέρας, ο Τέλης, γόνος πλούσιας οικογένειας και κεντρικός δημοσιογράφος, χρωστά τα ψηλά και σταθερά εισοδήματά-του στις μετοχές-του σε μεταλλεία. Η μητέρα, η Ναταλί, προέρχεται από τη μικροαστική τάξη, αλλά έχοντας φορέσει, με το γάμο-της, τα εξαρτήματα του μεταπολεμικού σνομπισμού, επωμίζεται, εκτός από τους πονοκεφάλους της αγοραστικής μανίας και του κοσμικού καθωσπρεπισμού, και όλες τις συνέπειες της ανταγωνιστικής ιδεολογίας που τροφοδοτείται από τη σεξουαλική πολυπραγμοσύνη του συζύγου-της. Η Ναταλί, ο Τέλης και η κόρη-τους Μυρσίνη. Με τις μετοχές-τους, τα ταξίδια-τους στο εξωτερικό, το πατρογονικό σπίτι στην Κηφισιά, τα ανοιγμάτά-τους προς τα αριστερά. Ο

Τέλης, καλύπτοντας όλες-του τις ταξικές και φαλλοκρατικές απαιτήσεις με μια χαριτωμένη ξενοισαία και με μια θεατρικά ομολογούμενη αδυναμία, θα σκαρώσει τρία ακόμη παιδιά με διάφορες ερωμένες και, πάντα με το ελεύθερο και τη χάρη του ανεύθυνου αρσενικού, θα περνά Συμπληγάδες αποκομίζοντας μικροπρόθεσμα οφέλη. Κατά καιρούς καπάτσος, διαξευαλικός μια εποχή, πάντα πατριαρχικός (αλλά καλοκουλουμένος στο μανδύα της τρυφερότητας) με τη Μυρσίνη, θα καταφέρει να συνδυάσει ταχυδακτυλουργικά τις σοσιαλίζουσες ιδέες-του με τα αυτονόητα προνόμιά-του. Θα παντρευτεί στο τέλος τη σταθερότερη ερωμένη-του, την προστατευτική Λουκία, παιδική φίλη της γυναικας-του. Η Ναταλί, ταπεινωμένη και μόνη, θα αυτοκτονήσει. Όλα αυτά δραματίζονται κάτω από τα μάτια της γριάς υπηρέτριας, της παραγκωνισμένης από τη Ναταλί, Καλλιόπης, που, μέσα από τα ύπουλα σχόλιά-της, εξομαλύνει την πλατφόρμα του Τέλη, το παραδοσιακό πεδίο όπου τα δυο φύλα κρίνονται με διαφορετικά μέτρα και σταθμά.

Η Μυρσίνη περνά μια κρύα παιδική ηλικία, ενώ ο πατέρας σταθεροποιεί το επίπεδο ζωής της οικογένειας «την ίδια εποχή που η κόκα-κόλα προσφέρεται σπανιότατο αναψυκτικό κι είναι πασίγνωστο το δράμα της Σοράγιας. Ήταν τότε που ενιωθαν οι αυτόχθονες περίπου Αιαντες του δυτικού πολιτισμού και οι θεωρητικοί είχαν αποκρημύξει τον κομμουνισμό ως ξένο προς την ιδιοσυγκρασίαν του Έλληνα και το φυλετικό σπέρματοζωάριο». Καθώς δε φτάνει τις προσδοκίες των γονέων, το συναίσθημα της μετριότητας-της πάει χέρι χέρι με τη δική-της ματαιοδοξία να δει ένα από τα κρυφά ταλέντα-της να ανεβαίνει στην επιφάνεια και, έτσι, ν' ανεβεί στην εκτίμηση του κύκλου. Η αποφυγή χαδιών, οι κοινοτοπίες που προσφέρουν τρυφερότητα σ' επιφανειακό επίπεδο φέρνουν πόνο κι αποστροφή στο παιδί. Η εφηβεία τη βρίσκει στη θερμικοιτίδα της οικογενειακής εστίας, του ιερού βωμού για την υποστήριξη του οποίου κανένα πρόσχημα δε θεωρείται γελίοιο. Ο πατέρας, κύριος παίχτης του οικογενειακού σεναρίου, δίνει σαφείς οδηγίες για την ανάγκη και κάλυψη ενός αποδιοπομπαίου τράγου στην οικογενειακή σκηνή. Η Μυρσίνη παγιδεύεται σιγά σιγά στις πατρικές βουβές εντολές και στην ταύτιση με την πεθωμένη γιαγιά-της (Μυρσίνη τη λέγαν τη μαμά του Τέλη) που ο παπός έκλεισε στο Δαφνί για να την τιμωρίσει που του απίστησε. Όσο κι αν κρατά απόσταση από το μα-

ταιόδοξο μικρόκοσμο της κοκέτας μαμάς-της, παίρνει όλα-της τα μηνύματα για να παίξει το Θύμα, ρόλο που κολλάει και στην πεθωμένη, ζωηρή γιαγιά. Αρνούμενη από τη μια να γίνει η πρώτη μπαλαρίνα των ονείρων της μαμάς, γίνεται από την άλλη απροκάλυπτα η προέκταση του μπαμπά, προσαρμοζόμενη στη θέλησή-του και ταυτιζόμενη με το ρόλο του αρχηγού - Σωτήρα: «Μ' άγγιξε στον ώμο λες κι ήμουν το μήλο-του κι αυτός η μηλιά». Όταν μεγαλώσει, παρά την ενήλικη κατάσταση του εγώ-της, θα ξαναζήσει (στη φυλακή, στην αυλή του Πολυτεχνείου) το ίδιο σχήμα προσαρμογής. Κι αργότερα ακόμη θα πει: «Κι αφού του άρεσα πιο πολύ με κλονισμένα νεύρα, τ' άφηνα λοιπόν κλονισμένα τα νεύρα-μου για να του άρεσα». Η Μυρσίνη, όπου να βρει την αληθινή-της ταυτότητα θα παίξει συνέχεια με τα μνήματα, έτσι, για να έχει την αίσθηση ταυτότητας. Η παρουσία του παλιού μακρονησιώτη Ανέστη, φίλου του Τέλη, και ο μύθος του αντάρτη Αλέξη, αδερφού της Λουκίας (φίλης της μαμάς κι ερωμένης του μπαμπά) θα δώσουν συγκεκριμένη μορφή στις παιδικές-της φαντασιώσεις και θ' αυγατίσουν φαντάσματα ηρωικά που θα ντύνονται στο εξής τις κατά καιρούς σεξουαλικές-της εξάρσεις. Μια σειρά ερωτικών δεσμών, αργότερα, θα της δώσει τα εξωτερικά προσχήματα και τα βολικά υποκατάστατα για να ακουμπήσει τις εικόνες αυτών των δυο. Οι στερεότυπες φιγούρες των αγωνιστών-εραστών διαλέγονται ανάλογα με το περιθώριο που αφήνουν για να τους χειρίζεται η φαντασία και το παιχνίδι του Θύματος - Σωτήρα. Η μια, όμως, μετά την άλλη δείχνουν το ασήμαντο συμβατικό-τους περιεχόμενο, περιβλημένο με τον παραδοσιακό αντρικό ηγεμονισμό που δε μετριάζεται ούτε από την κοινή συντροφική δράση. Κι η Ενήλικη Μυρσίνη τους απορρίπτει.

Από την ημέρα που θα γίνει μέλος στη Νεολαία Λαμπράκη ως την ημέρα που θα βγει σώα από το μακλειό του Πολυτεχνείου, με ενδιάμεσο γεγονός το που πιάνεται και βασανίζεται από τη Χούντα, η Μυρσίνη δεν κάνει άλλο από το να περνά συνειδησιακά στάδια, να οργανώνει την εσωτερική-της αντίσταση και τη δική-της επανάσταση. Παρ' όλη την αρχική-της σύγχυση, που την κάνει να μπερδεύει ιδέες και φορείς, προχωρεί διαυγής στη μαρξιστική-της κατάρτιση. Αντιδικτατορική δράση και ιδεολογική συνέπεια την κάνουν να σταματήσει τις σπουδές-της στην Ιατρική γιατί δε θέλει τον εαυτό-της προνομίου φορέα ενός άδικου συστήματος. Η εξέγερση του Πολυτε-

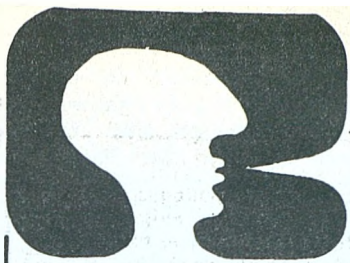
χνείου θα γίνει η χειροπιαστή ευκαιρία για να δείξει μια ολόκληρη γενιά, μαζί κι η Μυρσίνη, ότι η δικτατορία δεν είχε φάει με τα σκουλίκια-της την καρδιά του πολυαναφερόμενου από τους δικτάτορες «ασθενούς». Η Μυρσίνη θα γλυτώσει από τα τάνκς αλλά θα δει την αιματηρή θυσία των συντρόφων-της και το επαναστατικό αυτό γεγονός ν' ανακτιέται και να γίνεται ψηφοθηρικό πλάνο με τη μεταπολίτευση. Πολλοί από τους φίλους του αντιδικτατορικού αγώνα βολεύονται με προίκες, με δουλιτσες, με γραβάτες. Στριμωγμένη στο «από τη μια απωθούσα το περιβάλλον που μ' ανέθρεψε, από την άλλη μ' απωθούσε ο χώρος που προσπαθούσα να ενταχτώ» κι απομονωμένη στη δυσφορία-της για τη στάση των οργανωμένων στελεχών («πότε καθοδηγούμενων, πότε καθοδηγητών») θα φθάσει κουρασμένη στο στάδιο όπου θα εγκαλιόσει τη δική-της αυθεντικότητα. Κάποτε κοιτά μέσα από την ιδέα της εικόνας-της, που, για χρόνια, αγωνιζόταν να κρατήσει. Με τη σιγουριά όλων όσων έχουν στραγγίξει και την τελευταία-τους ψευδαίσθηση, φτάνει στην αναγνώριση της πολλαπλής-της ταυτότητας, στον παραδεγμό της πολύπυχης μοναδικότητας-της, έτσι όπως διαγράφεται πέρα από χαρακτηρισμούς, ετικέτες, ταμπέλες κομμένες και ραμμένες στα μέτρα άλλων: «κάθε μέρα και περισσότερο σιγουρευόμουν ότι θα περπατήσω χωρίς δεκανίκια που ο καθένας μου δάνειζε για τη δική-του αποθώωση». Η ζωή-της θα συνεχιστεί χωρίς επάγγελμα, χωρίς σχεδιασμένο πλαίσιο. «Και τέλος πάντων πότε νιώθω ένας Θεός πότε ένα πλάσμα» λέει η Μυρσίνη. Και μ' αυτή τη φράση τελειώνει το βιβλίο. Ένα μυθιστόρημα που ξεδιψά τον αναγνώστη.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΛΩΦ

Έκταση
της αισθηματικής
ήλικίας

ΠΟΗΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΗΚ

• Τη στάση του περιοδικού απέναντι στην ΕΔΗΚ επικρίνει με επιστολή του ο αναγνώστης μας Σ. Κονδιούμπογλου:

‘Αγαπητό «Αντί»,
 Η απάντηση του γραφείου τύπου της ΕΔΗΚ και η επιστολή του κ. Στρ. Χαραλαμπάκη (τχ. 161) με έκαναν να επισημάνω ότι πράγματι ή στάση του «Αντί» απέναντι στο κόμμα αυτό είναι λίγο συζητήσιμη.
 Από τό πρό έτους γκάλοπ (πού παρουσίαζε τήν ΕΔΗΚ μαζί με τ’ άλλα κόμματα σ’ ένα σύνολο 2%), τό όποιο αναφέρατε σέ κύριο άρθρο σας, μέχρις τελευταίες αναφορές (ή παραλείψεις) σας σχετικά με τή δράση του Κόμματος αυτού μέσα και έξω από τή Βουλή, δημιουργείται ή εντύπωση ότι εξακολουθείτε νά βλέπετε πολύ επιφυλακτικά ακόμα τήν ΕΔΗΚ.
 Άδικο, κατά τή γνώμη μου.

• Επειδή νομίζω ότι δέν πρέπει νά είναι μοναδικό κριτήριο αξιοπιστίας ενός κόμματος μόνο ή τοποθέτησή του απέναντι στό μαρξισμό, πρέπει νά επισημανθούν τά εξής:

1. Ο Πρόεδρος της ΕΔΗΚ έχει ξεκαθαρίσει ότι τό κόμμα του ποτέ δέν πρόκειται νά συνεργαστεί με δεξιά κυβέρνηση και ή γραμμή του αυτή επανειλημμένα και έμπρακτα έχει επιδοκιμαστεί από τήν ήγεσία και τά στελέχη του.

2. Οί βουλευτές του στή Βουλή έχουν κάνει πολλές επερωτήσεις, πού έφεραν σέ πολύ δύσκολη θέση τήν κυβέρνηση.

3. Επίσης, τό κόμμα αυτό κατέθεσε πολλές προτάσεις νόμων και έποικοδομητικές τροπολογίες, συμβάλλοντας στή νομοθετική έργασία.

4. Τέλος, στά μεγάλα εθνικά θέματα (ΕΟΚ, προεδροποίηση Καραμανλή, ΝΑΤΟ) έκανε και κάνει συνεπείς αγώνες...

“Υστερα απ’ όλα αυτά φαντάζομαι νά δικαιολογήσετε τήν άποψή μου ότι, έν συνεχιστεί ή καχυποψία προς τά προοδευτικά (μή μαρξιστικά) κόμματα - σάν τήν ΕΔΗΚ - μειώνουμε πολύ τīs δυνατότητες μιās πλατιάς αντιδεξιάς συνεργασίας, πού είναι και κοινός στόχος.

Σ. Κονδιούμπογλου

• Από τόν κ. Χρ. Χρηστάκη (μέλος της ΕΣΔΗΝ Έλευσίνας) έχουμε επίσης τīs εξής παρατηρήσεις γιά τήν ΕΔΗΚ:

‘Αγαπητό «Αντί»,
 Με μεγάλη κατάπληξη και περιέργεια διάβασα στό «Αντί» (τχ. 162) και συγκεκριμένα στή σελίδα «ήμερομηνίες» τό ακόλουθο κομμάτι: «ή ανακοίνωση του ΠΑΣΟΚ λέει ότι θά υποστηρίξει ενεργά κάθε ειλικρινή προσπάθεια αντιμετώπισης των νατοϊκών εκδισμών. Αντίθετος με τήν άποψη αυτή έμφανίζεται ό κ. Ζίγδης...»

Νομίζω ότι ύστερα από τά γεγονότα πού επακολούθησαν (έπανεγκλωβισμός στό ΝΑΤΟ, συζήτηση στή Βουλή), τά όποια επιβεβαίωσαν τīs καταγγελίες του Προέδρου της ΕΔΗΚ, ένα υπεύθυνο περιοδικό σάν τό «Αντί» θά πρέπει νά επανορθώσει και νά αποκαταστήσει τόσο τόν κ. Ζίγδη όσο και τήν ΕΔΗΚ γιά τήν ορθότητα των καταγγελιών πού έγιναν τότε.

Άλλά γιατί αυτή ή θέση του «Αντί»; Νομίζω ότι τό «Αντί» παρασύρθηκε (και δέν είναι ή πρώτη φορά) από τό κλίμα πού έχει δημιουργήσει ό δήθεν αντιπολιτευόμενος τύπος, με τήν κατασυκοφάντηση της ΕΔΗΚ, των θέσεών της και της ήγεσίας της.

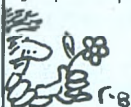
Η άποσιώπηση της δράσης της ΕΔΗΚ γίνεται ακόμα και στίς θέσεις και καταγγελίες της γιά τά εθνικά θέματα. Έτσι:

1. Τό 1978, ό κ. Ζίγδης κατήγγειλε στή Βουλή τόν Καραμανλή σάν «εισηγητή της διζωνικής στόν Μακάριο». Ποιά δημοσιότητα πήρε αυτή ή καταγγελία;

2. Τόν Ιανουάριο του '79 ό πρόεδρος της ΕΔΗΚ αποκάλυψε ότι γίνονται γυμνάσια του τουρκικού στόλου δυτικά της Λέσβου. Καί πάλι κατά «σύμπτωση» ό «αντιπολιτευόμενος» τύπος δέν έδωσε καμιά δημοσιότητα στό γεγονός...

Νομίζω ότι είναι καιρός πλέον τό «Αντί» νά ξεετάσει τά παραπάνω και νά πληροφορηθεί

περισσότερα πράγματα γύρω από τό τί γίνεται στόν πολιτικό χώρο του Κέντρου, πού εκφράζει μόνο ή ΕΔΗΚ

Με εκτίμηση
 Χρήστος Χρηστάκης

Γ-80
 ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙ

• Σχετικό με ορισμένες διαμαρτυρίες αναγνωστών γιά τά κριτήρια φιλοξενίας ορισμένων κειμένων στό «Αντί» είναι τό γράμμα του φοιτητή Κ.Κ., από τή Βιέννη:

‘Αγαπητό «Αντί»,
 Τόν τελευταίο καιρό τό περιοδικό αυτό καταγγέλλεται ότι τό χαρακτηρίζει ένας κακώς εννοούμενος (ή επιτηδευμένος) πλουραλισμός. Όπως γράφει ό κ. Μ. Ρουχωτάκης (τχ. 164), «τό «Αντί», έν όνόματι ενός ιδεολογικού πλουραλισμού έχει γίνει πολύ άνοιχτό. Τόσο άνοιχτό, πού νά χωρά τά πάντα.»

Νομίζω ότι ένα πραγματικά προοδευτικό περιοδικό φροντίζει, μεταξύ άλλων, ώστε αυτά πού δίνει στους αναγνώστες του νά μήν άποτελούν τροφή γιά μιá ορισμένη ιδεολογία, αλλά πληροφορίες, πού κεντρίζουν τόν τυχερότα δογματισμό τους και τούς κάνουν νά αναθεωρήσουν θέσεις και άπόψεις.

Άν, μετά τήν αναθεώρηση, άποκτήσουν καινούριες ή κρατήσουν τīs παλιές, αυτό είναι λίγο άδιάφορο. Τό κέρδος είναι ότι άνέβηκαν ένα σκαλοπάτι

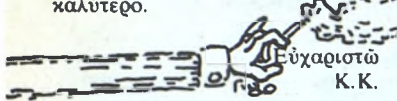
STUDIO Hi Fi
 ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76 ΑΘΗΝΑ
 ΤΗΛ 3602697 3627858

Εάν δείτε να αποκτήσετε το καλύτερο STEREO και τα χρήματα σας να πιασουν τοπο ελάτε να ψαξουμε μαζί αναμεσα 6' αρες τις μαριες και τυπους της αγοράς. Εχουμε χαμηλες τιμες και θα περασουμε τοες ωρες μαζί ψαχνοντας που μπορεί να δινουμε και φιλσο! Θα σας βοηθημεν ενος φυσικος-ηλεκτρονικος 5 ενας Ηλεκτρολογος- Ηλεκτρονικος.

από το τέλμα του ιδεολογικού δογματισμού και δυό από το δούρο της απληροφόρησης.

Και σ' αυτό νομίζω ότι μάς βοηθάει τόν τελευταίο καιρό τό «'Αντί».

Αυτή τή δεδομένη στιγμή τό συγχάρω και έλπίζω πάντα στό καλύτερο.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟ

• ('Από τόν κ. 'Αντώνη Σουλτασε έχουμε τήν παρακάτω απάντηση στό γράμμα του κ. 'Αλκη Μοκάτου (τχ. 164):
'Αγαπητό 'Αντί,

Νιώθω ύποχρεωμένος νά απαντήσω στό γράμμα «για τήν αναβίωση του αντισημιτισμού» (Τεύχος 164) του 'Αλκη Μοκάτου γιατί πιστεύω ότι τά επιχειρήματά του είναι περισσότερο φιλοσιωνιστικά παρά αντιφασιστικά.

1) Μπροστά σέ μία ενέργεια, όπως ή τοποθέτηση δόμβας σέ μία από τίς συναγωγές του Παρισιού, κανείς δέν μπορεί νά μείνει άσυγκίνητος. Παρατήρησα κυρίως δύο ειδών αντιδράσεις: α) 'Η έβραϊκή κοινότητα άντέδρασε όχι τόσο από αντιφασισμό αλλά περισσότερο επειδή θίχτηκε άμεσα. β) Οί περισσότε-

ρες πολιτικές δυνάμεις τής Γαλλίας άντέδρασαν δίνοντας αντιφασιστική διάσταση στίς εκδηλώσεις τους αλλά μέ κύριο σκοπό τήν εξασφάλιση τής έβραϊκής ψήφου στίς ερχόμενες προεδρικές εκλογές. 'Απόδειξη, τό ότι κανείς δέν άντέδρασε τόσο έντονα μέ τίς δόμβες κατά τών παλαιστινίων δημάρχων στό 'Ισραήλ φέτος τό καλοκαίρι ή άκόμα τό ότι κανείς δέν άντιδρά ένάντια στή ρατσιστική μεταχείριση τών άράβων έμικηρέδων στή Γαλλία (πρόσφατα, μάλιστα, στήν Μασσαλία ένας άστυνομικός σκότωσε έναν άλγερινό κατά τή διάρκειά ενός έλέγχου ταυτότητας).

2) 'Εφ' όσον γίνεται λόγος για «έβραϊκό λαό» και κατά συνέπεια για «έβραϊκό έθνος» γενικότερα πρέπει νά έρευνηθούμε τήν ορθότητα του όρου. 'Υπάρχουν πολλοί όρισμοί για τό τί είναι «έθνος», γενικά, όμως, υπάρχουν δύο αντιλήψεις: α) 'Η άντίληψη του έθνους για τόν έαυτό του (ή ό αυτο-όνομασμός μιας κοινότητας σάν έθνος). β) 'Η άντίληψη τών ξένων, προς τήν έν λόγω κοινότητα, περί έθνους. Αυτή ή άντίθεση περί του έθνους «καθ' αυτό» και «καθ' ύμάς», μήν ύπάρχοντας κοινό πεδίο λογικής μεταξύ τών δύο αντιλήψεων, εκδηλώνεται μέ

τόν τυφλό έθνικισμό και τόν έπεκτατισμό. 'Η μόνη πηγή πού μπορεί νά τροφοδοτήσει τήν έθνική ταυτότητα του 'Ισραήλ είναι ή λουδαϊκή θρησκεία, μιάς και οί ερχόμενοι από όλες τίς χώρες του κόσμου έβραίοι δέν έχουν ούτε κοινή γλώσσα, ούτε κοινές παραδόσεις, ούτε γενικότερα κοινή κουλτούρα. Κατά τήν άποψη μου ή κοινή θρησκεία είναι άνεπαρκές στοιχείο έθνικής ταυτότητας. 'Ηδη έχουν τεθεί στό 'Ισραήλ σοβαρά προβλήματα μεταξύ έβραίων διαφορετικής καταγωγής, πού εκφράζονται συχνά και στό θρησκευτικό έπίπεδο μέ τήν αντίθεση μεταξύ άσκενάζυ και σεφαράντ. 'Από μεριάς του ίμπεριαλισμού ύπάρχουν δύο «στοιχεία» υπεραρκετά για τήν ίδρυση κράτους και είναι: ή άστυνόμευση τής Μέσης 'Ανατολής και ή Ικανοποίηση του έβραϊκού λόμπυ τών ΗΠΑ. Μόνο πού αυτά τά «στοιχεία» δέν άποτελούν μέρος τής δικής μου (και έλπίζω κάθε προοδευτικού) άντίληψης περί έθνους.

3) 'Όσον άφορά τά «σοσιαλιστικά κιμπούτζ» ύπάρχουν πολλοί λόγοι για τούς όποιους δέν είναι σοσιαλιστικά, οί πίο σημαντικοί είναι:

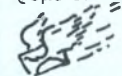
α) 'Όταν τό σύνολο τής παραγωγής διέπεται από σχέσεις καταπιταλιστικές είναι άδύνατη

ή λειτουργία μονάδων παραγωγής μέ σχέσεις σοσιαλιστικές.

β) Τά κιμπούτζ δέν λειτουργούν μόνο μέ τά μέλη τους αλλά χρησιμοποιούν και μισθωτούς, συνεπώς δέν έχουν όλοι τό ίδιο status, άρα ύπάρχουν έκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενοι. Τό 1970 από 85.000 εργαζόμενους στά κιμπούτζ πάνω από 20.000 ήταν μισθωτοί.

γ) 'Ο κύριος ρόλος τών κιμπούτζ είναι ή έμφύτευση έβραϊκών κοινοτήτων στό κατεχόμενα έδάφη μέ στόχο τόν περιορισμό τών άράβων σέ μειονότητα στόν τόπο τους.

'Υπάρχουν πάρα πολλά νά γράψει κανείς για τό σιωνισμό (βασανιστήρια πολιτικών κρατουμένων κλπ) αλλά πιστεύω ότι ό περιορισμένος χώρος ενός γράμματος δέν επιτρέπει κάτι παρόμοιο.

Ευχαριστώ πολύ 'Αντώνη Σουλτασε

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

• 'Από τόν κ. Τ.Π., βοηθό στό Πανεπιστήμιο 'Αθηνών, φωτίζονται όρισμένες πλευρές του προβλήματος «φοιτητές έξωτερικού»:

'Αγαπητό μου ANTI,
'Εχω τήν πίστη ότι θά φιλοξενησεις μέσα στίς στήλες σου τά

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ PYLARINOS ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΗΜΕΡΗ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ 15 - 16 ΚΑΙ 17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΕΩΣ 5.30 ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΤΡΙΤΗ 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ:

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ -
ΜΕΤΑΛΛΙΑ - ΚΑΡΤΕΣ - ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΛ-
ΛΕΚΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ:

ΠΙΝΑΚΕΣ - 150 ΕΡΓΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΖΩ-
ΓΡΑΦΩΝ

ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ
ΦΘΑΝΕΙ ΠΙΑ ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΜΕ ΤΑ ΓΛΥΚΑ!!!

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7-9 Βος ΟΡΟΦΟΣ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΛ. 3210557 - 3210384

ΤΕΤΡΑΔΙΑ

πολιτικού διάλογου έρευνας και κριτικής

τετράδιο πρώτο

φθινόπωρο '80

Ρ. 'Ολύμπιος

'Επιδράσεις του Κυπριακού πάνω στη
σκέψη τών αγωνιστών τής άριστεράς

Λουκάς 'Αξελός
Δήμος Βεργής
Παύλος Χατζηπαύλου

Κύπρος: 'Από τήν αυτοδιάθεση - Ένωση
στή διεθνοποίηση - διχοτόμηση

'Η παραίτηση από τόν έθνοκαπελευθερωτικό αγώνα
και οί ρίζες τής σημερινής κατάστασης

Διεθνοποίηση Ισών άποεθνοποίησης

'Η διχοτόμηση έχει κιά ούσιαστικά όλοκληρωθεί
Κυπριακή οικονομία: Τά όρια του «θαύματος»

'Η πολιτική κατάσταση και τά πολιτικά κόμματα στήν Κύπρο

Τό κυπριακό πρόβλημα
σάν ένα βασικό στοιχείο τής έλληνοκυπριακής διένεξης
και πώς αντιμετωπίζεται από τήν έλληνοκή πλευρά

'Ανακεφαλαίωση: Τό σημερινό άδιέξοδο
έπιτείνει τήν κρίση

παρακάτω, σάν συμβολή στην αποκατάσταση μιās τραγικής άδικιας πού διενεργείται από τό κατεστημένο τών κυβερνήσεων τής δεξιάς σέ βάρος ενός συνόλου φοιτητών πού αποτελούν τά έξιλαστήρια θύματα τής δικής της εύκαιριακής και άπρογραμμάτιστης πολιτικής στό πεδίο τής παιδείας. Τό θέμα είναι ή διαγραφή ενός ίκανού αριθμού φοιτητών από τά Πανεπιστήμια για λόγους πού θ' αναφέρω παρακάτω μέ άμεση συνέπεια νά μή μπορούν νά πάρουν πτυχίο κι άπό εκεί και πέρα νά υποστούν όλες τές συνέπειες τής πράξης αυτής.

Τό ιστορικό τής υπόθεσης αρχίζει πρην αρκετά χρόνια όταν ή μεγαλύτερη μάζα τών ύποψηφίων για τά ΑΕΙ έξαναγκάζεται νά καταφύγει σέ Πανεπιστήμια του έξωτερικού και κυρίως τής 'Ιταλίας, προκειμένου άργότερα νά μετεγγραφεί σ' έλληνικά Πανεπιστήμια για νά συνεχίσει και νά ολοκληρώσει τές σπουδές του. 'Ορισμένοι άπ' αυτούς κάτω από τήν πίεση τών δύσκολων συνθηκών διαβίωσης και σπουδών (προβλήματα στέγης, διατροφής, συναλλάγματος και ξένης γλώσσας) αλλά και τό άπειρο τής ηλικίας τους (κορίτσια κι αγόρια 18 ετών) πέφτουν θύματα τυχοδιωκτών «μπίζνεσμεν» τών προδλημάτων τών 'Ελλήνων φοιτητών τής

'Ιταλίας και δέχονται έναντι κάποιας χρηματικής άμοιβής νά περάσουν ένα ή δυό μαθήματα του Α' έτους όχι μέ τό νόμομο δρόμο, προκειμένου νά έξασφαλίσουν βαθμολογία τέτοια πού θά τούς επιτρέψει νά μετεγγραφούν στην αντίστοιχη 'Ελληνική Σχολή. 'Εν πάσει περιπτώσει μετεγγράφονται και συνεχίζουν κανονικά τές σπουδές τους, τές όποιες και όλοκληρώνουν. Κάποτε ανακαλύπτεται τυχαία τό τί συνέβη και χωρίς καμιά συζήτηση αρχίζει ή διαγραφή από τό Πανεπιστήμιο φοιτητών πού είναι ή τελειόφοιτοι ή δίνουν πτυχιακές έξετάσεις, ή άλλοι, πού άπλως περιμένουν νά όρκιστούν! Πέρα, όμως, από τή διαγραφή τους και τό δραματικό πρόβλημα πού δημιουργείται για τούς νέους αυτούς τών 24 και 25 ετών, πού φάγανε μιά ζωή στά θρανία και για ένα λάθος τους έφηβικό τούς ζητάνε τήν κεφαλή επί πίνακι, ξεχεται ή κυβέρνηση μέ τή «δικαιοσύνη» της νά τούς στείλει στό έδώλιο του κατηγορουμένου και νά τούς δικάσει και καταδικάσει μέ σοβαρές ποινές σάν κοινούς εγκληματίες του ποινικού κώδικα!!! Κι αυτά όλα, βέβαια, στίς πλάτες αυτών πού δέν είχαν στόν ήλιο μοίρα, διότι, όπως είναι πιά γνωστό, όσοι διαθέτουν «δυνατότητες» συγκαλύπτονται. Κάτω από τό φάσμα αυτής

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
«ΜΙΝΩΑΣ»

Άνδρου 6 τηλ. 8231669 ΑΘΗΝΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

Έπίσης τά θραβευμένα από τόν κύκλο 'Ελληνικού Παιδικού βιβλίου και τή Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά έργα τής καθιερωμένης πλέον συγγραφώς παιδικών βιβλίων ΣΟΦΙΑΣ ΦΙΛΑΝΤΙΣΗ

1. Μιά πόλη λουσμένη στόν ήλιο
2. Νιότη χωρίς τραγούδια
3. 'Ο μεγάλος μας άδερφός
4. Μισά τής στεριάς μισά τής θάλασσας.

ΑΓΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

**ΠΕΘΑΙΝΩ
ΣΑ ΧΩΡΑ**

ΣΧΕΔΙΟ ΕΝΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ
ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ ΤΟΥ Δ.Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗ

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ
1-4**

Πλατεία Σταδίου 5, Άθήνα 501 — τηλ. 728.263
Διανομή στην Άθήνα : τηλ. 32.45.332

Τό καλό παιδικό βιβλίο είναι κοινωνική προσφορά

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

- Οι τελευταίες τραγικές στιγμές του καπετάν Άρη -η σύγκρουσή-του με το ανέφικτο.
- Έργο που διεισδύει σε βάθος στο υπαρξιακό πρόβλημα κάθε γνήσιου επαναστάτη.
- Απαραίτητο συμπλήρωμα στην βιβλιογραφία της Εθνικής-μας Αντίστασης. Φωτογραφίες: Σπύρου Μελετζή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΑΜΜΗ»
Ακαδημίας 57 Τηλ. 36.38.435

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Συνταγές
για την ομορφιά
του προσώπου

εκδόσεις «ΑΚΙΔΑΛΙΑ»

της ολοκληρωτικής καταστροφής τὰ παιδιά αυτά καταφεύγουν ἐδώ κι ἐκεῖ προσαπαθώντας ἀπὸ κάπου νὰ πιαστούν, χτυπάνε πόρτες βουλευτῶν, ὑπουργῶν καί, ἄς μοῦ συγχωρεθεῖ ἡ ἔκφραση, φιλάνε δὲν ξέρω κι ἐγὼ ποιῆς κατουρημένες ποδιές, προκειμένου νὰ θροῦν κάποια λύση στὸ πρόβλημά τους, πού ὅπως καταλαβαίνετε εἶναι πρόβλημα ἐπιβίωσης. Δυστυχῶς, πέρα ἀπὸ τὴ κυβέρνηση πού δὲ φαίνεται διατεθειμένη νὰ ἀσχοληθεῖ σοβαρὰ μὲ τὸ θέμα, καί ἡ ἀξιοματική ἀντιπολίτευση ἀποφεύγει ἔντεχνα νὰ λάβει σαφὴ θέση στὸ ζήτημα, γιατί ὅπως φαίνεται εἶναι κι αὐτὸ ἓνα σημεῖο γιὰ δημαγωγικὴ ἀντιπολίτευση.

Σὰν ἐπίλογο τοῦ γράμματος αὐτοῦ θὰ ἤθελα νὰ καλέσω ὄλους δσοὺς ἔχουν σχέση μὲ τὴν ὑπόθεση αὐτὴ καί στὰ χέρια τους βρίσκεται ἡ λύση της, συμπολιτευομένους καί ἀντιπολιτευομένους, νὰ ἐλέγξουν ξανά τὸ ὄλο θέμα ψύχραιμα καί νὰ ἐπιαναφέρουν τοὺς φοιτητὲς στὰ Πανεπιστήμια, μὲ ποινὴ πού ἀρμόζει στὸ ἀδίκημά τους (ὅπως ἐπανάληψη τοῦ Α' ἔτους ἢ νὰ ξαναδώσουν ἐξετάσεις στὰ μαθήματα πού δὲν πέρασαν νόμιμα). Ἐμεῖς πού ζοῦμε ἀπὸ κοντὰ τὸ δράμα τους δὲν θὰ πάψουμε νὰ τοὺς συμπαράστε-

κόμαστε μέχρι τὴν πλήρη ἀποκατάσταση τῆς δικαιοσύνης

Τ.Π.
Ὀδοντίατρος

ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

• *Τὶς ἀντιρροήσεις τοῦ γιὰ τὶς διαπιστώσεις τοῦ Ἄ. Ἐργατικοῦ σχετικὰ μὲ τὴν πρόσφατη πολιτικὴ τῆς ΠΑΣΚΕ ἐκφράζει ὁ κ. Γιάννης Χαρονικολάου:*

Ἄγαπητὸ «Ἄντι»,

Γράφει ὁ συνεργάτης σας Ἄντ. Ἐργατικὸς περὶ «διεύρυνσης» τῆς ΓΣΕΕ μὲ τὴν ΠΑΣΚΕ καί εἰδικότερα μὲ στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ. Νομίζω πὼς εὐκολὰ δγαίνουν αὐτέσ οἱ διαπιστώσεις ἀπὸ ὅποιονδήποτε θὰ ἤθελε νὰ λαοπολογήσει ἐναντίον τῆς ΠΑΣΚΕ, ἢ νὰ δώσει μιά λογικοφανὴ ἀπάντηση στὴν ἀνοδο αὐτῆς τῆς παρατάξης μέσα στὸν ἐργατικὸ χῶρο.

Γιὰ ὅτιδήποτε ἄλλο γράφει ὁ Α.Ε. ἔχω νὰ πῶ πὼς εἶναι ἀνακριβὲς καί πὼς ἀποτελεῖ ὑποὴλ ἀντεργατικὴ προπαγάνδα, δσον ἀφορὰ τὶς θέσεις τῆς ΠΑΣΚΕ γιὰ τὴν πρωτοπόρα ἐργατικὴ τάξη, πού τὸ ΠΑΣΟΚ θεωρεῖ μιά ἀπὸ τὶς κύριες δυνάμεις τῆς ἀλλαγῆς.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Γιάννης Χαρονικολάου

ἀντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

• Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

υ:

• Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ

• Υπεύθυνος Διαφήμισεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

• Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

• Αναπαραγωγή φίλμς
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

• Εκτύπωση:
Εργαστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιῶ 5, Περιστερί
Τηλ. 57.22.201

• Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ ἀπόψη τοῦ συγγραφέα-του.
• Χειρόγραφα δὲν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικὸ

Εξάμ. 320 δρχ. - Ετήσια 640
Ετήσια Ὄργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κλπ: 1.500 δρχ.
Για φοιτητὲς ἐκπτώση 15%

Εξωτερικὸ

Εὐρώπη - Μεσογ. χῶρες:

εξάμηνη:..... ἀπλὴ δολ. 15
"..... αεροπ. δολ. 17
ετήσια:..... ἀπλὴ δολ. 30
"..... αεροπ. δολ. 34

Η.Π.Α. - Καναδῶς - Ἀν. Ἀσία:

εξάμηνη:..... ἀπλὴ δολ. 15
"..... αεροπ. δολ. 22
ετήσια:..... ἀπλὴ δολ. 30
"..... αεροπ. δολ. 44

Αυστράλια - Ὠκεανία:

εξάμηνη:..... ἀπλὴ δολ. 15
"..... αεροπ. δολ. 30
ετήσια:..... ἀπλὴ δολ. 30
"..... αεροπ. δολ. 60

• Εμβάσματα ἐπιταγῆς:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
• ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ 30
• ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ 50

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
τῆς Ἀθῆνας
Στὰ γραφεῖα τοῦ «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, Τηλ. 732.713
• γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
Β. Ἑλλάδος:
Βιβλιοπωλεῖο
Μ. Κοτζιά καὶ Σία Ο.Ε.
Τοῖμισκῆ 78, Τηλ. 279.720
Θεσσαλονικῆ

Κάθε Κυριακὴ

Εξόρμηση

THE KYRIAKH

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

αντικειμενο

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικειμενο

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονικῆ

ΑΝΤ. ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

Στους φίλους-σας και στους γνωστούς-σας προφέρετε για δώρο ένα βιβλίο.

Διαλέξτε βιβλία ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας

γνωστών ελλήνων και ξένων συγγραφέων από τις εκδόσεις-μας που είναι επιλεγμένα με επιμέλεια και προσοχή, ώστε καλύπτουν τις προτιμήσεις-σας.

1) <i>ΑΝ Ο ΗΛΙΟΣ ΠΕΘΑΝΕΙ</i> ΟΡΙΑΝΑ ΦΑΛΑΤΣΙ	14) <i>ΑΝΤΙΘΥΕΛΛΑ</i> ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ
2) <i>ΟΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ</i> ΗΛΙΑ ΚΑΖΑΝ	15) <i>ΣΤΑΧΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ</i> ΖΕΡΖΥ ΑΝΤΡΕΖΙΕΦΣΚΥ Λογοτεχνική Έπιμέλεια: ΒΑΣ. Ι. ΦΙΛΙΑ
3) <i>Ο ΚΗΠΟΣ ΜΕ Τ' ΑΓΑΛΜΑΤΑ</i> ΝΕΝΗ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ	16) <i>Ο ΑΛΛΟΓΝΩΜΟΣ</i> ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΥΤΡΟΥΛΟΥ
4) <i>ΦΩΤΟΒΟΛΙΔΑ</i> ΝΕΝΗ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ	17) <i>ΑΝΑΣΤΡΗ ΝΥΧΤΑ</i> ΠΕΡΙΚΛΗ ΡΟΔΑΚΗ
5) <i>ΟΙ ΒΟΡΓΙΕΣ</i> ΚΛΑΜΠΟΥΝΤ (ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΕΝΣΚΕ)	18) <i>ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΤΡΟΠΗΣ</i> ΑΝΙΑ ΜΕ' Υ' ΛΕΜΠΕΛΤ
6) <i>ΣΚΛΗΡΟΙ ΚΑΙΡΟΙ (Α' Βραβείο ΛΕΝΙΝ)</i> ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ <i>ΝΥΧΤΑ ΑΓΩΝΙΑΣ (Α' Βραβείο ΛΕΝΙΝ)</i> ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ <i>ΦΩΣ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ (Α' Βραβείο ΛΕΝΙΝ)</i> ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ	19) <i>Η ΣΙΔΕΡΕΝΙΑ ΦΤΕΡΝΑ</i> ΤΖΑΚ ΛΟΝΤΟΝ
7) <i>ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ</i> ΠΕΡΙΚΛΗ ΡΟΔΑΚΗ	20) <i>Η ΖΩΗ</i> ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ
8) <i>ΟΙ ΓΥΜΝΟΙ</i> ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑ	21) <i>ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ ΔΕΝ ΕΦΕΡΕ ΒΡΟΧΗ</i> ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΝΙΑΤΑΚΟΥ
9) <i>ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΩΝΙΑΣ</i> ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ	22) <i>ΑΦΗΣΤΕ ΜΕ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ</i> ΝΤΟΜΙΤΙΛΑ ΜΠΆΡΙΟΣ ΝΤΕ ΤΣΟΥΓΚΑΡΑ
10) <i>ΙΜΑΝΤΕΣ</i> ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ	23) <i>ΑΝΥΠΑΝΤΡΗ ΜΗΤΕΡΑ</i> ΚΥΡΙΑ ΤΟΠΑΛΟΒ
11) <i>ΤΟ ΞΙΦΟΣ</i> ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΝΙΑΤΑΚΟΥ	24) <i>ΤΕΡΕΖΑ ΜΠΑΤΙΣΤΑ</i> (Α' Βραβείο Ίταλολατινοαμερικανικής λογοτεχνίας) ΧΟΡΧΕ ΑΜΑΝΤΟ
12) <i>ΑΤΟΜΟ</i> ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ	25) <i>ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΚΑΙΣΑΡΕΣ</i> ΣΟΥΕΤΟΝΙΟΣ
13) <i>Η ΠΕΤΡΙΝΗ ΣΤΡΑΤΑ</i> ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΓΓΕΛΑΝΟΥ	26) <i>MARTIN ΗΝΤΕΝ</i> ΤΖΑΚ ΛΟΝΤΟΝ

ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

- 1) *ΠΕΡΣΕΑΣ*
ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΠΕΡΙΚΛΗ ΡΟΔΑΚΗ
- 2) *ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ*
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ - ΛΑΟΙ
ΠΕΡΙΚΛΗ ΡΟΔΑΚΗ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ
ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ

ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ 16 ΤΗΛ. 3629822

1 ΔΕΚΕΜΒΡΗ – 10 ΓΕΝΑΡΗ
ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΔΩΡΑ

ΙΣΟΓΕΙΟ

ΕΡΓΑ ΜΙΚΡΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ, ΚΕΡΑΜΙΚΑ, ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ
ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΕΣ, ΜΕΤΑΞΟΤΥΠΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΩΝ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ

ΑΚΡΙΘΑΚΗ, ΑΠΕΡΓΗ, ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ, ΒΕΡΝΑΔΑΚΗ, ΓΑΙΤΗ
ΓΚΙΚΑ, ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΔΡΟΥΓΚΑ, ΖΟΥΝΗ
ΘΕΟΦΙΛΗ, ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΓΚΑΡΑ, ΚΑΝΙΑΡΗ, ΚΑΡΑ
ΚΑΡΑΒΟΥΖΗ, ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗ, ΚΑΤΡΑΚΗ, ΜΑΝΩΛΙΔΗ, ΜΙΓΑΔΗ
ΜΟΡΑΛΗ, ΜΥΤΑΡΑ, ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΡΗΓΑ, ΡΟΚΟΥ, ΣΑΡΕΛΑΚΟΥ
ΣΙΜΩΣΙ, ΣΟΡΟΓΚΑ, ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ, ΣΠΗΤΕΡΗ
ΤΖΟΛΑΚΗ, ΤΟΥΓΙΑ, ΤΣΟΚΛΗ, ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ, ΦΑΣΙΑΝΟΥ

ΠΑΤΑΡΙ

ΕΝΑ ΠΛΗΡΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΜΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ
ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ" ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΣΗΜΑ"
ΑΚΟΜΑ ΔΙΣΚΟΙ--ΚΑΣΕΤΤΕΣ ΚΑΙ ΣΠΑΝΙΕΣ ΑΦΙΣΣΕΣ

ΥΠΟΓΕΙΟ Η ΠΑΙΔΟΓΚΑΛΕΡΙ

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ Ή ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ
ΚΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤ' ΑΛΛΑ ΤΑ ΜΟΝΑΔΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΙΤΗ

Α' ΟΡΟΦΟΣ

Η ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΜΙΓΑΔΗ

Β' ΟΡΟΦΟΣ

ΜΟΝΑΔΙΚΑ ΕΡΓΑ Ή ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ

Γ' ΟΡΟΦΟΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ--ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΝΤΕΟ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΒΙΝΤΕΟ--ΤΗΛΕΟΡΑΣΕΙΣ--ΚΑΜΕΡΕΣ--ΒΙΝΤΕΟΚΑΣΕΤΤΕΣ
ΚΑΙ ΤΑΙΝΙΕΣ ΒΙΝΤΕΟ--ΤΕΧΝΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΑΛΟΝΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ

Δ' ΟΡΟΦΟΣ

ΚΑΦΕΝΕΙΟ (ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΤΙ ΠΑΡΕΤΕ ΔΩΡΕΑΝ)
ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΧΩΡΟ ΠΡΟΒΑΛΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΕΣ ΤΕΧΝΗΣ